

[ΠΟΛΗ]ΠΛΟΚΟΤΗΤΑ

ΜΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΤΟΥ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Τομέας 1
Ακαδημαϊκό Έτος 2023-24
Αθήνα, Ιούλιος 2024

[ΠΟΛΗ]ΠΛΟΚΟΤΗΤΑ

ΜΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΤΟΥ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερευνητική Ομάδα

Γεωργίου Έλενα ar18705

Δανιήλ Μάριος ar17704

Κίτσιου Ελεάνα ar18702

Επιβλέπων Καθηγητής

Βασίλης Γκικαπέππας

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

Σ01	1 - 6	Σ14	81 - 88	Σ27	167 - 170
Σ02	7 - 10	Σ15	89 - 94	Σ28	171 - 174
Σ03	11 - 14	Σ16	95 - 104	Σ29	175 - 178
Σ04	15 - 18	Σ17	105 - 110	Σ30	179 - 184
Σ05	19 - 22	Σ18	111 - 118	Σ31	185 - 188
Σ06	23 - 36	Σ19	119 - 124	Σ32	189 - 196
Σ07	37 - 42	Σ20	125 - 138	Σ33	197 - 200
Σ08	43 - 46	Σ21	139 - 142	Σ34	201 - 204
Σ09	47 - 54	Σ22	143 - 148	Σ35	205 - 210
Σ10	55 - 60	Σ23	149 - 152	Σ36	211 - 214
Σ11	61 - 66	Σ24	153 - 158	Σ37	215 - 220
Σ12	67 - 72	Σ25	159 - 162		
Σ13	73 - 80	Σ26	163 - 166		

Σ01

50-70 | ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

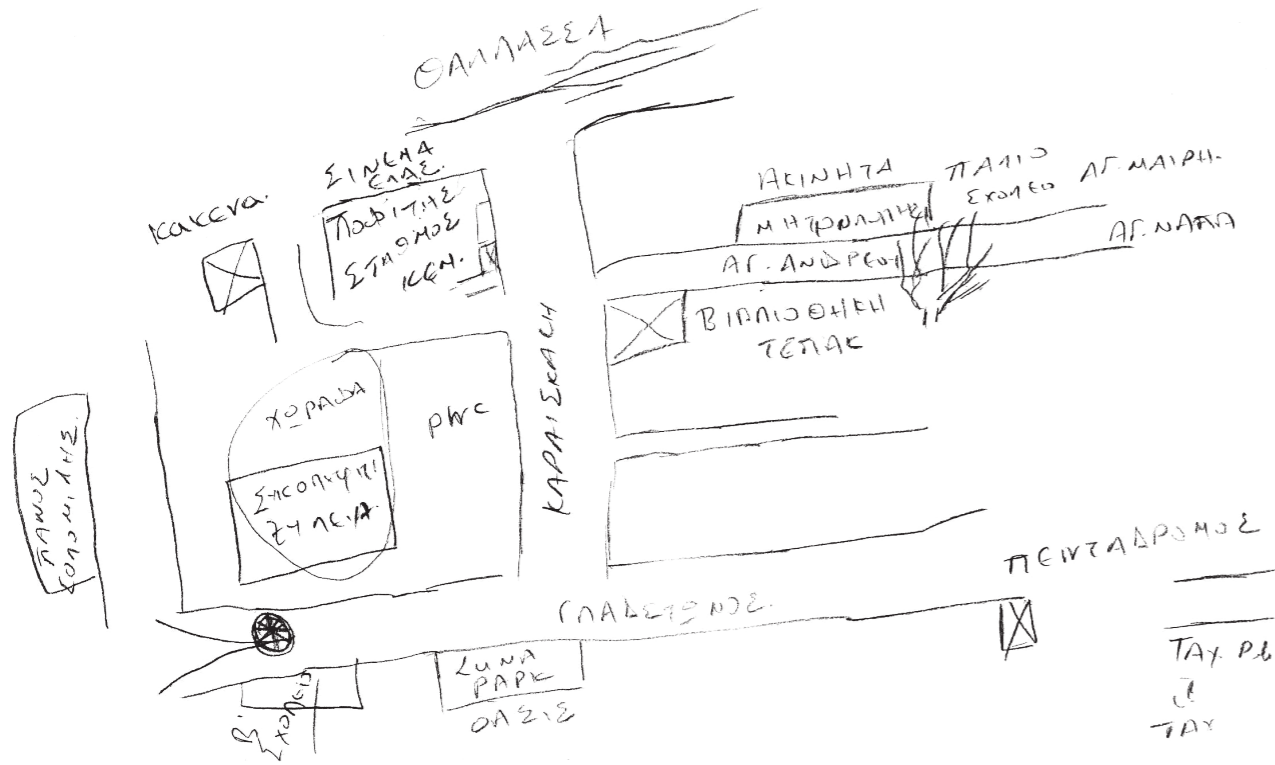
Η παλιά πόλη. Όταν υπήρχε πριν χρόνια. Ο Μόλος, η θάλασσα. Τα «ταβερνούθκια» (στα κυπριακά: ταβερνάκια) που υπήρχαν πριν κτιστούν αυτά τα «θηρία». Η παλιά Λεμεσός, η γνήσια Λεμεσός. Κι όταν γεννιέσαι σε αυτή την περιοχή, τα έχεις πολύ έντονα στο μυαλό σου. Το πατρικό μου είναι εκεί στη Βιβλιοθήκη, ενώ τώρα ζω κοντά στο Πολιτιστικό Κέντρο. Οπότε, είμαι πολύ κοντά στο κέντρο.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Αυτές (Εικόνες «Ο Μόλος Λεμεσού», «Η οδός Αγίου Ανδρέου», «Η οδός Αγκύρας», «Η οδός Ειρήνης» και «Η οδός Ζικ Ζακ») είναι οι βασικές της Λεμεσού. Θυμάμαι όταν ήμουν μικρή που πήγαινα εδώ (Εικόνα «Ο Μόλος Λεμεσού»), υποτίθεται ήταν η θάλασσα. Όπως είναι ο δρόμος τώρα, εκεί ήταν ο δρόμος, από κει και πέρα ήταν μόνο θάλασσα. Δηλαδή περπατούσες και το κύμα έβγαινε πάνω στον δρόμο. Να περπατάς εκεί, να σου χτυπάει το κύμα, ήταν πολύ ωραίο. Θυμάμαι την άκρια του Μόλου, ήταν ένα εργοστάσιο που έκανε άλας, ο «Αδωνης», και δίπλα ήταν ένα μεγάλο αρχοντικό σπίτι για το οποίο έγινε ολόκληρος πόλεμος για να κατεδαφιστεί. Αυτό (Εικόνα «Ο Μόλος Λεμεσού») είναι ωραίο, έφερε τον κόσμο πιο κοντά, αλλά θα μου άρεσε να συνέχιζε αυτό και στο Παλιό Λιμάνι. Να το κρατήσει αυτό το ύφος, να προχωρήσει στο Παλιό Λιμάνι, να κάνει τις ταβέρνες του, το νησιώτικο το στυλ, παρά την πολυτέλεια. Έκαναν τόση πολυτέλεια και δεν βλέπεις πλέον θάλασσα. Γιατί το έκαναν αυτό το πράγμα; Κάνε ταβερνάκια, άσε τη θάλασσα μπροστά. Το ότι τα έκαναν μοντέρνα, εμένα δεν μ'αρέσει. Αφού είμαστε νησί, γιατί να μην κάνεις ταβερνάκια, όπως τα ελληνικά τα νησιά «άσπρο – μπλε». Και τον Υδατόπυργο θα μου άρεσε να τον αξιοποιούσαν, όπως είχαν πει – ότι θα έκαναν καφετέρια πάνω. Γιατί δεν το έκαναν και τον άφησαν έτσι; Κάποια στιγμή θα πέσει σίγουρα. Υπήρχε σχέδιο ότι θα γινόταν καφετέρια - όπως τον πύργο της Θεσσαλονίκης. Έλεγαν ότι θα έκαναν κάτι παρόμοιο. Γιατί το άφησαν έτσι; Εδώ (Εικόνα «Η οδός Αγκύρας») ήταν ο Τουρκομαχαλάς. Μια περιοχή που είχαμε στη Λεμεσό και θα ήταν ωραία να την αξιοποιήσουν. Και πιο πέρα ο Άγιος Αντώνης. Εντάξει, υπήρχαν φορές που φοβόμασταν να περάσουμε από εδώ. Τον καιρό που ήταν οι Τούρκοι εδώ, παλιά, είχαμε φόβο για να περάσουμε, δεν ήταν ότι καλύτερο.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Σκέφτηκα τη Βιβλιοθήκη, η αλήθεια. Αυτός είναι ο δρόμος που κατεβαίνουμε κάτω. Αγίου Ανδρέου, πάει κάτω προς τη θάλασσα, πάει Αγίου Ανδρέου και φτάνει στην Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη. Εδώ είναι η PWC (εταιρεία). Ο δρόμος προς την Πλατεία Ηρώων και βγαίνουμε Γλάδστωνος. Βγαίνουμε στην παραλία και έχουμε τη θάλασσα εδώ. Εκκλησία Αγίας Νάπας. Εδώ στη Γλάδστωνος είχε ένα λούνα πάρκ το «Οασίς» πριν πολλά χρόνια. Εδώ υπήρχε ένας παλιός πλάτανος, ήταν το σήμα κατατεθέν της Αγίου Ανδρέου. Εδώ, ήταν και υπάρχουν ακόμα τα ακίνητα της Μητρόπολης, τα οποία παλιά ήταν οι Καλογριές, που τώρα είναι κοντά στον Κήπο. Προχωρώντας τη Γλάδστωνος κατεβαίνουμε προς τον δικό μου δρόμο,

εδώ στο Πολιτιστικό Κέντρο Πάνου Σολομωνίδη, ήταν το παλιό λιθογραφείο του Κουβά, το οποίο ασχολείτο με χαρτί. Έρχονταν τα τρέιλερ να ξεφορτώσουν χαρτί κλπ. Εδώ στη χωράφα ήταν η παλιά αποθήκη Συκοπετρίτη με τη ξυλεία. Εδώ στη θάλασσα, κατεβαίνοντας κάτω την Καραϊσκάκη, εδώ είναι ο Λοφίτης. Πριν το Λοφίτη ήταν το σινεμά «Ελλάς» και πίσω ο σταθμός της ΚΕΜ. Η ΚΕΜ είναι σαν τα υπεραστικά λεωφορεία. Σε αυτήν εδώ τη γωνιά ήταν η γνωστή Κάκενα. Ένα μαγαζί με τα καλύτερα φιστίκια στη Λεμεσό. Τα έψηναν και ο άντρας της είχε ένα μηχανάκι και γύριζε τη Λεμεσό και πουλούσε φιστίκια. Παλιά περνούσε η καρναβαλίστικη παρέλαση από τον Παραλιακό. Παίρναμε την καρεκλίτσα μας από το σπίτι και τη βάζαμε στο δρόμο για να δούμε την παρέλαση που περνούσε από τον Παραλιακό. Ο Καρνάβαλος περνούσε από τα σπίτια μας με το άρμα, κρατάγαμε κάτι μικρά κέρια αυγά που είχαν μέσα χαρτοπόλεμο και τον ρίχναμε στον Καρνάβαλο. Το πατρικό μου σπίτι το ενοικίασα σε μια Ισραηλιτική εταιρεία. Όλη η περιοχή έχει γεμίσει Ισραηλίτες που αγόρασαν σπίτια και τα ανακαίνισαν για να μένουν μέσα ή να έχουν εταιρείες ή να τα νοικιάζουν. Στον Πεντάδρομο κάτι θυμάμαι, τώρα που είναι η πολυκατοικία του Ρούσου, υπήρχε ένα μικρό καφεενεδάκι που ήταν στέκι για όλη τη Λεμεσό. Η Ανεξαρτησίας άλλαξε πάρα πολύ. Όπως έγινε η Ανεξαρτησίας και η Αγίου Ανδρέου δεν μ' αρέσει καθόλου. Εκτός του ότι είναι πολύ αριστοκρατικά όλα τα καταστήματα που έκαναν, δεν βρίσκεις εύκολα αυτά που θες. Εμείς οι μεγαλύτεροι δύσκολα βρίσκουμε κάτι που θέλουμε στην Ανεξαρτησίας. Και η Αγίου Ανδρέου ερήμωσε. Ερήμωσε γιατί από τη στιγμή που είσαι ένα τουριστικό νησί, που έχεις το λιμάνι, δύο αεροδρόμια με τουρίστες, γιατί έρχεσαι και κλείνεις τα καταστήματα από η ώρα 6; Αφού ο ξένος η ώρα 6 θα κατέβει να πάει στο κέντρο της πόλης. Τότε γιατί φωνάζουν ότι δεν έχουν εισόδημα; Θα μου πεις πως ο τουρισμός είναι στην Γερμασόγεια, αλλά εάν το οργάνωναν και έμεναν τα καταστήματα μέχρι τις 9 – 10 όπως σε άλλα νησιά και ήταν σε λογικές τιμές, νομίζω θα είχε πολλή κίνηση το κέντρο... και εδώ κακό θα κάνουν γιατί ήρθαν και είπαν ότι θα τα πάρει όλα το ΤΕΠΑΚ και εμείς να φύγουμε. Το νοσοκομείο και εμάς. Γιατί το ΤΕΠΑΚ πήρε όλο το κέντρο. Ποιος ο λόγος; Γιατί δεν έκτισαν ένα Πανεπιστήμιο – όλα μαζί; Σου λέω για την Τεχνική που ξέρω. Τους υποχρέωσαν να φύγουν και να κτίσουν νέα Τεχνική στον Ύψωνα. Η Α' Τεχνική εξυπηρετεί όλη τη Λεμεσό... Θυμάμαι από τον Κήπο και κάτω για να πας Γερμασόγεια ήταν όλο δέντρα, περβόλια, δεν υπήρχε Εναέριος... Όλα εκείνα τα κτίρια που έκτισαν... γιατί τα έκτισαν; Γιατί τους επέτρεψαν να κάνουν αυτούς τους ουρανοξύστες; Είμαστε Μπαχρέιν ή είμαστε Αμερική; Εγώ είμαι πολύ κάθετη σε όλα αυτά.

Τον πύργο (Υδατόπυργος Λεμεσού)! Είναι το μόνο που έμεινε αυθεντικό από τα παλιά χρόνια. Το μόνο που κράτησαν μέσα στο κέντρο.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκεπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Η περιοχή της Βιβλιοθήκης με τον Καρνάβαλο. Ήταν κάτι που ζήσαμε πολύ έντονα.

Προτιμώ τον Μόλο διότι είμαι κοντά και αποφεύγω το αυτοκίνητο. Αλλά άμα έχω την ευκαιρία πάω και στο Δασούδι... Ξεκινάμε από το Δασούδι μέχρι τα ξενοδοχεία και πίσω. Δεν έχει κάτι στο κέντρο για να πας να δεις, ό,τι παλιό είχε, το χάλασαν. Να πάω να δω τι; Δεν άφησαν κάτι στην πόλη. Στη φραγκοκκλησιά, δίπλα είναι το σπίτι του ηθοποιού Χρηστάκη Παπαδόπουλου. Εκείνο το σπίτι είναι ένα πελώριο σπίτι, το οποίο δώρισε στον Δήμαρχο και έμεινε έτσι - ανεκμετάλλευτο – και λιώνει και χαλάει. Οπότε θα έρθει μια στιγμή που θα πουν «κατεδαφίστε το» όπως έγινε και με το Κούριο. Αξιοποιήστε το, κάντε το κάτι.

Σημείο συνάντησης ήταν το Διοικητήριο και η Πλατεία Ηρώων, σήμερα είναι ο Μόλος.

Φοβάμαι λίγο την περιοχή στα Τέσσερα Φανάρια και ο λόγος είναι ότι υπάρχουν οι Τούρκοι μέσα στη μέση, ψάχνουν λόγο να δημιουργήσουν φασαρίες. Μου έτυχε κάποιες φορές να περνάω από εκεί και να περνούν τα τουρκάκια επίτηδες με τα ποδήλατα μέσα στο δρόμο για να τα πατήσεις και να θέλουν αποζημίωση και τέτοια πράγματα. Προσπαθώ να αποφεύγω την περιοχή εκεί. Μπορεί να μένουν πρόσφυγες στην περιοχή, αλλά μένουν και αρκετοί τουρκοκύπριοι. Και δεν ξέρεις τι κάνουν, τι πιστεύουν αυτοί. Αν και έκαναν κάποιες αλλαγές, δεν τη θεωρώ ασφαλή περιοχή για να κυκλοφορήσεις. Και οι δρόμοι... ακόμη και οι δρόμοι μέσα στο κέντρο δεν έχουν φωτισμό. Κι αν σκεφτούμε ότι η Λεμεσός είναι γεμάτη Ρουμάνους, Βουλγάρους, Ρωσοπόντιους και κάθε καρδιάς καρύδι, φοβάσαι να κυκλοφορήσεις. Και εγώ που είμαι μέσα στο κέντρο, είναι πολύ λίγος ο φωτισμός που έχουμε γι' αυτό και έχουμε έγνοια και τα αυτοκίνητα μας. Έτυχε δύο φορές να μας διαρρήξουν τα αυτοκίνητα μας. Το κέντρο έχει εγκληματικότητα, γιατί γεμίσαμε με πολλούς ξένους. Δώσαμε δικαιώματα σε πολλούς ξένους. Δεν το θεωρώ σωστό να έχουμε τόσους πολλούς ξένους. Εκτός του ότι έπιασαν τις δουλειές γιατί είναι φθηνά εργατικά, ήρθαμε σε σημείο που αφήσαμε τα παιδιά τα δικά μας χωρίς δουλειά. Όταν εσείς θα έρθετε πίσω, θα είναι εύκολο να βρείτε δουλειά; Βλέπεις τους Ουκρανούς και τους Ρώσους... Εγώ που τους βλέπω συχνά στη δουλειά μου, τους δώσαμε πολλά δικαιώματα. Έρχονται με ένα τουπέ και δεν δέχονται την άρνηση. Δεν είναι έτσι όμως. Έρχεσαι σε μια ξένη χώρα, πρέπει να προχωρήσεις με τα δεδομένα της χώρας εκείνης. Όχι να σηκώνεις κεφάλι και να φωνάζεις.

Πρώτον και κύριο, αυτούς τους πύργους όλους που κτίσαμε γιατί ήρθαν όλοι αυτοί εδώ μέσα. Οπότε, εκείνο το «νησιώτικο» χάθηκε. Οι πύργοι εδώ που τα λέμε, ούτε για σένα κάνουν, ούτε για μένα. Μόνο για αυτόν που έχει τα «μαύρα» εκατομμύρια που έφερε από τη χώρα του... αυτός θα κατοικήσει εδώ. Κι αν κατοικήσει. Αυτό εμένα δεν μ'αρέσει. Και με τους Πόντιους. Οι Πόντιοι είναι άνθρωποι απλοί, δεν είναι πονηροί. Τους περισσότερους θα τους δεις σε παρέες, να κάθονται να πίνουν, να μεθούν, να σκοτώνονται, να δέρνονται... γιατί; Γιατί τους επέτρεψαν να έρθουν εδώ και να κάνουν τέτοια πράγματα; Σε μια φίλη μου έτυχε ένα περιστατικό όπου της πέταξε κάποιος επιταγή 1000 ευρώ στο τραπέζι που ήταν κάποιο επίδομα. Λέει η κοπέλα εγώ που σκοτώνομαι και δουλεύω 8 ώρες για τα παιδιά μου, να έχω τον Σύριο να παίρνει τόσα λεφτά; Γιατί δεν τους υποχρεώνει το κράτος να δουλεύουν; Άλλαξε πάρα πολύ όλη η κοινωνία. Οι Κύπριοι ως Κύπριοι σταματήσαμε να σκεφτόμαστε σαν Έλληνες. Πιάσαμε τη νοοτροπία κάθε καρυδιάς καρύδι που ήρθε στην Κύπρο... Στην Αγορά δεν έχω πάει αλλά απ' όσα έχω ακούσει έγιναν εκεί μέσα όλα εστιατόρια, μπαρ... αν βοηθούσε ο Δήμος και έμενε το Παντοπωλείο όπως ήταν... να έμεναν αυτοί που ήταν μέσα. Το Παντοπωλείο ήταν γύρω-γύρω πάγκοι... ο καθένας είχε τις ντομάτες του, τα αγγουράκια του, το ψάρι του... και ξέρεις πόσο κόσμο είχε μέσα; Δεν μπορούσες να περάσεις από τον πολύ κόσμο που είχε μέσα. Σιγά σιγά το άφησαν και ερημώθηκε, το έκλεισαν και το έκαναν όπως είναι τώρα. Δεν είναι καλό. Δεν άφησαν τίποτα το παραδοσιακό. Όλο εστιατόρια.

Ο Κήπος είναι πολύ μικρός για περίπατο. Ο Κήπος να μέινει ως κήπος για να πάρεις τα παιδιά για παιχνίδι. Καλύτερα να φύγουν και τα ζώα, να μην τα έχουν φυλακισμένα. Να κάνουν ένα παιδότοπο. Αφού είναι κλειστός αυτός ο χώρος, είναι ασφαλές για τα μωρά... Τώρα δεν ξέρω πως είναι... εγώ το θυμάμαι με τη λίμνη μέσα στη μέση... Πλέον ότι κάνουν στον Κήπο, ακόμη και η γιορτή του κρασιού, είναι εκμετάλλευση. Δεν είναι όπως παλιά. Πλέον γίναμε μειονότητα. Η Λεμεσός πάει προς τα πάνω... τα καταστήματα, τα εμπορικά κέντρα, οι φούρνοι... Σου λέει γιατί να πάρω το αυτοκίνητο να κατέβω στο κέντρο, μέσα στην κίνηση; Γίνεται αποκέντρωση και μειώνεται η κίνηση αλλά από την άλλη... ερημώνει το κέντρο. Αλλά δεν υπάρχουν συγκοινωνίες. Αν υπήρχε συγκοινωνία να πάρω το λεωφορείο από την Εκάλη, να κατέβω στη Λεμεσό, να κάνω τον περίπατο μου, μια βόλτα στα καταστήματα, να πω ένα καφέ, να καθίσω σε μια ταβέρνα... Άμα κλείνουν τα καταστήματα στις 6 και οι συγκοινωνίες σταματούν στις 6... αναγκαστικά θα πάρεις το αυτοκίνητο.

Να μην γινόντουσαν αυτοί οι πύργοι, να κρατούσε η Λεμεσός το κέντρο, τον παλιό της χαρακτήρα. Είμαι εναντίον στο ότι όπου υπάρχει παλιό σπίτι, το ρίχνουν. Δεν το θεωρώ σωστό. Αν υπήρχε μια βοήθεια από το κράτος, να βοηθήσει τον κόσμο να κάνει κάτι στο σπίτι του κρατώντας τον «νησιώτικο» χαρακτήρα θα ήταν πολύ καλύτερα. Να διατηρήσουμε τα μπακάλικα στις γειτονιές, το Παντοπωλείο, τις ταβέρνες... Από τον Εναέριο και κάτω,

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

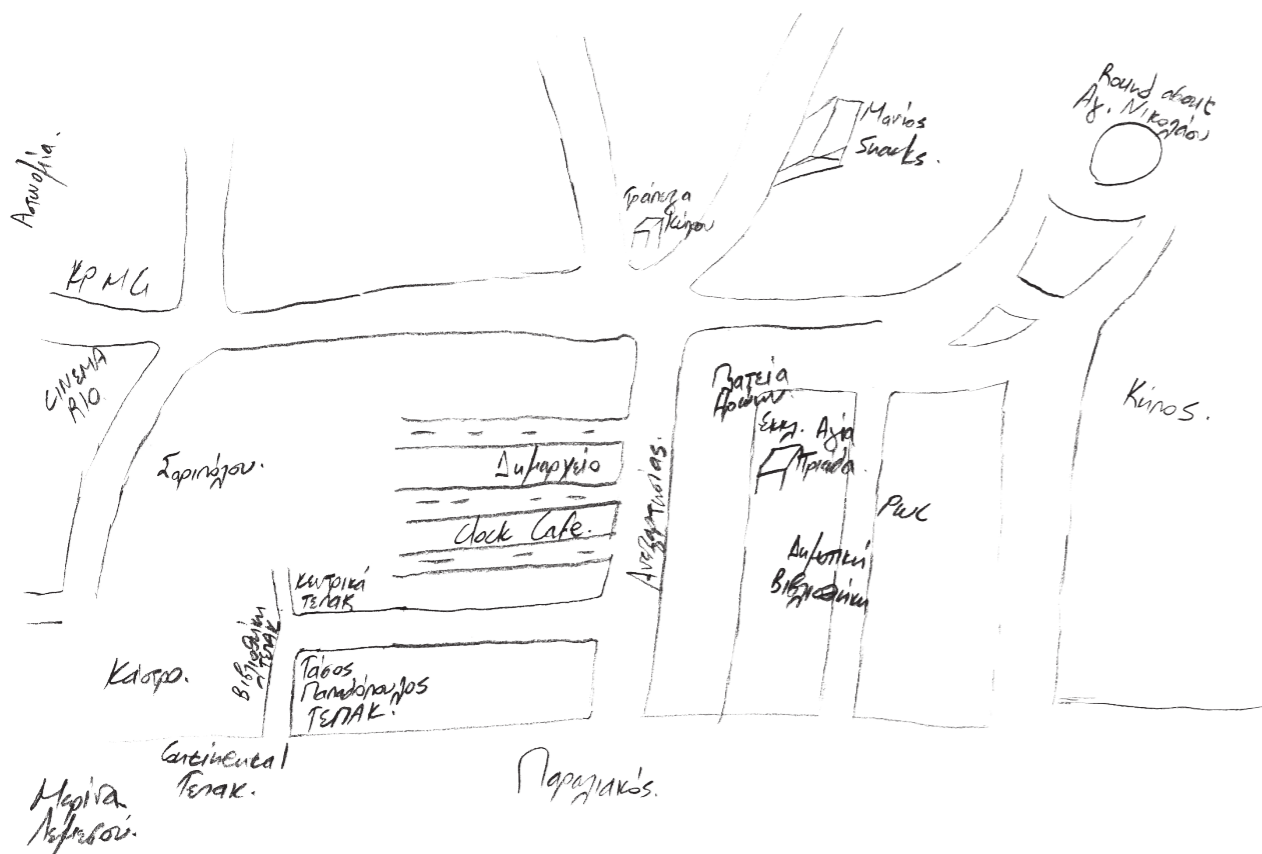
υπήρχαν κάτι παράγκες... τρεις παράγκες στη σειρά, με τραπεζάκια που πήγαινες με την οικογένεια σου, καθόσουν πάνω στο χώμα και έπινες την μπύρα σου και έτρωγες τα σουβλάκια σου. Αυτό ήταν ωραίο. Πλέον όλα έγιναν καφετέριες και μπαράκια. Είμαστε νησί, όχι πολιτεία... γιατί δεν διατηρούν το «νησιώτικο»; Τον χαρακτήρα της Λεμεσού σήμερα τον συναντάς στο Κάστρο, στον Μόλο... Όταν πάμε σε νησιά κρατάμε τη φωτογραφική και ότι δούμε το βγάζουμε, εδώ μέσα τι να φωτογραφήσεις... Η Μαρίνα έγινε... να σου πω «γκέτο»; Όλοι αυτοί οι Ρώσοι που έρχονται και δουλεύουν ως διευθυντές, τους νοικιάζουν οι εταιρείες τα σπίτια εκεί, και κατάντησαν «κράτος εν κράτει». Αφού περνάς από τη Μαρίνα και σου λένε «σιωπή» γιατί είναι τα σπίτια τους και δεν πρέπει να τους ενοχλείς. Και επειδή έχεις ένα κότερο έξω από την πόρτα, πρέπει να είμαι υπόχρεος να μην περάσω από εδώ διότι θα σε ενοχλήσω; Θα προτιμούσα να ήταν ένα πιο γραφικό μέρος... Πλέον άλλαξε ο χαρακτήρας της Λεμεσού. Πιάσαμε τη νοοτροπία των ξένων. Αντί αυτοί να ακολουθήσουν τη δική μας νοοτροπία, ήρθαν αυτοί και ακολουθούμε εμείς τα δικά τους. Επειδή επένδυσες εδώ, δεν σημαίνει ότι είναι όλα δικά σου. Γίναμε Μπαχρέιν. Ήρθε τόσο πολύ χρήμα που άλλαξε η πόλη... και ο κόσμος. Όλα αυτά είναι μια φούσκα που σε κάποια στιγμή θα σκάσει... όπως λέω για αυτούς τους πύργους... «μη κτίζεις παλάτια στην άμμο.» κάποια στιγμή θα τα δεις να πέφτουν. 15 – 25 όροφοι... από κάτω είναι θάλασσα... πως θα αντέξουν όλα αυτά;

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Αν είχα τη δυνατότητα να γίνω Δήμαρχος ή Πρόεδρος... το πρώτο πράγμα που θα έκανα θα ζητούσα να κατεδαφιστούν όλα αυτά (ψηλά κτίρια) και να γίνει νησιώτικο το συλ. Δεν το αντέχω με τίποτα αυτό... και ενώ σκέφτηκα πολλές φορές να πουλήσω το σπίτι μου και να βγω εκτός κέντρου, δεν το κάνω. Δεν φεύγω με τίποτα από εδώ... Επίσης θα άλλαζα τα ωράρια των καταστημάτων. Δεν το θεωρώ σωστό να κλείνουμε τόσο νωρίς από τη στιγμή που υπάρχει τουρισμός. Έκαναν τον τουρισμό να αποτραβηχτεί από το κέντρο και να πάει προς τη Γερμασόγεια. Το κέντρο δουλεύει μόνο με εσάς τους νεαρούς. Ο τουρίστας θα έρθει το πρωί να βγάλει τις φωτογραφίες του στο Κάστρο και να φύγει. Εάν όμως του πρόσφερες κάτι εδώ στο κέντρο και είχες και τα λαϊκά μαγαζιά, δεν θα είχες και εδώ κίνηση;

Σ 02

<30 | ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΦΟΙΤΗΤΗΣ ΤΕΠΑΚ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Το πανεπιστήμιο, η φοιτητική μου ζωή... Σκέφτομαι την εξωστρέφεια του κόσμου, το πόσο κοινωνικός είναι ο κόσμος..

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Αυτή (Εικόνα «Η οδός Ειρήνης») η φωτογραφία μου θυμίζει τη διαδρομή που έκανα σχεδόν κάθε μέρα για το πανεπιστήμιο. Είτε περπατητός είτε με το ποδήλατο. Μου αρέσει αυτή η διαδρομή. Εδώ (Εικόνα «Ο Μόλος Λεμεσού»), πήγαινα συχνά για να γυμναστώ, για περπάτημα. Αυτή (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από την περιοχή Αγίου Αθανασίου») η φωτογραφία είναι πολύ χαρακτηριστική γιατί όποτε έρχομαι από τον αυτοκινητόδρομο βλέπω αυτή την εικόνα, ξέρω ότι έφτασα στη Λεμεσό.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Τους πύργους. Συγκεκριμένα, το ONE (ψηλό κτίριο). Είναι πολύ χαρακτηριστικό για μένα, μου λέει «Λεμεσός».

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Το κτίριο Τάσος Παπαδόπουλος του ΤΕΠΑΚ γιατί είχα πολλά μαθήματα εκεί. Επίσης στη Βιβλιοθήκη περνούσα αρκετό από τον χρόνο μου.

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Τα δρομάκια πίσω από το Κάστρο. Περνούσα συχνά με το ποδήλατο και μου άρεσαν πολύ. Πρέπει να έχεις καλή μνήμη για να τα απομνημονεύσεις καλά, να τα θυμάσαι... νιώθω ότι εξερευνώ την πόλη περνώντας από τα στενά δρομάκια. Θυμάμαι έντονα μια ταβέρνα στη διαδρομή, ένα γυμναστήριο πιο πάνω.

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Θα πήγαινα για βόλτα στον Μόλο και σίγουρα θα καθόμουν σε κάποιο παγκάκι στην αποβάθρα. Μου αρέσει η ηρεμία της περιοχής, η θάλασσα. Ή θα πήγαινα στο Παλιό Λιμάνι ή στη Μαρίνα για κάποιο ποτό. Με κάποιο φίλο θα πήγαινα στη Σαριπόλου.

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Στα ανατολικά του κέντρου... τέρμα Αγίου Ανδρέου. Έχει πολλούς μετανάστες και ένιωθα πάντα κάπως περίεργα γιατί γενικά δεν έχει ζωή η περιοχή.

Οι αλλαγές που γίνονται τώρα στη Λεμεσό της δίνουν την ταυτότητα που της αρμόζει γιατί φαίνεται ότι οι Λεμεσιανοί τις στηρίζουν σε μεγάλο βαθμό. Οι ντόπιοι αξιοποιούν αυτή την ανάπτυξη... Στη Λεμεσό δόθηκε μια ταυτότητα που τη χαρακτηρίζει πραγματικά. Οι Λεμεσιανοί προσαρμόστηκαν εύκολα στις νέες αλλαγές – αναπτύξεις.

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Στη Λεμεσό συναντάς πολλούς ανθρώπους-επιχειρηματίες... Είναι ένα κέντρο επιχειρηματικότητας. Πέρα από αυτό, έχουν και την εξωστρέφεια στο χαρακτήρα τους και ο συνδυασμός των δύο, προσωπικά μου αρέσει πολύ στη Λεμεσό... είναι κάτι που τη χαρακτηρίζει. Ένα χαρακτηριστικό σημείο στην πόλη είναι η περιοχή της Σαριπόλου... εκεί φαίνεται η εξωστρέφεια των ανθρώπων. Ακόμη ένα σημείο είναι ο Παραλιακός της.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Θα άλλαζα την κίνηση, το κυκλοφοριακό... γενικά έχει τα πάντα η Λεμεσός. Αλλά θα ήταν καλό να μπορείς να χρησιμοποιείς περισσότερα μέσα μεταφοράς μέσα στην πόλη. Ακόμα κάτι που θα ήθελα να διορθωθεί είναι οι χώροι στάθμευσης.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Ανάπτυξη – Νοσταλγία. Νοσταλγία γιατί μου λείπει η παλιά Λεμεσός – με τις μυρωδιές της, την ηρεμία της, την ησυχία της, τις ασφαλές γειτονιές... Στη Λεμεσό που μεγάλωσα δεν κλειδώναμε αυτοκίνητα, κοιμόμασταν έξω, μπορούσαμε να κοιμηθούμε με ανοιχτές πόρτες... οι γείτονες ήταν όλοι ένα, βοηθούσε ο ένας τον άλλον πιο πολύ. Η ανάπτυξη από την άλλη είναι ωραία, μου αρέσει που εξελίσσεται η πόλη... φτάνει όμως να διατηρήσει την παλιά αρχιτεκτονική και γραφικότητα της... να μην χαθεί εντελώς το στοιχείο της παλιάς Κύπρου.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Καλά αυτό ίσχυε έκτοτε... αυτό μου αρέσει. Κι' αυτό μου αρέσει. Εδώ (Εικόνα «Ο Μόλος Λεμεσού») είναι η πρασινάδα της Λεμεσού, εδώ (Εικόνα «Η οδός Αγκύρας») τα μπαλκόνια τα ωραία... εδώ (Εικόνα «Η οδός Ειρήνης») το σύμβολο της πόλης μας (Υδατόπυργος Λεμεσού). Και αυτή (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από την περιοχή Αγίου Αθανασίου») μου αρέσει, γιατί δούλευα και έβλεπα έτσι την πόλη, ειδικά την νύχτα τα κτίρια είναι πολύ όμορφα... με τα πλοία μέσα στη θάλασσα... ειδικά άμα έχει και πυροτεχνήματα. Πιστεύετε ότι κυκλοφορώ με το αυτοκίνητο και βγάζω φωτογραφίες τη Λεμεσό; Μου αρέσει πολύ. Έχει πολύ όμορφες γωνιές και ωραίους ορίζοντες... πράγμα που δεν βλέπεις σε πυκνοκατοικημένες πόλεις... Για παράδειγμα στην Ελλάδα χάνω τους ορίζοντες, δεν μ' αρέσει. Καταλήγω εδώ. Αυτό (Εικόνα «Το παράκτιο μέτωπο Λεμεσού») αντιπροσωπεύει τη Λεμεσό τώρα. Ο λόγος που την επιλέγω είναι επειδή φαίνεται η ραγδαία ανάπτυξη, φαίνεται η Λεμεσός που ήταν πριν δηλαδή τα χαμηλά κτίρια – η πρασινάδα – τα βουνά που δεν αναπτύχθηκαν, φαίνεται το σημείο αναφοράς που είναι ο Μόλος και η αποβάθρα μας... και οι λόφοι στο βάθος.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Σκέφτομαι ένα κεντρικό σημείο... ας πούμε τον κυκλικό κόμβο Αγίου Νικολάου... στο σημείο που έριξαν το ωραίο ξενοδοχείο το Κούριο... Δημόσιος Κήπος είναι εδώ που έχω εμπειρία ζωής, διότι μια φορά που χαίδενα τα λιονταράκια με δάγκωσαν.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγε για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Νομίζω πως θα της άξιζε κάτι καλύτερο από αυτό που έχει τώρα (Υδατόπυργος Λεμεσού). Θα ήταν καλύτερα να άλλαζε αυτό το σύμβολο, να γίνει κάτι πιο ουσιαστικό, πιο αντιπροσωπευτικό. Δεν θέλουμε κάτι πολύ αρχαίο, ούτε πολύ σύγχρονο... Η Λεμεσός θα μπορούσε να έχει τον Μόλο; Αλλά πως θα το συμβόλιζες... ίσως τους φοίνικες και την αποβάθρα. Η Λεμεσός έχει και τα αρχαία, έχει και τα σύγχρονα. Θα μπορούσε να ήταν κάτι που συνδυάζει και τα δύο. Το Κάστρο ίσως. Είναι το κέντρο... ακόμα και οι ξένοι το ξέρουν.

Μεγάλωσα σε 3 διαφορετικές περιοχές και από την κάθε μία έχω άλλες αναμνήσεις. Από τη δυτική Λεμεσό, στα «Τούρκικα» θυμάμαι έντονα μεγαλώνοντας τις μυρωδιές είτε από τα δέντρα είτε από τα σουβλατζιδικα, είτε από τα τραπέζια που έκανε ο κόσμος στα μπαλκόνια... Θυμάμαι τον κόσμο που καθόταν ως αργά έξω στα μπαλκόνια και έτρωγε απλά καρπούζι και ήταν όλες οι γειτονιές οικίες... ήταν λες και ήταν δική σου η γειτονιά, σε όποια γειτονιά κι αν ήσουν. Οι γείτονες ήταν οι γιαγιάδες μας, δεν χανόσουν, δεν φοβόσουν ότι θα χαθείς, δεν φοβόσουν ότι θα βρεις μπελάδες με ξένους, ήταν όλοι σαν τους γονείς... Μετά στην περιοχή Αγίας Ζώνης, πιο κεντρικά, είχε πιο πολλή δράση, πιο πολλοί άνθρωποι, πιο πολλή κίνηση αλλά πάλι ήταν ωραία. Περπατούσαμε από το σπίτι μας για να πάμε στο σχολείο, στη Β' Αστική, στο Θέκλειο. Ενώ τώρα παρ' όλο που τα σχολεία των παιδιών μας είναι κοντά, δεν θα πάμε με τα πόδια, θα πάμε με το αυτοκίνητο. Αυξήθηκε πολύ η κίνηση, έγιναν καινούργιοι δρόμοι... Η περιοχή όλη ήταν πολύ ωραία... Β' γυμνασίου πήγα στο Γυμνάσιο Πέτρου και Παύλου. Κάθε περιοχή είχε τη χάρη της... αλλά στην τελευταία γειτονιά ήμουν πιο ανεξάρτητος, είχα το ποδηλάτο μου και μπορούσα να ταξιδέψω πιο μακριά... Σήμερα είναι τόση πολλή η κίνηση που δεν θα άφηνα το γιο μου να πάει ούτε μέχρι το Λανίτειο Λύκειο.

Ο Μόλος σταθερά, για καθημερινές χωρίς πολύ κόσμο. Μια άλλη ωραία βόλτα είναι ο πεζόδρομος στον ποταμό Γαρύλλη, το άλσος Πάνω Πολεμιδιών - πάνω από την Αρχή Αδειών - είναι υπέροχος χώρος. Μπορείς να τα συνδυάσεις όλα. Ένα ωραίο σημείο για βόλτα είναι η Μακαρίου στο ύψος της Αγίας Φυλάξεως, στο Λανίτειο Λύκειο και πιο δυτικά... έχει ωραία φύτευση, ωραίες γειτονιές. Και εδώ στο κέντρο είναι ωραία για μια βόλτα... είναι ένα ταξίδι στο χρόνο. Βλέπεις πως ήταν τα παλιά αρχοντικά, η αρχιτεκτονική, οι πίσω κήποι... πάλι έχει τη μυρωδιά της παλιάς Λεμεσού με τα δέντρα στις αυλές.

Εδώ στο Κάστρο. Γιατί πάντα θα παρκάρεις κάπου πιο μακριά και περπατώντας θα δεις λίγο την παλιά πόλη... είναι οι φοίνικες, είναι τα παλιά αρχοντικά, οι αυλές, τα τζαμιά... Με έναν φίλο θα ήταν απλά μια βόλτα μέσα στο αυτοκίνητο σε όλη την πόλη... μέχρι την Αμαθούντα και πίσω.

Θα έλεγα Γερμασόγεια γιατί πλέον δεν τη νιώθω δική μου την πόλη σε αυτό το σημείο. Πλέον εξαγοράστηκε, είναι όλοι ξένοι, δεν ανήκω εκεί. Κοντά στο κέντρο, θα έλεγα Μαρίνα... μεγάλωσα εκεί κοντά, αλλά και πριν ήταν χάλια, ήταν πολύ βρώμικη η περιοχή. Ενώ τώρα, μου αρέσει από τη μία, από την άλλη το βρίσκω πολύ «ξένο», δεν είναι δικό μου μέρος. Ενώ το Παλιό Λιμάνι δίπλα, είναι ένα ζωντανό σημείο, είναι ζωντανή η ιστορία εκεί... είναι το σημείο συνάντησης όλων. Πολυπολιτισμικό...

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Οι αλλαγές αυτές δεν ακολουθούν τον χαρακτήρα που είχε η πόλη, αλλά δεν μπορείς να κάνεις και κάτι τόσο μοντέρνο και να ακολουθείς πάντα την παλιά γραμμή. Αν και οι Δήμοι έπρεπε τουλάχιστον εξωτερικά να τα αναπαλαιώνουν και να τους δίνουν τον γραφικό χαρακτήρα της παλιάς αρχιτεκτονικής. Ας δώσουν έμφαση εξωτερικά, να φαίνεται η πόλη όπως ήταν παλιά. Ενώ πλέον φαίνονται οι φθορές, πόρτες φθαρμένες... φαίνεται η αδιαφορία της πόλης για κάτι τόσο αρχιτεκτονικά όμορφο. Αυτό που προσέχω εγώ είναι πως κάθε νέο κτίριο που κτίζεται, δεν είναι μόνο το ίδιο ωραίο, αλλά ομορφαίνει και η γειτονιά. Όπου κτίζεται νέο κτίριο, πλέον βάζουν δέντρα, που παλιά μπορεί να μην είχε, ομορφαίνουν οι γύρω γειτονιές... Κάποια κτίρια όμως πρέπει να είναι διατηρητέα, κάποιες γειτονιές πρέπει να τις φροντίζουν. Όσον αφορά τη κατεδάφιση του ξενοδοχείου (Κούριο), ας ελπίζουμε ότι αυτό που θα γίνει θα ομορφύνει την περιοχή. Αν απλά αντικατασταθεί με ένα «κουτί» - ένα πολυώροφο ορθογώνιο «κουτί» και δεν έχει τίποτα να δώσει, τότε, κακώς... Οι άλλοι πύργοι της Λεμεσού - προς το παρόν - μόνο εικόνα έδωσαν. Επίσης, υπάρχει μια υποψία ότι οι παραλίες κατά τη διάρκεια της κατασκευής των πύργων, λερώνονται... και οι περιοχές εκεί δεν είναι ότι είναι καθαρές. Ως προς τον ορίζοντα, η κορυφογραμμή άλλαξε. Είναι ωραίο αυτό, εμένα μου αρέσει. Προς το παρόν δεν είναι πολλοί. Τώρα φαίνεται αλλιώς ο ορίζοντας και οι πύργοι είναι τα στολίδια της πόλης. Εάν γεμίσει όμως η ακτογραμμή, τότε θα αλλάξει εντελώς ο ορίζοντας. Θα ήταν καλό να υπάρχει ένας πύργος σε κάθε σημείο της πόλης.

Σήμερα στη Λεμεσό, νομίζω πως είμαστε σε ένα transition (μτφρ. μετάβαση) – σε μια μεταβατική φάση. Ο χαρακτήρας της Λεμεσού τώρα... είναι λίγο θολός, απρόσωπος, γιατί γίνεται μια μίξη... μέχρι να ξεκαθαρίσει η εικόνα. Τώρα έχουμε τη συνύπαρξη των ξένων και των ντόπιων. Τώρα οι ντόπιοι έχουν περίεργα αισθήματα. Οι μισθοί, τα ενοίκια είναι ψηλά.. όλα αυτά δημιουργούν μια σύγχυση. Σε λίγα χρόνια όμως πιστεύω πως όλα θα γίνουν πιο οριστικά...Η πόλη θα είναι πιο όμορφη στο μέλλον. Όσους πιο πολλούς ξένους έχουμε είναι καλύτερα. Ίσως σιγά σιγά μπουν στην διοίκηση της πόλης... Έχουμε πάρκα; Έχουμε πεζόδρομους; Σε 10 χρόνια θα ομορφύνει η πόλη, θα είναι πιο καθαρή, πιο όμορφη γιατί τα κτίρια τα καινούργια ομορφαίνουν την πόλη. Με κάθε καινούργιο κτίριο, προσπαθούν να διατηρούν και τη γύρω περιοχή καθαρή. Ακόμα και οι ξένοι βλέπουν την άσχημη κατάσταση της Λεμεσού, βλέπουν τα εγκαταλελειμμένα... όλοι παραπονιούνται πλέον. Αν έπρεπε να πάρω κάποιον να δει ποια είναι η Λεμεσός θα ξεκινούσα από εδώ στο Κάστρο, Παλιό Λιμάνι, Μόλο... και θα συνέχιζα όλο τον παραλιακό μέχρι την Αμαθούντα.

Σίγουρα τα εγκαταλελειμμένα κτίρια θα ήθελα να αποκατασταθούν. Έστω και με γύψο μπροστά... να ομορφύνουν την πόλη. Η καθαριότητα της πόλης. Η Λεμεσός χρειάζεται περισσότερα πάρκα... δενδροφυτεύσεις γίνονται και νομίζω σε 10 χρόνια θα έχει περισσότερο πράσινο η Λεμεσός. Χρειάζεται όμως επείγον πάρκα για όλες τις ηλικίες.

Σ 04

>70 | ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

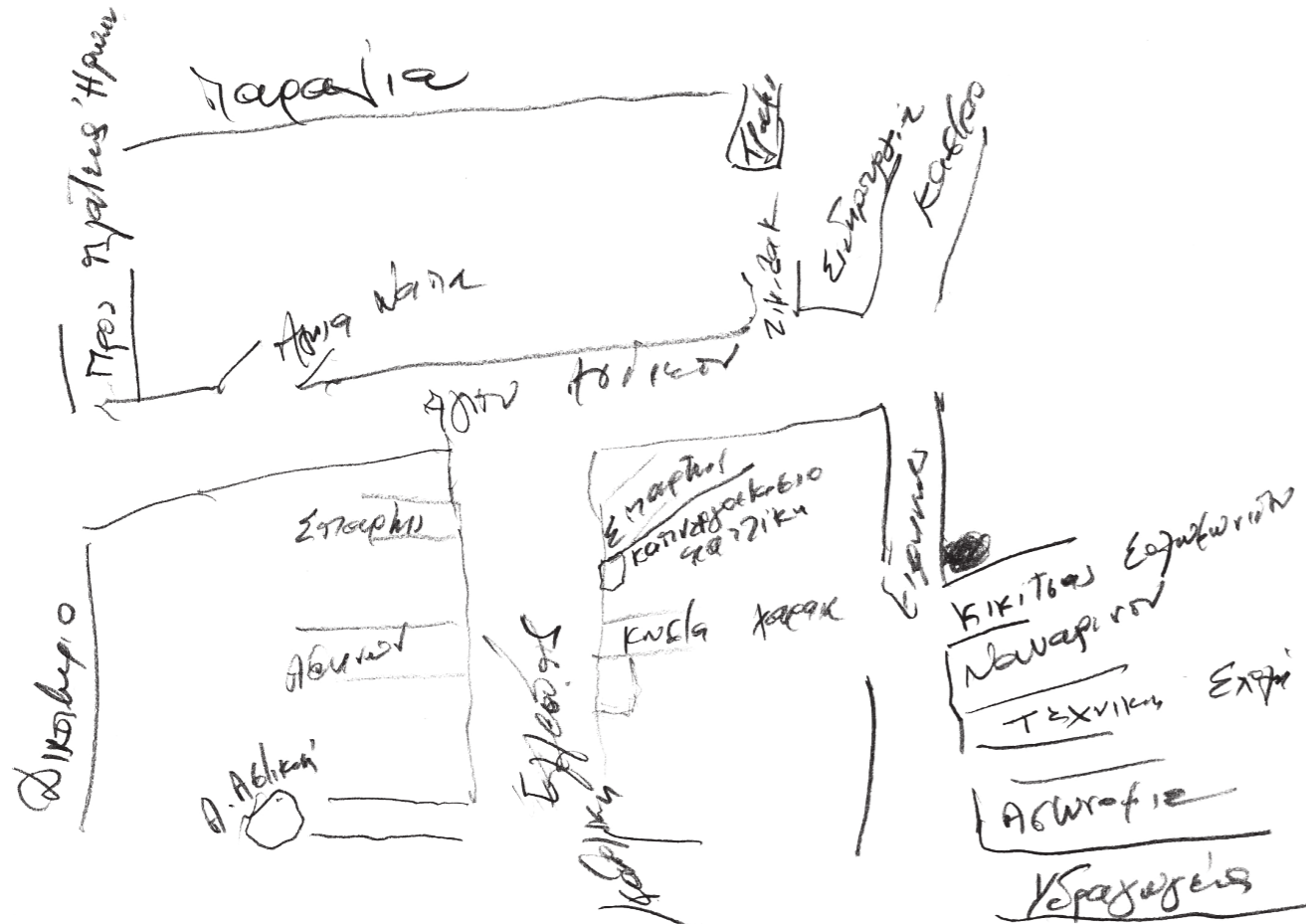
Η θάλασσα. Ο άντρας μου ήταν Λευκωσιάτης και όταν πηγαίναμε Λευκωσία και πίσω Λεμεσό λέγαμε «Λεμεσός μου, θάλασσα μου, σπίτι μου». Το σπίτι μου, καθώς εδώ γεννήθηκα. Θα μπορούσα να έφευγα, να πήγαινα Λευκωσία ή Γερμανία που ζει η κόρη μου, αλλά δεν μπορώ να το σκεφτώ – να είμαι εκτός Λεμεσού.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Η Λεμεσός του κάποτε (Εικόνες «Η οδός Αγίου Ανδρέου», «Η οδός Αγκύρας» και «Η οδός Ειρήνης»)... Δυστυχώς δεν έχουμε Δήμαρχο ονειροπόλο για την πόλη μας... και αυτή (Εικόνα «Η οδός Ζικ Ζακ») μου αρέσει γιατί είναι το Ζικ Ζακ. Σε άλλες πόλεις οι δρόμοι του κέντρου είναι γεμάτοι με βουκαμβίλιες, με δέντρα... εδώ όταν προτάθηκε στον Δήμαρχο, απάντησε πως «θα λερώνεται η πόλη...»

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Εδώ είναι η οδός Ελλάδος. Παλιά κατοικείτο όλη από Λεμεσιανούς. Τώρα, οι μόνες γνήσιες Λεμεσιανές που μένουμε εδώ είμαι εγώ, και δύο ακόμα κυρίες. Έγιναν πολλά φοιτητικά διαμερίσματα και ξένοι που είναι στα παλιά τα σπίτια – περισσότεροι από τους ντόπιους... Εδώ είναι η Αγίου Ανδρέου, εδώ είναι ένα μικρό στενό... Εδώ το Ζικ Ζακ που έχει το τζαμί. Η Αγίου Ανδρέου δυστυχώς τα τελευταία χρόνια παραμελήθηκε τελείως.. πάρα πολύ. Ενώ ήταν ο πνεύμονας του κέντρου για καταστήματα κλπ. τα τελευταία χρόνια παραμελήθηκε... Εγώ πήγαινα σχολείο στην Α' Αστική. Ήμασταν αρκετά παιδιά για το κέντρο, διότι είπαμε, η Λεμεσός τελείωνε στη Γλάδστωνος. Φαντάσου, σε όλη τη παιδική μου ηλικία θυμάμαι τέσσερα αυτοκίνητα. Τέσσερα αυτοκίνητα είχε η παιδική μου γειτονιά. Μετά ήρθαν 200 χιλιάδες πρόσφυγες, και αυξήθηκε ο αριθμός πολύ. Τότε, ενώθηκαν τα πάντα. Όλο το κέντρο, περικλείει την πόλη. Και η παραλία κάτω – η οποία ήταν εκεί που είναι το ξενοδοχείο το Continental. Εκεί υπήρχε απέναντι πεζόδρομος που ήταν στενός. Μετά έγινε η επίχωση και πήραν τη θάλασσα πιο μέσα. Ήταν ο τόπος που πηγαίναμε και περπατούσαμε, τρώγαμε το παγωτό μας, τους λουκουμάδες στη λέσχη και πηγαίναμε περπατητό μέχρι τη Γλάδστωνος... Εγώ όταν ήμουν μικρή πήγαινα στην Αγία Τριάδα, κι όταν πηγαίναμε εκεί έπρεπε να περάσω από Αγίου Ανδρέου για να βγω Αγία Τριάδα ή Γλάδστωνος. Διότι εάν περνούσα από την Πλατεία Ηρώων... ήταν κακόφημη, πολύ κακόφημη. Έφαγα και χαστούκι όταν ήμουν μικρή από τον μπαμπά μου. Θεώρησα ότι ήταν πιο εύκολο να έρθω από την Πλατεία Ηρώων, να συντομεύω τον δρόμο και κάποιος με είδε και το είπε στον πατέρα μου. Του είπαν ότι «η κόρη σου ήταν στην Πλατεία Ηρώων» και έτσι άρπαξα ένα χαστούκι... και δεύτερο δεν ήθελα. Πλέον η Πλατεία έχει άλλο χαρακτήρα, εντελώς διαφορετικό. Τώρα μας αρέσει να πηγαίνουμε και να καθόμαστε εκεί, πάμε τακτικά. Εμείς πάμε στον Άρη (ταβέρνα) με την παρέα μου και καθόμαστε... Εδώ είναι το Κάστρο. Στο Κάστρο επειδή είχε αρκετούς Τούρκους πάλι αποφεύγαμε να πηγαίνουμε... Τώρα έγινε κέντρο διασκέδασης και το

απολαμβάνεις να πας να καθίσεις. Εδώ όλη η περιοχή ήταν σιδηρουργεία... Εδώ η οδός Ειρήνης που είναι και το Κανάλι 98.6 και πιο πάνω είναι η οικία Κουδουνάρη, που θεωρείται κόσμημα για την πόλη. Μπορεί κάποιος να μπει μέσα, το συντήρησαν και το διατήρησαν όπως ήταν τότε που το έχτισαν. Έχει τοιχογραφίες υπέροχες... Τελειώνοντας την Ειρήνης, στη γωνία είναι η Ναυαρίνου και πάνω στη γωνία είναι το σπίτι της Κικίτσας Σολωμονίδη... και αυτό το σπίτι θεωρείται κόσμημα για τη Λεμεσό – ειδικά μετά την αναπαλαίωση. Αγοράστηκε από μια Σουηδική ή Νορβηγική εταιρεία. Η Αστυνομία είναι πιο πάνω... Εδώ είναι ο δρόμος που είναι το ντεπόζιτο του νερού (Υδατόπυργος Λεμεσού). Κάθε απόγευμα το καλοκαίρι, γύριζε αυτοκίνητο και «ράντιζε» τους δρόμους για να «φύγει η σκόνη... επι αγγλοκρατίας αυτό. Έβλεπες που έβγαине ο καπνός... μας άρεσε να το βλέπουμε. Κάτι άλλο που θυμάμαι είναι τον χειμώνα που έβρεχε και κατέβαινε ο ποταμός... θυμάμαι ότι πολλοί έριχναν τα σκουπίδια τους και τα έπαιρνε ο ποταμός... σαν όνειρο το θυμάμαι... στην οδό Ελλάδος. Επίσης άμα πάω πολύ πίσω, θυμάμαι τον δρόμο της Αστυνομίας που ήταν γεμάτος δέντρα. Τα δέντρα έκαναν κάποια συγκεκριμένα λουλούδια που τα μαζεύαμε.

Θάλασσα. Του κατακλυσμού η βαρκάδα. Όταν ερχόσουν με το πλοίο και έβλεπες από μακριά, ήταν η Αστυνομία, το ντεπόζιτο, η Αγία Νάπα και το Continental. Για μας τους παλιούς Λεμεσιανούς που γεννηθήκαμε και μεγαλώσαμε εδώ, ήταν χαρακτηριστικό σημείο το ντεπόζιτο. Ήταν σημείο αναφοράς. «Από το ντεπόζιτο πάνω , από το ντεπόζιτο κάτω...» λέγαμε.

Ο δρόμος μας, το σχολείο μας. Η περιοχή της Καθολικής (εκκλησία). Θυμάμαι και τη παλιά Καθολική... που ήταν και το κατηχητικό.

Στην προκουμαία, στον πεζόδρομο κάτω. Αλλά όταν πρόκειται να πάω για περπάτημα πέρα από τη θάλασσα, θα ξεκινήσω από το σπίτι μου να πάω Αθηνών, Ανεξαρτησίας, τον δρόμο της Ρίτσας Κουτσούδη, Κάστρο και να κατέβω Ελλάδας, μέχρι κάτω.

Στο Κάστρο. Μου αρέσει πολύ η περιοχή. Όταν έφτιαχναν τη Μαρίνα, περίμενα να έκαναν κάτι όπως την Ελλάδα με τις παραλίες και τα μικρά μπαράκια, τα εστιατόρια... πιο παραδοσιακά. Όπως τα έκαναν όμως εδώ – εκτός του ότι είναι πανάκριβα να πας να φας το ψάρι σου εκεί – δεν έχει εκείνο το παραδοσιακό στοιχείο.

Τη Μαρίνα. Δεν αντιπροσωπεύει τη Λεμεσό όπως ήταν για μας τους Λεμεσιανούς. Δεν λέει τίποτα, είναι κάτι νέο, κάτι μοντέρνο.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Η αλλαγή που έγινε στο Παντοπωλείο είναι πολύ αρνητική. Το χάλασαν. Το Κούριο (ξενοδοχείο) θα μπορούσε να το αγόραζε το κράτος και να το κήρυττε διατηρητέο... Οι πύργοι χαλούν την εικόνα της πόλης... δηλαδή κάποιος που έρχεται με πλοίο - όπως εγώ που πάντα μ’ αρέσει να ταξιδεύω στο εξωτερικό με πλοίο - , περίμενα να ερχόμουν και να βλέπω εκείνη την ωραία εικόνα της Λεμεσού. Τώρα βλέπεις εκείνους τους πύργους...

Στο κέντρο. Στο Κάστρο, Πλατεία Ηρώων, στην περιοχή που είναι ο Κήπος και πιο πέρα. Ο Κήπος ήταν ένα σημείο που πηγαίναμε, μεγαλώσαμε εκεί. Σε πολλά σημεία έχει χαθεί ο χαρακτήρας της πόλης. Η εξέλιξη, τα νέα κτίρια που χτίστηκαν, ο κόσμος άλλαξε... ήρθε πολύς ξένος κόσμος και έχει αλλάξει ο δημογραφικός χαρακτήρας της πόλης. Παλαιότερα, τα απογεύματα, ο κόσμος καθόταν έξω στα πεζοδρόμια και μιλούσε... υπήρχε η γειτνίαση, αυτή η επαφή. Τώρα δεν μπορείς να διανοηθείς να καθίσεις ούτε στη βεράντα, ούτε στο πεζοδρόμιο. Δεν υπάρχει η έννοια της γειτονιάς πλέον.

Θα ήθελα να ζωντανέψει η Αγίου Ανδρέου. Όπως είναι η Ρήγα Φεραίου στην Πάτρα που το πρωί είναι γεμάτη καταστήματα και το βράδυ μετατρέπεται σε ένα τόπο γεμάτο τραπέζια, για να πάει ο κόσμος, η νεολαία να πει το ποτό της κλπ. Είχα κάνει αυτή την εισήγηση, αλλά γενικότερα υπάρχει μεγάλη αδιαφορία από τον Δημαρχείο... Δεν έχουμε πλατείες. Στην Ελλάδα, στα χωριά ο κόσμος απολαμβάνει τις πλατείες. Μου λείπει πάρα πολύ το πράσινο...

Θα νεκρώσει η πόλη εάν γίνουν πεζοδρομήσεις. Θα γίνει το ίδιο όπως η Αγίου Ανδρέου... στο εξωτερικό βλέπεις ότι κάθε πέντε λεπτά έχει λεωφορείο να μετακινηθείς. Εμάς δεν υπάρχουν λεωφορεία, δεν υπάρχει τακτική... Η πόλη πρέπει να πρασινίσει και να καθαριστεί.

Σ 05

<30 | ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Θάλασσα. Επειδή έζησα αρκετό καιρό Λευκωσία όταν ήμουν φοιτήτρια, το μόνο που μου έλειπε ήταν η θάλασσα.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Αυτή (Εικόνα «Το παράκτιο μέτωπο Λεμεσού») ναι, γιατί είναι το Οβάλ (ψηλό κτίριο). Αυτή (Εικόνα «Η Λεωφόρος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'») ναι, γιατί είναι ο Εναέριος που πανηγυρίζει η ΑΕΛ (ποδοσφαιρική ομάδα) τα πρωταθλήματα και τα κύπελλα της... Αυτή (Εικόνα «Η οδός Ειρήνης») διότι είναι ο Υδατόπυργος που είναι χαρακτηριστικό στοιχείο της Λεμεσού. Τη φωτογραφία με τον Εναέριο λόγω της ΑΕΛ. (Εικόνα «Ο Μόλος Λεμεσού») Ο Μόλος διότι είναι σημαντικός και όλοι πάμε εκεί. Μια φωτογραφία με πύργους (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από ένα ψηλό κτίριο») γιατί είναι πολύ χαρακτηριστικοί στη Λεμεσό πλέον. Είναι το μόνο που ξεχωρίζει στη Λεμεσό σε σχέση με τις άλλες πόλεις. Αυτή μου θυμίζει την Παλιά Λεμεσό που πλέον ξεκίνησε και χάνεται λίγο... εννοώ... δεν υπάρχει. Πράγμα που δεν μ'αρέσει. Συζητώντας το και με τους μαθητές μου, συνέχεια μου λένε πως η Λεμεσός είναι το μικρό Ντουμπάι.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Εδώ είναι το Σιντριβάνι, ο κυκλικός κόμβος Αγίου Νικολάου. Πας κάτω, και άμα πας πολύ κάτω είναι η θάλασσα. Βασικά, είναι η αποβάθρα, το Θαλασσάκι (καφετέρια)... Κάπου εδώ, πάνω από τη Μαρίνα έχει μια εκκλησία που βαφτίστηκα... εδώ είναι ο Μόλος, εδώ είναι το ΓΣΟ και κάπου εδώ έχει ένα ζωολογικό κήπο. Κάπου εδώ έχει μια άλλη εκκλησία, της Αγίας Μαρίας. Ξέρω ότι είναι κάπου ανάμεσα στα Yellow και Red (καφετέριες) του Μόλου. Θα έλεγα και το σινεμά, και την Ανεξαρτησίας. Η Ανεξαρτησίας κατεβαίνει μέχρι τη θάλασσα, καταλήγει στο Yellow... Εδώ είναι ένας κυκλικός κόμβος που έχει ένα μεγάλο δέντρο στη μέση... Είχε και εδώ ένα ξενοδοχείο παλιό και το έριξαν κάτω...

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Άγκυρα. Η θάλασσα, το λιμάνι. Όλα αυτά συνδέονται άμεσα με τη Λεμεσό.

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Ο Εναέριος και το σιντριβάνι στο roundabout (μτφρ. κυκλικός κόμβος) Αγίου Νικολάου. Είναι το σημείο που πανηγυρίζει η ομάδα μου τα πρωταθλήματα, κάνουμε τις φιέστες εκεί. Είναι ένα σημείο που περνάω πάντα ακόμα και με αυτοκίνητο. Ένα άλλο σημείο είναι η Ανεξαρτησίας... Όταν ήμασταν μικροί έκαναν διάφορες εκδηλώσεις με χορούς και πηγαίναμε... ακόμα και τα Χριστούγεννα όταν την κάνουν πεζόδρομο και κάνουν εκδηλώσεις.

Από τη Μαρίνα μέχρι τον Εναέριο και πάλι πίσω. Πάντα περνώντας από τον Παραλιακό. Αυτή η διαδρομή μου άρεσε πάρα πολύ παλιά... πλέον δεν ξέρω πως θα ακουστεί αλλά είναι πάρα πολλοί οι ξένοι και το αποφεύγουμε. Είναι πιο τρομακτικά πλέον... Στο κέντρο μου αρέσει να περνώ από Σαριπόλου που είναι πιο χαλαρά, γεμάτη ντόπιους.

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Στο Κάστρο, στη Σαριπόλου... είναι πιο «γραφικούλικά», πιο ρομαντική. Με κάποιο φίλο θα πήγαινα Μαρίνα, που έχει κόσμο... ή και Παλιό Λιμάνι. Περισσότερο στο Παλιό Λιμάνι καθώς είναι πιο ανεπτυγμένο, έχει περισσότερες επιλογές.

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Μια περιοχή που αποφεύγω είναι τα Τούρκικα, νομίζω, λόγω του ότι είναι πιο «υποανάπτυκτη» η περιοχή... δεν έχει κάτι να κάνεις, αλλά δεν είναι σαν την Πλατεία Ηρώων που είναι παλιά τα κτίρια. Πέρασα πρόσφατα με το αυτοκίνητο και ήταν δύο παιδιά στο δρόμο ξαπλωμένα και δεν έφευγαν. Φοβάσαι λίγο... να κατέβεις να δεις τι; Μια άλλη περιοχή είναι μετά τον Εναέριο, εκεί που ξεκινούν οι πύργοι... πολλή η ανάπτυξη... δεν είναι ότι δεν μ'αρέσει, είναι όμορφα αλλά νομίζω δεν είναι του στυλ μου, προτιμώ το παλιό κέντρο, τα παλιά κτίρια – τα αρχοντικά.

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Θεωρώ ότι αρέσουν στους νέους οι αλλαγές. Ο αδερφός μου, δεν θα μου πει ότι θα πάει στο Κάστρο, θα μου πει θα πάει στη Μαρίνα, θα πάει Μαλίντι (παραλιακή καφετέρια). Αλλά θεωρώ ότι αυτά δεν είναι η Λεμεσός, ναι μεν πλέον θα πεις αυτά είναι Λεμεσός, αλλά δεν είναι όσα εμείς θυμόμαστε και μάθαμε. Προσπαθούν να την αλλάξουν, να την εκσυγχρονίσουν... θέλουν να τα κάνουν όλα «νέα», σύγχρονα. Ενώ στην ουσία έμεινε η περιοχή της Ανεξαρτησίας και της Σαριπόλου με πιο παλιά κτίρια. Όταν επισκέφτηκα την Ιταλία, πρόσεξα πως όλα τα κτίρια ήταν παλιά... τα διατηρούν. Ό,τι πιο ωραίο είδα ποτέ. Η Αγορά που ανακαινίστηκε, δεν ταιριάζει με την υπόλοιπη περιοχή γύρω... περπατάς γύρω και είναι όλα παλιά και μπαίνεις μέσα και παθαίνεις πολιτισμικό σοκ, είναι υπερβολικά σύγχρονη σε σχέση με το εξωτερικό της.

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανάκαινιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Νομίζω, κανένας πλέον. Θέλουν να τον αλλάξουν. Σε δέκα χρόνια θα αλλάξει τελείως ο χαρακτήρας. Εδώ μου θυμίζει Ιταλία, δεν είναι όπως τα «τούρκικα» που τα άφησαν και καταστράφηκαν τα κτίρια, εδώ είναι πιο περιποιημένη η περιοχή, πιο φιλική, πιο Λεμεσός. Εδώ νιώθεις ότι είσαι εξωτερικό, πιο απρόσιτο σημείο, δεν μας ανήκει πλέον. Θα πας με το αυτοκίνητο να το δεις, να εντυπωσιαστείς και να φύγεις. Για μένα η Λεμεσός είναι αυτά εδώ (Παλιά Πόλη) ενώ αυτά (ψηλά κτίρια) δεν μου θυμίζουν Λεμεσό... αλλά σε λίγα χρόνια σίγουρα θα θυμίζουν. Νομίζω δεν θα υπάρχει αυτή η περιοχή (Παλιά Πόλη). Θα υπερισχύσει το σύγχρονο στοιχείο της πόλης και η Παλιά Πόλη θα γίνει σαν τα «Τούρκικα», θα εγκαταλειφθεί τελείως... ή θα τα ριξουν κάτω και θα τα φτιάξουν από την αρχή... Αν αύριο μας πουν ότι θα ριξουν το Διοικητήριο και θα κάνουν κάτι άλλο, δεν θα ένοιαζε

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

και κάποιον. Ή «κάνουμε κάτι άλλο στο Κάστρο», δεν θα πει κάτι ο Λεμεσιανός. Δεν μας ρωτούν αλλά ούτε και εμείς κάνουμε κάτι. Μπορεί να γίνει μια διαμαρτυρία και αυτό ήταν. Με τα ενοίκια όλοι γκρινιάζουμε αλλά δεν κάνει κάποιος κάτι για αυτή την κατάσταση. Όλο λέμε αλλά δεν αντιδρούμε μαζικά.

Θα την έκανα πιο προσιτή στους Λεμεσιανούς. Τώρα είναι πιο προσιτή στους ξένους. Κάνουν το Λεμεσιανό να φύγει. Δεν μπαίνεις καν στον κόπο να ψάξεις για διαμέρισμα στη Λεμεσό, για κανένα λόγο. Εδώ προσεγγίζουμε τους ξένους – πλούσιους. Είναι μεν καλό για την οικονομία αλλά όχι για τους Λεμεσιανούς. Σίγουρα δεν θα μπορούσαμε να πάρουμε το χρόνο πίσω για να διώξουμε όσα έγιναν, αλλά θα ήθελα να σταματούσαν. Να γίνει μια παύση. Πάμε να φτιάξουμε την Παλιά Πόλη, ακόμα και τα «τούρκικα»... όλα τα κτίρια είναι έτοιμα να πέσουν. Να φτιάξεις τα κτίρια, να βάλεις τη ζωή εδώ (Παλιά Πόλη) γιατί πλέον η ζωή είναι μόνο εδώ (Μόλος). Πλέον θα πεις θα κατέβω Λεμεσό, θα πάω στον Μόλο... Ενώ άλλα σημεία έγιναν αξιοθέατα για τους ξένους. Είναι σαν τον Πύργο του Άιφελ που δεν θα πάει κάποιος Γάλλος...

Σ 06

50-70 | ΚΑΤΟΙΚΟΣ & ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Η Λεμεσός για μένα είναι πολλά πράγματα. Είναι ο χώρος μου, που τον βιώνω σαν ένα χρυσόψαρο στη γυάλα. Είναι η Λεμεσός που κάθε φορά που βγαίνω από την πόρτα μου είναι μια άλλη πόλη, συναντώ άλλα πράγματα. Για ένα διάστημα έπιασα τον εαυτό μου να μη μπορώ να βγω έξω, να μην θέλω να βγω... διότι αλλοιώνεται τόσο πολύ η πόλη που άλλαξα τον τρόπο που πήγαινα περίπατο. Έβγαινα έξω νύχτα. Να μην βλέπω. Να μην βλέπω την αλλοίωση... να περπατώ στη θάλασσα τη νύχτα που δεν φαίνονται τόσο. Επειδή είμαι και του επαγγέλματος, κάνω και τη ψυχανάλυση μου κάθε λίγο και μελετώ τις διαφορές μου, τη συμπεριφορά μου προς την πόλη. Είναι ο κόσμος... οι γείτονες μου που γέρασαν και έφυγαν... μου λείπουν. Οι γιαγιάδες γύρω που πήγαινα για καφέ μαζί τους... που δεν αντικαταστάθηκαν από άλλους γείτονες. Μου προκαλεί λύπη όλο αυτό. Η οικονομική ευμάρεια... η τάχατες ευμάρεια, αποκλείει τις ανθρώπινες σχέσεις. Όταν πρωτοήρθα είχα κάποιες γειτόνισσες που με καλούσαν για καφέ... κατασκόπευα τους κήπους τους για να δω... διότι έβλεπα πως ό,τι έφερνα από τα φυτώρια δεν ευδοκίμουσε αλλά οι κήποι αυτών ήταν ολοπράσινοι... άρα, κάτι έκανα λάθος. Μετά, όταν με κάλεσε η κυρία Ελευθερία για καφέ και ήταν όλες μαζεμένες... μου είπε μια κυρία «βλέπουμε ότι φυτεύεις νούσιμα (στα κυπριακά: λογικά) πράγματα». Τα παλιά των αυλών, που τα έδινε η μία στην άλλη με ρίζες και έτσι εγώ άρχισα και μάζευα από τα χωριά που πήγαινα για δουλειά, για να μου δώσουν ριζούλες. Και αυτό ήταν μια σχέση μέσα στην πόλη... το πως ανταλλάζονταν φυτά μεταξύ τους. Μου λείπουν αυτά τα πράγματα.

Η Λεμεσός είναι πολλά πράγματα. Οποσδήποτε είναι η θάλασσα. Δεν μπορώ να φανταστώ πλέον τη ζωή μου κάπου που δεν έχει θάλασσα. Όταν ήμουν Λευκωσία, δεν μου έλειπε... δεν το ήξερα. Αλλά δίνει μια ελευθερία η θάλασσα... μπορείς να βγεις έξω και να πας απλά θάλασσα. Στη Λευκωσία θα βγεις και θα πρέπει να πας κάπου... και υπάρχουν ώρες που δεν μπορείς να πας κάπου. Δεν θα πας στις 11 το βράδυ να περπατήσεις στην Παλιά Λευκωσία... ενώ εδώ αν ζεσταθείς το καλοκαίρι, θα πας θάλασσα. Θα πας να περπατήσεις. Τον χειμώνα... μπούχτισες μέσα στο σπίτι... ήρθαν οι συγγενείς σου και φάγατε... θα πας μια βόλτα στη θάλασσα. Είναι ένας καθημερινός προορισμός ανεξαρτήτως χρόνου και ώρας. Και νιώθεις ασφάλεια. Όπως έγινε η προκουμιά και η ανάπτυξη της πόλης... έγινε με ένα πολύ ανθρώπινο και δημοκρατικό τρόπο. Στον Μόλο θα συναντήσεις όλων των ηλικιών ανθρώπους και όλων των κοινωνικών φασμάτων. Ακόμα και μετανάστες κάθονται στα βραχάκια με τον σίταρο (στα κυπριακά: καλαμπόκι) τους... πάνω στο γρασίδι. Οι πιο εύποροι θα κάτσουν στις καφετέριες... δεν σμίγονται, εννοείται υπάρχουν κάποιες αόρατες διαχωριστικές γραμμές οι οποίες είναι πολύ ενδιαφέρουσες να τις μελετάς χωροταξικά. Είναι αρκετά μη-δομημένος χώρος, δεν σου καθορίζει που θα περπατήσεις, που θα κάτσεις, που θα πας. Μπορείς να κάτσεις στο γρασίδι, στο τοιγάκι, στο παγκάκι, σε καφετέρια... έχεις

επιλογές. Οπότε, αυτό το αγαπώ.

Εντάξει, αυτό (Εικόνα «Η οδός Ειρήνης») είναι το quintessential (μτφρ. απόλυτο) ας πούμε. Ο δρόμος μου με τον Υδατόπυργο. Πολύ σημαντικός ο Υδατόπυργος, ο οποίος επέτρεψε - τη δεκαετία του '20 - τα σπίτια του δρόμου να έχουν τουαλέτες και μπάνια, μέσα στον όροφο. Πρωτάκουστο για την Κύπρο, μεγάλη χλιδή. Το έφτιαξε ένας Σμυρναίος... τουρκοεβραίος, ο Mehmet Zihni Berkman. Τον έφεραν οι Άγγλοι, πρώτος μηχανικός... και λόγω αυτού, έχουμε τα νεοκλασικά της πόλης. Εντάξει, μετά τα εικονικά (Εικόνες «Η οδός Αγίου Ανδρέου», «Η οδός Αγκύρας» και «Η οδός Ζικ Ζακ»)... το τζαμί, ο μιναρές, η οδός Ζικ Ζακ, η Αγία Νάπα... οι κλασικές, ιστορικές, αστικές εικόνες. Αυτές θα τις έλεγα από τη δεκαετία του '70, η οποία είναι μια παραγνωρισμένη εικόνα της πόλης. Η δεκαετία του '70 είναι το πρώτο gentrification (μτφρ. αναβάθμιση μιας υποβαθμισμένης περιοχής)... η πρώτη προσπάθεια πολεοδομικού εξευγενισμού, αλλά σε μια εποχή που ακόμα ο κόσμος ίσως δεν το χρειαζόταν, δεν το καταλάβαινε και δεν το είχε ανάγκη. Οπότε γίνεται μεν, αλλά η προσπάθεια πέφτει στο κενό και εγκαταλείπονται τα κτίρια. Όπως αυτά τα κτίρια (Εικόνα «Η Λεωφόρος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'»)... που έχουν μια φθορά κάποιας ηλικίας. Αλλά μου αρέσει... αρέσει πολύ και στην κόρη μου αυτή η φάση. Ακριβώς για αυτόν τον λόγο... ότι διαβάζεται μια προσπάθεια μοντερνοποίησης για να ξεφύγουν από την παλιά πόλη με έναν πιο σύγχρονο τρόπο. Πάλι κάτι συμβαίνει και μένει και αυτό και παλιώνει και το οικειοποιούνται άλλοι άνθρωποι, μετανάστες που έρχονται και βρίσκουν καταφύγιο. Οπότε στρωματώνεται με άλλες κοινωνικές χρήσεις. Ένα ενδιαφέρον τέτοιο κτίριο είναι το Fysco Lotus Plaza που όταν ανέβεις στην οροφή του βλέπεις όλη τη θάλασσα αλλά εκεί έχει γίνει ένα τρομακτικό πράγμα. Ενώ ταυτόχρονα είναι ένα καταφύγιο για πάρα πολλές οικογένειες, οι συνθήκες είναι άθλιες. Δύσκολη ζωή, αλλά είναι το σπίτι τους, η γειτονιά τους. Ενώ θα μπορούσε κάλλιστα με μια κοινωνική προσπάθεια να μην αδειάζουν οι γειτονιές μας... δεν έχουμε γειτονιές για αυτούς τους ανθρώπους. Ενώ η Λεμεσός έχει δείγματα από το 1933 για οργανωμένες εργατικές κατοικίες όπως αυτές πάνω από το Νοσοκομείο ή στην Μισιαούλη και Καβάζογλου. Εργατικές κατοικίες τις οποίες ανακαίνισαν με ένα καθαρά μπρουτάλ τρόπο θα έλεγα, με μια ψυχράδα ιδρυματοποίησης της αρχιτεκτονικής. Εάν δεν έχεις τη σωστή φιλοσοφία από την αρχή για μια κοινωνική ευαισθησία, η καλύτερη χρήση είναι η αρχική. Εκείνα ήταν για άπορους Λεμεσιανούς που έρχονταν από την επαρχία στα όρια της πόλης μέχρι να βρουν τα πόδια τους. Εγώ γνώρισα στο Άμστερνταμ μια κοπέλα που μεγάλωσε εκεί... και είναι νεαρή κοπέλα. Δηλαδή, δεν ήταν εγκαταλελειμμένα επειδή «Α, ήρθε τόση ευμάρεια που σταδιακά έφυγε ο κόσμος...». Η κοπέλα μου είπε πως έμενε εκεί, εκεί μεγάλωσε. Οπότε, το 1933 επί Αγγλοκρατίας υπάρχει ευαισθησία για να κτιστούν σπίτια για άπορους που θεωρούνταν χρήσιμοι για την πόλη, πως θα συνεισφέρουν στην οικονομική ανάπτυξη της πόλης. Και ναι, αυτοί οι άνθρωποι που μένουν στο Fysco Lotus

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Plaza δεν συνεισφέρουν; Είναι κηπουροί, καθαρίστριες, ντελιβεράδες, μέσα στις κουζίνες... είναι οι αόρατοι άνθρωποι που κρατούν την πόλη σε λειτουργία. Γιατί δεν τους θέλουμε; Δεν θέλουμε να τους βλέπουμε. Ενώ επί αγγλοκρατίας ακόμα - που έχουμε και την εντύπωση πως ήταν τόσο ταξικά διαφοροποιημένοι – είπαν όχι, θα είναι εκεί αλλά εναπόκειται σε εμάς... δεν το κάνουν από καλή ψυχή φυσικά. Ασθένειες; Ήταν πανικόβλητοι για λιμούς, γαστρεντερίτιδες, ιμαλάρειες και όλα αυτά... και κατάλαβαν πως πρέπει να υπάρχει ένας έλεγχος βιώσιμου επιπέδου για όλους... ως κάποιο βαθμό. Και αυτό (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από ένα ψηλό κτίριο»), είναι το προβληματικό πλέον... ο αχταρμάς, το καρκίνωμα... νεοαποικιοποίηση να το πω.

Έχουμε μια πόλη η οποία της πήρε αρκετές εκατοντάδες χρόνια να φτιαχτεί, μέσα από κοινωνικές σχέσεις ανθρώπων, ισορροπιών... μαθαίνουμε ότι στη Λεμεσό οι τεχνίτες της πέτρας ήταν Ελληνοκύπριοι ως επί των πλείστων, ενώ οι τεχνίτες του ξύλου ήταν Τουρκοκύπριοι. Αυτό, καθαρά από μια εξέλιξη καθώς κάθε γιος έμπαινε στη δουλειά του πατέρα του. Ξέρουμε ότι αυτά τα κτίρια είναι φτιαγμένα από πέτρα και ξύλο. Άρα σημαίνει ότι αυτή η διαφοροποίηση ερχόταν μαζί και έπλασε την πόλη που βλέπουμε. Άρα υπήρχε και μια οικειότητα, μια κοινωνική σχέση συνεργασίας για να γίνει αυτό το πράγμα. Ενώ σε αυτή την περίπτωση (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από ένα ψηλό κτίριο»), το υλικό από που έρχεται; Όλο αυτό το μπετόν για να κάνουμε τους ουρανοξύστες, δεν αναρωτιόμαστε σαν αρχιτέκτονες. Το παραγγέλνουμε και μας το φέρνουν... από που έρχεται; Τόσα πολλά σκύρα από που έρχονται; Από τα κατεχόμενα... Είδατε την οροσειρά της Κερύνειας πως έχει γίνει; Είναι... λατομείο δίπλα από λατομείο, κρατήρες. Σε ένα σημείο κοντά στον Πενταδάκτυλο ανοίχτηκε κοιλάδα, που δεν υπήρχε. Εμείς βλέπουμε το βουνό της οροσειράς της Κερύνειας αλλά δεν είναι χαρτοταινία κομμένη... είναι τρεις φλούδες, τρία πετρώματα. Που πηγαίνουν αυτά τα μπετά; Και από εκεί... με αυτή την εικόνα - της άτακτης ανάπτυξης - με επενδύσεις από την Τουρκία, με κεφάλαια που έρχονται από Ρώσους και Ισραηλίτες. Και τα ίδια κεφάλαια έρχονται και σε εμάς. Άρα εμείς, καταστρέφουμε ένα οικολογικό τοπίο εκεί και ένα εδώ. Επίσης, επειδή δεν ήμασταν ιστορικά ποτέ συνδεδεμένοι με τη θάλασσα... όλες οι φωτογραφίες που μου δείχνετε, δεν έχουν θάλασσα, εκτός από μακριά. Δεν σας κάνει εντύπωση; Δεν έχετε σπίτια δίπλα από θάλασσα... γιατί; Δεν φταίτε εσείς... γενικά ο τρόπος ζωής μας. Οι Κύπριοι δεν έχουν σχέση με τη θάλασσα, όπως έχουν στα ελληνικά νησιά. Δεν το έχουμε. Δεν είμαστε ποτέ συνδεδεμένοι με τη θάλασσα. Νομίζουμε ότι είμαστε. Εδώ (Δείχνει φωτογραφίες της παλιάς παραλιακής Λεμεσού), είναι μια εικόνα μιας δράσης στη θάλασσα. Είναι κατακλυσμός εδώ, 1956. Στο Παλιό Λιμάνι. Εδώ (Δείχνει παλιό χάρτη Λεμεσού) είναι η μετατόπιση του ποταμού. Κοιτάξτε πόσα νερά, ένα σύστημα αρδευτικό μέσα στην πόλη, κοιτάξτε κάτι τεράστιες δεξαμενές. Ένα οικόπεδο, δεξαμενή. Όλα αυτά ήταν καταγεγραμμένα, αλλά τώρα εξαφανισμένα. Το Κάστρο, το νερό που πήγαινε στο

Κάστρο, πήγαινε στα λουτρά. (Δείχνει παλιά ζωγραφιά από την Παλιά Λεμεσό) Θέα από τη θάλασσα, το λιμάνι. Οι αποθήκες του λιμανιού, το Κάστρο από πίσω. Εδώ υπήρχε κάτι σαν φρούριο. Ο ζωγράφος, ζωγράφισε έναν μινιρέ που δεν υπήρχε αλλά ήθελε να δώσει το οθωμανικό στοιχείο. Αλλά είναι η θέα που έβλεπε όταν έμπαινε με το πλοίο στην πόλη. Αφού δεν μπαίνουμε από τη θάλασσα, δεν την βλέπουμε την πόλη από τη θάλασσα.

Θα έλεγα σίγουρα ότι το νότιο όριο είναι η θάλασσα. Το Καρνάγιο είναι δυσκολοεύρετο διότι ενώ υπάρχει ένας ποταμός, τον αποκόπτει, πρέπει να κάνεις κάτι αραβουργήματα για να τον βρεις και μετά είναι και το Νέο Λιμάνι που είναι μια μαύρη τρύπα διότι πάλι δεν μπορείς εύκολα από εκεί να βρεθείς, να συνδεθείς και να κάνεις πράγματα. Άρα το Καρνάγιο θα έπρεπε να έχει αυτή τη σχέση αλλά δεν την έχει. (Σχεδιάζει αλληπάλληλες μικρές συνδετικές γραμμές από το Καρνάγιο προς το ιστορικό κέντρο) Μεσολαβεί μια άλλη μαύρη τρύπα που είναι η Μαρίνα. Είναι η Μαρίνα που πάλι αποκόπτει την πόλη διότι αρνείται να συνδεθεί με την πόλη... δεν έχει συνδέσεις η Μαρίνα από την πόλη. Πάνω της συνεχίζει να ευδοκιμεί κάπως το Παλιό Λιμάνι... έχει κάποια περάσματα... το παλιό μικρό roundabout (μπφρ. κυκλικός κόμβος)... όταν κάναμε μια μελέτη με μια φίλη μου θέλαμε να μην έχει τίποτα. Αυτό έπρεπε να είναι έτσι – ένα μεγάλο υπαίθριο καθιστικό της πόλης. Και όλη η πόλη, όπως έρχονται οι δρόμοι από πάνω να ενώνονταν εδώ. Εδώ είναι το κάστρο, η Αγκύρας, Αγίου Ανδρέου, η Ελλάδα, η Ελευθερίας – βλέπετε τα ονόματα πως στήνουν μια πολιτική εικόνα; Ονόματα που μπήκαν μετά την δεκαετία του '60. Παλιά είχε άλλο όνομα αυτός ο δρόμος, ήταν «Χαλβετί». Η Ειρήνης ήταν Βικτωρίας. Βασίλισσα Βικτωρίας. Όπου πήγαν οι Άγγλοι φτιάξανε ίσιους δρόμους και στον χάρτη του Kitchener δείχνεται εντελώς ίσιος ο δρόμος αλλά τα κτίρια μπαινοβγαίνουν λίγο... και έχει μια καμπύλη ο δρόμος, δεν είναι εντελώς ευθύγραμμος. Αλλά μάθαμε να τον σκεφτόμαστε ίσιο γιατί μας τον έδειχναν έτσι και θα ήθελαν να τον ενώσουν. Εδώ υπάρχει η Ενώσεως που είναι μονόδρομος και δημιουργείται ένα κομφούζιο. Η ένωση Ελλάδας και Ειρήνης δημιουργούν ένα κομφούζιο από μόνα τους. «They are not resolved» (μπφρ. Δεν έχουν επιλυθεί) που θα έλεγαν και οι Άγγλοι, είναι έννοιες που έχουν κατασταλάξει και δεν ολοκληρώθηκαν διότι δεν μπόρεσαν κάτω από αυτή τη δομή να συνθέσουν μια ροή. Η Γλάδστωνος, η οποία δεν είναι Γλάδστωνος... είναι μια ημερομηνία που πάντα ξεχνώ... 16 Ιουνίου 1946; ή 26 Ιουνίου; Κάποια ημερομηνία που είναι η ημέρα λήξης του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, που έμαθα γκουγκλάροντας. Δεν μπορώ καν να το θυμηθώ, ενώ είναι πολύ σημαντική ημερομηνία για την Ευρώπη, για μας είναι λίγο ανούσιο. Είναι και αυτό λίγο παράξενο... και αυτό unresolved (μπφρ. άλυτο). Η Γλάδστωνος έχει δρόμους που είναι έτσι, έτσι, έτσι... χάνεσαι. Το τραγικό είναι πως δεν υπάρχουν αυτά... (Σχεδιάζει αλληπάλληλες μικρές συνδετικές γραμμές από την Αγίου Ανδρέου προς τη θάλασσα) οι σύνδεσμοι από την Αγίου Ανδρέου, ενώ υπήρχαν... δεν έχεις τρόπο να βγεις εύκολα στη θάλασσα... δεν υπάρχουν. Μεγάλο

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

κρίμα. Κάπου εδώ είναι ο Πεντάδρομος. Επαναλαμβάνεται και εδώ. Είναι Πεντάδρομος 1, Πεντάδρομος 2 κάτω στο Κάστρο, Πεντάδρομος 3 ο γνωστός της δεκαετίας του '70. Πολεοδομικά επαναλαμβάνεται ακόμα 2 φορές το σχήμα αυτό και μετά ερχόμαστε εδώ που πάλι είναι πεντάδρομος νομίζω. Αυτή είναι η Λεμεσός πριν το '74... χάσαμε το ξενοδοχείο Κούριο πάλι για ανάπτυξη, τα Δικαστήρια, η St. Mary's, το πολύ ορόσημο βιβλιοπωλείο «Κυριάκος»... και το Αρχαιολογικό Μουσείο, το άλλο μουσείο που είναι Οικία Επάρχου, ο Δημόσιος Κήπος... «χάσαμε» το ΓΣΟ... αλλά είναι και αυτό χαμένο, διότι ενώ προσπαθεί να προσφέρει σύνδεση... κάνει κάποιες γενναίες προσπάθειες να συνδέσει τις γειτονιές από πίσω και τις γειτονιές μπροστά αλλά και αυτό είναι ένα gentrification που το δέχτηκε με έχθρα η γειτονιά γύρω γιατί δεν το είχαν ανάγκη. Ήταν αστοί Λεμεσιανοί που κατεδάφισαν τα παραδοσιακά τους, έκτισαν πολυκατοικίες για να ζήσουν πιο μοντέρνα ζωή και είναι άνθρωποι – πραγματικοί Λεμεσιανοί που έχουν σχέση με τη θάλασσα. Θα τους δεις όλους πρώι με τις ρόμπες τους να διασταυρώνουν το δρόμο με ενδυμασία που δεν θα έβλεπες ποτέ Λευκωσιάτη στο δρόμο. Η πετσετούλα και το μαγιό του, ξυπόλητος, τίτσιρος (στα κυπριακά: γυμνός) ο παππούλης και πάει. Και εμφανίστηκε το ΓΣΟ στη μέση, που καλά - καλά δεν ξέρει κανείς τι χρήση έχει... που είναι κρίμα. Είναι ένας χώρος που προσφέρει χώρους αλλά ακόμη δεν ξέρει γιατί. Και η πόλη δεν βρήκε τρόπο. Ο λόγος είναι πως είναι βαθύ προς τα μέσα... αν δεν ήταν η ευμάρεια της κοινωνικής δραστηριότητας της θάλασσας... παλιά που δεν είχε τόσα πράγματα η Λεμεσός στη θάλασσα, ήταν ένας ζωντανός χώρος. Το ΓΣΟ τώρα είναι πίσω χώρος. Πως θα ανταγωνιστεί τις καφετέριες στη θάλασσα; Άρα ήθελε έναν άλλο οραματισμό. Οι χαμένοι χώροι της πόλης... το μεγάλο το περβόλι. Θα τα κάνω έτσι τα πράσινα (Σχεδιάζει χώρους πρασίνου στην πόλη με συννεφάκια)... θα κάνω και το δικό μου κήπο. Έχει κι' άλλους δηλαδή. Που πήγε το Παντοπωλείο σε όλο αυτό; Ελλάδα... κάπου εδώ είναι το Παντοπωλείο. Και η Ανεξαρτησίας. Κατεβήκαμε Εναέριο... και αποβάθρα. Είχε πολλές... πάρα πολλές και χάθηκαν. Εδώ αυτές οι γειτονιές είναι ενδιαφέρουσες διότι έχουν πάλι 70's κατοικίες που είναι ωραίες. Και μετά οι μαύρες τρύπες... τα μαύρα τα άσχημα, τα άσχημα, άσχημα. (Σχεδιάζει με μανία μουτζούρες) Και έχει κι' άλλα; Περίμενε, έχει και μια Φραγκοκκλησιά, να την κάνουμε έτσι με τα καμπαναριά της και το σπιτάκι του Παπαδόπουλου. Που θα του κάνω κιόσκι. Α, και έχει και έναν ωραίο κήπο από πίσω. (Σχεδιάζει συννεφάκι – χώρος πρασίνου) Αυτό το σπίτι θα γίνει μουσείο οικογενειακό.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Είμαι ενάντια στα σύμβολα... διότι αποκρύπτουν πολλά ρευστά πράγματα και αντικαθιστούν άλλα. Είναι δύσκολο. Για μένα η ροή είναι πιο σημαντική. Ακόμα και στην αρχιτεκτονική, το κτίριο για μένα είναι κέλυφος και ο χώρος που περιέχει... που δεν τον πλάθουμε εμείς αλλά πρέπει να τον διευκολύνουμε να υπάρχει και να σκεφτόμαστε πως κινείται κάποιος μέσα του... ειδικά το δημόσιο χώρο... που σταματά, που ξεκουράζεται, που συναντά, που διασταυρώνεται, που ηρεμεί, που κάνει τελεουργίες... όλα αυτά που περιέχονται, πρέπει

να δίνονται σαν χώρος. Το σύμβολο είναι κάτι που είναι οικόσημο. Τον μεσαίωνα έβαζαν σύμβολα, έκαναν τα οικόσημα τους οι οικογένειες. Πρέπει να έχουμε πιο ευέλικτο τρόπο να χαρακτηρίζουμε κάτι. Εάν με ρωτάς για Βενετία θα σου πω το φως. Ο τρόπος που αντανακλά το φως πάνω στο νερό. Αυτό το είδα και στη Λεμεσό. Όταν δεις τη Λεμεσό απόγειμα, με τον ιδιαίτερο τρόπο που φωτίζεται από τον ήλιο και εκεί που ακόμη δεν έχουν πήξει οι πολυκατοικίες και μπορείς να δεις το φόντο των βουνών. Όταν πήγα ένα ταξίδι στο Ισραήλ και ήρθα πίσω, κάπου το 90-91, είδα τη Λεμεσό από τη θάλασσα... και κάθε κτίριο διαγραφόταν από το φως με το νερό μπροστά... εκείνο για μένα. Δε θέλω άλλο σύμβολο.

Σίγουρα αυτό το πράγμα που έχω, που κράτησα (το σπίτι της), που ανέπτυξα, που ήταν κατάξερο όταν το πήρα. Ήταν κομμένα τα δέντρα, δεν υπήρχαν. Ήταν τυλιγμένο με ένα άγριο αναρριχητικό φυτό, το οποίο παλεύω έντονα. Υπάρχει στο διπλανό σπίτι και στέλνει εκατομμύρια σπόρους και πρέπει κάθε μέρα να τους βγάζω. Όπως ο μικρός πρίγκιπας που ζούσε στον πλανήτη του και έπρεπε να βγάζει τα μπάομπαμπ (δέντρο), είμαι εγώ εδώ. Όταν ήρθα εδώ... χαιρόμουν τόσο πολύ που μπορούσα να κατεβαίνω στο λιμάνι για να αγοράσω το φρέσκο ψάρι. Ερχόντουσαν φίλοι από τη Λευκωσία και κατεβαίναμε να το πάρουμε, το Σάββατο έβαζα την κόρη μου στο καρότσι και πηγαίναμε στο Παντοπωλείο. Αγοράζαμε τα φρούτα μας, τα λαχανικά μας... με το που έμπαινε το μωρό στο Παντοπωλείο κάποιος θα της έδινε χαλλουμάκι, λίγη λουντζούα (κυπριακό παραδοσιακό αλλαντικό), μια μπανάνα, φράουλες. Έβαζε τα χέρια της μέσα στις φακές, ανακάτευε μέσα στα πράγματα... μέχρι να ψωνίσουμε είχε φάει και ερχόμασταν πίσω. Ήταν η πριγκίπισσα. «Καλώς την πριγκίπισσα» έλεγαν. Άμα κατέβαινε με την κορώνα της, «καλώς τη βασίλισσα» έλεγαν... πολλές αναμνήσεις από αυτό το σημείο. Έχουμε στη Λεμεσό την αισθητική αεροδρομίου. Η αισθητική των αεροδρομίων είναι ότι πας για ένα ταξίδι αλλά πρέπει να περάσεις το ψυχαναγκασμό να βγάλεις τα παπούτσια σου, τις ζώνες σου... να περάσεις από εκεί και μετά μπαίνεις σε μια τεχνητή ευμάρεια με καταστήματα και καφετέριες... και ανυπομονείς να φύγεις, να μπεις μέσα στο αεροπλάνο και επιτέλους να ξεχάσεις αυτή την ενδιάμεση κατάσταση - την οποία προσπαθούν να την πλασάρουν και σαν αισθητική κιόλας. Και ερχόμαστε σε μια πόλη που δεν έχει κανένας τη δυνατότητα να ταξιδέψει πιο νότια από εδώ – αφού ταξιδεύουμε χερσαία από αεροδρόμιο σε αεροδρόμιο – άρα δεν έχουμε. Και κάνουμε την ανάπτυξη στο Παλιό Λιμάνι, με τα εστιατόρια που μοιάζουν με προεξοχές των αεροδρομίων που πάει και καρφισώνεται η φυσούνα από το αεροπλάνο. Γιατί; Γιατί αυτή η αισθητική; Το Παντοπωλείο έγινε shopping center (μτφρ. εμπορικό κέντρο) αεροδρομίου. Γιατί; Αφού δεν θα πας παρακάτω. Οπότε είναι «dead end» (μτφρ. αδιέξοδο) και τα δύο. Είναι απονεκρωμένοι χώροι. Δεν μπορώ να πάω να αγοράσω κάτι εκεί... η κατάσταση εκεί είναι να ελέγξω το ευρώ που θα σπαταλήσει ο άλλος, να το αρπάξω, να μην το αφήσω στην ελεύθερη αγορά. Στη Ρώμη, στο Campo De Fiori είναι μια πλατεία, που όλες τις μέρες της

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

εβδομάδας είναι μια κανονική πλατεία με καφετέριες γύρω και κάθε Τρίτη μεταμορφώνεται σε λαχαναγορά. Ενώ είχα πάει πολλές φορές δεν το είχα διαπιστώσει αυτό. Μια φορά όταν πήγα με κάποιους φίλους που είχαν σπουδάσει εκεί... κανόνισαν να φύγουμε Τρίτη βράδυ. Γιατί; Γιατί η Χρυστάλλα ήθελε να πάει να ψωνίσει λαχανικά από το Campo de Fiori και πήγα μαζί της. Και ήταν μια μεταμόρφωση. Εκεί είχα δει κάτι που είχα ξεχάσει... τα φρέσκα τα μικρά τα μαρούλια, τα σιλπνά φύλλα, τα ολόφρεσκα. Γιατί δεν το έχουμε αυτό το πράγμα; Οι πλατείες πρέπει να μεταμορφώνονται. Θα μπορούσαν οι πλατείες να είχαν παζάρια βιβλίου, φυτά, πράγματα... Αυτά τα πράγματα δεν είναι επειδή είναι πιο ευαίσθητοι αυτοί... Είναι μέσα στην υγεία της πόλης, χρειάζονται. Το Άμστερνταμ τα έχασε. Είχε παζάρια για τουλίπες και τι γίνεται; Είναι το πλαστικό το χρήμα. Όταν έχεις το πλαστικό χρήμα και πας σε καταστήματα που λένε «Δεν δεχόμαστε cash» σημαίνει πως δεν μπορεί να έρθει μια γιαγιά από το χωριό με τις ντομάτες της, με 5 αυγά με 10 βαζάκια μαρμελάδα. Γιατί να μην μπορώ εγώ να βοηθήσω οικονομικά; Όταν ανταλλάζω μετρητά σημαίνει ότι βοηθώ έμπρακτα τον άλλο. Είναι σοβαρό πρόβλημα, δεν είναι η ευκολία μας... είναι ο τρόμος μας για το πόσο γρήγορα εξαφανίζονται τα μετρητά. Πόσο γρήγορα λιώνει το χρήμα μέσα στα χέρια μας. Η κάρτα, μας καθησυχάζει ότι δεν αντιμετωπίζουμε την υποτίμηση της αξίας των πραγμάτων.

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Το Δασούδι. Το δάσος, τα δέντρα, η θέα της θάλασσας μέσα από τα δέντρα. Αλλάζει την άνοιξη, είναι διαφορετική τον χειμώνα, άλλη το καλοκαίρι. Έχω ανάγκη το πράσινο που αλλάζει μέσα στις εποχές... μου λείπει. Όλο το πράσινο μέσα στην πόλη, το ονομάζω «πλαστικό πράσινο». Δεν βλέπεις εποχές. Δεν έχεις δέντρα που κιτρινίζουν. Δηλαδή για να πάμε να δούμε φθινόπωρο... δεν είναι μακριά. Επταγώνια (ορεινό χωριό επαρχίας Λεμεσού)... αυτά τα χωριά πάνω. Και αυτό είναι μια υγιεινή της εικόνας της πόλης. Δεν βιώνουμε τις εποχές μέσα από το πράσινο. Είναι πάντα φυτά που δεν θέλουν συντήρηση. Δεν πληρώνουμε φόρους; Πληρώνουμε, αρκετούς. Γιατί οι αρμόδιοι να μας στερούν αυτό το πράγμα. Να μας λένε «Δεν αξίζετε... Εγώ θέλω την ευκολία μου, εγώ θα το κάνω πιο βιώσιμο, στην πιο χαμηλή τιμή». Και προσλαμβάνουν άτομα ανειδίκευτα, που τους δίνουμε μια μηχανή και ππαλιάζουν (στα κυπριακά: κλαδεύουν άσχημα). Από την άλλη, ο Δημόσιος Κήπος με στεναχωρεί, μου προκαλεί στεναχώρια. Πήγα να δω τα παιχνίδια που έκαναν. Κάθε φορά που πάω διαπιστώνω ότι κάτι φθίνει. Χάθηκαν όλα τα λουλούδια. Τα παρτέρια των λουλουδιών παραχωρήθηκαν ως πλατφόρμες για την γιορτή του κρασιού. Επίσης, δεν υπάρχει συνοχή μέσα, «έφαγαν» το φυτώριο... είναι τα αυτοκίνητα του Δήμου εκεί για τα σκουπίδια. Χάθηκε η είσοδος από την πάνω πλευρά, μόνο από μια πόρτα μπορείς να μπεις. Ενώ έχει και είσοδο εκεί που είναι το θέατρο... το έκαναν τόσο μεγάλο που «έφαγε» ένα μεγάλο κομμάτι. Οπότε εάν δεν πληρώσεις εισιτήριο για να μπεις εκεί και να καθίσεις στο κηποθέατρο δεν μπορείς. Από την άλλη, με ενοχλεί να κάθομαι στο κηποθέατρο και να σκέφτομαι ότι τα ζώα δίπλα δεν κοιμούνται. Γιατί ξέρω τι σημαίνει να μην κοιμάσαι, γιατί

το ζω εδώ. Είναι μέρες... τώρα το καλοκαίρι που θα μας πλακώσει, από η ώρα 6 χτυπάει η καμπάνα της εκκλησίας, η ώρα 7 ξεκινούν οι κομπρεσόροι κάποιου κτίστη μέσα στην εκκλησία που συνέχεια κάτι κάνουν. Μετά, θα έρθουν στον δρόμο να βάλουν ίντερνετ και θα βάλουν την μηχανή κάτω από το μπαλκόνι μου, μετά θα περνούν μπετονιέρες διότι έχουμε 9 εργοτάξια ανοικτά γύρω μας. Τη νύχτα εάν δεν φύγει ο τελευταίος μεθυσμένος στις 4 το πρωί δεν κοιμόμαστε. Τα κέντρα διασκέδασης βάζουν δυνατή μουσική και όσο προχωρά το καλοκαίρι όλο και πτωχεύουν. Οπότε, κρατάμε τη ψυχή μας μέχρι τον Σεπτέμβρη που θα μαζευτούν όλοι σπίτι τους, θα πάρουν τα παιδιά τους σχολείο να ησυχάσουμε. Οπότε καταλαβαίνω πολύ καλά εκείνα τα ζωάκια στον Κήπο και δεν θέλω να πηγαίνω και να προσποιούμαι ότι ξεχνώ την ύπαρξη τους. Με ενοχλεί ότι είναι εκεί αυτό το πράγμα και ότι με ένα πλαστικό φύλλο - διότι φρικάρουν από την κίνηση των αυτοκινήτων και έβαλαν ένα πλαστικό φύλλο για να μην βλέπουν την κίνηση - αλλά την ακούν. Από όλες τις πλευρές... Κάθε Δήμαρχος μέσα στην πόλη θέλει να αφήσει μια παρακαταθήκη. Και ξεκίνησε αυτό το πράγμα από τον πρώτο Δήμαρχο που έφτιαξε τον Δημόσιο Κήπο, ο Χριστόδουλος Σώζος το 1904. Τώρα τοντσιμέντωσαν ενώ ήταν χωματένιος για να συγκρατεί το νερό για να υπάρχει τροφοδοσία για τις ρίζες του... ούτε αυτό είναι ικανοί για να αντιληφθούν την σημασία του. Έρχονταν τα νερά της βροχής και δεν πήγαιναν απλά στη θάλασσα αλλά εμπλούτιζαν τον υδροφόρο φορέα για τις ρίζες του Κήπου. Τώρα όλοι οι ευκάλυπτοι μέσα στον Δημόσιο Κήπο είναι άρρωστοι. Γι' αυτό δεν πάω στον Δημόσιο Κήπο. Μπορώ να μιλάω ώρες για το τι με στεναχωρεί εκεί. Πήγα να δω τα καινούρια παιχνίδια και έπρεπε να ηχογραφήσω την εγγονή μου 8 χρονών, η οποία μας εξηγούσε γιατί δεν θέλει να παίζει σε εκείνα τα παιχνίδια. Όλα τα παιδάκια παίζουν σε ένα έδαφος που μπορούν να τρέξουν σταθερά, ενώ σε εκείνο το πλαστικό το πάτωμα γέρνει το πόδι σου... δεν πατάς, δεν μπορείς να τρέξεις πάνω του...

Η πιο μεγάλη αλλαγή είναι σίγουρα οι πύργοι. Η άντληση του νερού που νομίζω πως χαμηλώνοντας τον υδροφόρο φορέα επηρέασαν τα δέντρα στο Δήμο αλλά δεν είμαι σίγουρη, είναι μια υποψία που άρχισα να έχω. Αλλάζει η ηλιοφάνεια στην παραλία... δεν μπορείς να πας θάλασσα εκεί και να μείνεις μέχρι αργά. Πέφτει σκιά και οι μεγάλοι οι πύργοι δημιουργούν μια ρουφήχτρα ρεύματος. Φυσά... πάντα φυσά εκεί. Δεν είναι ευχάριστο. Γύρω από τα ψηλά κτίρια δημιουργούνται στροβιλίσματα. Ανησυχώ για τον αέρα που έρχεται από την περιοχή του lady's mile, εκεί που είναι τα περβόλια... και τα κόβουν. Διότι εκείνο ήταν ο πνεύμονας της πόλης, φυτεύτηκε επί Αγγλοκρατίας αρχές του 20ου αιώνα για να μετριάσει την υγρασία στην πόλη, από έναν πολύ έξυπνο γεωπόνο, τον Γεννάδιο – ο οποίος ήρθε στην Κύπρο το 1896 καλεσμένος του τότε κυβερνήτη. Μέχρι τότε ό,τι διαβάσεις για τη Λεμεσό είναι άσχημο. Όποιος έρχεται κατεβαίνει από το πλοίο, ψωνίζει και φεύγει. Είναι τόσο η υγρασία και δεν υπάρχει λόγος να μείνουν. Και το βλέπεις. Η έκταση της πόλης από

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

τη θάλασσα ως εδώ είναι. Σε μήκος, πήγαινε από τον Δημόσιο Κήπο μέχρι το Κάστρο... δεν έχει έκταση. Μεγαλώνει από τον 20ο αιώνα και μετά, όταν βελτιώνεται και το κλίμα της. Εκτός από τον Υδατόπυργο, έρχεται αυτή η ανάπτυξη πρασίνου με τις φυτείες και τα δέντρα που απορροφούν την υγρασία. Έρχεται ο αέρας από τα δυτικά, που φυσά, περνά από αυτά τα δέντρα και φέρνει δροσιά. Με ανησυχεί ότι το κλίμα επιστρέφει, χάνεται. Το νιώθω διότι δεν έχω κλιματισμό. Δεν θέλω να αποκτήσω, διότι νιώθω ότι θα χάσω την επαφή με το περιβάλλον μου. Για μένα ο αέρας είναι ο χαρακτήρας της πόλης. Το αθέατο είναι εξίσου σημαντικό όσο εκείνο που βλέπω. Και η κίνηση του αέρα είναι κάτι πολύ σημαντικό διότι έχει να κάνει με αρχιτεκτονική. Το πρώτο μου μάθημα αρχιτεκτονικής στο πανεπιστήμιο είναι η κίνηση του αέρα στην πόλη. Το πρώτο εξάμηνο, το πρώτο μας πολεοδομικό μάθημα ήταν αυτό το πράγμα. Έχει σημασία για την υγιεινή των κατοίκων της, να μην δημιουργούνται ρεύματα, να μην δημιουργούνται σκιές από τα ρεύματα. (Σχεδιάζει) Ο αέρας έρχεται με κατεύθυνση από τη δύση. Όταν συναντήσει αυτό το πράγμα (ψηλό κτίριο), πάει έτσι. Εδώ τι συμβαίνει; Έχει ένα σπιτάκι εδώ, μια πολυκατοικία... αυτό λέγεται «wind shadow» (μτφρ. σκιά ανέμου, γνωστή και ως βρώμικος αέρας είναι ένα μέρος ή ζώνη όπου ο άνεμος δεν φυσάει ή δεν φτάνει μέχρι εκεί). Εδώ μέσα θα δεις όλα τα σκουπίδια να μαζεύονται... όλο αυτό που εικονογραφεί ότι... βυθίζονται και πέφτουν κάτω. Ο μόλυβδος του αέρα που πάει; Μέσα στα σπίτια μας. Όποιος ζει εδώ, είναι καταδικασμένος σε καρκίνο. Όλα αυτά δεν είναι «rocket science» (μτφρ. επιστήμη πυραύλων)... και εγώ τα διδάχτηκα. Αλλά τα διδάχτηκα μέσα από μια κοινωνική προσέγγιση της πολεοδομίας και όχι επιθετικά καπιταλιστική. Και ο άλλες οι κοινωνίες δεν είναι ότι είναι πιο αριστερές από εμάς ή κάτι τέτοιο. Είναι επειδή οι κάτοικοι τους έχουν περισσότερο σθένος να αντιμαχούν. Είμαστε δούλοι, φτάνει να μας ταΐζουν καλά, να έχουμε να τρώμε και να έχουμε την ιδιοκτησία μας. Από τη στιγμή που Οθωμανοί έδωσαν την ιδιωτική ιδιοκτησία, σταματούν οι εξεγέρσεις. Εμάς... μας δόθηκαν όλα λίγο εύκολα. Μας έκαναν Κυπριακή Δημοκρατία... δεν ξέραμε να την διαχειριστούμε. Τρία χρόνια διήρκεσε, τα κάναμε θάλασσα, πήγαμε παρακάτω. Έτσι, το αθέατο, η κίνηση του αέρα είναι κάτι πολύ παραγνωρισμένο. Θέλεις το πράσινο, θέλεις τους διαδρόμους εξαερισμού της θάλασσας. Θα έπρεπε να υπάρχουν διάδρομοι εξαερισμού από εδώ μέχρι την Αγία Φύλα. Έπρεπε να υπάρχουν. Μεγάλες, πράσινες λωρίδες... οι διάδρομοι. Να εισχωρεί ο φρέσκος αέρας της θάλασσας... να δροσίζει.

Δώσαμε μια μάχη μέσα στην πόλη για να μην κατεδαφίζονται διατηρητέα. Κερδίσαμε αυτή την μάχη όσον αφορά τα κτίρια, την υλικότητα. Κηρύχθηκαν διατηρητέα, υπάρχουν νομοθεσίες, αισθητικός έλεγχος κλπ. αλλά δεν προχώρησε η αντίληψη μας για να παραμείνουν γειτονίες. Όταν ήδη είχα έρθει εγώ, οι γειτονίες δεν υπήρχαν. Ο κόσμος έφευγε και άφηνε τα σπίτια. Οι κάτοικοι της πόλης είμαστε πιο λίγοι από τους ιδιοκτήτες – που ζουν αλλού και έχουν τα υποστατικά τους. Τα ονομάζουν πλέον «υποστατικά» - ούτε καν «το σπίτι της γιαγιάς

μου» δεν το ονομάζουν. Υποστατικό. Το υποστατικό είναι κάτι που θα τους φέρνει κέρδος. Ακόμα και μέσα στην παλιά γειτονιά – που είναι ένα χωριό βασικά – που περιβάλλεται από πολυκατοικίες και άλλα κομμάτια της πόλης... εξακολουθούμε να είμαστε ένα χωριό. Αλλά, οι μισοί ζουν αλλού και θέλουν να εκμεταλλευτούν εμπορικά τις χρήσεις τους, εις βάρος των μόνιμων κατοίκων. Άρα γιατί να το ενοικιάσει για σπίτι μακροπρόθεσμα και να μην το ενοικιάσει για εστιατόρια και να παίρνει ένα υψηλό ενοίκιο. Και δεν τον νοιάζει εάν σε 3 χρόνια θα φύγουν. Ο άλλος θα πουλήσει αέρα και πάλι θα συνεχίσει έτσι. Είναι μια ροή χωρίς να έχει σχέση με το κτίριο. Η πρόσοψη μένει αλλά από μέσα το κτίριο ξεκοιλιάζεται. Αυτές οι αλλαγές της χρήσης είναι πάντα προς το χειρότερο όσον αφορά την κοινωνία. Δεν έχουμε φούρνο πια μέσα στην παλιά πόλη. Για να αγοράσω ψωμί, πρέπει να πάω έξω. Για να αγοράσω ψάρι, πρέπει να πάω με το αυτοκίνητο. Δεν μπορώ να κάνω ψώνια γύρω, όπως έκανα παλιά. Παλιά, όταν δεν υπήρχαν τόσα πολλά αυτοκίνητα είχα ένα καρότσι με τροχούς και πήγαινα. Τώρα είναι τόσα τα αυτοκίνητα που δεν μπορώ. Έγινε η πεζοδρόμηση και είναι αρκετά καλή. Τουλάχιστον όσον αφορά το παιδί μου, μπορούσε να πάει από εδώ μέχρι τη Δημόσια Βιβλιοθήκη να διαβάσει. 1,5 χιλιόμετρο μακριά μας. Πήγαινε με τα πόδια της έλεγα και ήξερα ότι θα πήγαινε με ασφάλεια.

Όπως ένας άνθρωπος έχει μια πτυχή του χαρακτήρα του, ο χαρακτήρας μιας πόλης πρέπει να εκφράζει τα βιώματα των κατοίκων της. Να έχει μια επαναλαμβανόμενη τελετουργία. Το Παντοπωλείο για παράδειγμα έκανε αυτή την τελετουργία. Κάθε μέρα. Για μας έγινε η τελετουργία του Σαββάτου, μέχρι που χάθηκε. Προσπαθούν και κάνουν μια άλλη αγορά αλλά δεν πάω. Δεν βρήκα χρόνο να αναλύσω το γιατί δεν πάω και δεν μου αρέσει. Η Λεμεσός - παραδόξως - έχει museum district (μτφρ. περιοχή μουσειών), έχει μια περιοχή που έχει μουσεία. Το Αρχαιολογικό Μουσείο, η Οικία του Επάρχου, το Μουσείο Θεάτρου, οι αποθήκες Παπαδάκη – ως χώρος εικαστικών -, το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης - που είχε εργαστήρια για παιδιά εκεί -, η Πινακοθήκη. Λίγο ή πολύ, μέσα σε αυτό το ανατολικό κομμάτι, μεταξύ Εναερίου και Εφτάπατου... και δεν μπορείς να περπατήσεις από το ένα στο άλλο... ούτε λειτουργούν συλλογικά. Όπως πας στο Λονδίνο και λες «σήμερα θα πάω να δω δύο μουσεία»... δεν μπορείς. Έρχονται τα εγγόνια μου εδώ Σάββατο απόγευμα και δεν έχει που να τα πάρω. Το Κάστρο είναι εδώ, αλλά λειτουργεί σε εργάσιμες ώρες. Πάνε μωρά με το σχολείο μεν, αλλά εγώ που είμαι γιαγιά δεν μπορώ να πάρω τα εγγόνια μου μια βόλτα στο Κάστρο που είναι και δίπλα μας. Και θα πηγαίναμε και με τα πόδια. Και θα είχαμε μια τελετουργία, να δούμε το κάστρο να πάμε για παγωτό, να κάτσουμε στην αποβάθρα... και να το συνδυάσουμε. Δεν μπορούμε να το συνδυάσουμε. Έρχονται φίλοι από Λευκωσία να πάνε σε εκθέσεις. Έρχονται και έχει κάτι στο Ριάλτο και έχει και κάτι στις αποθήκες Παπαδάκη. Η απόσταση είναι 300 μέτρα... δυσκολεύονται να τα βρουν. Ακόμη, είναι το ΓΣΟ δίπλα από το Δημόσιο Κήπο και το περιβόλι της Κικίτσας Σολομωνίδη. Είναι

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

ένα ωραιότατο μεγάλο πράσινο. Δεν θα μπορούσαν να ενωθούν με τη θάλασσα; Αντί να πηγαίνω μόνο Δασούδι πάνω-κάτω σαν κουρδισμένο, να μπορώ να το εντάξω... Είναι εκεί. Μέχρι που τα χάνουμε. Τη περιοχή του Καρνάγιου θα την χάσουμε. Διότι δεν την ξέρουμε. Για τους τουρκοκύπριους... ήταν η θάλασσα τους. Για τη περιοχή του Άγιου Ιωάννη ήταν η θάλασσα του. Πολλοί από τον Άγιο Ιωάννη – που τον αφήσαμε έξω από την εξίσωση, που είναι η ανάπτυξη πάλι του 74. Η θάλασσα τους ήταν εκεί. Μέσα στον κορονοϊό κάποια στιγμή ποδηλατούσα λίγο. Κατέβαινα αυτά τα δρομάκια πάνω κάτω για να τα δω – και πιο παλιά τα είχα κάνει αλλά εντάξει... Και λες τι κρίμα, γιατί δεν παίρνει μια κοινωνική ανάπτυξη και πάνω σε αυτήν να καρφισωθούν τα πράγματα. Όταν κάναμε την καμπάνια για το ιστορικό κέντρο, δεν έχασε κανένας. Διότι διατηρήθηκαν τα κτίρια, έπιασε ο Δήμος πολλά κονδύλια... λόγω της αντίληψης πλέον «θα διατηρήσω και χρειάζεται να αναπτύξω το κέντρο», με ευρωπαϊκά κονδύλια έγιναν τα όμβρια, ένα σωρό αναπτύξεις... και δεν το λέω για καλό αλλά ήρθε και η Μαρίνα και καρφισώθηκε πάνω. Ήταν τόσο μεγάλη επιτυχία μας, τρομάρα μας! Που εάν καρφισωνόταν σε σχέση με την πόλη... να ανοίγονταν κάποιοι δρόμοι να μπορείς από την πόλη να μπει και να γυρίσεις και να βγεις... και για αυτούς θα ήταν καλύτερα και για μας. Η Λεμεσός έχει πολλούς πυρήνες ενδιαφέροντος... που είναι στεγανοί. Ο ένας με τον άλλον δεν επικοινωνούν. Αυτό θα έλεγα ότι είναι ο χαρακτήρας της πόλης σήμερα... παρόλο που είναι ενδιαφέροντες αυτοί οι πυρήνες.

Η σχέση της Λεμεσού με τη θάλασσα... δεν υπάρχει. Έχουμε χωριό στην ιστορία της Κύπρου που είναι πάνω στη θάλασσα όπως τα ελληνικά νησιά; Ακόμα και στην Κρήτη - που είμαστε πολύ κοντά - ή στην Ρόδο. Δεν έχουμε. Δεν έχουμε εκείνη τη σχέση με τη θάλασσα. Δεν έχουμε οικισμούς πάνω στη θάλασσα. Ο τελευταίος οικισμός πάνω στην θάλασσα ήταν το Κούριο και το Κίτι. Το νερό να κτυπά το σπίτι, το είχε η Λεμεσός. Ήταν η προκουμαία της Λεμεσού. Αλλά οι κάτοικοι που ήταν εκεί – αυτοί που είχαν τις επαύλεις και τις κατεδάφισαν και έκαναν πολυκατοικίες που ήταν της μόδας τη δεκαετία του '70 – είχαν αυτή την επαφή με την θάλασσα. Αλλά η υπόλοιπη πόλη σταδιακά τη χάνει. Το να οδηγώ και να τη βλέπω από το αυτοκίνητο είναι επαφή; Με ένα τεχνητό πράσινο... με ένα πράσινο που καταναλώνει όλη την ενέργεια του προσωπικού πρασίνου. Είναι μια τεχνητή εικόνα.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Πολύ πράσινο. Αν ήμουν εγώ Δήμαρχος... οπουδήποτε είχε τρύπα, θα τη γέμιζα με πράσινο. Η τέλεια πόλη - η οποία νομίζω ήταν από την Αναγέννηση η ιδανική πόλη - είναι 1 μίλι. Να μπορείς να πας παντού με τα πόδια... και σε σκιά. Ξέρεις ότι η Λεμεσός το είχε; Όταν περπατάς στους δρόμους της Λεμεσού εκεί που έχει συνεχή δόμηση – έστω κι αν είναι στενό το πεζοδρόμιο – πάντα πέφτει σκιά από τις στέγες και πάντα υπήρχε μια διαδρομή μέσα στη σκιά. Να μπορούν να συνδέονται οι χώροι... και να θέλει ο κόσμος να περπατήσει. Να θέλει να πηγαίνει με τα πόδια. Άμα δεν ξέρεις να κινηθείς... είναι το φαινόμενο του hollow

city (μτφρ. κενή πόλη) – ένα βιβλίο που γράφτηκε για το San Francisco – όταν δεν κινείσαι και είσαι στον υπολογιστή σου και παραγγέλνεις το φαγητό και τον καφέ σου και σου τα φέρνουν, εσύ δεν βγαίνεις έξω... Χάνοντας την ικανότητα να κινείσαι, γίνεσαι ψυχολογικά πιο ευάλωτος. Τρομάζεις πιο εύκολα, αγωνιάς πιο εύκολα... έτσι ταυτόχρονα ελέγχεται ώστε να μην κάνεις μαζώξεις και διαδηλώσεις στον δρόμο. Χρειαζόμαστε περισσότερες σχέσεις ανθρώπων κάτω στο έδαφος. Σε πραγματικό έδαφος.

Για την εγκατάλειψη του κέντρου... τα βλέπετε. Δεν έχει ένα νηπιαγωγείο. Όταν ανοίξει ένα νηπιαγωγείο δημιουργούνται διευκολύνσεις για νέες οικογένειες. Είναι planning (μτφρ. σχεδιασμός). Ακόμα και στη Νέα Υόρκη όταν έκανα την ειδικευση μου και η Νέα Υόρκη ήταν σε καλή φάση... τότε είχε αρχίσει να αναζωογονείται η πόλη με ένα καλό κοινωνικό τρόπο. Το ισόγειο, οι δρόμοι της Νέας Υόρκης. Περιπατούσες και δεν σε ενοχλούσε ότι κρέμονταν ένα σωρό πράγματα από πάνω σου. Χάνονταν μέσα στα σύννεφα και δεν σε ένοιαζε. Διότι πριν από αυτό – που είχε νεκρώσει η πόλη και έπεσαν οι αξίες των ακινήτων – τι έγινε; Έμπαιναν οι ιδιοκτήτες των penthouses (μτφρ. ρετιρέ) με τη λιμουζίνα τους στο υπόγειο, μετά στο ασανσέρ, και απευθείας πάνω... καμία επαφή με το χώρο του ισογείου. Ο οποίος υποβαθμίστηκε, γέμισε πρεζόνια, εγκληματικότητα, χάος. Πλήρες χάος. Ακόμα και όταν ήμουν εκεί, με είχαν προειδοποιήσει οι φίλοι μου «Εκείνο το πάρκο, μόνο τη μέρα το διασχίζουμε». Υπήρχε μια χωροθέτηση μέσα στην πόλη – ποιοι κινούνται που, σε ποιες ώρες – και μετά μπήκε η αστυνομία επι Juliani και τους κτυπούσε όλους και τους μάζευε και τους έδιωχνε από την πόλη... και έτσι «καθάρισε» και η Νέα Υόρκη με αυτόν τον τρόπο. Αλλά ξεκίνησαν με μια νέα προσπάθεια, χρεώνοντας τον κάθε κατασκευαστή ουρανοξύστη, με 25-30% της αξίας του, στο Δήμο για να πάρει ο Δήμος τα λεφτά και να τα επενδύσει όπου χρειαζόταν. Gentrification (μτφρ. αναβάθμιση μιας υποβαθμισμένης περιοχής) μεν, αλλά προς όφελος του ισογείου. Τώρα πάλι είναι στο «dark side of the moon» (μτφρ. σκοτεινή πλευρά του φεγγαριού) αλλά βλέπεις πάλι ότι μπορούσαν να τα κάνουν.

Είπαμε εδώ... κτίστηκε μια ολόκληρη πόλη γύρω από την πόλη (Παλιά Λεμεσός). Ακόμα και κυβερνητικές κατοικίες για φτωχούς για να εξυπηρετούνται οι εύποροι της πόλης. Βλέπουμε αυτόν τον κύκλο ανάπτυξης μέσα στην ιστορία αρχών του 20ου αιώνα. Μαζί με το βασιλικό ποτίζεται και η γλάστρα. Αλλά είναι μέσα στη γλάστρα το ενδιαφέρον. Όλα που γίνονται... το τοπικό εμπόριο, τα μικρά καταστήματα, οι μικρές βιοτεχνίες... εκείνες δίνουν ζωή στην πόλη. Δεν είναι τα πολυκαταστήματα.

Εάν με αυτά τα έργα «ανάπτυξης» εποφελούμασταν, θα είχαμε λεφτά για τα σκουπίδια μας, θα είχαμε λεφτά για να καθαρίζουμε την πόλη. Θα είχαμε λεφτά για να έχουμε κάποια κέντρα, νηπιαγωγεία... και για τα παιδιά των μεταναστών... που πηγαίνουν αυτά τα μωρά;

Σφηνωμένα από εδώ και από εκεί... και ας υπάρχουν απογευματινά κέντρα που μπορούν να παίξουν τα μωρά. Γιατί να μην υπάρχει ένας χώρος κινούμενων σχεδίων; Να πηγαίνουν τα παιδιά να βλέπουν κινούμενα σχέδια. Εμείς όταν ήμασταν μικροί στη Λευκωσία, είχε. Ήταν το Ρωσικό Πολιτιστικό Κέντρο που είχε κινούμενα σχέδια κάθε Σάββατο απόγευμα... μας άφηνε ο μπαμπάς... ήταν το British Council και εκείνο έκανε προβολές, είχε και βιβλιοθήκη... με άφηγε εκεί η μητέρα μου και πήγαινε και έκανε τις δουλειές της... Διάβαζα τα πάντα. Μπορούσες να ξαπλώσεις στο χαλί... ή θα είχαν προβολή ή κάτι άλλο. Μαθήματα για μακιγιάζ, παλαβά πράγματα στα οποία έτυχε να είμαι εκεί, και παρακολουθούσα, περνούσα καλά. Ήταν τόσα πολλά τα λεφτά; Ξέρεις, μάτωσε η ψυχή μου όταν έκανα την υπηρεσιακή... και με κάλεσαν στην Αγία Φύλα να κάνω μια σειρά μαθημάτων επιλογής για την αρχιτεκτονική μαζί με το συνάδελφο που είχε την τάξη. Σε λύκειο. Κάτσαμε και ρωτήσαμε τα παιδιά πως φαντάζονταν την τέλεια πόλη. Και λέγαμε τι πρέπει να έχει μια πόλη... στην αρχή ήταν μουδιασμένοι... έλεγαν έχει νοσοκομεία, αστυνομία. Καλά ρε παιδί μου, θέλεις να έχει αστυνομία; Το πρώτο πράγμα που σκέφτηκες για την πόλη σου... γιατί να έχει; Πήγαινε πάρα πέρα... Χαλάρωσαν και τι είπαν στο τέλος; Θα ήθελαν να πάνε παρέα με τα ποδήλατα τους θάλασσα. Τώρα από την Αγία Φύλα, στο λόφο εκεί πάνω και τα λατομεία, τα λαγκάδια... και λέμε ναι. Είναι εφικτό. Είναι εφικτό, όντως. Αν είχε τελεφερίκ να σε κατεβάσει κάτω. 2,5 χιλιόμετρα απόσταση, για νέους ανθρώπους... στην Ολλανδία είναι πολύ μεγαλύτεροι και ποδηλατούν. Εάν είχες αυτή τη δυνατότητα. Και μετά τα παιδιά λένε «Μα κυρία, δεν είναι πολλά αυτά τα λεφτά; Είναι πάρα πολλά». Πιάστηκε η ψυχή μου, πόνεσε η καρδιά μου να βλέπω νέους ανθρώπους, συμβιβασμένους με το γεγονός ότι η τωρινή γενιά δεν επενδύει πάνω τους. Δεν θέλει να επενδύσει. Μα άμα δεν επενδύσεις στην επόμενη γενιά τι διάολο κάνεις;

είναι ο πολύ μικρός κυκλικός κόμβος. Φτάνω στο Ρίο, αυτή είναι η λεωφόρος Ελλάδος... κάτι που έλεγα είναι το σινεμά Ρίο. Και πάμε συχνά οι φοιτητές. Είναι και ο δρόμος της Τζαμούδας. Που πάντα θα το χαρακτηρίζει εκείνο το μεγάλο το δέντρο. Επίσης κάτι άλλο που θυμάμαι είναι το 1ο Δημοτικό. Και είναι και μια διαδρομή που κάναμε πολύ συχνά. Σε αυτό το roundabout (μτφρ. κυκλικός κόμβος) ήθελα να δώσω περισσότερη έμφαση διότι με έπαιρνε σε μια άλλη περιοχή που έμεναν πολλοί συμφοιτητές μου. Εγώ έμενα κάπου εδώ... το Ριάλτο είναι εδώ. Είχα πολύ καλή επαφή με τα παιδιά του Ριάλτο και πήγαινα πολύ συχνά, δούλευα σε μία φάση. Από εδώ και κάτω... ξέρω απλά ότι θα καταλήξω στον Παραλιακό. Το παραλιακό μέτωπο... το οποίο είναι τεράστιο. Όταν οι φοιτητές είχαν πολύ διάβασμα και ήθελαν να ξεκουραστούν λίγο πήγαιναν για περπάτημα εκεί. Αλλά είχε πολλές εκδηλώσεις ανά καιρούς που μπορούσαν να πάνε οι φοιτητές, και πήγαιναν. Ο Μόλος. Και το θεατράκι. Μια άλλη οδός... πίσω από την Μητρόπολη... μια περιοχή που έχει πολλά πράγματα. Έχει ένα ταχυδρομείο και μια αστυνομία. Ένα άσπρο κτίριο. Η Τεχνική Σχολή... ένα μεγάλο κομμάτι. Το Παλιό Νοσοκομείο εδώ. Ερχόμουν Λεμεσό και ήταν η στάση που σταματούσα πάντα. Άρα αυτή την περιοχή την περπατούσα πολύ συχνά. Το άλλο πολύ σημαντικό για μένα... εδώ στην Τεχνική Σχολή που έρχεται ο δρόμος κάτω και προχωρά... έχει μια πάροδο κάπου εδώ. Εδώ έχει ένα μερίδιο γης τεράστιο... και αυτό είναι ο χώρος στάθμευσης του ΤΕΠΑΚ. Αυτό που έτρεξα στα χρόνια των σπουδών μου είναι να δημιουργηθεί το πρώτο Design School (μτφρ. σχολή σχεδίου) της Κύπρου. Που θα είναι σχολή Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών και θα έρθει εδώ. Θα γίνει ένα 4όροφο κτίριο και θα γίνει μέσα στα επόμενα 4 χρόνια. Όλη αυτή η περιοχή που ασχολείται με το ΤΕΠΑΚ... είναι ο Β' πόλος. Αυτή η περιοχή - τα Τούρκικα - για μένα είναι ένα ερωτηματικό. Ερωτηματικό γιατί δεν ξέρω τι έχει... Ένα ωραίο σημείο που υπάρχει είναι η Εκκλησία δίπλα από το Κολούμπια (εστιατόριο) που είναι μια πολύ ήσυχη περιοχή... Συνεχίζει και εδώ η Μαρίνα ένα άλλο κομμάτι και πάντα νιώθω ότι έχει ένα πράγματα που πάει προς τα πάνω... και εδώ θα δούμε μια άλλη εκκλησία, την Εκκλησία Αγίου Αντωνίου... Για τη Μαρίνα νιώθω αδιαφορία... προτιμώ το Παλιό Λιμάνι διότι έχει μια ιστορία από πίσω του. Εκεί στο Παλιό Λιμάνι υπήρχαν κάτι αποθήκες. Εκεί στις αποθήκες ήταν οι ναυτοπρόσκοποι της Λεμεσού... άκουγα ιστορίες. Και πάντα έλεγα «να πάω να δω το Παλιό Λιμάνι για να δω τις αποθήκες που ήταν μέσα το 27ο». Νιώθω ότι είναι πιο κοντά σε μένα... και θα πάω εκεί να φάω... δεν θα πάω στη Μαρίνα. Η Μαρίνα μου φέρνει κάτι πολύ καινούριο που δεν ταιριάζει ακόμα στη Λεμεσό, για μένα. Αλλά η Μαρίνα συνδέεται στο ότι έπρεπε να περάσω από το Παλιό Λιμάνι, να περάσω από τη Μαρίνα για να ανέβω πάνω... να περάσω από ένα roundabout και να έρθω στον Άγιο Αντώνιο για να πάρω το λεωφορείο για να πάω στην Πάφο. Αυτή η περιοχή για μένα (Άγιος Αντώνιος) έχει πολλά δρομάκια... που πάλι μου μένει ένα ερωτηματικό. Ξέρω ότι κάπου εδώ υπάρχει και ένα Κάστρο και μια πλατεία που κάνει κάτι γύρω από αυτό. Ένα άλλο κτίριο είναι το Παπαδόπουλος και έχει και πολλά άλλα

διάσπαρτα. Εδώ είναι το CUTing Edge Limassol – ένα κέντρο αριστείας της αμερικάνικης πρεσβείας, και είναι εδώ στη Λεμεσό και ένα στα κατεχόμενα. Ένα πορτοκαλί κτίριο... ένα κέντρο δημιουργικής απασχόλησης. Για τον οποιοδήποτε. Ένα άλλο κομμάτι είναι η ΑΗΚ (Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου) και πάλι ακόμα μια εκκλησία. Η Αγία Νάπα. Και αυτή η περιοχή... πάλι λίγο στο άγνωστο. Έχει μια περιοχή εδώ που είναι το Ζικ Ζακ, η οδός. Και το Χουζούρι (καφετέρια - μπαρ), πολύ γνωστό στέκι. Μετά είναι και το Juego (καφετέρια). Προς τον Εναέριο... είναι η Δημοτική Βιβλιοθήκη... εδώ έχει ένα σπίτι που έμενε ο πρώην Δήμαρχος. Αποθήκες Παπαδάκη. Και μετά από την Πλατεία Ηρώων είναι το Μουσείο Θεάτρου... στο Ίδρυμα Πάνος Σολομωνίδης. Τα Δικαστήρια. Καλόγριες (St. Mary's School). Το Κηποθέατρο, ένα πολιτιστικό στοιχείο. Ένα άλλο δημοτικό κτίριο... η οικία Παυλίδη. Αυτό το συγκρότημα, που είναι ένα πράγμα... Κάτι που ξέχασα... ο Υδατόπυργος, σίγουρα.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Σίγουρα όχι το λιοντάρι που έχει ο Δήμος Λεμεσού. Θα μπορούσε το περίγραμμα του πύργου (Υδατόπυργου) να λειτουργούσε ως σύμβολο της Λεμεσού. Και η πρόσοψη του κτιρίου Ανδρέα Θεμιστοκλέους.

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Εδώ... Θεσσαλονίκης. Σε ένα παράδρομο της Θεσσαλονίκης είναι ένα κτίριο το οποίο είναι το οίκημα της πρωτοπορίας και ήμουν κάθε μέρα εδώ. Είμαι συναισθηματικά δεμένος με αυτό το σημείο. Το άλλο είναι η Πλατεία Ηρώων και το τμήμα του ΤΕΠΑΚ.

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Από την οδό Κολοκοτρώνη μέχρι να φτάσω στη Βιβλιοθήκη. Ήσυχη βόλτα. Συνήθως πήγαινα μέχρι εκεί για να επισκεφτώ κάποιο φίλο. Μια άλλη διαδρομή είναι από το Ριάλτο – Πλατεία Ηρώων μέχρι τα κεντρικά του ΤΕΠΑΚ. Οι από 'δω περιοχές (Ανατολικό Κέντρο) είναι πιο ήσυχες από αυτή τη μεριά της Λεμεσού (Δυτικό Κέντρο).

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Περίπατο, σε μια ήσυχη περιοχή. Έξω στο προαύλιο της Αγίας Τριάδας. Είναι μια πολύ ήσυχη περιοχή που μπορείς να συζητήσεις. Άρα θα περπατήσεις, θα πάρεις τον καφέ σου στο χέρι και θα πας. Έχει παγκάκια εκεί... κάτι που δεν υπάρχει στην υπόλοιπη Λεμεσό. Με κάποιο φίλο θα πήγαινα στην Πλατεία Ηρώων ή στα κεντρικά (ΤΕΠΑΚ).

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκεπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Η Μαρίνα. Νιώθω ότι δεν ανήκω στην κοινωνία που κυκλοφορεί εκεί και δεν το επιλέγω... το αποφεύγω. Προτιμώ περιοχές σε ακτίνα 1 χιλιομέτρου από το σπίτι μου. Δεν θέλω να χρησιμοποιώ αυτοκίνητο για το κέντρο της πόλης. Επειδή μεγάλωσα και έβλεπα τη θάλασσα, δεν την πεθυμώ συχνά. Δεν την αναζητώ. Μερικές φορές όμως, θέλω να πάω κάπου ψηλά να δω τη θάλασσα. Κάτι που στο κέντρο της πόλης, δεν μπορείς να το κάνεις... πρέπει να πας πιο πάνω, πέρα από το highway για να δεις τη θέα με τη θάλασσα. Μας περιορίζει στον τρόπο σκέψης το κέντρο της Λεμεσού διότι δεν μας αφήνει να δούμε ανοιχτά. Δεν αφήνει

το μάτι να αναπνεύσει, να δει μακριά. Το μάτι χαλαρώνει και επιτρέπει στο μυαλό να σκεφτεί καθαρά όταν έχει απέραντη θέα να δει. Έναν ορίζοντα. Στο κέντρο της Λεμεσού δεν μπορείς να δεις ορίζοντα... επειδή βλέπεις άλλα κτίρια κοντά σου. Γι' αυτό και το πανεπιστήμιο τώρα κάνει κινήσεις για να φύγει από το κέντρο... να πάει σε πιο «ψηλές» περιοχές – στο Βερεγγάρια (εγκαταλελειμμένο ξενοδοχείο στο χωριό Πρόδρομος) – έτσι ώστε να δώσει ευκαιρία στους φοιτητές να βλέπουν πιο μακριά...

Θεωρώ ότι η ανάπτυξη του κέντρου της Λεμεσού, ευθύνεται 100% στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο (ΤΕΠΑΚ). Αν δεν ερχόταν το ΤΕΠΑΚ, σήμερα θα ήταν όλα έρημα... αυτή η ερημιά συνεχίζει να υπάρχει, σποραδικά. Θα δείτε ότι προσόψεις κτιρίων... τα πλείστα είναι διατηρητέα... αλλά δεν προχωρούν να τα φτιάξουν. Αν κάνουμε μια βόλτα προς το Κάστρο θα δείτε ότι τα κτίρια θα πέσουν, όπως είναι. Το άλλο που βλέπω, είναι πως το μόνο που κάνουμε είναι ότι εκμεταλλευόμαστε την ανάπτυξη της περιοχής με τον κόσμο, φτιάχνουμε κάποια καταλύματα... και αυξάνουμε τις τιμές. Γιατί; Γιατί θεωρούμε ότι αναπτύχθηκε η περιοχή, έχει περισσότερη κινητικότητα και χρειάζεται κάποιος να μείνει στο κέντρο της Λεμεσού. Το αποτέλεσμα; Να μην υπάρχει ουσιαστική ανάπτυξη, να έχει έναν περιορισμό και παράπονα ανθρώπων στην περιοχή. Διότι γίνεται ανάπτυξη αλλά δεν αναπτύσσω τα μέσα μαζικής μεταφοράς άρα υποχρεώνω την ιδιωτική μετακίνηση... σημαίνει ιδιωτικά ή και δημόσια parking, γεμάτα. Κι ο κόσμος ακόμη ψάχνει parking. Ακόμα σημαίνει... κατάχρηση των δρόμων. Δεν έχει συντήρηση ιδιαίτερη... αν δεις αυτόν τον δρόμο που χρησιμοποιείται αρκετά, αλλοιώνεται. Τώρα, η ανάπτυξη των ψηλών κτιρίων, δεν την βλέπω αρνητική διότι πρόκειται για έναν εργολάβο που ανέλαβε ένα τέτοιο έργο... σημαίνει αναπτύσσονται οι δυνατότητες των ανθρώπων που εργάζονται σε αυτό τον κλάδο...έχουν εμπειρίες για να κάνουν αυτού του είδους κατασκευές. Η τεχνογνωσία. Ο πατέρας μου θυμάμαι να χαιρέται όταν επρόκειτο να κτιστούν οι δίδυμοι πύργοι. Επειδή μεγάλωσα με αυτό, νιώθω ότι δεν είναι αρνητικό το ότι υπήρξε αυτή η ανάπτυξη. Εννοείται δεν περιμένω τη Λεμεσό να γίνει Ντουμπάι, όχι ότι δεν θέλω. Έχει ένα τεράστιο χάσμα της πολεοδομικής ταυτότητας που έχει τώρα η Λεμεσός και απλά φέρνω εκτρώματα και τα βάζω γύρω γύρω. Αυτά δημιουργούν άλλα θέματα στη βιωσιμότητα της περιοχής. Αν γινόταν ένας ουρανοξύστης και να είναι μόνο φοιτητές του ΤΕΠΑΚ δεν θα με ενοχλούσε. Δεν μας πειράζει να γίνει... να γίνει! Αλλά ταυτόχρονα όταν γίνεται αυτό το πράγμα να γίνουν και άλλες ριζικές αλλαγές. Εάν γεμίσει το κέντρο της Λεμεσού με πύργους, αντιλαμβάνεστε ότι η ιδιωτική μετακίνηση δεν θα μπορεί να υφίσταται. Θα πρέπει να έχει μαζική μετακίνηση. Ούτε με λεωφορεία μπορεί να γίνει. Πρέπει να είναι underground (μτφρ. υπόγεια), είναι παραθαλάσσια όμως η περιοχή. Ένας υπόγειος σιδηρόδρομος δεν μπορεί να εφαρμοστεί... να κάνεις μια τρύπα, θα βγάλεις νερό.... Το κέντρο δεν πρέπει να έχει ιδιωτική μετακίνηση, ούτε μαζική. Η άποψη μου. Το βλέπω να γίνεται... να πεζοδρομηθούν... όπως έκλεισαν πολλοί δρόμοι, βλέπε Δημαρχείο...

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κάτεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Πρυτανεία, Πλατεία Πανεπιστημίου. Έκλεισαν πολλοί δρόμοι. Μονοδρομήθηκαν πολλοί δρόμοι, που ήταν διπλής κατεύθυνσης. Η άποψη μου είναι πως πρέπει να κλείσουν όλα. Να κυκλοφορώ πεζός ή με ποδήλατο. Όπως το εξωτερικό. Επειδή δεν έχουμε τη δυνατότητα να διαπλάτνουμε τους δρόμους μας... δεν μπορούμε να δημιουργήσουμε ξανά την πόλη μας. Πρέπει να την αξιοποιήσουμε από δω και πέρα. Σε σχέση με το εξωτερικό, η Λεμεσός είναι ένα χωριό. Δεν θα δοθεί η ευκαιρία να τη ρίξω κάτω και να τη ξαναχτίσω. Να ξέρω ότι έχω τη δυνατότητα να παρκάρω πέριξ της περιοχής...είναι μια πρωτοβουλία που ήδη υπάρχει, το «park and drive». Σταθμεύω και με παίρνει το λεωφορείο μέσα στο κέντρο. πρωτοβουλία του Δήμου. Υπάρχουν 10 parkings πέριξ του κέντρου, ξεκινώντας από Γλάδστωνος μέχρι τα Δικαστήρια... και περνά μια γραμμή που περνάει από τον Κήπο και σε φέρνει στο Παλιό Νοσοκομείο. Από κει έχει άλλο λεωφορείο που σε φέρνει μέχρι το ΤΕΠΑΚ. Ξεκίνησε πιλοτικά για να δουν αν θα πεζοδρομήσουν το κέντρο... δεν το αξιοποίησε ο κόσμος. Δεν είναι μέσα στην νοοτροπία του κόσμου... Διεκδικούμε δικαιώματα, αλλά έχουμε και υποχρεώσεις. Όταν κάνει κάτι ο Δήμος για παράδειγμα, μπορεί να απαιτεί ο καθένας μας να σχεδιάσει, να προωθηθεί αυτό από εδώ και από κει αλλά αν δεν ακολουθώ εγώ ο ίδιος τον Δήμο, που θα ξέρω; Από τη στιγμή που έχει η πλειονότητα την αδιαφορία... το μόνο που θα γίνει είναι να γίνει η αλλαγή και να νομίζεις είναι ριζοσπαστική, να αντιδράσεις για εκείνο το πράγμα... λόγω αντίδρασης μόνο. Προκύπτουν διαβουλεύσεις που δεν σε ενδιαφέρει καν να πας. Δεν γίνεται να ξέρω ότι υπάρχει διαβούλευση για την πεζοδρόμηση της Ανεξαρτησίας, να είναι δημόσια, να καλείται ο κάθε πολίτης, να μπορεί ο καθένας να εκφράσει την άποψη του... να μην παρίσταται κανένας εκεί. Αυτές οι αλλαγές δεν συμβαδίζουν με τον χαρακτήρα της Λεμεσού, όχι στο 100%. Δεν πρέπει να λέμε «όχι» στις αλλαγές. Άρα, αν θα γίνει κάτι... αν θα αλλάξει τον πολεοδομικό χαρακτήρα, θα τον αλλάξω συλλογικά... όχι να έρχονται να φέρνουν εκτρώματα.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Νιώθω ότι ζω – ειδικά μετά τις 10 το βράδυ - σε μια εγκαταλελειμμένη πόλη, στο κέντρο. Πέρα από την οδό Σαριπόλου, το υπόλοιπο κέντρο είναι νεκρό. Νιώθω ότι επικρατεί η αναρχία, η παραβατικότητα... μη αστυνόμευση. Μετά τις 12, στην Αγίου Ανδρέου... όλα τα αυτοκίνητα είναι στα πεζοδρόμια λόγω της έλλειψης στάθμευσης... Βλέπω και μια ανεκμετάλλευτη πόλη. Ο λόγος που δεν μπορεί να αξιοποιηθεί είναι επειδή πρόκειται για προσωπική πρωτοβουλία του καθενός... που έχει ένα κατάλυμα, ένα κτίριο και το κόστος. Είναι και θέματα που αφορούν τις πολιτικές αποφάσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης. Στην Πάφο για παράδειγμα, όλα τα διατηρητέα προχώρησαν στην επιδιόρθωση των προσόψεων.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Κυκλοφοριακή μεταρρύθμιση, σίγουρα. Αυτό σημαίνει ακόμα και η ιδιωτική να γίνει μαζική και στους υφιστάμενους χώρους να μπουν ποδηλατόδρομοι σίγουρα... και πεζοδρόμηση. Μιλώντας για συμπεριληπτικό σχεδιασμό... πρέπει να αποδεχόμαστε την διαφορετικότητα.

Σ 08

30-50 | ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

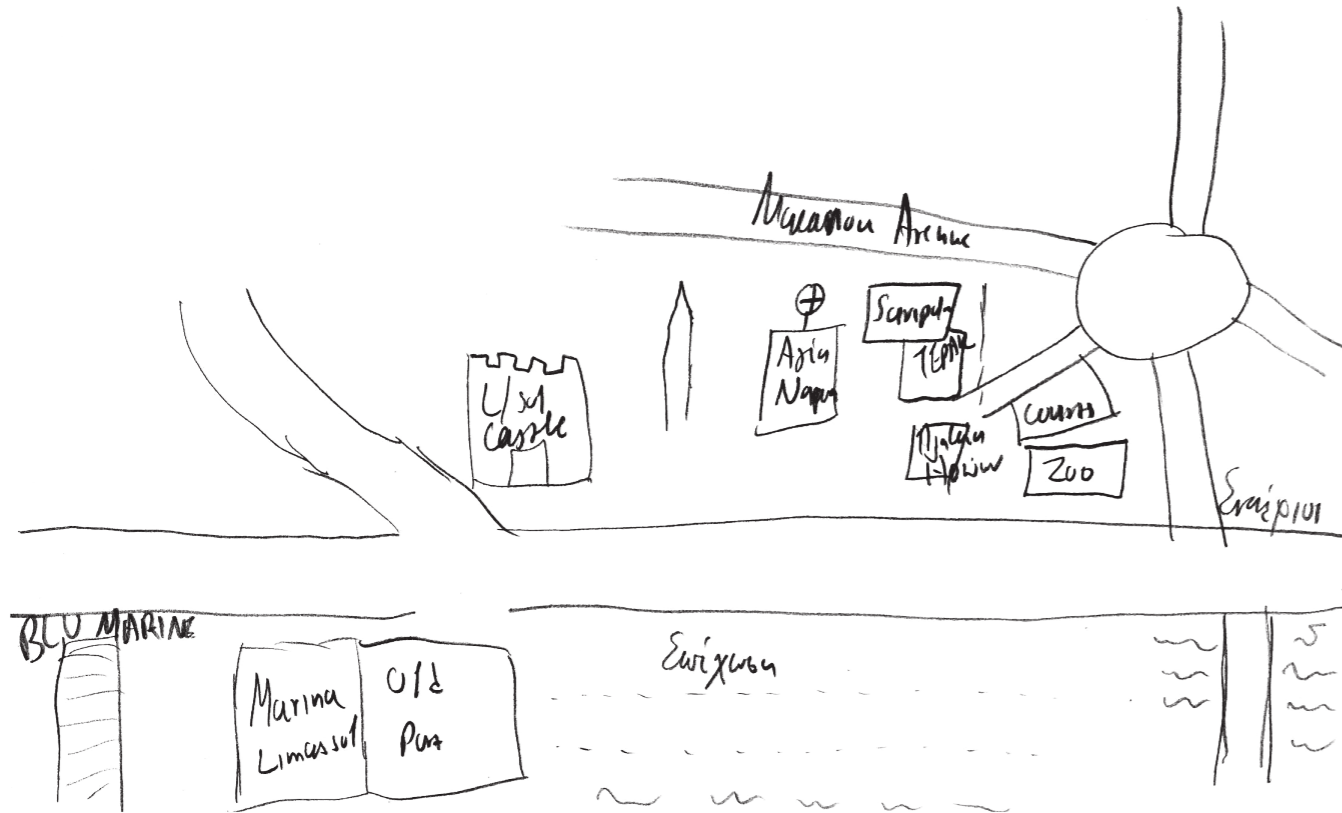
Ο Μόλος. Από παιδική ηλικία υπήρχε εκεί και πάντα πηγαίναμε στον Μόλο, είτε για ψάρεμα ή για οτιδήποτε έτσι, πάντα αυτό σκέφτεσαι.

Αυτή (Εικόνα «Το παράκτιο μέτωπο Λεμεσού»), διότι είναι αυτή που βλέπεις από το Παλιό Λιμάνι ή Εναέριο που φαίνονται τα ψηλά κτίρια. Αυτή επίσης (Εικόνα «Η οδός Ειρήνης»), διότι είναι ένα σημείο αναφοράς της πόλης. Αυτή (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από την περιοχή Αγίου Αθανασίου») διότι είναι αυτό που βλέπεις πάντα από τον αυτοκινητόδρομο όταν έρχεσαι στη Λεμεσό.

Από το Καρνάγιο ευθεία... roundabout (μτφρ. κυκλικός κόμβος) του Παλιού Λιμανιού και προχωρά όλος ο Μόλος. Δεν είναι roundabout είναι το τρίγωνο... Έχουμε εδώ το Blue Marine (ψηλό κτίριο) που κτίζεται τώρα, ουρανοξύστες... μετά είναι το Καρνάγιο, η Μαρίνα, δίπλα είναι το Παλιό Λιμάνι, μετά είναι ο Μόλος – η επίχωση και έχει εδώ πιο πάνω το Limassol Castle (Μεσαιωνικό Κάστρο Λεμεσού), ο Μιναρές είναι εδώ... και εδώ η Αγία Νάπα και εδώ κάτω ο Εναέριος... Τι έχει η Γλάδστωνος; Δεν έχει τίποτα η Γλάδστωνος... είναι το roundabout εδώ που έρχεται ένας δρόμος κάτω, άλλος δρόμος εδώ, πάει άλλος δρόμος Ρήγα Φεραίου, και άλλος εδώ – Μακαρίου και έχει ένα άλλο δρόμο εδώ που είναι τα Δικαστήρια... και κάπου εδώ είναι ο Κήπος... και η Σαριπόλου εδώ... κάπου εδώ είναι η Πλατεία Ηρώων... η Ανεξαρτησίας αλλά εντάξει δεν έχει και κάτι η Ανεξαρτησίας. Έχει χρόνια να κατεβώ... μπορεί να πήγα πριν δύο χρόνια όταν τραγουδούσε η κόρη μου για Χριστούγεννα... αλλά δεν θα πω «πάμε Ανεξαρτησίας για βόλτα»... Θα πάω Σαριπόλου, Μαρίνα, Παλιό Λιμάνι ή ακόμα και Εναέριο για περπάτημα... αλλά όχι Ανεξαρτησίας... Αν την πεζοδρομούσαν θα γέμιζε με καφετέριες, εστιατόρια, καταστήματα, θα είχε ζωή...

Δεν ξέρω... Σίγουρα το Κάστρο διότι είναι ένα κεντρικό σημείο θεωρώ. Είναι ένα κομβικό σημείο για την πόλη είναι κοντά ο Μόλος, η Μαρίνα, το Παλιό Λιμάνι, τα στενά δρομάκια πιο πάνω. Θα πεις σε κάποιο Πλατεία Κάστρου και θα ξέρει που είναι.

Η περιοχή από το Παλιό Λιμάνι μέχρι τον Εναέριο γιατί μεγάλωσα σε αυτές τις περιοχές. Στον Εναέριο ψαρεύαμε, τρέχαμε, παίζαμε, ποδήλατα... και στο Παλιό Λιμάνι. Ο Εναέριος όταν ήμουν εγώ 14-15 χρόνων ήταν ο τόπος διασκέδασης της νεολαίας. Δεν μπορούσες να περάσεις, είχε τόσο πολλή κόσμο, μηχανάκια, αυτοκίνητα, γεμάτα τα πεζοδρόμια... εκεί περνούσαμε τα Σάββατα μας. Τώρα είναι νεκρά εκεί, δεν έχει τίποτα... Τότε ούτε Μαρίνα υπήρχε, ούτε Παλιό Λιμάνι... στο Κάστρο όταν ήμασταν φοιτητές υπήρχε δρόμος εκεί, περνούσες με αυτοκίνητο κανονικά... ενώ μετά που έκλεισαν οι δρόμοι και πεζοδρομήθηκαν,

αναπτύχθηκε η περιοχή... το ίδιο θα γίνει και στην Ανεξαρτησίας εάν την πεζοδρομήσουν.

Το τι κάνω εγώ με την οικογένειά μου... παρκάρουμε πιο πάνω από τη Σαριπόλου, περνάμε από τη Σαριπόλου, θα πάμε στην Αγορά για να παίξουν τα παιδιά και θα περπατήσουμε μέχρι την περιοχή του Κάστρου, θα περάσουμε από την Αγίου Ανδρέου σίγουρα... θα κατεβούμε Παλιό Λιμάνι, Μαρίνα και μετά πίσω... έτσι θα περάσεις όλη σου τη μέρα, εύκολα. Όλες οικογένειες που έχουν παιδιά ψάχνουν να βρουν κάπου να περάσουν τη μέρα τους. Κι όταν έχεις μικρά παιδιά και έχουν σκούτερ, πρέπει να είναι κάπως ασφαλής η διαδρομή... ή θα πάρω καφέ στο χέρι, θα κάτσω εκεί στον Κήπο, να παίζει η κόρη μου στα παιχνίδια και να φύγω... δεν έχει κάτι άλλο.

Εξαρτάται, κρυφό ή φανερό; Νομίζω η περιοχή που είναι ο Μιναρές - όχι τόσο στο Κάστρο - διότι είναι πιο ήσυχα... στα στενά γύρω από το Κάστρο. Με φίλο θα συναντηθώ στο Παλιό Λιμάνι ή και Μακαρίου...

Τη Μαρίνα. Λόγω του ότι δεν έχει τίποτα το αξιόλογο. Ο μόνος λόγος που θα πάω είναι εάν τα παιδιά μου θέλουν να φάνε στο Fridays (εστιατόριο) και δεν θέλουν να πάνε στον Εναέριο. Δεν έχει τίποτα άλλο να κάνεις εκεί. Επίσης το parking είναι ένα θέμα ειδικά τα σαββατοκύριακα. Εάν συγκρίνεις Παλιό Λιμάνι με Μαρίνα... στο Παλιό Λιμάνι έχει μαγαζιά για να πας, είτε για ποτό, είτε για φαγητό, παγωτό, καφέ... Στη Μαρίνα, τα μαγαζιά είναι... commercial (μτφρ. εμπορικά), αν ήταν κάπως διαφορετικά τα κτίρια, ίσως πιο παραδοσιακά σίγουρα θα ήταν καλύτερα. Δεν είναι η Κύπρος εκεί, δεν είναι νησιώτικο. Στη Μαρίνα θα πάω στη παραλία δίπλα, που είναι μια κλειστή παραλία, τα παιδιά παίζουν, το φαγητό είναι καλό... ενώ μέσα στη Μαρίνα, δεν έχει κάτι να σε κρατήσει εκεί...

Εγώ συμφωνώ με όλο αυτό. Καλώς ή κακώς υπάρχει πάντα ανάπτυξη σε μια πόλη. Τώρα εάν είναι σωστά ή όχι όπως τα έκαναν, δεν είναι δική μου δουλειά για να το κρίνω. Σίγουρα σαν Λεμεσιανός, θα έλεγα οι πύργοι να ήταν μαζεμένοι σε ένα σημείο, αλλά είναι εντάξει. Αναπτύχθηκε πάρα πολύ η πόλη, κτίστηκαν νέα κτίρια, άνοιξαν καινούρια πράγματα... είναι καλό όλο αυτό. Είναι ξεκάθαρο ότι η πόλη αναπτύχθηκε. Εάν το συγκρίνεις με πριν 5 χρόνια, η διαφορά είναι τεράστια. Οι αλλαγές είναι καλές, θεωρώ είναι πολύ ωραία τα κτίρια, μακάρι να κτιστούν περισσότερα... μακάρι να έρθει κι' άλλος κόσμος... όλα αυτά που λένε ότι μας «κλείνουν» τη θάλασσα, δεν βλέπουμε... είναι βλακείες αυτά. Γιατί έριξαν το Κούριο κάτω; Γιατί δεν έπρεπε... εντάξει... ήταν κάποιου ιδιώτη και το πούλησε, αφού θες να κρατήσεις την πόλη, αγόρασε το εσύ... όλα αυτά είναι κουβέντες του καφενέ... σίγουρα υπάρχουν πολλά λάθη αλλά θεωρώ ότι αυτό που συμβαίνει είναι ανάπτυξη... και πρέπει να υπάρχει ανάπτυξη. Νομίζω ότι αυξάνεται η ποιότητα ζωής του Λεμεσιανού... όλα όσα είπαμε εδώ

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

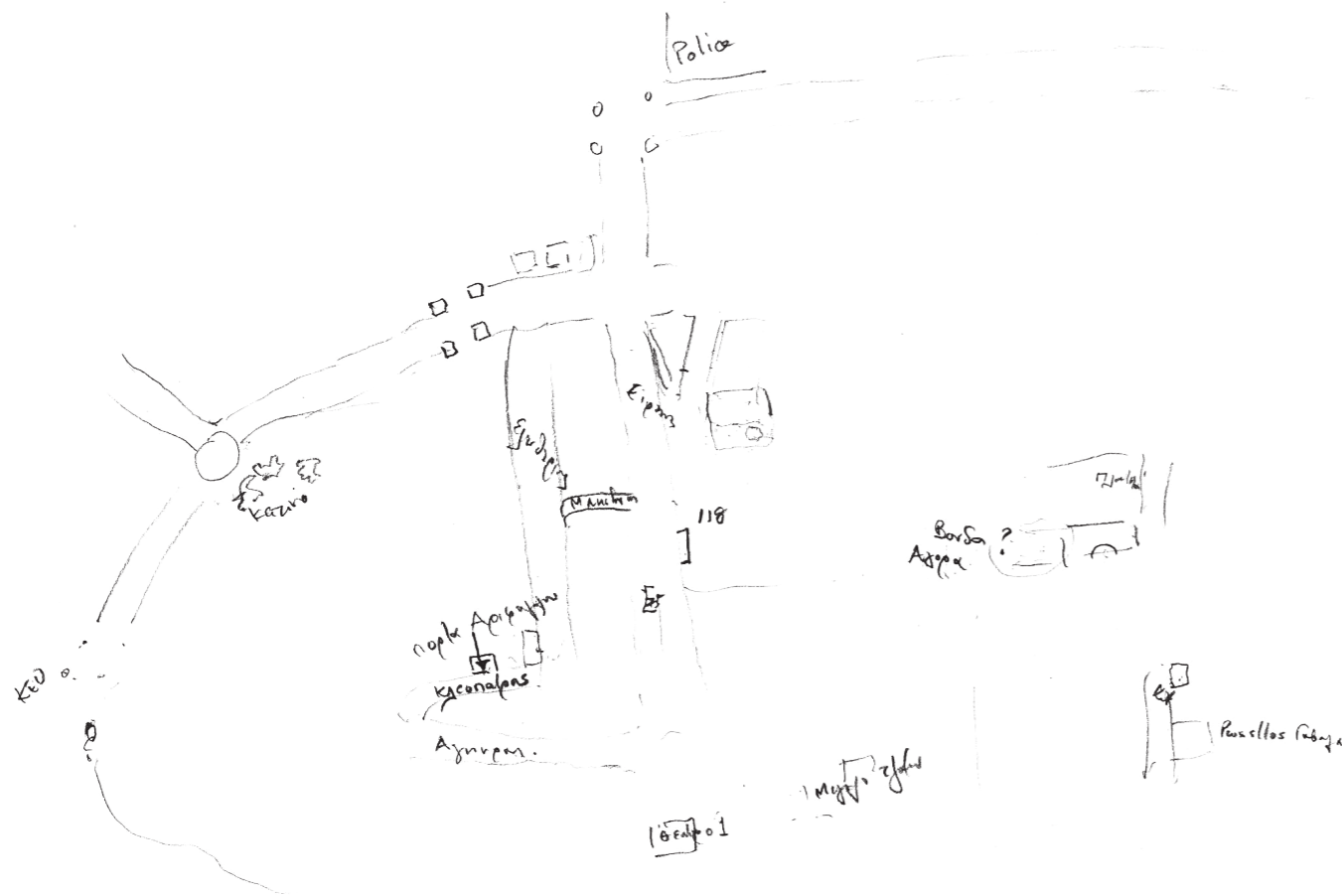
(παράκτιο μέτωπο) έγιναν τα τελευταία 10 χρόνια... Σας είπα, παλιά ήταν μόνο ο Μόλος... πριν 20 χρόνια, δεν είχε τίποτα να κάνεις... ήταν μόνο ο Κήπος. Τώρα έχει πολλά πράγματα, πολλές επιλογές για μικρούς και μεγάλους... Τώρα αυτά που λένε πως «μας δυσκολεύουν τη ζωή...» θεωρώ ότι είναι ανοησίες.

Ο χαρακτήρας της Λεμεσού είναι η Παλιά Λεμεσός... δεν είναι ο χαρακτήρας της η περιοχή που είναι οι πύργοι. Εκεί είναι η νέα πόλη... όταν πας στο Λονδίνο υπάρχει η παλιά πόλη που είναι τα παλιά κτίρια και μια άλλη περιοχή που είναι οι ουρανοξύστες. Ή στη Νέα Υόρκη που υπάρχει το Manhattan το «low», το «upper», έχει ουρανοξύστες, είναι η κλασική πόλη... είναι πολύ λογικό. Δε λέω, αν κτίσουν ουρανοξύστη εκεί στο Κάστρο... εκεί, είναι σοβαρό. Θεωρώ πως εκεί που κτίστηκαν δεν υπάρχει ζήτημα χαρακτήρα. Στο Τελ Αβίβ έτσι είναι... μοιάζει πολύ με τη Λεμεσό... είναι πάνω στη θάλασσα, έχει ουρανοξύστες μπροστά, πίσω είναι η παλιά πόλη... είναι ακριβώς το ίδιο πράγμα. Πας Τελ Αβίβ και ξέρεις ότι αυτό είναι... είναι το Business Center (μτφρ. κέντρο επιχειρήσεων) που είναι οι πύργοι και πίσω η παλιά πόλη – που θα πάω να κάτσω στα παλιά δρομάκια... πιο κλασικά. Είναι αναπόφευκτο όλο αυτό... αυτό είναι η ανάπτυξη.

Να πεζοδρομηθεί η Ανεξαρτησίας. Είναι πολύ σημαντικό. Όσο κι αν μουρμουρούν οι καταστηματάρχες, είναι απλά οπισθοδρομικοί. Πρέπει να κάνουν υπομονή 2-3 χρόνια, να φτιαχτεί. Το πεζοδρομείς και απευθείας παίρνεις κόσμο προς τα εκεί... τα σαββατοκύριακα από το πρωί μέχρι το βράδυ θα είναι γεμάτο κόσμο... Κάτι που λείπει από τη Λεμεσό είναι τα λούνα παρκ. Δεν υπάρχει ένα theme park (μτφρ. θεματικό πάρκο). Μόνο στη Λευκωσία μπορείς να βρεις κάτι... στη Λεμεσό δεν υπάρχουν. Επίσης, υπάρχουν πολλοί χώροι που έπρεπε να γίνουν πράσινοι αλλά δεν... θα μπορούσαν σε όλες τις νησίδες να μπουν δέντρα. Για παράδειγμα, όταν περνάω από την Αγίας Φυλάξεως λυπάμαι, λέω κάθε φορά πως αυτή η νησίδα θα έπρεπε να ήταν γεμάτη δέντρα θεόρατα, να κάνουν σκιά... στα πεζοδρόμια επίσης.

Σ 09 >70 | ΚΑΤΟΙΚΟΣ & ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΛΑΟΝΑ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Γκράφιτι, είναι ένα μαύρο χάλι αυτή η πόλη. Με παραξενεύει όταν ακούω κόσμο να λέει «τι ωραία που είναι η Λεμεσός» και «είναι τόσο καταπληκτική» κλπ. Αλλά το μάτι του δεν πιάνει αυτό το κομμάτι που έχει καταστρέψει την πόλη σε ένα μεγάλο βαθμό. Σαν να μην το βλέπουν, σαν να έχουν ένα μπλόκο σε αυτή την ασχήμια την φοβερή, και σαν να μην καταλαβαίνουν ότι υπάρχει μια φοβερή εγκατάλειψη με εξαίρεση το να δημιουργούμε μπαράκια. Δυστυχώς έχω μια κακή πρώτη σκέψη όταν ακούω την λέξη «Λεμεσός». Έχω μεγαλώσει εδώ και παρόλο που έλειπα κατά καιρούς γιατί ζουσα σε άλλες χώρες, όταν ερχόμουν έβλεπα την αλλαγή. Η αλλαγή δεν είναι απλά οπτική, είναι αλλαγή νοοτροπίας, η νοοτροπία anything goes (μτφρ. οτιδήποτε πάει) σε αυτή την πόλη. Δεν έχουμε πράγματα που να αξίζουν, ή αν έχουμε και τα περηφανευόμαστε για αυτό το τρίγωνο εδώ πέρα (Μέγαρο Σχίζα), με αυτά τα ωραία σπίτια, αλλά τι κάνουμε για να τα προστατεύσουμε; Ήρθε η Cyta (εταιρεία παροχής ηλεκτρονικής επικοινωνίας) να ανοίξει δρόμους και το πρώτο πράγμα που έκανε ήταν να φέρει κάτι φρικτά μαύρα κουτιά διανεμητές και να τα κολλήσει έξω από αυτά τα σπίτια (διατηρητέα) και τα μονά στα οποία έγινε φασαρία ήταν τα δικά μου και μιας άλλης κατοίκου κέντρου και πήγαμε και βρήκαμε εναλλακτικές λύσεις σε άλλους τοίχους, όχι προσόψεις, για να μπουν αυτοί οι διανεμητές, με μια φρικτή μαύρη σωλήνα που ξεκινάει από το πεζοδρόμιο. Ήταν σαν να έβαλες μια ασχήμια μπροστά από όλα τα διατηρητέα σπίτια της Κύπρου και κανένας δεν φαινόταν να το αντιλαμβάνεται. Τέτοιες λύσεις θα μπορούσαν να βρεθούν για όλους. Έχουν κάνει εγκλήματα οι αρχιτέκτονες που ασχολούνται με αυτά τα ζητήματα, δεν είναι αρχιτεκτονική να επεμβαίνεις σε μια πόλη και να την χαλάς.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Θα ήθελα να την αντιπροσώπευαν αυτές οι 4 εικόνες (Εικόνες «Η οδός Αγίου Ανδρέου», «Η οδός Αγκύρας», «Η οδός Ζικ Ζακ» και «Η οδός Ειρήνης») την πόλη αλλά δεν την αντιπροσωπεύουν. Αυτή, (Εικόνα «Το παράκτιο μέτωπο Λεμεσού») είναι αυτή που αντιπροσωπεύει σήμερα τη Λεμεσό. Μπορεί να μένω στο κέντρο, αλλά μπαίνω και βγαίνω από την πόλη και δεν μπορώ παρά να βλέπω αυτά τα κτίρια. Όταν μπαίνω στη Λεμεσό αυτή την εικόνα βλέπω, και αυτή την εικόνα έχει ο πιο πολύς κόσμος στο μυαλό του για την πόλη. Αυτά τα πράγματα, τα οποία όμως δεν έχουν κατά την άποψη μου μια καλή ερμηνεία, δεν δείχνουν ότι είναι μια πόλη που αγαπούμε το κέντρο της και το αναδείξαμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και το φροντίζουμε. Στην οδό Ειρήνης υπάρχει ένα ταχυδρομικό κουτί από τον Γεώργιο ΣΤ', που έψαξα να το βρω τελευταία αλλά δεν το βρήκα. Δεν αποκλείεται και να το εξαφάνισαν. Υπάρχουν τόσα πολλά πράγματα που μπορεί κάποιος να θυμηθεί στο ιστορικό κέντρο... Με λύπη διαπίστωσα ότι όταν άρχισαν να το διορθώνουν δεν αναφέρονται στα τούρκικα ως η «τουρκοκυπριακή γειτονιά» αλλά ως η «Δυτική Λεμεσός». Δηλαδή την

αποχαρακτήρισame εντελώς και μου κάνει έκπληξη πως κατηγορούμε τους Τουρκοκύπριους ότι στα βόρεια έχουν αποχαρακτήρισει την Κερύνεια αλλά κάνουμε ακριβώς το ίδιο πράγμα. Προσπαθούμε δηλαδή να διαγράψουμε και να εξαλείψουμε το τουρκικό στοιχείο. Σε αυτόν τον δρόμο (Εικόνα «Η οδός Αγκύρας») είναι όλα τα χαγιάτια που έμεναν οι χανούμισσες. Όλα αυτά δεν ξέρω πως μπορούμε να τα διαγράψουμε. Όπως κάνουμε με τους ξένους, περνάμε από δίπλα τους αλλά δεν τους βλέπουμε και δεν καταλαβαίνουμε πως πλέον η κοινωνία μας είναι πολύ-πολιτισμική. Υπάρχει φυσικά και ο άλλος ο ξένος, αυτός που αγοράζει την πόλη με τα λεφτά του και βάζει πλαστικά παιχνίδια στον Δημόσιο Κήπο. Αυτός ο ξένος που αποφασίζει για την πόλη μας γιατί οι ιθύνοντες δεν έχουν τα κότσια και την γνώση να του πουν «ευχαριστούμε για τα λεφτά σου, θα τα αξιοποιήσουμε όπως εμείς θέλουμε με αυτόν τον τρόπο».

Να πούμε ότι το Καρνάγιο είναι κάπου εδώ, κάπως έτσι; Και ότι αυτός είναι ο παραλιακός μας δρόμος και εδώ είναι η θάλασσα; Και από ποιο δρόμο να ανέβουμε; Να πιάσουμε τα Τέσσερα Φανάρια για να φτάσουμε ως πάνω; Εδώ έχουμε τα φώτα τροχαίας που έρχονται από την ΚΕΟ (εργοστάσιο ζυθοποιίας) και μπαίνουμε στη Λεμεσό, βρίσκουμε το μικρό κυκλικό κόμβο και εδώ είναι τα «τούρκικα». Κάπου εδώ είναι το πάρκο που παλιά λεγόταν καζίνο, νομίζω το σημερινό πάρκο Αναγέννησης. Περνούμε από εδώ και πάμε στις πρώτες εργατικές κατοικίες που σώσαμε και τους αλλάξαμε χρήση. Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί δεν τις δώσαμε σε φοιτητές για να ζήσουν παρά να κάνουμε άλλα πράγματα... Κάποια στιγμή θα φτάσουμε στα Τέσσερα Φανάρια, που θα μας φέρουν στη γωνιά σε αυτά τα καταπληκτικά σπίτια art-deco και εδώ είναι η οδός Ειρήνης που κατεβαίνει. Εδώ ανεβαίνουμε και η Ειρήνης γίνεται Λεοντίου και φτάνουμε στα φώτα που είναι η Αστυνομία (Κεντρικός Αστυνομικός Σταθμός Λεμεσού) και αυτή ακριβώς είναι η οδός Γλάδστωνος που σύμφωνα με την πόλη εδώ τελειώνει το κέντρο.

Χωρίς αμφιβολία αν ερχόταν ένας επισκέπτης θα έκανα τον περίπατο που κάνω πάντα. Ξεκινώ συνήθως από την οδό Ζικ Ζακ και περνούμε από το μεγάλο τζαμί, όπου βλέπεις ταυτόχρονα τον καθεδρικό ναό της Αγ. Αικατερίνης από κάτω και το μεγάλο τζαμί από πάνω. Στη συνέχεια, βγαίνουμε προς το Θέατρο Ένα όπου ήταν η δεύτερη αγορά η λεγόμενη αγορά Χαλάλι για τους Τουρκοκύπριους. Από εκεί πηγαίνεις και μετά ξεκινάς την οδό Αγκύρας όπου εκεί θα πας για να δεις πως ήταν αρχικά η Λεμεσός με τα χαγιάτια. Από εκεί υπάρχει ένα δρομάκι, στην οδό Κλεοπάτρας όπου υπάρχει μια σκαλιστή πόρτα του Σουλεϊμάν Αρίφογλου που ήταν ο γνωστότερος επιπλοποιός της Κύπρου ο οποίος σπούδασε στη σχολή καλών τεχνών της Σμύρνης και ο πατέρας του ήταν ένας πολύ πλούσιος που έμενε στη γωνιά της οδού Ειρήνης και Αγ. Ανδρέου. Οπότε με ενδιαφέρει να παίρνω τον κόσμο μέσα από την οδό Αγκύρας να βλέπουμε την πόρτα του Αρίφογλου,

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

που τώρα είναι άσχημα βαμμένη με ένα γαλάζιο χρώμα και είναι σε μεγάλο ύψος οπότε καταλαβαίνει κανείς ότι ήθελαν τα σπίτια αυτά να αποφύγουν την πλημμύρα. Όλα τα σπίτια που χτίστηκαν πριν την πλημμύρα μπορεί ακόμα να δει κανείς χαμηλές εισόδους. Αντίθετα όλα τα σπίτια μετά την πλημμύρα έχουν υπερυψωμένη είσοδο. Από την πόρτα του Αρίφογλου μπαίνω στην οδό Ελευθερίας που στη γωνιά αυτής της οδού θα δείτε ένα καταπληκτικό σπίτι της Νέλλης Λούτσιου που είναι σχεδόν εγκαταλελειμμένο άλλα είναι σε μια αρχιτεκτονική που δεν είναι δική μας. Δεν είναι στη μεσογειακή αρχιτεκτονική που έχει η υπόλοιπη οδός Ελευθερίας. Από εκεί θα μπορούμε στην οδό Μακεδονίας που είναι ένας πεζόδρομος, και θα μπορούμε στην οδό Ειρήνης. Στην οδό Ελευθερίας βλέπουμε τα σπίτια των πλούσιων εμπόρων όπου από κάτω ήταν οι αποθήκες τους και από πάνω τα σπίτια τους. Αντίθετα, στην οδό Ειρήνης ήταν οι πολύ πλούσιοι έμποροι που δεν είχαν τις αποθήκες τους από κάτω. Οπότε στην οδό Ειρήνης βλέπεις όντως τα μεγαλοαστικά σπίτια, το υπερυψωμένο στοιχείο και ένα σπίτι αριθμός 118 που είναι η μόνη εξαίρεση και είναι από την προηγούμενη εποχή. Φαίνεται από την ταπεινή του πόρτα, το χαμηλό του, την αρσέρα πάνω από την πόρτα που δεν υπάρχει στα υπόλοιπα σπίτια της ίδιας οδού. Αυτός είναι ο περίπατος που θα έκανα. Εάν είχα περισσότερο χρόνο θα έπαιρνα ένα επισκέπτη ζανά στη μεριά των ελληνοκυπρίων και θα βλέπαμε την Δημοτική Αγορά. Δεν νομίζω πως θα πήγαινα να τους δείξω την από 'κει μεριά, τα Highrise (μτφρ. ουρανοξύστες). Αυτά θα τα είδαν με το αεροπλάνο μπαίνοντας. Γύρω από την αγορά είναι τόσο γεμάτα με ταβερνούλες. Εγώ όταν βλέπω αυτούς τους δρόμους που περνώ για να πάω σπίτι μου, βλέπω τα σπίτια των γνωστών μου, που δεν είναι πια τα σπίτια των γνωστών μου. Στην οδό Κιτίου Κυπριανού το μόνο σπίτι που συνεχίζει να ανήκει στον ίδιο ιδιοκτήτη είναι αυτό του Ροσέτου Γαβαλά που έχει ένα μεγάλο - για αστικά δεδομένα - κήπο με πορτοκαλιές. Δίπλα του και μέρος της δικής του ιδιοκτησίας βρίσκεται ένα μαγαζί που κάνει φοβερό θόρυβο. Απέναντι έχουν χτιστεί 2 boutique hotels που κανένας δεν τους ζήτησε να σεβαστούν το ύψος της πόλης. Αντιλαμβάνομαι ότι κάθε αρχιτέκτονας θέλει να αφήσει το στίγμα του και είναι πολύ ωραία σαν αρχιτεκτονήματα άλλα βρίσκονται σε λάθος τόπο. Θα έπρεπε η ελάχιστη απαίτηση της πολεοδομίας να είναι να κρατάς τα ανοίγματα portrait (μτφρ. κατακόρυφα) και όχι landscape (μτφρ. οριζόντια). Είναι μια παραφωνία και είναι κρίμα γιατί είναι ωραία αρχιτεκτονήματα. Αλλά εκεί, απέναντι και διπλά από ιστορικά κτίρια δεν είναι η θέση τους. Επίσης θα έπαιρνα έναν επισκέπτη να φάμε σε αυτά τα εστιατόρια της πλατείας Σαριπόλου και στην Δημοτική Αγορά. Και στην πλατεία πίσω από την αγορά όπου έρχονταν τα ζαρζαβατικά και τα πουλούσαν και επειδή δημιουργούσε βρωμιά κάθε Σάββατο αντί να στέλνουν κάποιον να καθαρίζει την βρωμιά, αποφάσισαν να διώξουν τα ζαρζαβατικά. Όλες οι πόλεις που ξέρω, που έχω ζήσει ή επισκεφθεί, έχουν μια αγορά μέσα στο κέντρο. Εμείς αποφασίσαμε να κάνουμε αυτό το ανόητο πράγμα με εστιατόρια άνευ χρώματος και ουσίας, απλώς με πολύ θόρυβο. Δεν βλέπω την ανάγκη για αυτό το πράγμα στην αγορά,

όταν αυτό το πράγμα υπάρχει σε όλους τους δρόμους. Το επαναλάβαμε και στη Μαρίνα Λεμεσού. Που αντί η Μαρίνα που μας έλεγαν θα πάει να ζήσει ο κόσμος και θα κοστίζει 300 000 χιλιάδες ένα μικρό διαμέρισμα, και από κάτω έχεις μεγάλες αλυσίδες (KFC, McDonalds, Pizza Hut). Δεν καταλάβαιναν τι εστί μαρίνα, που θα έπρεπε να είναι κάτι δημοκρατικό που μπορεί ο κάθε ένας να μπει με το καράβι του μέσα και να κατέβει να δει την πόλη. Αντίθετα εμείς τους βάλαμε όλους φορτωμένους εκεί και δημιουργήσαμε ένα gated community (μτφρ. περιφραγμένη κοινότητα). Εντελώς απαράδεκτο. Έχουμε πάρει τον ποταμό Γαρύλλη και τον έχουμε εγκλωβίσει με τσιμέντο και δεν υπολόγισε κανείς ότι όταν αυτοί οι ποταμοί γεμίσουν, θα ανέβουν προς τα πάνω. Δεν τσιμεντώνεις τους ποταμούς, αντίθετως εμείς τους φέραμε με τσιμέντο μέχρι την θάλασσα. Έγιναν φοβερά ανθρωπογενή λάθη, λάθη από μελετητές. Απερίσκεπτα λάθη. Έκαναν μελέτες πως να φαίνονται νόστιμα τα σπιτάκια και πως να κάνουμε ένα στυλ Λεμεσό-Μύκονος. Ενώ η μαρίνα η δική μας έπρεπε να είναι ένα άλλο πράγμα. Έγιναν λάθη που δεν έδειχναν μια ολιστική σκέψη, προσέγγιση και αειφορικότητα. Με λύπη θα τους έπαιρνα και στο μέγαρο Πηλαβάκη (Δημόσια Βιβλιοθήκη) γιατί το άφησαν ανοιχτό στις καιρικές συνθήκες για χρόνια και σαφώς αυτό θα έχει δημιουργήσει καταστροφές από μέσα. Μπορεί να έχουν καλυφθεί διότι τώρα το ΤΕΠΑΚ (Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου) έκανε πολλά για να γίνει βιβλιοθήκη. Έγιναν επεμβάσεις όμως που για μένα δεν είναι κατανοητές. Έπρεπε να ήταν πιο προσεγμένες επεμβάσεις.

Η Μαρίνα Λεμεσού

Θα ήθελα να είχα ένα σύμβολο για την πόλη, και θα διάλεγα το σύμβολο από το βιβλίο «Echoes from the past» που είναι ένα σύμβολο από τουρκοκυπριακή ταφόπλακα. Μου αρέσει αισθητικά πολύ, και είναι κάτι που μπορεί να μας συνδέσει με την Λεμεσό. Ακριβώς επειδή αναγνωρίζω την ισότητα των δύο κοινοτήτων δεν με ενοχλεί να επιλέξω ένα σύμβολο που αντιπροσωπεύει την δική τους παράδοση.

Η Λεμεσό, από τον Μόλο

Τα δύο σπίτια που έζησα και ζω στο κέντρο της πόλης. Επίσης, τα δύο σινεμά Ριάλτο και Γιορδαμλή όπου γίνονταν τα καρναβαλιστικά πάρτι. Επίσης, στον Μόλο, όπου επί καιρό Covid, μαζευθήκαμε με μερικούς φίλους μασκαρεμένοι και με αποστάσεις δύο μέτρων παρελάσαμε στον στενό του διάδρομο. Για όλους τους παλιούς Λεμεσιανούς το καρναβάλι είναι αυτό με το οποίο μπορούμε να συνδεθούμε περισσότερο. Λιγότερο με την γιορτή του κρασίου που είναι πιο πρόσφατη και δεν είναι τόσο της αστικής Λεμεσού.

Η Μαρίνα Λεμεσού

Στον Μόλο μου αρέσει να περπατώ, και ειδικότερα στον στενό διάδρομο, γιατί εκεί δεν θα συναντήσω πολλή κόσμο και ποδήλατα. Είναι ωραία εκεί λόγω θάλασσας και πρασίνου, και ειδικότερα τις ώρες που πηγαίνω μπορείς να δεις και το ηλιοβασίλεμα και είναι ωραία. Στον Μόλο βλέπω πολλούς ξένους, Ασιάτες, Αφρικανούς και με χαροποιεί αυτό. Είναι ο μόνος χώρος που μπορούν να πάνε χωρίς να πληρώσουν. Μου αρέσει να βλέπω ότι η πόλη μπορεί

Η Μαρίνα Λεμεσού

να προσφέρει κάτι σε αυτούς τους ανθρώπους. Επίσης, μου αρέσουν οι εξέδρες του Μόλου που μπορείς να δεις διάφορες δραστηριότητες. Είναι ένας χώρος δρώμενο. Μέσα στην πόλη δεν περπατώ, είναι στενά τα πεζοδρόμια και πρέπει συνεχώς να ανεβοκατεβαίνεις.

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Σχεδόν υποψιάζομαι πως θα ήταν σε χώρους που δεν υπάρχουν πια, καταργήθηκαν αυτοί οι χώροι. Ίσως σε κάποια καταστήματα στον παραλιακό δρόμο. Παλιά δεν υπήρχαν καταστήματα στο κέντρο όπως υπάρχουν τώρα. Για να συναντήσω ένα φίλο θα πήγαινα κάπου χωρίς πολύ θόρυβο. Στην οδό Ειρήνης θα πήγαινα σε ένα εστιατόριο με ωραίο πιάνο και κήπο, αλλά πλέον έχει χαλάσει λίγο. Έχει γίνει ρωσικών προδιαγραφών.

Η Μαρίνα Λεμεσού

Δεν έχω σημεία στην πόλη που μου είναι ιδιαίτερα αντιπαθή. Παρόλα αυτά η Μαρίνα Λεμεσού δεν με προσελκύει καθόλου. Αυτές τις μέρες σίγουρα δεν θα θέλω να περάσω από το ξενοδοχείο Κούριο και να το δω κατεδαφισμένο. Αυτό θα το αποφεύγω για πολύ καιρό. Μας άρεσε πολύ αυτό το ξενοδοχείο γιατί ήταν το μεγάλο πολυτελές ξενοδοχείο μέσα στην πόλη. Το επισκεπτόμουν πολλές φορές για κάποιο δείπνο, για τα καρναβάλια, για οργανωμένα πάρτι, διαλέξεις κλπ. Ο σύνδεσμος «Γυναικών Επιστημόνων και Επαγγελματιών» συναντιόταν εκεί.

Η Μαρίνα Λεμεσού

Δεν έχω σημεία στην πόλη που μου είναι ιδιαίτερα αντιπαθή. Παρόλα αυτά η Μαρίνα Λεμεσού δεν με προσελκύει καθόλου. Αυτές τις μέρες σίγουρα δεν θα θέλω να περάσω από το ξενοδοχείο Κούριο και να το δω κατεδαφισμένο. Αυτό θα το αποφεύγω για πολύ καιρό. Μας άρεσε πολύ αυτό το ξενοδοχείο γιατί ήταν το μεγάλο πολυτελές ξενοδοχείο μέσα στην πόλη. Το επισκεπτόμουν πολλές φορές για κάποιο δείπνο, για τα καρναβάλια, για οργανωμένα πάρτι, διαλέξεις κλπ. Ο σύνδεσμος «Γυναικών Επιστημόνων και Επαγγελματιών» συναντιόταν εκεί.

Η Μαρίνα Λεμεσού

Δεν έχω σημεία στην πόλη που μου είναι ιδιαίτερα αντιπαθή. Παρόλα αυτά η Μαρίνα Λεμεσού δεν με προσελκύει καθόλου. Αυτές τις μέρες σίγουρα δεν θα θέλω να περάσω από το ξενοδοχείο Κούριο και να το δω κατεδαφισμένο. Αυτό θα το αποφεύγω για πολύ καιρό. Μας άρεσε πολύ αυτό το ξενοδοχείο γιατί ήταν το μεγάλο πολυτελές ξενοδοχείο μέσα στην πόλη. Το επισκεπτόμουν πολλές φορές για κάποιο δείπνο, για τα καρναβάλια, για οργανωμένα πάρτι, διαλέξεις κλπ. Ο σύνδεσμος «Γυναικών Επιστημόνων και Επαγγελματιών» συναντιόταν εκεί.

Δεν έχω σημεία στην πόλη που μου είναι ιδιαίτερα αντιπαθή. Παρόλα αυτά η Μαρίνα Λεμεσού δεν με προσελκύει καθόλου. Αυτές τις μέρες σίγουρα δεν θα θέλω να περάσω από το ξενοδοχείο Κούριο και να το δω κατεδαφισμένο. Αυτό θα το αποφεύγω για πολύ καιρό. Μας άρεσε πολύ αυτό το ξενοδοχείο γιατί ήταν το μεγάλο πολυτελές ξενοδοχείο μέσα στην πόλη. Το επισκεπτόμουν πολλές φορές για κάποιο δείπνο, για τα καρναβάλια, για οργανωμένα πάρτι, διαλέξεις κλπ. Ο σύνδεσμος «Γυναικών Επιστημόνων και Επαγγελματιών» συναντιόταν εκεί.

Δεν έχω σημεία στην πόλη που μου είναι ιδιαίτερα αντιπαθή. Παρόλα αυτά η Μαρίνα Λεμεσού δεν με προσελκύει καθόλου. Αυτές τις μέρες σίγουρα δεν θα θέλω να περάσω από το ξενοδοχείο Κούριο και να το δω κατεδαφισμένο. Αυτό θα το αποφεύγω για πολύ καιρό. Μας άρεσε πολύ αυτό το ξενοδοχείο γιατί ήταν το μεγάλο πολυτελές ξενοδοχείο μέσα στην πόλη. Το επισκεπτόμουν πολλές φορές για κάποιο δείπνο, για τα καρναβάλια, για οργανωμένα πάρτι, διαλέξεις κλπ. Ο σύνδεσμος «Γυναικών Επιστημόνων και Επαγγελματιών» συναντιόταν εκεί.

Δεν έχω σημεία στην πόλη που μου είναι ιδιαίτερα αντιπαθή. Παρόλα αυτά η Μαρίνα Λεμεσού δεν με προσελκύει καθόλου. Αυτές τις μέρες σίγουρα δεν θα θέλω να περάσω από το ξενοδοχείο Κούριο και να το δω κατεδαφισμένο. Αυτό θα το αποφεύγω για πολύ καιρό. Μας άρεσε πολύ αυτό το ξενοδοχείο γιατί ήταν το μεγάλο πολυτελές ξενοδοχείο μέσα στην πόλη. Το επισκεπτόμουν πολλές φορές για κάποιο δείπνο, για τα καρναβάλια, για οργανωμένα πάρτι, διαλέξεις κλπ. Ο σύνδεσμος «Γυναικών Επιστημόνων και Επαγγελματιών» συναντιόταν εκεί.

Δεν έχω σημεία στην πόλη που μου είναι ιδιαίτερα αντιπαθή. Παρόλα αυτά η Μαρίνα Λεμεσού δεν με προσελκύει καθόλου. Αυτές τις μέρες σίγουρα δεν θα θέλω να περάσω από το ξενοδοχείο Κούριο και να το δω κατεδαφισμένο. Αυτό θα το αποφεύγω για πολύ καιρό. Μας άρεσε πολύ αυτό το ξενοδοχείο γιατί ήταν το μεγάλο πολυτελές ξενοδοχείο μέσα στην πόλη. Το επισκεπτόμουν πολλές φορές για κάποιο δείπνο, για τα καρναβάλια, για οργανωμένα πάρτι, διαλέξεις κλπ. Ο σύνδεσμος «Γυναικών Επιστημόνων και Επαγγελματιών» συναντιόταν εκεί.

Δεν έχω σημεία στην πόλη που μου είναι ιδιαίτερα αντιπαθή. Παρόλα αυτά η Μαρίνα Λεμεσού δεν με προσελκύει καθόλου. Αυτές τις μέρες σίγουρα δεν θα θέλω να περάσω από το ξενοδοχείο Κούριο και να το δω κατεδαφισμένο. Αυτό θα το αποφεύγω για πολύ καιρό. Μας άρεσε πολύ αυτό το ξενοδοχείο γιατί ήταν το μεγάλο πολυτελές ξενοδοχείο μέσα στην πόλη. Το επισκεπτόμουν πολλές φορές για κάποιο δείπνο, για τα καρναβάλια, για οργανωμένα πάρτι, διαλέξεις κλπ. Ο σύνδεσμος «Γυναικών Επιστημόνων και Επαγγελματιών» συναντιόταν εκεί.

Δεν έχω σημεία στην πόλη που μου είναι ιδιαίτερα αντιπαθή. Παρόλα αυτά η Μαρίνα Λεμεσού δεν με προσελκύει καθόλου. Αυτές τις μέρες σίγουρα δεν θα θέλω να περάσω από το ξενοδοχείο Κούριο και να το δω κατεδαφισμένο. Αυτό θα το αποφεύγω για πολύ καιρό. Μας άρεσε πολύ αυτό το ξενοδοχείο γιατί ήταν το μεγάλο πολυτελές ξενοδοχείο μέσα στην πόλη. Το επισκεπτόμουν πολλές φορές για κάποιο δείπνο, για τα καρναβάλια, για οργανωμένα πάρτι, διαλέξεις κλπ. Ο σύνδεσμος «Γυναικών Επιστημόνων και Επαγγελματιών» συναντιόταν εκεί.

Δεν έχω σημεία στην πόλη που μου είναι ιδιαίτερα αντιπαθή. Παρόλα αυτά η Μαρίνα Λεμεσού δεν με προσελκύει καθόλου. Αυτές τις μέρες σίγουρα δεν θα θέλω να περάσω από το ξενοδοχείο Κούριο και να το δω κατεδαφισμένο. Αυτό θα το αποφεύγω για πολύ καιρό. Μας άρεσε πολύ αυτό το ξενοδοχείο γιατί ήταν το μεγάλο πολυτελές ξενοδοχείο μέσα στην πόλη. Το επισκεπτόμουν πολλές φορές για κάποιο δείπνο, για τα καρναβάλια, για οργανωμένα πάρτι, διαλέξεις κλπ. Ο σύνδεσμος «Γυναικών Επιστημόνων και Επαγγελματιών» συναντιόταν εκεί.

να προσφέρει κάτι σε αυτούς τους ανθρώπους. Επίσης, μου αρέσουν οι εξέδρες του Μόλου που μπορείς να δεις διάφορες δραστηριότητες. Είναι ένας χώρος δρώμενο. Μέσα στην πόλη δεν περπατώ, είναι στενά τα πεζοδρόμια και πρέπει συνεχώς να ανεβοκατεβαίνεις.

Η Μαρίνα Λεμεσού

Σχεδόν υποψιάζομαι πως θα ήταν σε χώρους που δεν υπάρχουν πια, καταργήθηκαν αυτοί οι χώροι. Ίσως σε κάποια καταστήματα στον παραλιακό δρόμο. Παλιά δεν υπήρχαν καταστήματα στο κέντρο όπως υπάρχουν τώρα. Για να συναντήσω ένα φίλο θα πήγαινα κάπου χωρίς πολύ θόρυβο. Στην οδό Ειρήνης θα πήγαινα σε ένα εστιατόριο με ωραίο πιάνο και κήπο, αλλά πλέον έχει χαλάσει λίγο. Έχει γίνει ρωσικών προδιαγραφών.

Η Μαρίνα Λεμεσού

Δεν έχω σημεία στην πόλη που μου είναι ιδιαίτερα αντιπαθή. Παρόλα αυτά η Μαρίνα Λεμεσού δεν με προσελκύει καθόλου. Αυτές τις μέρες σίγουρα δεν θα θέλω να περάσω από το ξενοδοχείο Κούριο και να το δω κατεδαφισμένο. Αυτό θα το αποφεύγω για πολύ καιρό. Μας άρεσε πολύ αυτό το ξενοδοχείο γιατί ήταν το μεγάλο πολυτελές ξενοδοχείο μέσα στην πόλη. Το επισκεπτόμουν πολλές φορές για κάποιο δείπνο, για τα καρναβάλια, για οργανωμένα πάρτι, διαλέξεις κλπ. Ο σύνδεσμος «Γυναικών Επιστημόνων και Επαγγελματιών» συναντιόταν εκεί.

Η Μαρίνα Λεμεσού

Δεν έχω σημεία στην πόλη που μου είναι ιδιαίτερα αντιπαθή. Παρόλα αυτά η Μαρίνα Λεμεσού δεν με προσελκύει καθόλου. Αυτές τις μέρες σίγουρα δεν θα θέλω να περάσω από το ξενοδοχείο Κούριο και να το δω κατεδαφισμένο. Αυτό θα το αποφεύγω για πολύ καιρό. Μας άρεσε πολύ αυτό το ξενοδοχείο γιατί ήταν το μεγάλο πολυτελές ξενοδοχείο μέσα στην πόλη. Το επισκεπτόμουν πολλές φορές για κάποιο δείπνο, για τα καρναβάλια, για οργανωμένα πάρτι, διαλέξεις κλπ. Ο σύνδεσμος «Γυναικών Επιστημόνων και Επαγγελματιών» συναντιόταν εκεί.

Δεν έχω σημεία στην πόλη που μου είναι ιδιαίτερα αντιπαθή. Παρόλα αυτά η Μαρίνα Λεμεσού δεν με προσελκύει καθόλου. Αυτές τις μέρες σίγουρα δεν θα θέλω να περάσω από το ξενοδοχείο Κούριο και να το δω κατεδαφισμένο. Αυτό θα το αποφεύγω για πολύ καιρό. Μας άρεσε πολύ αυτό το ξενοδοχείο γιατί ήταν το μεγάλο πολυτελές ξενοδοχείο μέσα στην πόλη. Το επισκεπτόμουν πολλές φορές για κάποιο δείπνο, για τα καρναβάλια, για οργανωμένα πάρτι, διαλέξεις κλπ. Ο σύνδεσμος «Γυναικών Επιστημόνων και Επαγγελματιών» συναντιόταν εκεί.

Δεν έχω σημεία στην πόλη που μου είναι ιδιαίτερα αντιπαθή. Παρόλα αυτά η Μαρίνα Λεμεσού δεν με προσελκύει καθόλου. Αυτές τις μέρες σίγουρα δεν θα θέλω να περάσω από το ξενοδοχείο Κούριο και να το δω κατεδαφισμένο. Αυτό θα το αποφεύγω για πολύ καιρό. Μας άρεσε πολύ αυτό το ξενοδοχείο γιατί ήταν το μεγάλο πολυτελές ξενοδοχείο μέσα στην πόλη. Το επισκεπτόμουν πολλές φορές για κάποιο δείπνο, για τα καρναβάλια, για οργανωμένα πάρτι, διαλέξεις κλπ. Ο σύνδεσμος «Γυναικών Επιστημόνων και Επαγγελματιών» συναντιόταν εκεί.

Δεν έχω σημεία στην πόλη που μου είναι ιδιαίτερα αντιπαθή. Παρόλα αυτά η Μαρίνα Λεμεσού δεν με προσελκύει καθόλου. Αυτές τις μέρες σίγουρα δεν θα θέλω να περάσω από το ξενοδοχείο Κούριο και να το δω κατεδαφισμένο. Αυτό θα το αποφεύγω για πολύ καιρό. Μας άρεσε πολύ αυτό το ξενοδοχείο γιατί ήταν το μεγάλο πολυτελές ξενοδοχείο μέσα στην πόλη. Το επισκεπτόμουν πολλές φορές για κάποιο δείπνο, για τα καρναβάλια, για οργανωμένα πάρτι, διαλέξεις κλπ. Ο σύνδεσμος «Γυναικών Επιστημόνων και Επαγγελματιών» συναντιόταν εκεί.

Δεν έχω σημεία στην πόλη που μου είναι ιδιαίτερα αντιπαθή. Παρόλα αυτά η Μαρίνα Λεμεσού δεν με προσελκύει καθόλου. Αυτές τις μέρες σίγουρα δεν θα θέλω να περάσω από το ξενοδοχείο Κούριο και να το δω κατεδαφισμένο. Αυτό θα το αποφεύγω για πολύ καιρό. Μας άρεσε πολύ αυτό το ξενοδοχείο γιατί ήταν το μεγάλο πολυτελές ξενοδοχείο μέσα στην πόλη. Το επισκεπτόμουν πολλές φορές για κάποιο δείπνο, για τα καρναβάλια, για οργανωμένα πάρτι, διαλέξεις κλπ. Ο σύνδεσμος «Γυναικών Επιστημόνων και Επαγγελματιών» συναντιόταν εκεί.

πολιτιστική πρωτεύουσα. Ας γελάσω. Ποια πολιτιστική πρωτεύουσα; Μπορεί να φέρνουν μπαλέτα στο Παττίχειο Δημοτικό Θέατρο και άλλα πιο προχωρημένα στο Θέατρο Ριάλτο. Αλλά πολιτισμός δεν είναι μόνο οι δύο αυτοί χώροι. Πολιτισμός είναι αυτό γύρω σου. Εάν δεν καταφέραμε ως Δήμος να σταματήσουμε αυτή την καταστροφή δεν μας αξίζει να είμαστε η πολιτιστική πρωτεύουσα.

Η παλιά πόλη είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού. Και το δικονοτικό στοιχείο θα το έβαζα μέσα στον χαρακτήρα της Λεμεσού, από τη Μαρίνα μέχρι την εκκλησία του Αγ. Αντωνίου. Ακόμη και το εργοστάσιο της ΚΕΟ είναι ένα σημαντικό κτίριο της εποχής του και θυμίζει τον βιομηχανικό χαρακτήρα της πόλης.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Τον Δήμαρχο. Μάλλον ψέματα. Το Δημοτικό Συμβούλιο. Μάλιστα μου έγινε πρόταση να γίνω Δήμαρχος αλλά δεν μπορούσα να αναλάβω ένα τέτοιο εγχείρημα. Έμπρακτα θα ήθελα τα διατηρητέα να είναι πράγματι διατηρητέα. Να συμβαδίζουμε με το νόμο για αυτά και να συμβαδίζουμε με το νόμο για την ανάπτυξη της πόλης. Να γίνει γνωστό αυτό το πράγμα για να μην έρχονται ανόητες προτάσεις. Ίσως λίγο πράσινο να λείπει από την πόλη. Όλες οι πλατείες είναι πλακοστρωμένες και χωρίς πράσινο για να μην χρειαστεί να το καθαρίσουμε. Και το έχουμε μεγάλη ανάγκη λόγω της μεγάλης ηλιοφάνειας. Το μεγάλο όνειρο είναι να δεις αυτή την πόλη ως ένα τόπο που μπορείς να επισκεφτείς και να βλέπεις ανάμεικτες χρήσεις, όχι μόνο καφετέριες και μπαρ. Σε μια παλιά χαρτογράφηση του Λουκά Γρηγοριάδη έχουν καταγραφεί οι παλιές χρήσεις. Είχαμε εκατό παραδοσιακές χρήσεις, ραφτάδικα, κουρείς κλπ. Αυτά πλέον δεν υπάρχουν, τη θέση τους πήραν μόνο καφετέριες και μπαρ.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Σ 10

50-70 | ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ

Η Λεμεσός έχει μια θετική αύρα. Αν τη συγκρίνω με οποιαδήποτε άλλη πόλη της Κύπρου, στη Λεμεσό, ο επισκέπτης νιώθει μια θερμή, θετική αύρα να τον περιτριγυρίζει. Αυτό πηγάζει από τη νοοτροπία των ανθρώπων, από τη θάλασσα... Στη Λεμεσό ήταν πάντα πιο ανοιχτοί οι άνθρωποι σε κουλτούρες και σε πολιτισμούς. Λόγω του ότι έχω πολλούς ξένους που εργάζονται εδώ, πάντα λένε ότι προτιμούν τη Λεμεσό παρ' όλο που είναι πιο ακριβή σαν πόλη, γιατί ο κόσμος της είναι πιο φιλόξενος, πιο θετικός και δεκτικός. Δεν θα μπορούσα να ζήσω αλλού στην Κύπρο.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Μου αρέσει αυτή (Εικόνα «Η οδός Ειρήνης») η φωτογραφία... με εκφράζει. Είναι το σήμα κατατεθέν της πόλης. Σε αυτή (Εικόνα «Η οδός Αγκύρας»), είναι μια άλλη ταυτότητα της Λεμεσού. Παρόλο που παραπέμπει σε μια πόλη της Ανατολής... παραπέμπει σε Αίγυπτο, Αλγερία... αλλά είναι η Λεμεσός, είναι κάτι ωραίο. Ένα κομμάτι ωραίο που άφησαν μέσα στην πόλη. Εδώ (Εικόνα «Η οδός Αγίου Ανδρέου») είναι το κέντρο της πόλης, από μικρός – λόγω του ότι το μαγαζί και το πατρικό του πατέρα μου ήταν εδώ στην οδό Ελευθερίας - θυμάμαι πως ήταν ο εμπορικός ο δρόμος... Σήμερα είναι ένας ωραίος πεζόδρομος. Εγώ κάποτε πάω και πίνω τον καφέ μου εκεί. Έφτιαξαν διάφορα κτίρια, έδωσαν ζωή αλλά μόνο την ημέρα.

Σαν Κύπριοι «αππωθήκαμε» (στα κυπριακά: πήρε το μυαλό μας αέρα)... άμα γεμίσαμε τη Λεμεσό και την κάναμε Ντουμπάι... κέρδισαν κάποιιοι λεφτά... Η Λεμεσός, μια παραλιακή πόλη κατ' αρχήν, ποιο είναι το λάθος της; Με ένα τόσο μεγάλο παραλιακό μέτωπο. Είχαμε πολυκατοικίες τις οποίες παραδώσαμε ανά χειρής στους οικονομικούς μετανάστες. Ασυντήρητες, ατημέλητες, φοβάσαι να περάσεις τη νύχτα περπατητός από το παραλιακό κέντρο της Λεμεσού. Είναι απαράδεκτο. Ο Μόλος έχει 160 μαγαζιά και τα 155 ανήκουν σε αλλοδαπούς, ασιατικής καταγωγής. Αυτό τι σας λέει; Λέει πως εμείς οι Λεμεσιανοί παραδώσαμε την πόλη μας... και φύγαμε. Βλέπουμε όμως, ότι τώρα κτίζονται μικρά ξενοδοχεία στο κέντρο... αυτά είναι οξυγόνο για τη Λεμεσό... αυτά τα πράγματα θέλει η πόλη. Η Λεμεσός πρέπει να έχει ξενοδοχεία μέσα στο κέντρο. Θέλω να πάω στην Αθήνα, στο Ηράκλειο... θέλω να πάω διακοπές... δεν μένω μέσα στο κέντρο; εδώ δεν υπήρχαν. Είχαμε το Κούριο και το χάλασαν... για να «κάνουμε» πύργο... που μένει ποιος; Είστε εσείς η γενιά η καμένη. Εσείς μπορείτε τώρα να κάνετε σπίτι; Ούτε καν να νοικιάσετε. Παλιά, κάναμε ένα γάμο, παίρναμε 10 χιλιάδες λίρες, κάναμε και 10 χιλιάδες δάνειο και αγοράζαμε διαμέρισμα. Ή έπαιρνες 50 χιλιάδες από το γάμο, έδινε και άλλες 50 ο πατέρας σου, με 100 χιλιάδες έκανες σπιταρόνα. Τώρα ούτε οικόπεδο δεν μπορείς να πάρεις με 100 χιλιάδες. Πριν 2-3 χρόνια όταν ερχόμουν από τη Λευκωσία στη Λεμεσό έχανα το μέτρημα από τους

γερανούς - που έχτιζαν. Κι όμως, δεν υπάρχουν σπίτια να μείνεις... Για φαντάσματα κτίζουμε. Εγώ εάν ήμουν πλούσιος θα αγόραζα κρατική γη, θα την αξιοποιούσα δίνοντας προσφορές σε developers (μτφρ. εργολάβους) να έχτιζαν σπίτια – πολυκατοικίες. Και να τα πουλώ ή να τα ενοικιάζω... με 500 ευρώ το μήνα, σε νεαρά ζευγάρια. Το μεγαλύτερο έργο που έγινε ποτέ στην Κυπριακή Δημοκρατία ήταν ο υπεραστικός δρόμος Λεμεσού – Λευκωσίας. Έγινε πριν 45 χρόνια και δεν μας εξυτηρετεί διότι αυτοί που το σχεδίασαν δεν είχαν όραμα να πουν ότι σε κάποια χρόνια η Κύπρος θα μεγαλώσει.

Η Πλατεία του Αγίου Αντωνίου

Εδώ είναι η ΚΕΟ, το μικρό το roundabout (μτφρ. κυκλικός κόμβος)... προς τα πάνω είναι η γέφυρα. Εδώ είναι η γέφυρα – τα Τέσσερα Φανάρια. Εδώ κατεβαίνεις, είναι η Πλατεία του Παντοπωλείου με τον δρόμο που πάει πάνω... οι διάφοροι δρόμοι που είναι πάνω... εδώ είναι ο Άγιος Αντώνιος. Η οδός Ελευθερίας, η Ναυαρίνου... και το Παντοπωλείο. Είναι η εκκλησία της Αγίας Νάπας, η Καθολική (εκκλησία)... η Τζιαμούδα, το Ρίο το σινεμά. Εδώ είναι το ΤΕΠΑΚ. Η Υδατοπρομήθεια, τα γήπεδα, ο δρόμος του λιμανιού, Ομοιοίας. Το roundabout του Αγίου Νικολάου, Μακαρίου, Δικαστήρια, ο Κήπος, το ΓΣΟ, το Παλιό Λιμάνι, η Μαρίνα.

Η οδός Ελευθερίας στην Πάλη

Τον ήλιο. Γιατί ο ήλιος ζεσταίνει, είναι κάτι θερμό. Εμείς οι Κύπριοι, ψυχολογικά είμαστε κάτω. Όταν είναι μουντές οι μέρες, είμαστε όλοι ψυχολογικά κάτω. Όταν μέσα στον χειμώνα έχει ήλιο και τον βλέπεις, ζωντανεύεις. Και πάντα την άνοιξη κάτι ξυπνά μέσα μας, αναγεννιέται ο οργανισμός μας.

Η οδός Ελευθερίας στην Πάλη

Από οδό Ελευθερίας μέχρι Σαριπόλου... οι περιοχές που μεγάλωσα. Εδώ πίσω, Καθολική, εδώ μεγάλωσα. Ήταν πολύ εμπορική περιοχή. Υπήρχαν τα μπακάλικα, έρχονταν ο κόσμος από τα χωριά με λεωφορεία να ψωνίσει... αγοράζαμε τα ρούχα και τα παπούτσια μας από εδώ. Υπήρχαν και ταβέρνες αλλά ήταν κυρίως εμπόριο. Υπήρχε και σινεμά, καφετέριες αλλά η ψυχαγωγία ήταν στην Πλατεία Ηρώων, τα κέντρα, οι ταβέρνες, Ήταν το Ριάλτο (θέατρο), το Γιορδαμλή (θέατρο)... ήταν το Ζάππειο (καφεσιατόριο).

Η οδός Ελευθερίας στην Πάλη

Ξεκινώ από τη Γερμασόγεια μέχρι το Παλιό Λιμάνι, περπατητός. Πάντα παραλιακώς, διότι η θάλασσα πάντα καθαρίζει το μυαλό. Μετά κέντρο... Σαριπόλου, Αγίου Ανδρέου.

Η οδός Ελευθερίας στην Πάλη

Έτσι όπως κατάντησε η Λεμεσός σήμερα, έμειναν μόνο κάποια ακριβά εστιατόρια... αυτό έχουμε. Δεν εκτιμούν πλέον οι νεαροί τα απλά... να καθίσουν σε μια ταράτσα, να βλέπεις τα αστέρια, να βάλεις λίγο ρομαντισμό... Το πρώτο πρέπει να είναι κάπου ήσυχα, να μπορείς να μιλάς... Με ένα φίλο στην Πλατεία Σαριπόλου... δεν μπορεί να χαθεί. Όπου ρωτήσει για Πλατεία Σαριπόλου, θα του πουν που βρίσκεται. Θεωρώ ότι η Σαριπόλου και το Κάστρο

Η οδός Ελευθερίας στην Πάλη

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Έναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Η οδός Ελευθερίας στην Πάλη

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Η οδός Ελευθερίας στην Πάλη

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Η οδός Ελευθερίας στην Πάλη

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Η οδός Ελευθερίας στην Πάλη

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

είναι το κέντρο της πόλης. Η μόνη εκδήλωση που γίνεται εδώ είναι η Τσικνοπέμπτη... τα Χριστούγεννα όμως ούτε μια μπαλίτσα δεν έρχεται ο Δήμος να στολίσει... το πρόβλημα είναι πως η Πλατεία (Σαριπόλου) έγινε λάθος. Θα έπρεπε τα τραπέζια να είναι μπροστά από το μαγαζί μου και ο διάδρομος στο κέντρο για να μπορούν να γίνουν πολλά πράγματα. Πέρασμα με μια λωρίδα με ανθώνες, σιντριβάνια... Ο Δήμος όμως έκανε 13 χρόνια να έρθει να καθαρίσει εδώ... εμείς καθαρίζουμε.

Η οδός Ελευθερίας στην Πάλη

Αποφεύγω να πηγαίνω σε σημεία όπως στον Άγιο Αντώνιο, στον Μόλο τη νύχτα διότι είναι επικίνδυνα.

Η οδός Ελευθερίας στην Πάλη

Όσον αφορά την Αγορά (πρώην Παντοπωλείο) θα μπορούσαν να κάνουν κάτι πιο παραδοσιακό μέσα... το έκαναν σαν ένα συνεχόμενο φαστφουντάδικο. Δεν θέλω να το σχολιάσω. Φέρνει κόσμο αλλά βλέπεις τους τουρίστες να μπαίνουν από τη μια και να φεύγουν από την άλλη. Θα μπορούσαν να έχουν κάποιους πωλητές εκεί, κάποιους ψαροπώλεις, κάποιους κρεοπώλεις... και να είχαν στο 2ο όροφο τα εστιατόρια. Εσείς θεωρείται πως η Λεμεσός, μια πόλη της Μεσογείου... είναι Ντουμπάι; «Αππωθήκαμε» και το κάναμε Ντουμπάι; Κι αν φύγουν αύριο οι Ρώσοι; Οι Ρώσοι όπου πήγαν, άφησαν καμένη γη... πήραν τις τιμές στα ύψη. Τι θα τα κάνουμε όλα αυτά; Η Λεμεσός σχεδιάστηκε σαν πόλη, με τους δρόμους και τα αποχετευτικά της για ένα πληθυσμό των 150 χιλιάδων κατοίκων. Νομίζω αυτή τη στιγμή είναι πάνω από 200 χιλιάδες κατοίκους... μπορεί και 280 με 300 χιλιάδες και κτίζουμε όλους αυτούς τους πύργους. Φανταστήκατε να κατοικηθούν όλα αυτά που έκτισαν; Το αποχετευτικό δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί... το ίδιο και η υδατοπρομήθεια... το traffic (μτφρ. κυκλοφοριακή συμφόρηση); το parking (μτφρ. χώροι στάθμευσης); Εάν μη κακό γίνει μια πυρκαγιά στον 20ο όροφο των πύργων... ούτε ελικόπτερα πυροσβεστικά έχουμε ούτε τίποτα... κόπηκε το ρεύμα και έμεινε ένα ασανσέρ στον 20ο όροφο... φανταστείτε τι θα γίνει μέχρι να βγει η πυροσβεστική εκεί πάνω. Εμείς πρώτα κατασκευάζουμε και μετά σχεδιάζουμε.

Η οδός Ελευθερίας στην Πάλη

Η Λεμεσός έχασε τον χαρακτήρα της δυστυχώς. Θέλω να πιστεύω ότι σε κάποιο βαθμό θα διορθώσουν τα λάθη που έγιναν στο κέντρο. Έγινε άναρχη ανάπτυξη... ο καθένας έκανε ό,τι ήθελε. Αρχικά, το κέντρο εγκαταλείφθηκε, αγοράστηκαν τα εγκαταλελειμμένα κτίρια από ξένους... από Εβραίους, Ρώσους, Κινέζους... οι οποίοι κάνουν ανάπτυξη αλλά δεν ξέρουμε αν θα κρατήσουν τον χαρακτήρα της Κύπρου ή θα φέρουν τον δικό τους χαρακτήρα. Το νέο ξενοδοχείο στο παραλιακό μέτωπο το δέχτηκα με χαρά διότι εκεί ήταν άσχημη η κατάσταση. Ήταν ένα εγκαταλελειμμένο κτίριο, τα έριξαν κάτω και έκτισαν κάτι όμορφο, χαίρεσαι να το βλέπεις, χαίρεσαι να περνάς... θα δώσει ζωή στην πόλη. Η Λεμεσός ήταν μια παραλιακή πόλη... με ανθρώπους που ήξεραν να ζουν και να διασκεδάζουν, απλούς...

ακόμα και οι πλούσιοι της πόλης, ήταν απλοί άνθρωποι. Αυτοί μέχρι και σήμερα παρέμειναν απλοί. Δεν μιλώ για τους νεόπλουτους, μιλώ για παράδειγμα για την οικογένεια Λανίτη που έρχονται εδώ, τους βλέπεις στο δρόμο, «καλημέρα, καλησπέρα»... και άλλες οικογένειες. Τώρα οι developers που έγιναν εκατομμυριούχοι από τη μια μέρα στην άλλη... και όλοι αυτοί με τις φόρεξ, με τους μπράβους, τα ναρκωτικά... δεν μιλιούνται. Χάθηκε η Λεμεσός. Πλέον έχει πολλούς ξένους και οι Κύπριοι... δεν μπορούν όλοι να κυκλοφορούν. Με 1000 ευρώ μισθό εσύ μπορείς να βγαίνεις κάθε εβδομάδα έξω; Άντε για κανένα καφέ ή καμιά μπύρα... Αδιευκρίνιστο το προφίλ της πόλης. Εγώ έτσι βλέπω τη Λεμεσό. Πιστεύω μετά τη γενιά τη δική μας, υπάρχει τεράστιο χάος. Εσείς είστε τυχεροί, μπορείτε να βγείτε έξω να σπουδάσετε... βλέπετε άλλες χώρες. Εμείς ήμασταν μια γενιά που τρώγαμε ότι μας σερβίρανε. Δεν είχες τη δυνατότητα να εξερευνήσεις, να δεις κάτι άλλο.

Αρχικά πρέπει να γίνει ένας νόμος όπου οι πολυκατοικίες να γίνονται συντήρηση. Εάν πάτε απέναντι από την Βιβλιοθήκη, θα δείτε μια πολυκατοικία που θα πέσει κάτω με τον πρώτο σεισμό... και μένει κόσμος εκεί. Δείτε το παραλιακό μέτωπο... βλέπεις μια συντηρημένη και πέντε ασυντήρητες. Τα νοικιάζουν σε αλλοδαπούς, αυτοί δεν νοιάζονται, έχουν απλά κάπου να κοιμούνται... Εάν ήθελαν να την ενοικιάσουν σε κάποιους που θέλουν να ζουν σε καλά διαμερίσματα, θα αναγκάζονταν να τα συντηρήσουν. Τη δεκαετία του '80 οι περισσότερες πολυκατοικίες κτίστηκαν με άμμο από τη θάλασσα. Έκλεβαν άμμο τη νύχτα και δεν έλεγχε κανείς. Αντί να φέρουν άμμο από τον ποταμό που ήταν γλυκό το νερό... έπαιρναν από τη θάλασσα που είναι γεμάτη άλας. Έτσι, θα τροχοδρομούσα μέσω της βουλής, των μηχανισμών... να γίνει ένα «lifting» στο παραλιακό μέτωπο. Όλα εκείνα τα κτίρια να διορθωθούν, να δοθούν κίνητρα να έρθει ο κόσμος πίσω να μείνει στις πολυκατοικίες. Είναι παραμελημένο το παραλιακό μέτωπο, δεν μας ανήκει. Κράτος εν κράτει. Φοβάσαι να πας να ενοικιάσεις ένα διαμέρισμα στο παραλιακό μέτωπο. Είναι επικίνδυνα, γεμάτο παράνομους. Είναι και ευρύτερο πρόβλημα του κράτους, που δεν μπορεί να ελέγξει. Εγώ βλέπω το παραλιακό μέτωπο και μαραζώνω. Φαντάστηκες να ήταν οι πολυκατοικίες συντηρημένες, να είχες στο ισόγειο μαγαζιά, εστιατόρια, καφετέριες όπως ήταν παλιά... να έρχεται ο κόσμος να παρκάρει πιο πίσω άφοβα και να πάει μπροστά. Όπως γίνεται και στη Θεσσαλονίκη, λεωφόρος Νίκης όπου όλα τα μαγαζιά είναι πάνω στη παραλία... όπως γίνεται στη Μασσαλία, όπως γίνεται παντού. Εμάς γιατί να μην μπορεί να γίνει; Γιατί; Παραδώσαμε την πόλη μας, τέλος. Θα έπρεπε να βρεθεί λύση με τα parking. Θα μπορούσαν να υπάρχουν πιο πολλοί πεζόδρομοι αλλά και εναλλακτικές για στάθμευση περιφερειακά. Κάναμε τον Παραλιακό πριν 20 χρόνια, από το St. Raphael (ξενοδοχείο) μέχρι το Παλιό Λιμάνι. Έλλειψη οράματος. Γιατί δεν είπαν να κάνουν ένα τραμ; Δεν θα πω τραίνο γιατί είναι μεγάλη δυσκολία. Το τραμ είναι μόνο σίδηρο, είναι στο ίδιο επίπεδο με τον δρόμο, το βάζεις μέσα στη νησίδα. Σε όλες τις πόλεις της Ευρώπης έχουν τα τραμ.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Σαν τη Λεμεσό δεν έχει, αλλά τη Λεμεσό τη δική μας. Επειδή εγώ μεγάλωσα εδώ, ξέρω τη Λεμεσό, τη θυμάμαι και μου λείπει. Μύριζαν όλα, τώρα δεν μυρίζει τίποτα. Δεν θα έφευγα από τη Λεμεσό, να φύγω να πάω που; Αγία Νάπα; Πάφο; Σκάλα (στα κυπριακά: Λάρνακα); Λευκωσία; Δεν πάω με τίποτα. Οι κύπριοι όταν πήγαν στην Αγγλία δεν είχαν απαίτηση οι άγγλοι να ακολουθήσουν τους κύπριους... ή όταν πήγαν να δουλέψουν στη Σαουδική Αραβία ακολουθούσαν την κουλτούρα και τους νόμους της Σαουδικής Αραβίας. Αυτοί έρχονται και θέλουν εμείς να αφομοιωθούμε μαζί τους. Είμαστε δουλοπρεπείς... ζήσαμε πολλά χρόνια σκλάβοι. Δίνουμε γη και ύδωρ. Το πρόβλημα της κίνησης, το κυκλοφοριακό, επιδεινώθηκε τόσο πολύ που δεν ξέρω που θα φτάσουμε. Παλιά στη Λεμεσό υπήρχαν κάποιες ώρες μη-αιχμής, τώρα δεν υπάρχει ώρα μη-αιχμής... όποια ώρα κι αν κυκλοφορήσεις είναι τραγική η κατάσταση. Δηλαδή, από τις 2 το πρωί μέχρι τις 6 το πρωί είναι οι μόνες ώρες που είναι ήρεμοι οι δρόμοι, από τις 6 το πρωί μέχρι τις 2 το πρωί είναι μια τραγωδία... Στην Κύπρο από το 1960 κατέχουν θέσεις άνθρωποι λόγω κομματικών κριτηρίων χωρίς όραμα, γνώσεις και αγάπη για αυτόν τον τόπο. Δεν υπάρχουν άνθρωποι που πραγματικά ενδιαφέρονται, όλοι κάνουν αρπαχτές. Δεν βλέπουν μπροστά. Τι σημαίνει στο κέντρο της πόλης πάνω από δύο ορόφους δεν χτίζουν; Και που θα μείνει ο κόσμος; Όλη η λεωφόρος Μακαρίου θα έπρεπε να είναι γεμάτη με 5όροφες 6όροφες πολυκατοικίες, να μένει ο κόσμος στη κεντρική λεωφόρο. Να χρησιμοποιεί τη συγκοινωνία, να πηγαίνει και να έρχεται. Το '74 έγινε ο πόλεμος και έκαναν μια άναρχη ανάπτυξη στη Λεμεσού. Τα έκαναν στο Βαρώσι, το κατέστρεψαν που έκτιζαν πάνω στη θάλασσα... έγινε ο πόλεμος και ήρθε εδώ ο κόσμος που έπρεπε να στεγαστεί και πάλι τα έκαναν γιατί κάποιιο έτρωγαν μίζες.

Σ 11

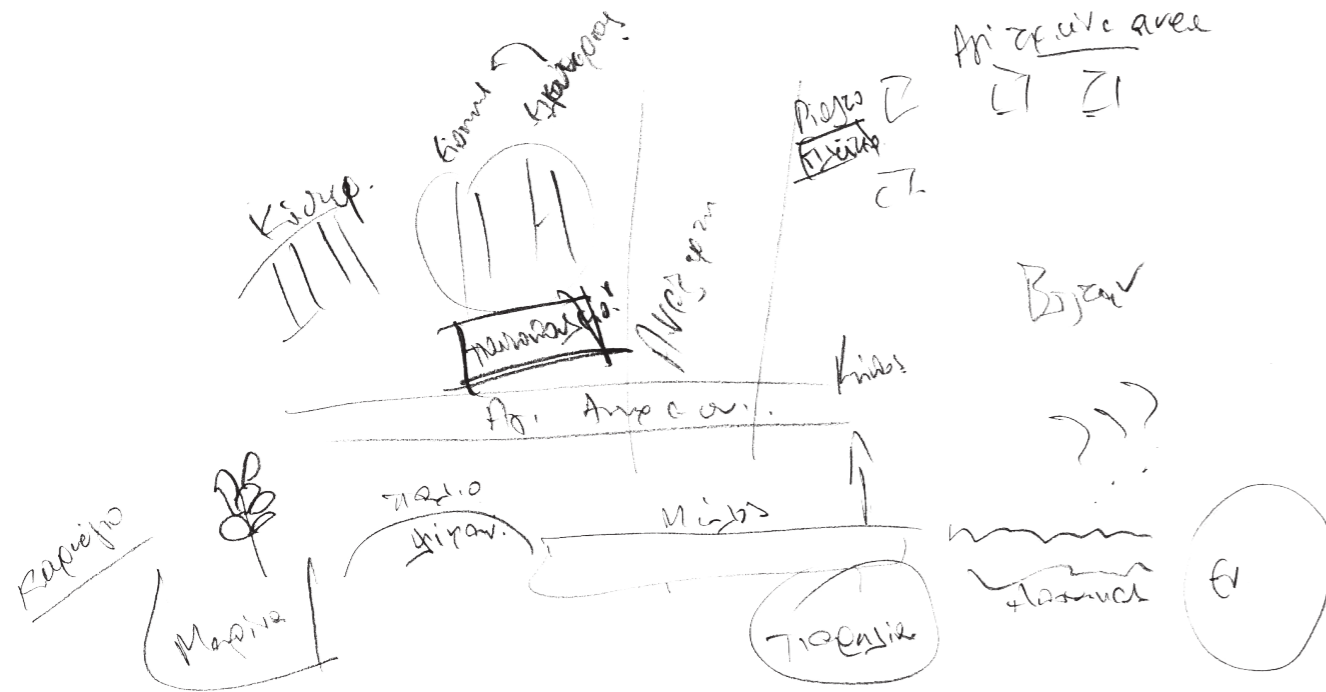
30-50 | ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Θάλασσα. Η ζωή μας εμάς των Λεμεσιανών είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη θάλασσα από όλες τις γενιές. Οι ιστορίες της γιαγιάς μου από τον Μόλο, μετά οι ιστορίες της μαμάς μου για το που πήγαιναν και τι έκαναν. Η ζωή η δική μας από μωρά ήταν πάντα συνδεδεμένη με τη θάλασσα, είτε για ξεκούραση, είτε γιατί πονούσε η ψυχή μας και έπρεπε να πάμε στη θάλασσα. Η θάλασσα ήταν πάντα εκεί.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Αυτή (Εικόνες «Η οδός Ζικ Ζακ», «Η οδός Αγκύρας» και «Η οδός Ειρήνης») για μένα είναι η Λεμεσός που περπατώ, που ζω. Είναι αυτή που σαν εικόνα θα ήθελα να βλέπω. Αυτή (Εικόνα «Η οδός Αγίου Ανδρέου») είναι η Λεμεσός που ζω μεν αλλά χρήζει βελτίωσης. Αυτή (Εικόνα «Το παράκτιο μέτωπο Λεμεσού») είναι η Λεμεσός που λυπούμαι που είμαι σε αυτή την πόλη. Θα ήθελα να μην ήταν έτσι. Λυπούμαι πολύ γιατί βλέπω την ανάπτυξη που έγινε στα ιστορικά κέντρα της Λάρνακας, της Πάφου, της Λευκωσίας και τα απολαμβάνω ως πολίτης της Κύπρου. Μπορώ να πάω, να πιω τον καφέ μου να πάω σε καταστήματα, υπάρχουν εκδηλώσεις, πεζόδρομοι. Η Λεμεσός δεν τα έχει όλα αυτά. Αφήσαμε το κέντρο να ερημώσει. Μόνο για τουρίστες, που ούτε οι τουρίστες το προτιμούν. Τι να κάνουν οι τουρίστες τα souvenir shops; Αυτή είναι η Αγ. Ανδρέου που γνωρίζω. Θα μπορούσε να είναι ένας παράδεισος γιατί διασχίζει όλη την πόλη και συνδέεται με την οδό Αγκύρας. Γενικά, όλα τα παλιά είναι αυτά που με αντιπροσωπεύουν χωρίς να τα ξεχωρίζω αναγκαστικά. Αλλά στα παλιά βλέπω μια ελευθερία, χωρίς ψηλά κτίρια, βλέπω τον εαυτό μου να περπατά με τον σκύλο μου. Νιώθω αυτή την ανάγκη. Δεν ζούμε την πόλη εδώ (Εικόνα «Το παράκτιο μέτωπο Λεμεσού»). Ενώ εδώ τη ζούμε (Εικόνες «Η οδός Ζικ Ζακ», «Η οδός Αγκύρας» και «Η οδός Ειρήνης»).

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Κάρναγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Εδώ βρίσκεται ο Εναέριος και εδώ το Κάρναγιο. Μετά έχουμε τη Μαρίνα για την οποία εγώ δεν απογοητεύτηκα, απλά θα ήθελα περισσότερα δέντρα. Μου αρέσει η Μαρίνα, την απολαμβάνω. Μετά είναι το Παλιό Λιμάνι, εδώ έχω πολλές μνήμες. Πήγαινα πάντα να πάρω ψάρι, πριν γίνει ο επανασχεδιασμός του. Μετά έχουμε τον Μόλο που συνεχίζουμε να απολαμβάνουμε και να δημιουργούμε αναμνήσεις. Σημαντικό σημείο εδώ είναι η Δημόσιος Κήπος. Δυστυχώς δεν πάω γιατί έχω σκύλο. Τα παιδάκια για τους κύπριους που κάνουν τους κανονισμούς δεν μπορούν να συνυπάρξουν με σκύλους. Στη Δανία, στην Αγγλία, στη Γερμανία, παντού συνυπάρχουν τα παιδάκια με τους σκύλους. Στην Κύπρο δεν γίνεται. Θα ήθελα να πηγαίνω περισσότερο. Και στον Κήπο και στον Μόλο έχω κάνει παραστάσεις με μαθητές μου. Πάντα ήθελα να κάνω παραστάσεις σε τέτοιους χώρους γιατί είναι σημαντικό για τους μαθητές να βγουν έξω από το εργαστήρι. Πάντα κάνω ένα μάθημα στο Κάστρο, που βρίσκεται κάπου εδώ. Αυτή η παραλία είναι ένα ερωτηματικό για μένα, γιατί θυμάμαι

τις αποθήκες που κατεδαφίστηκαν. Δεν πιστεύω ότι έγινε κακή δουλειά αλλά δεν θα την προτιμήσω για μπάνιο. Για μια βόλτα ναι. Εδώ που βρισκόμαστε για μένα είναι πολύ σημαντικό σημείο (Οδός Ανεξαρτησίας), και η Αγ. Ανδρέου. Όλη η περιοχή που είναι η Αγ. Τριάδα, όλα αυτά τα σπίτια, μια περιοχή που θα μπορούσε να είναι μια οικιστική περιοχή αλλά και πάλι είναι εγκαταλελειμμένη. Πιστεύω το ΤΕΠΑΚ σε συνδυασμό με τον Δήμο Λεμεσού έκαναν μεγάλη ζημιά στο κέντρο της πόλης. Ο κόσμος εγκατέλειψε τα σπίτια του με σκοπό να τα ενοικιάσει σε φοιτητές. Ενώ πήαμε σε πόλεις στην Αγγλία όπου οι φοιτητές βρίσκονται παντού, και αναμειγνύονται με τους ντόπιους. Δεν κλείνουν τις μικρές επιχειρήσεις. Η μεγάλη απογοήτευση που δεν ξέρω που να βάλω στον χάρτη είναι το Παντοπωλείο (Δημοτική Αγορά). Το θυμάμαι και το έχω ζήσει σε δύο φάσεις. Το έζησα σε παιδική ηλικία με την γιαγιά μου που πηγαίναμε να ψωνίσουμε αλλά και στην ενήλικη ζωή μου όπου πήγαινα κάθε Σάββατο να ψωνίσω. Επίσης, η Πλατεία (Πλατεία Ηρώων) είναι σημαντική, ως τόπος που θα μπορούσαμε να κάνουμε πολλά πράγματα. Παλιότερα κάναμε περισσότερα, τώρα όχι τόσο.

Η πλατεία Ηρώων

Είναι πάρα πολλά. Δεν θα πω το ντεπόζιτο (Υδατόπυργος Λεμεσού). Το γελοίο είναι ότι από το παράθυρο του σαλονιού μου εδώ και 20 χρόνια βλέπω το ντεπόζιτο. Αλλά δεν είναι για μένα το ντεπόζιτο. Για μένα θα ήταν η πρόσοψη ενός σπιτιού της οδού Ειρήνης. Αυτή η συγκεκριμένη εποχή και αρχιτεκτονική. Είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού που χάθηκε... Σίγουρα είναι και η θάλασσα, σίγουρα είναι και το λιοντάρι (σύμβολο Δήμου Λεμεσού), είναι όλα. Αλλά η οδός Ειρήνης είναι αυτό που χάσαμε και δεν κρατήσαμε.

Η οδός Ειρήνης

Δεν μπορώ να ξεχωρίσω. Κάθε χρόνο όταν έχω μια καινούρια ομάδα παιδιών θα προσπαθήσω να κάνω ένα μάθημα στο Κάστρο, στον Δημόσιο Κήπο, στον Μόλο, γιατί όντως για μένα να δω τον ορίζοντα είναι η ηρεμία μου. Στις χαρές μου ή στις λύπες μου θέλω να πάω στον Μόλο να δω τον ορίζοντα. Είναι περίεργο. Όχι, δεν μπορώ να ξεχωρίσω. Το Παντοπωλείο, είναι όλες οι μνήμες. Μυρωδιές, η γιαγιά μου, τα πάντα. Πλέον θα πάρω τον σκύλο μου από την Α΄ Αστική, που είναι πολύ σημαντικό σημείο, μέχρι το καφενείο Μάλλον Γλυκός για να πω τα ποτά μου και μετά κάτω μέχρι το Κάστρο. Είμαι complete (μτφρ. ολοκληρωμένη).

Η οδός Ειρήνης

Ο αγαπημένος μου είναι από το σπίτι μου ευθεία κάτω, δεν θα περάσω από την Ανεξαρτησίας. Μέσα από μια πολυκατοικία στη Γλάδστωνος που έχει πέρασμα και βγαίνει πίσω από το Διοικητήριο στην Α΄ Αστική στην οδό Βραγαδίνου θα κατέβω κάτω προς το Παντοπωλείο. Είναι η ίδια διαδρομή που έκανα με την γιαγιά μου και είναι η αγαπημένη μου διαδρομή για να κατέβω κάτω στο κέντρο. Αν συνεχίσω θα περάσω από την Πλατεία ΤΕΠΑΚ για να κατέβω προς Κάστρο, Αγ. Ανδρέου και Ζικ Ζακ εκεί που είναι όλα τα μπαράκια.

Η οδός Ειρήνης

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Η οδός Ειρήνης

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Το έκανα αυτό. Αυτή η βόλτα η συγκεκριμένη της γιαγιάς. Δεν ήταν πρώτο ραντεβού, ήταν τρίτο ή τέταρτο, και θέλαμε να μοιραστούμε κάτι προσωπικό. Με ένα φίλο θα συναντηθώ στην Ανεξαρτησίας για ένα καφέ ή πριν 20 χρόνια στο Παντοπωλείο. Εκεί υπήρχαν 3-4 καφενεδάκια έξω όπου πάντα έβρισκα φίλους και γνωστούς. Συνήθως καλλιτέχνες. Είχε ζωή εκεί. Αλλά σιγά σιγά άρχισαν να φυτρώνουν μπαράκια και δεν μπορούσαμε να πάμε το πρωί γιατί η περιοχή ήταν γεμάτη σπασμένα γυαλιά, εμετούς και ποτά. Πλέον η Πλατεία Σαριπόλου δεν είναι έτσι αλλά ακόμη δεν μπορώ να την απολαύσω. Ίσως πάω για ένα φαγητό κάπου πιο ήσυχα αλλά αυτό το «τάμπα – τούμπα», η ηχορύπανση δεν γίνεται. Και αυτό μου κάνει εντύπωση. Όποτε πάω Θεσσαλονίκη είναι το ένα τάμπα - τούμπα εδώ, το άλλο τάμπα - τούμπα δίπλα αλλά δεν ενοχλεί το ένα το άλλο. Πως γίνεται εδώ να ενοχλεί το ένα τάμπα - τούμπα το άλλο ενώ στην Θεσσαλονίκη όχι; Κάποιος δεν κάνει σωστά τη δουλειά του; Δεν σέβεται ο ένας τον άλλον; Δεν κάνει σωστά τη δουλειά του αυτός που πρέπει να επιβάλει τη νομοθεσία και να πει «χαμήλωσε το»; Όλοι έχουμε μερίδιο ευθύνης. Ο ένας προσπαθεί να ξεπεράσει τον άλλον για να κερδίσει τον πελάτη.

Η οδός Ειρήνης

Την τουριστική περιοχή. Για μένα δεν υπάρχει Λεμεσός από τον Εναέριο και κάτω (Ανατολική Λεμεσός). Έχει πολλά ωραία σημεια αλλά μου φαίνεται μεγάλη διαδικασία. Σκέφτομαι «είναι ανάγκη;». Στην περιοχή του κέντρου αποφεύγω τη Σαριπόλου, την κάθετη δηλαδή που είναι τα πολλά μπαράκια.

Η οδός Ειρήνης

Τίποτα δεν πάει με τον χαρακτήρα της Λεμεσού. Δεν ξέρω αν είναι θέμα πολιτικών αποφάσεων γιατί δεν είμαι τόσο πολιτικοποιημένη. Δεν ακολουθήσαμε μια σωστή πολιτική ως προς την βοήθεια προς τους ιδιοκτήτες να θέλουν να κρατήσουν τον χαρακτήρα της πόλης. Όταν δεν δίνω κίνητρα για να κάνω δουλειές και να είναι κερδοφόρες στο κέντρο, όταν χτίζω το ένα εμπορικό κέντρο μετά το άλλο (εκτός κέντρου), πως θα κρατηθεί το κέντρο ως αγορά; Έχασαν το ενδιαφέρον τους οι ίδιοι οι πολίτες προς το κέντρο. Ακριβώς γιατί δεν υπάρχει βοήθεια. Ακριβώς γιατί η οικιστική ανάπτυξη έφυγε προς τα πάνω, από το highway (μτφρ. αυτοκινητόδρομο) και πάνω, ήταν απόλυτα φυσιολογικό ότι κανένας δεν θα μπει στο αυτοκίνητο για να έρθει στο κέντρο να ψωνίσει το Σάββατο το πρωί. Θα πήγαινε σε ένα εμπορικό κέντρο. Αυτό που μου κάνει εντύπωση είναι ότι ακόμα και στη λεωφόρο Μακαρίου υπάρχουν σημεία αυτή τη στιγμή που βρίσκονται σε μια κατάσταση εγκατάλειψης. Όπως και στην Ανεξαρτησίας. Έχουν κλείσει πολλά καταστήματα. Πλέον είναι καλύτερα. Μετά την κρίση του 2013 ήταν πολύ χειρότερα. Ο αδελφός μου είναι σε αναπηρικό. Το κέντρο είναι ακατόρθωτο. Κάθε φορά που θα πάμε κάτω για μπύρα είναι μια τεράστια διαδικασία. Οι αλλαγές αυτές σίγουρα δεν συμβαδίζουν με τον χαρακτήρα και τη ταυτότητα της πόλης. Με αυτά που ξέρω από τις ιστορίες της γιαγιάς και της μαμάς δεν συμβαδίζουν.

Από αυτά που άκουα, πάντα θεωρούσα ότι η Λεμεσός ήταν μια μικρή αστική πόλη. Τα πράγματα άλλαξαν με την εισβολή. Δηλαδή μετά το 1974. Πάντα καταλάβαινα από τις ιστορίες ότι το Βαρώσι και η Αμμόχωστος ήταν πιο ανεπτυγμένες από τη Λεμεσό. Είχα την εντύπωση ότι η Λεμεσός ήταν σε εισαγωγικά ένα «ψαροχώρι». Ήταν το κέντρο γύρω από τον Μόλο, ήμασταν με τα πόδια, με ποδήλατα, πηγαίναμε στο Παντοπωλείο. Μια πόλη που την περπατάς, όπου και να πας θα βρεις κάποιο γνωστό σου. Κάθε απόγευμα ο παππιός μου πήγαινε βόλτα στον Μόλο. Ξέραμε που είναι και με ποιους χωρίς τηλέφωνα. Ακόμα υπάρχει αυτό. Δηλαδή πας το πρωί να κολυμπήσεις και ξέρεις ότι θα δεις τους ίδιους ανθρώπους. Μου αρέσει όταν οι σχέσεις κρατιούνται με δραστηριότητες στην πόλη. Έτσι νιώθεις ότι ανήκεις σε ένα τόπο, μέσα από τις σχέσεις με τους ανθρώπους. Στο πρώτο κύμα ξένων, με τους Λιβανέζους θυμάμαι να έχουμε πολλούς φίλους Λιβανέζους. Πλέον ο κόσμος δεν είναι τόσο ανοιχτός στο να γνωρίσει τον ξένο. Δεν ξέρω τι πάθαμε ως κύπριοι αλλά δεν μας αναγνωρίζω. Έχουμε μια δεκαετία που έχουμε πολύ εχθρότητα. Ακόμα και η «Ρώσο-κατάσταση» δεν βοήθησε καθόλου αυτό το πρόβλημα. Προσπαθούμε να πουλήσουμε ένα χαρακτήρα που δεν είμαστε.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Τα ψηλά κτίρια που κτίστηκαν δεν μπορώ να τα αλλάξω και το mentality (μτφρ. νοοτροπία) των ανθρώπων νομίζω δεν είναι θέμα αλλαγής είναι θέμα να συνειδητοποιήσουμε ότι αυτή η πόλη είναι δική μας. Είναι θέμα πολιτισμού και σεβασμού ο ένας προς τον άλλο. Λείπει πολύ το πράσινο. Αυτό είναι το πρόβλημα της Λεμεσού. Αλλά η μαμά μου και η γιαγιά μου μας έπαιρναν βόλτα σε χωράφια να παίξουμε, ζούσαμε την πόλη. Τα μωρά πλέον δεν ζουν την πόλη. Όταν δεν ζήσεις την πόλη από μωρό πως μπορείς μετά να την αγαπήσεις και να την σέβεσαι. Κάπου χάθηκε αυτό μέσα στις γενιές. Φταίει το ότι απομακρυνθήκαμε από το κέντρο. Χωρίς να σημαίνει ότι εάν μένω μακριά δεν μπορώ να έχω επαφή με τον κέντρο της πόλης. Εάν η προσβασιμότητα ήταν άλλη, θα ήταν ακόμη καλύτερα. Σιγουρά αυτό θα ήταν κάτι που θα άλλαζα. Η μελέτη για το ΣΒΑΚ (Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας) έγινε πριν 20 χρόνια και έχουν αλλάξει τα δεδομένα από τότε. Η παλιά μελέτη δεν μπορεί καν να εφαρμοστεί πλέον. Η κατάσταση τώρα είναι άλλη. Είναι μια πόλη, που λέει στους ανθρώπους με αναπηρία «μην βγείτε από το σπίτι!». Εάν δεν έχεις πάντα βοηθό, δεν μπορείς να βγεις από το σπίτι, είναι όλα απαγορευτικά. Είναι μια πόλη που κλείνει την πόρτα σε αυτούς τους ανθρώπους.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Σ 12 50-70 | ΚΑΤΟΙΚΟΣ & ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Ανατρίχιασα. Ο Μόλος, δεν ξέρω γιατί. Πήγαινα κάθε απόγευμα με τη μαμά μου. Ακόμα πάω. Θυμούμαι τον Μόλο από παλιά, και τις φάσεις που πέρασε. Οι αγάπες μου είναι η θάλασσα και το καρναβάλι. Ήμουν και βασίλισσα του καρναβαλιού πριν 2 χρόνια, αν θέλετε να ξέρετε. Ήταν η πρώτη φορά που ήταν δύο γυναίκες βασίλισσες του καρναβαλιού. Με επέλεξαν επειδή για 35 χρόνια έκανα πάρτι στο πατρικό μου σπίτι, κάθε χρόνο. Άρχισα με 10 άτομα, μετά 15, 20, μέχρι που έφτασα τα 200 άτομα. Έγινε το «in place to be».

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Αυτή (Εικόνα «Ο Μόλος Λεμεσού») είναι η Λεμεσός. Αν και σπούδασα Αμερική και είδα τέτοια κτίρια από κοντά (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από ένα ψηλό κτίριο»), σοκάρομαι λίγο που τα βλέπω στην πόλη μου. Και είναι άδεια τα περισσότερα. Αυτό είναι το σοκαριστικό. (Εικόνα «Η οδός Αγκύρας») Με ενοχλεί το τζαμί η αλήθεια, γιατί πέρασα πόλεμο. Ο πατέρας μου ήταν παιδίατρος και οι μισοί πελάτες του ήταν Τουρκοκύπριοι. Πάντα πήγαινα μαζί τους να τους δω και έπαιζα με τα παιδιά τους, γιατί ένιωθα εντάξει. Μετά τον πόλεμο νιώθω περίεργα. Ο τοίχος μας γέμισε σφαίρες. Λέω «γιατί μας πυροβολούν τώρα;». Τον πατέρα μου; Θυμούμαι ανθρώπους πληγωμένους. Έχω μνήμες από 9 χρονών που μου έμειναν στο μυαλό. Τραύματα... Αφού αρνούμαι να πάω πάνω (κατεχόμενα εδάφη), πρέπει να πάω όμως να δω πως είναι. Ποτέ δεν πήγα. Φοβάμαι... Για τον Μόλο σας είπα, πήγαινα με τη μητέρα μου από παιδί. Κάθε μέρα. Πηγαίναμε και στο Continental για γλυκό. Πριν γίνει ΤΕΠΑΚ. Ο παραλιακός δρόμος παλιά ήταν μικρός, δηλαδή ήταν ο δρόμος και πηγαίναμε απέναντι. Ο Μόλος ήταν σαν πεζόδρομος. Τον προτιμώ έτσι όπως είναι τώρα. Έχει πράσινο. Φυσικά έχει πολύ κόσμο τώρα. Παλιά οι Λεμεσιανοί ήταν λίγοι. Τώρα ήρθε πολύς κόσμος. Η Αγ. Νάπα αυτή (Εικόνα «Η οδός Αγίου Ανδρέου»). Εδώ παντρευτήκαν οι παππούδες μου, οι γονείς μου και εγώ με τον σύζυγο μου. Βάφτισα και τον γιο μου σε αυτή την εκκλησιά. Είναι ιερό σημείο για μένα. Σημαντική εκκλησία, κόσμημα για την πόλη. Αυτά για μένα είναι Λεμεσός. Το σπίτι της γιαγιάς μου είναι διατηρητέο στην οδό Αγ. Ανδρέου. Είναι κλειστό τώρα και θέλω να το πουλήσω. Το προσπαθώ. Θέλω να το φτιάξει κάποιος, να γίνει πανδοχείο, εστιατόριο ή καφετέρια. Μακάρι. Χρειάζεται πολλά λεφτά. Αν είχε το κράτος κάποιο κονδύλι που να βοηθά τους ιδιοκτήτες των διατηρητέων ίσως το έφτιαχνα και εγώ.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Κάπου εδώ είναι η θάλασσα. Θα βάλω εδώ τον Εναερίο. Εδώ είναι οι καφετέριες, εδώ τα ξενοδοχεία. Εντάξει; Εδώ είναι το parking (μπφρ. χώρος στάθμευσης). Εδώ τα φώτα τροχαίας. Εδώ είναι ο ζωολογικός κήπος. Ακόμη ένα σημείο κατατεθέν. Κλαίω όταν βλέπω τα ζώα γι' αυτό δεν πάω. Φεύγω... Οι νέες προσθήκες όμως μου άρεσαν. Συμφωνώ στην εξέλιξη. Επίσης, κάπου εδώ είναι το ΓΣΟ Το άφησαν έρημο. Είπαν ότι θα το φτιάξουν ξανά. Κάπου εδώ είναι το κέντρο. Η Ανεξαρτησίας, η Αγ. Ανδρέου κάπου εδώ. Ξεκινάει από τον Εναερίο

και πας κάτω και καταλήγει στα λεγόμενα «τούρκικα», τα λέγαμε παλιά. Από εδώ είναι το Πέραμα (μπαρ), τα μέρη τα παλιά. Γιωργαλλέττοι, καρναβάλια, τραγουδάμε. Τώρα έγινε ωραία εδώ στο Κάστρο. Μου αρέσει πολύ. Παλιά ήταν μόνο αποθήκες, δεν μπορούσες να κάνεις κάτι στην περιοχή. Κάπου εδώ είναι η Μαρίνα. Και η Μαρίνα μου αρέσει έτσι όπως είναι τώρα. Και το Παλιό Λιμάνι. Ωραία τα έκαναν. Α και το σχολείο μου. Η Α' αστική. Τώρα ένα μέρος του θα γίνει γαλλόφωνο. Ήρθαν πολλοί Γάλλοι. Δεν έχει ούτε πολλούς μαθητές τώρα εκεί, οι περισσότεροι είναι ξένοι. Α και το Διοικητήριο μας ρε. Που και πάλι έχει να κάνει με τα καρναβάλια, τις παρελάσεις. Και ο πύργος για το νερό (Υδατόπυργος Λεμεσού) είναι σημαντικό σημείο για την πόλη. Είναι κάπου εδώ. Θα έλεγα σίγουρα σε κάποιο ξένο να τον επισκεφτεί. Το Ρίο (σινεμά), σημαντικός κόμβος. Είναι το σινεμά, εδώ πηγαίναμε. Αργότερα άνοιξε και το Αριέλ (σινεμά) το θερινό. Θα βάλω και το Αριέλ, αφού είναι σήμα κατατεθέν.

Η Μαρίνα του Λεμεσού

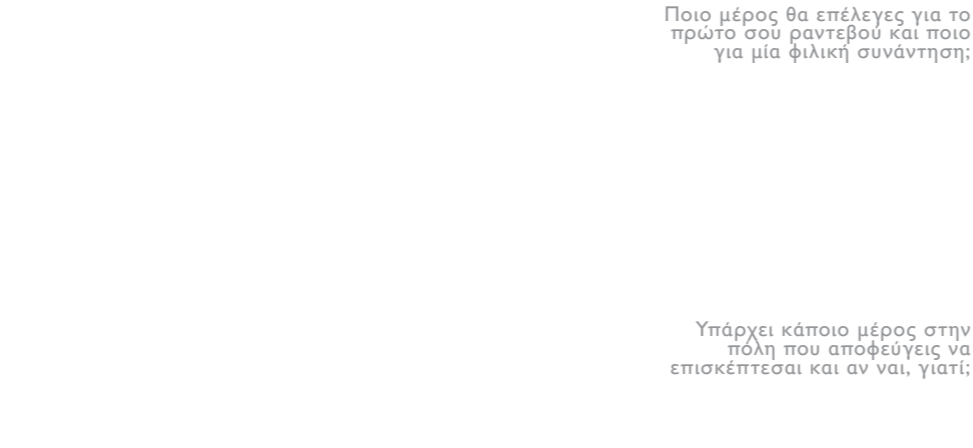
Καρναβάλι. Μια μάσκα Καρναβαλιών. Το καρναβάλι μας είναι γραμμένο στην UNESCO. Ως δρώμενο. Και ξέρετε είναι πολλά χρονιά που γίνεται. Ακόμα και στον κορονοϊό μέχρι τις 9 το βράδυ που δικαιούμασταν, κάναμε παραστάσεις στο Παττίχειο Δημοτικό Θέατρο.

Η Παναγία του Λεμεσού

Αγ. Ανδρέου. Σκέφτομαι το καρναβάλι πάλι. Από εκεί περνούσε η παρέλαση. Παρελαύνω από βρέφος. Τα ρούχα που έβαλα όταν ήμουν 2 χρονών θα τα δωρίσω στο Μουσείο Καρναβαλιού που γίνεται τώρα. Θα δωρίσω διάφορα πράγματα. Στολές της γιαγιάς μου. Γενικότερα συνδέω τα πάντα στη Λεμεσό με το καρναβάλι. Έτσι μεγάλωσα. Φέρναμε μοδίστρα για να ράψει σε μένα ειδικά στολή. Πάντα λάμβανα μέρος. Έρχονταν από όλες τις πόλεις της Κύπρου για να το δουν. Άνοιγε η παρέλαση θυμούμαι με τους σκωτσέζους και τις πίπιζες. Ο πατέρας μου εντωμεταξύ έβγαζε με την κάμερα διάφορα. Και έχουμε πολύ υλικό από τότε. Αχ παναγία μου. Πλέον άλλαξε το καρναβάλι. Τα λεφτά... Οι παρελάσεις είναι χάλια πλέον, οι στολές είναι όλες ψεύτικες. Ακόμα και τα θέματα των αρμάτων έχουν χαλάσει, είναι συνέχεια τα ίδια. Παλιότερα είχε πολύ σάτιρα.

Η Παναγία του Λεμεσού

Πάμε κάθε μέρα σχεδόν από το σπίτι μας στον Εναέριο και μέχρι τη Μαρίνα. Μέσα από τον Μόλο. Όλο θάλασσα. Από τη Μαρίνα και μετά δεν πάω, νομίζω ότι δεν έχω λόγο. Πέρα από τον Εναέριο πάω τον χειμώνα περισσότερο. Προσωπικά μόνη μου περπατώ Ανεξαρτησίας και Αγ. Ανδρέου. Δεν χρησιμοποιώ καθόλου το αυτοκίνητο, μόνο με τα πόδια. Στην Αγ. Ανδρέου πάω πολύ. Με φόντο την Αγ Νάπα. Πάω συνέχεια, επειδή έχω γνωστούς και φίλους μου. Η εικόνα της Αγ. Ανδρέου άλλαξε πολύ. Θέλει ζωντάνια η καημένη. Τη θυμάμαι παλιά γεμάτη καφετέριες. Στην παιδική μου ηλικία πηγαίναμε Μόλο, στο Continental για γλυκό. Αργότερα στην εφηβική μου ηλικία πηγαίναμε στην Τουριστική. Εκεί ήταν όλες οι δισκοθήκες της εποχής.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Στη θάλασσα. Σε μια από τις καφετέριες στη θάλασσα. Οπουδήποτε στη θάλασσα πάνω μια θετική ενέργεια. Και το κέντρο μου βγάζει μια θετική ενέργεια φυσικά. Το πιο ζωντανό σημείο πιστεύω είναι η Ανεξαρτησίας. Είναι κρίμα που κλείνουν τόσα καταστήματα αλλά ακόμα είναι ένα ζωντανό σημείο. Σκέφτομαι όμως αν γίνει η πεζοδρόμηση θα κατεβαίνει ο κόσμος κάτω; Τα Χριστούγεννα πάντως που γίνεται πεζόδρομος για λίγες μέρες, γεμίζει. Για να γίνει κάτι τέτοιο πρέπει να υπάρχει στάθμευση και να γίνονται πολλές εκδηλώσεις που να μαζεύουν κόσμο. Αλλά πλέον λίγος κόσμος έρχεται για ψώνια εδώ. Έγιναν τα εμπορικά κέντρα για να αποφορτιστεί το κέντρο αλλά τελικά ερήμωσε...

Η Παναγία του Λεμεσού

Δεν έχω κάτι. Δεν αποφεύγω κάποια περιοχή. Παλιά φοβόμουν τα «τούρκικα». Και την Σαριπόλου παλιά γιατί ήταν δρόμος κανονικός πριν γίνει πλατεία. Χάλια. Τι να σου πω; Τη νύχτα; Μόλις σκοτεινίαζε ήταν γεμάτη μεθυσμένους. Πανικοβαλλόμενοι να περάσω. Δεν ερχόμουν. Πήγγαινα μαθήματα Αγγλικών εδώ κοντά και έκανα ολόκληρο το γύρο για να μην περάσω από εδώ.

Η Παναγία του Λεμεσού

Ναι όντως άλλαξε πολύ. Το Κούριο το ξενοδοχείο. Παναγία μου, δεν πήγα ακόμα να το δω. Θα κλαιώ...Στο ξενοδοχείο το Κούριο κάναμε πάρτι καρναβαλίστικα. Όχι μόνο εμείς. Και οι γονείς μας. Ήταν το πρώτο ξενοδοχείο. Κάθε τσικνοπέμπτη έκανε πάρτι ο Στελλάκης ο πρώτος ιδιοκτήτης. Θα σοκαριστώ αν περάσω. Είναι τα λεφτά...πόσα λεφτά να πιάσουν; Τι θα τα κάνουν; Δεν άφησαν τίποτα να θυμίζει την παλιά Λεμεσό. Έγιναν όλοι άπληστοι. Το Κούριο έπρεπε να είναι διατηρητέο ας πούμε. Και στο Κούριο κάναμε πάρτι γενεθλίων, εκδηλώσεις γάμων, καρναβαλίστικα πάρτι. Στον Δημόσιο Κήπο πάω μόνο για την γιορτή του κρασιού. Με τους βασιλιάδες. Να σας πω ένα πράγμα; Έπιασε πολλά μωρά ο Δημόσιος Κήπος. Γέμισε μωρά. Ήταν καλή αλλαγή, αφού τα μωρά δεν έχουν χώρο να παίξουν. Είναι ανάγκη να πληρώσεις για να παίξεις; Στο Παντοπωλείο πήγαινε κάθε μέρα η μητέρα μου. Η αλήθεια μύριζε προηγούμενως αλλά πηγαίναμε κάθε μέρα. Τώρα δεν πάω πλέον με την νέα χρήση. Έπρεπε να διατηρηθεί η παλιά χρήση για να συνεχίζουμε να κάνουμε τα ψώνια μας εκεί. Την έχω συνδεδεμένη με μια καθημερινή συνήθεια. Κάθε πρωί αγοράζαμε πράγματα. Ούτε με τους πύργους συμφωνώ. Τους βλέπω αλλά μετά κλείνω τα μάτια μου. Προσπαθούν να αλλάξουν την εντύπωση που έχει κάποιος για τη Λεμεσό. Ούτε ανταποκρίνονται σε εμάς. Εγώ πιστεύω θα ήταν καλά αν υπήρχε μια περιοχή με όλους τους ουρανοξύστες. Όπως υπάρχουν σε όλες τις πόλεις. Δες Λονδίνο, Νέα Υόρκη. Δεν είμαι σίγουρη. Φοβάμαι γιατί τα έκτισαν και τα πούλησαν, αλλά τα βλέπουμε να μην κατοικούνται. Τώρα είναι ωραία που είναι καινούργια. Αλλά σε 5 χρόνια; Δεν ξέρω ούτε τι κανόνες τους έβαλαν ως προς τη συντήρηση.

Ακόμα ψάχνεται ο χαρακτήρας. Είναι ένα ερωτηματικό που δεν ξέρουμε τι θα γίνει. Σιγουρά δεν θα είναι αυτός που ήταν παλιά. Βλέπουμε κάποια παλιά κτίρια του 70' που τα φτιάχνουν, που παλαιότερα έβλεπες μια άσχημη εικόνα. Αυτό είναι καλό. Και στην Αγ. Ανδρέου έχουν φτιάξει αρκετά πράγματα. Ακόμη και το ΤΕΠΑΚ έφερε αρκετή ζωή στη πόλη και ανακαινίζουν πολλά κτίρια του κέντρου. Επίσης ήταν ωραία αλλαγή αυτή που έγινε στο παραλιακό μέτωπο μέχρι την Ακτή Ολυμπίων. Αυτό ήταν μια θετική επιρροή στο χαρακτήρα της πόλης.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Θα ξεφύτρωνα όλους τους πύργους. Και θα έφτιαχνα όλα τα διατηρητέα. Να γίνουν καφετέριες, καταστήματα, εστιατόρια. Να έχει ζωή το κέντρο ξανά.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

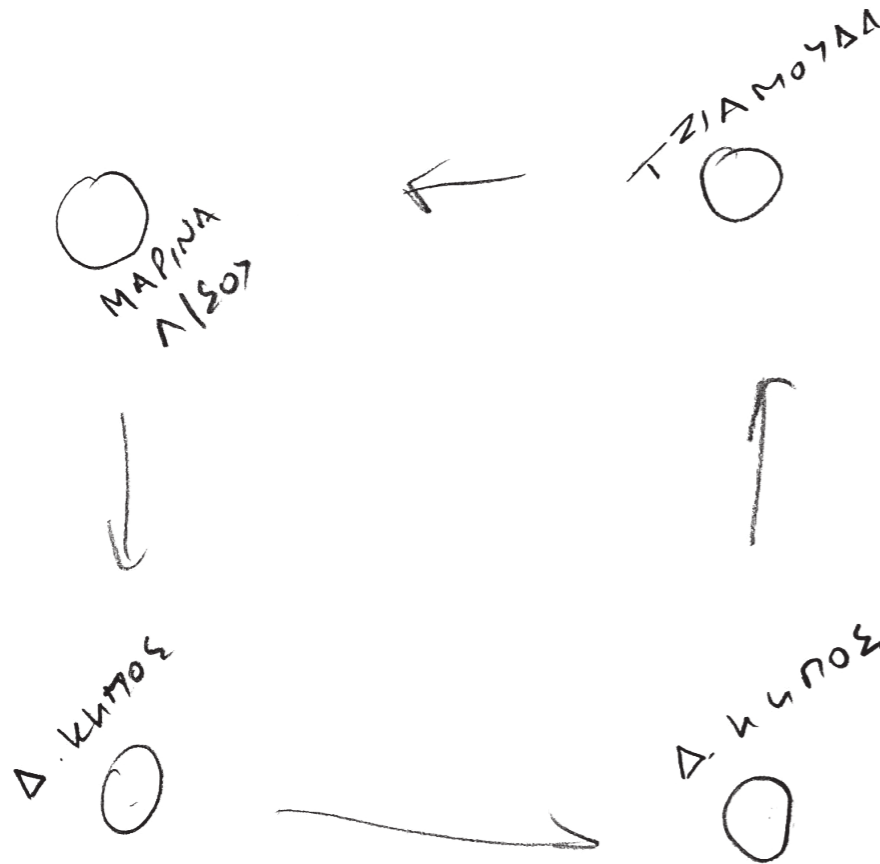
Σ 13 50-70 | ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΔΗΜΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ & ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑΡΧΩΝ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΟΛΗΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Χαμόγελο. Θεωρώ ότι η θέα της θάλασσας που πιάνει από την μια άκρη μέχρι την άλλη έχει έντονη επίδραση στον χαρακτήρα και την ψυχολογία μας. Το απέραντο γαλάζιο της θάλασσας της Λεμεσού είναι ένα υπέροχο θέαμα που μόνο καλή ψυχολογία μας φέρνει και χαμόγελο. Σκεφτείτε μόνο τη θέα που έχετε όταν έρχεστε από οποιαδήποτε άλλη πόλη, τη Λάρνακα, τη Λευκωσία και πείτε μου το πρώτο πράγμα που κάνετε όταν περάσετε το βουνό που είναι το Monte Caruto (αίθουσα εκδηλώσεων). Κοιτάζετε αριστερά και βλέπετε τη θάλασσα. Όλοι αυτό κάνουμε.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Θα ήταν άδικο να επιλέξουμε μία ή δύο φωτογραφίες και να μην τις επιλέξουμε όλες, γιατί είναι όλες κομμάτι της παλιάς και της σύγχρονης ιστορίας της πόλης μας. Ακόμα και σημεία που δείχνουν τον μιναρέ των μουσουλμάνων (Εικόνα «Η οδός Αγκύρας») που πάλι αποτελεί κομμάτι της πόλης μας. Οι πύργοι (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από ένα ψηλό κτίριο») που είναι κομμάτι της σύγχρονης ιστορίας της Λεμεσού. Και σίγουρα το κέντρο της πόλης, ο μοναδικός εμπορικός πεζόδρομος που υπάρχει (Εικόνα «Η οδός Αγίου Ανδρέου»), η οδός Αγ. Ανδρέου και κάποια άλλα σημεία της πόλης. Είναι όλα κομμάτια της παλιάς και της σύγχρονης ιστορίας της Λεμεσού. Δεν μπορώ να επιλέξω μία ή δύο. Τις επιλέγω όλες. Είναι όλες κομμάτι μιας συνεχόμενης ιστορίας της πόλης. Δεν μπορεί να αποκοπεί το παλιό ή το τωρινό κομμάτι, ή το πρόσφατο. Το οποίο πρόσφατο είναι οι πύργοι οι οποίοι κάποιοι τους θεωρούσαν αναγκαίο κακό, κάποιοι τους θεωρούν όμορφους, κάποιοι άσχημους. Αυτό είναι στην κρίση του καθενός από εμάς. Ίσως αργότερα να φανεί αν ήταν σωστό ή λάθος. Θεωρώ ότι η εικόνα που λείπει είναι μια εναέρια φωτογραφία της επίχωσης. Η επίχωση είναι ένα από τα πιο όμορφα σημεία της πόλης. Είναι ένα κομμάτι που μαζεύεται η μισή πόλη τα σαββατοκύριακα, ειδικά τις Κυριακές, τόσο για περπάτημα όσο και ψυχαγωγία των παιδιών, ή για ένα καφέ με θέα τη θάλασσα. Θεωρώ ότι μια αεροφωτογραφία της επίχωσης είναι χαρακτηριστική για την πόλη και μάλιστα τα τελευταία χρονιά είναι ίσως η πιο φωτογραφημένη περιοχή. Θυμούνται αμυδρά την κατασκευή της επίχωσης γιατί ήμουν μικρός. Ήταν μια τεράστια προσπάθεια και έχει αποτέλεσμα που το απολαμβάνουμε μέχρι σήμερα. Το κέντρο της πόλης είναι η ταυτότητα, η κουλτούρα και ο χαρακτήρας των Λεμεσιανών. Στο κέντρο, προϋπήρχαν και υπάρχουν σε μικρότερο βαθμό οι πολλές μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι αυτές που ταυτίζονται με την προσωπική εξυπηρέτηση, υπάρχουν οι ιδιοκτήτες εντός του καταστήματος και είναι ίσως οι τελευταίες επιχειρήσεις στον κόσμο που μπορείς να επισκεφθείς και να σε κεράσουν ένα καφέ και να σε εξυπηρετήσουν σε ένα προσωπικό και φιλικό επίπεδο. Αυτή τη στιγμή με τις αντιπροσωπείες που καλύπτουν την παγκόσμια αγορά, πλέον ο καταναλωτής είναι απλά ένας αριθμός.

Για μένα το κέντρο της πόλης ορίζεται από τέσσερις πυλώνες, τον Δημόσιο Κήπο (νότια και βόρεια είσοδος), τη Μαρίνα Λεμεσού και την Τζαμούδα. Εγώ βλέπω δηλαδή τη Λεμεσό να εκτείνεται από τη Μαρίνα Λεμεσού μέχρι τον Δημόσιο Κήπο, ή ακόμα και μέχρι τον Εναέριο και το Crowne Plaza (ξενοδοχείο), αλλά τα σημαντικά σημεία περικλείονται μέσα σε αυτό το ορθογώνιο. Από την κύρια είσοδο του Δημοσίου Κήπου μέχρι την Τζαμούδα. Σε αυτή τη διαδρομή που μέσα της υπάρχει η Limassol Marina, υπάρχει το Παλιό Λιμάνι, υπάρχει η προκουμαία, η επίχωση, υπάρχει η Ακτή Ολυμπίων, ο Δημόσιος Κήπος, το ΓΣΟ, η Πλατεία Ηρώων, η Ανεξαρτησίας, η Πλατεία Γρηγόρη Αυξεντίου, η οδός Αγ. Ανδρέου, το Παντοπωλείο, η Πλατεία Σαριπόλου και η Πλατεία Κάστρου. Δηλαδή είναι κάτι το οποίο προεξοφλεί την επιτυχημένη πορεία αυτού του ορθογωνίου για τα επόμενα 20-30 χρονιά. Ίσως και για πάντα. Έχουν μαζευτεί τόσες δυνάμεις οι οποίες είναι αδύνατον να ξεθωριάσουν στο πέρασμα των χρόνων γιατί όλες αυτές οι δυνάμεις που μαζεύτηκαν εδώ, θα φέρουν κι άλλες επενδύσεις που θα αλλάξουν κι άλλο την εικόνα του κέντρου της πόλης. Αυτές οι επενδύσεις έχουν όλες σχέση με τη θάλασσα. Δεν είναι το Μουσείο Λεμεσού που ήθελαν να το κάνουν πλωτό. Αυτό δεν θα το κάνουν τελικά γιατί είναι κοστοβόρο και θα ξεφύγουμε από το ποσό που είχε υποσχεθεί η προηγούμενη κυβέρνηση. Εγώ προσωπικά θα έβλεπα σαν μουσείο την Επαρχιακή Διοίκηση. Είναι ένα κτίριο που αξιοποιείται Δευτέρα με Παρασκευή μέχρι τις 2:30 μ.μ. και είναι λυπηρό και τραγικό. Είναι ένα κεντρικό σημείο, είναι ένα κτίριο που χρήζει περισσότερης προβολής, εκμετάλλευσης και διαφήμισης. Είναι κρίμα ένα τέτοιο κτίριο να μην φωτίζεται επαγγελματικά και να μην αξιοποιείται στο μέγιστο βαθμό. Βρίσκεται στον πιο κεντρικό εμπορικό δρόμο της πόλης και στην Πλατεία Γρηγόρη Αυξεντίου. Θα μπορούσε σίγουρα να μετατραπεί σε μουσείο κάτι που θα του έδινε την ευκαιρία να έχει πολλή επισκεψιμότητα. Υπάρχουν κτίρια στο πίσω μέρος του που θα μπορούσαν να μετατραπούν σε καφετέρια και κατάστημα σουβενίρ του μουσείου. Θεωρώ είναι κρίμα, και ότι έχει παρέλθει η εποχή που ερχόμαστε στην Επαρχιακή Διοίκηση για πιστοποιητικά και τίτλους ιδιοκτησίας. Είναι ένα κτίριο πολύ παλιό, στην πρώτη του χρήση ήταν νοσοκομείο των Άγγλων. Σίγουρά θα αφαιρεθούν και τα κιγκλιδώματα. Λόγω της παρουσίας μου σε αυτό το σημείο της πόλης για πολλά χρόνια, έζησα όλα αυτά τα πράγματα. Το έβλεπα σε καθημερινή βάση, το κτίριο το βάφαμε κάθε εβδομάδα. Κάθε εβδομάδα έμπαιναν νεαροί παραβάτες, έκαναν γκράφιτι και έτσι αναγκάστηκε η τότε Έπαρχος να βάλει αυτά τα ακαλαίσθητα κιγκλιδώματα για αυτούς τους λόγους. Όπως βλέπετε μετά από τόσα χρόνια, το 2023, εξακολουθούμε να έχουμε το ίδιο πρόβλημα με τα σπρέι. Σε προσωπικό επίπεδο πιστεύω όλα αυτά γίνονται γιατί τόσα χρόνια δεν έχουμε συλλάβει αυτούς που τα κάνουν. Θέλω να ξεκινήσουμε να σκεφτόμαστε και να το πάρουμε στα σοβαρά ότι το σημαντικότερο όπλο της Λεμεσού σε μεγάλο βαθμό - πέραν των εταιρειών που υπάρχουν αυτή τη στιγμή και προσφέρουν δουλειά σε πολλούς συμπατριώτες μας - είναι το τουριστικό της προϊόν. Οι τουρίστες μας. Ανέκαθεν τα τελευταία χρονιά η Λεμεσός ήταν τουριστική και βασίζεται

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Έναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

στους τουρίστες όσον αφορά την οικονομία της, κάτι που γίνεται τώρα ακόμα πιο έντονο αλλά την ίδια ώρα ακόμα πιο δύσκολο γιατί αυτή τη στιγμή η Λεμεσός θεωρείται ακριβή πόλη σε όλα. Όχι μόνο στα ενοίκια για τα οποία είμαστε όλοι απροετοίμαστοι, λόγω του πανεπιστημίου, των εταιρειών forex, του casino, έχει μεγαλώσει ο αριθμός των κατοίκων της πόλης, δεν υπάρχουν αρκετά σπίτια και αυτό έχει σπρώξει τις τιμές προς τα πάνω. Μαζί με αυτά υπάρχει αρκετά μεγάλος πληθωρισμός με προϊόντα και υπηρεσίες ακριβά κάτι που κάνει τη ζωή της νέας γενιάς αρκετά δύσκολη. Σε όλη αυτή την έκρηξη των τιμών, οι μισθοί έχουν παραμείνει σταθεροί. Κάτι το οποίο δυσκολεύει αφάνταστα τη ζωή της νέας γενιάς και την παρουσία τους στην πόλη. Αντιλαμβάνεστε ότι είναι πολύ δύσκολο πλέον να υπάρχει μια υγιής ζωή όταν δεν μπορείς να απολαύσεις τα βασικά αγαθά. Δυστυχώς μια χώρα η οποία ήταν από τις πρώτες χώρες της Ευρώπης στην ιδιοκατοίκηση, αυτή τη στιγμή οι νέοι επιστρέφουν στο σπίτι των γονιών τους. Αυτό αντιλαμβάνεστε ότι δημιουργεί τεράστια προβλήματα. Η Λεμεσός εκτοπίζει και απωθεί τους ίδιους τους κατοίκους της για να φύγουν σε άλλες πόλεις, πιο προσιτές.

Το πρώτο πράγμα που μου έρχεται στο μυαλό είναι η θάλασσα και το σημείο της επίχωσης. Μια καταπράσινη περιοχή, απολαμβάνεται από χιλιάδες Λεμεσιανούς, όλοι το γνωρίζουν και το αναγνωρίζουν. Έγινε χώρος για άθληση. Νομίζω ήταν μια εξαιρετική παρέμβαση που έγινε στην πόλη μας.

Εντάξει, όταν ένας άνθρωπος έχει περάσει το μεγαλύτερο κομμάτι της ζωής του σε μια συγκεκριμένη περιοχή και πολλοί Λεμεσιανοί, και το λέω με σεμνότητα και ταπεινότητα, με έχουν ταυτίσει με την οδό Ανεξαρτησίας. Είμαι 12 χρόνια Δημοτικός Σύμβουλος και είμαι στο συγκεκριμένο δρόμο από το 1985 που διατηρώ την επιχείρησή μου. Αλλά και πριν από αυτή, ήταν η επιχείρησή του αδερφού μου και του πατέρα μου και έτσι πάλι ήμουν στη συγκεκριμένη περιοχή. Έρχομαι κάθε μέρα από τις 6 το πρωί και φεύγω στις 8 το βράδυ, από τη Δευτέρα μέχρι το Σάββατο. Αλλά και πάλι ακόμα και την Κυριακή μου είναι δύσκολο να μην έρθω να πω καλημέρα στην Ανεξαρτησίας και καληνύχτα στην Ανεξαρτησίας και σίγουρα απολαμβάνω να περπατώ το πρωί στους δρόμους του κέντρου της πόλης. Για μένα το κέντρο της πόλης είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής μου και δεν θα μπορούσα να στερηθώ τη θέα, τους δρόμους και τους ανθρώπους του κέντρου. Είμαι τόσο συναισθηματικά συνδεδεμένος με αυτό το κομμάτι της πόλης. Από τη στιγμή που είμαι Δημοτικός Σύμβουλος οφείλω να αγαπώ ακόμη και την τελευταία πέτρα αυτής της πόλης μέχρι την πιο απομακρυσμένη γειτονιά της. Το κέντρο έχει μοιραστεί στα δύο από την άποψη ότι υπάρχει η εμπορική χρήση και η χρήση των χώρων εστίασης. Η χρήση των χώρων εστίασης είναι σε μια καλύτερη κατάσταση από ότι είναι η εμπορική και αυτό είναι λόγω της μεγάλης αποκέντρωσης που έχει γίνει και της ανέγερσης εμπορικών κέντρων και

άλλων εμπορικών δρόμων στην πόλη. Αυτό έχει συνθλίψει σε πολλά κομμάτια το λιανικό εμπόριο και λόγω της δυσκολίας εύρεσης χώρου στάθμευσης στο κέντρο της πόλης έχει επηρεαστεί έντονα η εμπορικότητα. Αυτό μας έχει ενεργοποιήσει και προσπαθούμε να κάνουμε όσες περισσότερες επεμβάσεις για να κρατήσουμε αυτή την εμπορικότητα. Θέλω να σας πω, ταπεινά μεν αλλά περήφανα δε, ότι οι δυο υπαίθριες καφετέριες που έχουν γίνει στην Πλατεία Γρηγόρη Αυξεντίου είναι δική μας παρέμβαση όπως επίσης και οι 300 ανθώνες που μπήκαν από την Γλάδστωνος και διά μέσου Ανεξαρτησίας και οδού Αγ. Ανδρέου μέχρι το Κάστρο. Οι τέντες στην Αγ. Ανδρέου, σε συνεργασία με την εταιρεία τουριστικής ανάπτυξης, ήταν πάλι δική μας παρέμβαση. Οι αψίδες στην Αγ. Ανδρέου, οι ανθώνες στην Αγ. Ανδρέου, τα παγκάκια στην Αγ. Ανδρέου... Μπορώ να μιλώ μέχρι αύριο για τις μικρές ή πιο μεγάλες παρεμβάσεις που κάναμε τόσο στην Αγ. Ανδρέου όσο και την Ανεξαρτησίας, και απολογούμαι που επαναλαμβάνομαι για αυτές τις δύο οδούς αλλά για τη δική μου εκτίμηση αυτοί είναι οι δύο πυλώνες που κρατούν το λιανικό εμπόριο της πόλης. Αν και η οδός Αγ. Ανδρέου λόγω της πεζοδρόμησης πλέον παίρνει σάρκα και οστά μια καινούργια μορφή που θα είναι χώροι εστίασης. Είναι εδώ η μεγάλη διαφορά που έχουμε με κάποια άλλη ομάδα ανθρώπων στην πόλη. Κάποιοι θεωρούν ότι οι πεζόδρομοι είναι πανάκεια για την εμπορική χρήση. Εμείς έχουμε εντελώς αντίθετη άποψη και το στηρίζουμε για τον εξής λόγο ότι η Αγ. Ανδρέου μετατρέπεται σε χώρους εστίασης. Ιδιαίτερα στη Λευκωσία στην οδό Λήδρας οι χώροι εστίασης έχουν ξεπεράσει το 70% αντί τους χώρους εμπορικής χρήσης, η οδός Ονασαγόρου έχει φτάσει το 90% σε χώρους εστίασης και τώρα η λεωφόρος Μακαρίου στη Λευκωσία. Οι πληροφορίες που έρχονται στα αυτιά μας αλλά και η άποψη που έχουμε σχηματίζει είναι ότι όπου γίνονται πεζόδρομοι, για πολλούς λόγους δημιουργούνται ιδανικές συνθήκες για χώρους εστίασης. Επίσης, το Μάιο, Ιούνιο, Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο φτάνουμε τους 42°C. Είναι πολύ δύσκολο κάποιος να παρκάρει στην περιοχή της πολυκλινικής (το κοντινότερο σημείο στην οδό Ανεξαρτησίας καθώς προσεγγίζεται από βόρεια) και να περπατήσει μέχρι την οδό Ανεξαρτησίας. Μέχρι να έρθει στην οδό Ανεξαρτησίας θα πρέπει να έχει αλλάξει πουκάμισο γιατί θα έχει ιδρώσει λόγω των καιρικών συνθηκών. Αλλά δεν είναι μόνο οι καιρικές συνθήκες. Είναι και τα Μ.Μ.Μ. τα οποία δυστυχώς στην Κύπρο βάση στατιστικής χρησιμοποιεί μόνο το 6% του πληθυσμού. Μόνο το 6% του πληθυσμού χρησιμοποιεί το λεωφορείο στην πόλη μας, εκ των οποίων το 3% είναι μαθητές και το υπόλοιπο είναι συνταξιούχοι και αλλοδαποί. Αυτή είναι η πραγματικότητα. Και δυστυχώς έχουμε την κάκιστη κουλτούρα, που ακόμα και στο περίπτερο της γειτονιάς μας να πάμε, πάμε με το αυτοκίνητο. Δεν υπάρχει underground (υπόγειος σιδηρόδρομος) στην πόλη. Το ταξί θεωρείται ακριβό μέσο για τον κύπριο με τις συνθήκες που επικρατούν αυτή τη στιγμή. Άρα όταν κάποιος έχει να διαλέξει να παρκάρει το αυτοκίνητο του κάπου πολύ μακριά για να περπατήσει στην οδό Ανεξαρτησίας ή να παρκάρει δωρεάν με 2000 θέσεις χώρου στάθμευσης στο εμπορικό κέντρο στο Ζακάκι, το

πιο πιθανό είναι να επιλέξει το εμπορικό κέντρο στο Ζακάκι. Αυτό έχει φανεί στην πράξη. Ακόμη και στο ιστορικό κέντρο της Πάφου έχουν μείνει μόνο χώροι εστίασης. Το ίδιο συμβαίνει και στη Λευκωσία, και στη Λάρνακα... Είμαστε το μόνο ιστορικό εμπορικό κέντρο που έχουμε την τύχη και ευλογία να έχουμε την οδό Ανεξαρτησίας που είναι ένας καθαρά εμπορικός δρόμος που έχει απεριόριστες δυνατότητες και σε λίγες μέρες θα ενισχυθούν με την παρουσία ενός ξενοδοχείου 200 δωματίων στο τέρμα του δρόμου. Δυστυχώς δεν μπορούμε να συγκριθούμε με την Αθήνα και την οδό Ερμού. Η μία διαφορά είναι ότι στην Αθήνα ένα εξαιρετικά μεγάλο ποσοστό του κόσμου χρησιμοποιεί άνετα τα λεωφορεία, χρησιμοποιούν τα Μ.Μ.Μ. Επίσης υπάρχουν σταθμοί στην αρχή και στο τέλος της οδού που χρησιμοποιεί πολύς κόσμος, κάτι που δεν συμβαίνει σε εμάς. Σκεφτείτε μια οικογένεια από οποιαδήποτε περιοχή να πάρει λεωφορείο για να έρθει στην Ανεξαρτησίας. Δεν ξέρω πόσα χρόνια θα περάσουν για να καταφέρουμε κάτι τέτοιο. Κάποιες αποφάσεις τις βλέπεις κατάματα και με τις εμπειρίες και τα βιώματα που έχεις ζήσει. Εμείς περάσαμε ένα εξαιρετικά δύσκολο διάστημα με αλλεπάλληλα κτυπήματα. Ήταν το αποχετευτικό όπου περάσαμε τα πάνδεια. Αργότερα ήταν η ανάπτυξη του κέντρου που είχε ξεκινήσει τον Νοέμβριο του 2010 και είχε τελειώσει τον Μάρτιο του 2013. Μέσα σε αυτό το διάστημα, είχε λειτουργήσει το εμπορικό κέντρο στο Ζακάκι που είχε προσελκύσει κόσμο, είχε γίνει η οικονομική κρίση του 2013. Ήταν μια εξαιρετικά δύσκολη περίοδος. Αρκετοί από εμάς φτάσαμε στο χείλος της καταστροφής και μάλιστα 35-40 καταστήματα είχαν κλείσει την περίοδο 2010-2013. Αντιλαμβάνεστε 40 καταστήματα ήταν πέραν των 200 οικογενειών. 200 οικογένειες ξαφνικά βρέθηκαν στο δρόμο χωρίς καμία αποζημίωση...

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Ο αγαπημένος μου περίπατος μέσα στην πόλη είναι από τη Γλάδστωνος μέχρι το Κάστρο. Γι' αυτό ανέλαβα σε προσωπικό επίπεδο την πρωτοβουλία να ενώσω έστω και αισθητικά αυτό τον περίπατο με ανθώνες οι οποίοι ήταν ακόμα μια πρωτόγνωρη εμπειρία για μένα γιατί καταφέραμε να μαζέψουμε 300 ανθώνες χωρίς να χρεώσουμε τον Δήμο ούτε ένα cent. Μόνο από χορηγίες φίλων και εταιρειών. Η δημαρχεία Λεμεσού για μένα είναι ευλογία. Είναι μια ευλογημένη πόλη, με απίστευτους ανθρώπους. Όμως είμαι της σχολής του δημάρχου της καθημερινότητας. Εγώ θα έβλεπα πριν πάμε στα μεγάλα έργα πρέπει να δώσουμε απίστευτη σημασία και προτεραιότητα στην καθημερινότητα του Λεμεσιανού. Ο Λεμεσιανός έχει απαιτήσεις, και καλώς έχει απαιτήσεις, και ξεκινούν από την ώρα που βγαίνει από το σπίτι του για να πάει στη δουλειά του. Θεωρώ ότι έπρεπε βγαίνοντας να υπάρχει σωστό πεζοδρόμιο, δρόμος, γραμμές στους δρόμους, φωτισμός, το πράσινο. Η καθημερινότητα έχει τεράστια σημασία για μένα, η οποία αν επεκταθεί σίγουρα έχει επιπτώσεις στο τουριστικό μας προϊόν. Το πρώτο πράγμα που θα δει κάποιος που επισκέπτεται μια πόλη είναι η καθαριότητα της. Και παρόλο που γίνονται από την υπηρεσία καθαριότητας απίστευτες προσπάθειες δεν είναι αρκετές. Πρέπει ο κάθε ένας από εμάς να ευαισθητοποιηθεί.

Δυστυχώς για εσάς θα επαναλάβω την ίδια απάντηση. Το πρώτο μου ραντεβού με τη γυναίκα μου έγινε στην οδό Ανεξαρτησίας.

Δεν υπάρχει κανένας δρόμος, καμιά γωνιά, καμιά πέτρα της περιοχής του κέντρου που μπορεί να περάσει από το μυαλό μου ότι μπορεί να την αποφύγω. Εκείνα που μου δημιουργούν εξαιρετικά άσχημα συναισθήματα είναι σε όποιο δρόμο υπάρχει παρέμβαση με γκράφιτι στα κτίρια. Αυτό με στεναχωρεί και με πληγώνει αφάνταστα. Λέω χαρακτηριστικό σημείο, μια μεταλλική περίφραξη στον Πεντάδρομο όπου δύο φορές με αρκετά έξοδα την είχαμε ντύσει με φωτογραφίες της Λεμεσού και πάνω στις φωτογραφίες αυτές είχαν κάνει άσχημα πράγματα και τις κατέστρεψαν. Επειδή ήταν προσωπική πρωτοβουλία η συγκεκριμένη παρέμβαση, με είχε στεναχωρήσει αφάνταστα.

Αυτό που λέω εγώ είναι ότι η παρέμβαση στον Δημόσιο Κήπο ήταν μια παρέμβαση που έγινε με μια χορηγία της τάξης του 1,700,000 ευρώ και ένα αρκετά μεγάλο ποσό μπήκε στα ταμεία του κράτους με τη μορφή φόρου. Τα παιχνίδια που έχουν μπει δεν θεωρώ ότι δεν μπορούν να συνυπάρχουν με τον ιστορικό χαρακτήρα του κήπου. Θυμούμαι τα παιχνίδια που υπήρχαν εκεί, από την παιδική μου ηλικία και είχαν καταστεί επικίνδυνα. Πλέον έχουν μπει σύγχρονα παιχνίδια, και η προσέλκυση του κόσμου από την ημέρα των εγκαινίων δείχνει ότι η πόλη έχει αποδεχτεί αυτή την αλλαγή. Εμένα με είχαν ξενίσει οι διαμαρτυρίες γιατί έγιναν μόνο από μια συγκεκριμένη ομάδα, η οποία είχε μεγαθύνει το πρόβλημα και είχαν μιλήσει για μεγάλες αποκοπές δέντρων, ενώ η μόνη παρέμβαση που έγινε ήταν σε ένα και μοναδικό δέντρο και αυτό είχε γίνει μετά από κακή εκτίμηση του εργολάβου που προωθούσε το έργο. Δεν ήταν κάτι που έγινε εσκεμμένα. Αντιλαμβάνομαι και νιώθω ότι δεν υπάρχει άνθρωπος που λειτουργεί από κακία αλλά είναι καλό να ερευνούμε πριν να βγαίνουμε σε συμπεράσματα. Προς το παρόν έχει ολοκληρωθεί ο παιδότοπος και τώρα μπαίνει στη συζήτηση το τι θα γίνει στον ζωολογικό κήπο. Σε προσωπικό επίπεδο, πιστεύω ότι τα ζώα εκεί δεν είναι κάτω από τις καλύτερες συνθήκες υγιεινής και διαβίωσης. Πιο πολύ τα τλαιπωρούμε παρά τα βοηθούμε. Επίσης το Κούριο (ξενοδοχείο) δυστυχώς όταν μπορούσε να μπει στη λίστα των διατηρητέων πριν πάρα πολλά χρόνια όταν έγινε η λίστα των διατηρητέων από το υπουργείο εσωτερικών, ίσως και με εμπλοκή του Δήμου Λεμεσού, δεν είχε μπει στη λίστα. Ήταν ιδιωτικό τεμάχιο, ιδιωτική ιδιοκτησία και έκρινε ο ιδιοκτήτης ότι ήθελε να το πουλήσει σε ξένους επενδυτές και αυτό έγινε. Και για μένα υπάρχουν όμορφες αναμνήσεις με το συγκεκριμένο ξενοδοχείο. Θα ήταν πολύ καλό να το διατηρήσουν αλλά όταν δεν είχε θεωρηθεί άξιο να μπει στη λίστα των διατηρητέων, από εκεί και πέρα ήταν θέμα του ιδιώτη τι θα έκανε μαζί του. Ίσως αρκετοί να αγνοούσαν ότι δεν βρίσκεται στην λίστα των διατηρητέων και να το θεωρούσαν δεδομένο. Δυστυχώς στην Κύπρο δεν είμαστε τόσο προνοητικοί όσο θα έπρεπε να είμαστε. Δεν αποποιούμαι καμίας ευθύνης, ούτε εγώ

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κάτεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

γνώριζα ότι ήταν εκτός της λίστας των διατηρητέων. Θεωρούσα ότι ήταν ένα παλιό κτίριο που θα διατηρήσουν για χρόνια. Κακώς το χάσαμε αλλά αυτές ήταν οι συνθήκες. Για την ανέγερση των πύργων, δεν ξέρω αν θα γίνουν κι άλλοι πύργοι αλλά στο κέντρο της πόλης με βάση το τοπικό σχέδιο, εξακολουθεί να υπάρχει η περιοχή ειδικού χαρακτήρα οπότε είναι αδύνατον να κτιστούν πύργοι στην περίμετρο του εμπορικού ιστορικού κέντρου.

Η ταυτότητα της πόλης σίγουρα άλλαξε. Οι εικόνες πλέον είναι διαφορετικές. Η εικόνα με ένα ενιαίο κτιριακό ύψος που απλώνεται από το Παλιό Λιμάνι και ανατολικά δεν υπάρχει. Πλέον έχουν προστεθεί οι πύργοι που δίνουν μια διαφορετική εικόνα. Ίσως και αυτά να ήταν μέρος της ανανέωσης της πόλης μας. Η Λεμεσός δεν έχει ούτε το μέγεθος, ούτε την αίγλη, ούτε την αρχιτεκτονική, ούτε την κουλτούρα των ελληνικών νησιών που συχνά συγκρίνεται. Η Λεμεσός είναι κάτι διαφορετικό το οποίο πλέον είμαστε αναγκασμένοι να δεχτούμε ως γεγονός και να συνυπάρξει το ιστορικό εμπορικό κέντρο με τους νέους πύργους. Αντιλαμβάνεστε τώρα με την ανέγερση και τη λειτουργία του μεγαλύτερου Casino Resort στη Ευρώπη μπαίνουμε σε ένα καινούργιο χάρτη. Η αφίσα στην οδό Ανεξαρτησίας με τις τρεις γλώσσες (Ελληνικά, Αγγλικά και Ρωσικά) ήταν μια δική μας παρέμβαση και περικλείει την καινούργια πραγματικότητα. Είχα παραστεί στην γιορτή του νηπιαγωγείου της ανιψιάς μου και στο σχολείο το 1/3 των παιδιών ήταν Ρωσικής καταγωγής. Πλέον οι Ρώσοι και κάποιοι Ουκρανοί θεωρούνται αναπόσπαστο κομμάτι της πόλης οι οποίοι οφείλω να ομολογήσω ότι έχουν προσφέρει πολύ στην οικονομία της πόλης χωρίς να δημιουργούν το παραμικρό πρόβλημα. Στο δρόμο της Λεμεσού προς Πλάτρες υπάρχουν ήδη 2-3 σχολεία όπου οι μισοί μαθητές είναι μόνιμοι κάτοικοι της Λεμεσού που είναι ξένοι υπήκοοι που επέλεξαν την πόλη μας για μόνιμη κατοικία. Είναι ένα στοιχείο που πρέπει να βρούμε το τρόπο να συνυπάρξουμε αλλά επαναλαμβάνω έχουν ήδη μπει στην κοινωνική ζωή της πόλης. Αντιλαμβάνεστε ότι έχουν ενσωματωθεί στη πόλη. Χαϊδολογώντας να σας πω ότι στην φρουταρία της γειτονιάς μου, βλέπω αρκετούς Ρώσους οι οποίοι πριν αγοράσουν φρούτα μπορεί να τα δοκιμάσουν, κάτι που δεν θα μπορούσαν σε καμιά περίπτωση να κάνουν στην χώρα τους. Αυτό δείχνει ότι έχουν ασπαστεί όλες μας τις συνήθειες, την κουλτούρα και καθημερινότητα μας. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να βρεθούν και άλλοι τρόποι να συνυπάρχουν μαζί μας γιατί είναι πλέον κομμάτι της πόλης.

Θα έδινα βάση στην καθαριότητα της πόλης. Έχουν γίνει τεράστιες παρεμβάσεις μετά από προσπάθειες του Δήμου Λεμεσού και του ιδιωτικού τομέα και η Λεμεσός μεταβάλλεται σε μια νέα μοντέρνα πόλη που αξίζει να τη ζεις και να τη χαίρεσαι. Επίσης χρειάζεται πράσινο. Δεν μιλήσαμε και για μια σημαντική αλλαγή που θα ήθελα να κάνω που είναι η μονοδρόμηση της οδού Ανεξαρτησίας. Αυτό που πρότεινα ήταν να γίνει ο δρόμος μονής κατεύθυνσης και να γίνει διαπλάτυνση του πεζοδρομίου με δενδροστοιχίες σε όλο το μήκος της.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

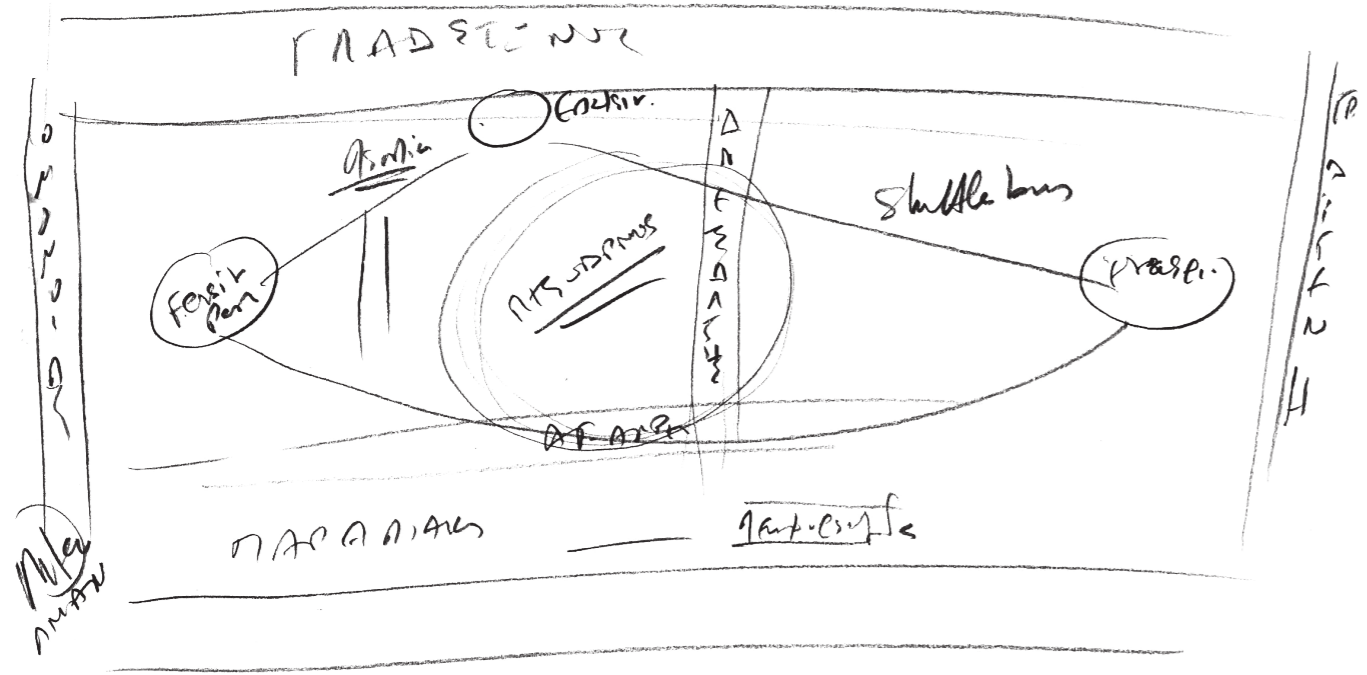
Η οδός Ανεξαρτησίας, η οδός που περπάτησα με τον φίλο μου

Σ 14

50-70 | ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΔΗΜΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Πολλά πράγματα μου έρχονται. Θάλασσα. Η θάλασσα είναι συνδεδεμένη απόλυτα με την ιστορία και την εξέλιξη της Λεμεσού. Δεν θα ήταν η Λεμεσός αυτή που είναι σήμερα αν δεν υπήρχε η θάλασσα. Φανταστείτε τη Λεμεσό να μην ήταν μια παραθαλάσσια πόλη. Η θάλασσα η οποία είναι πηγή ζωής για τη Λεμεσό, πηγή ψυχαγωγίας, πηγή άσκησης, πηγή κοινωνικοποίησης. Δείτε τι γίνεται στο παραλιακό μέτωπο. Αλλά ταυτόχρονα ήταν και η πόρτα εισόδου νέων ιδεών και ανθρώπων, όλης αυτής της ζύμωσης που έγινε όλα αυτά τα χρόνια μέσα από το λιμάνι, μέσα από τους διάφορους που ήρθαν και έρχονται ακόμα στην πόλη μας και δημιούργησαν αυτό που λέγεται σήμερα Λεμεσός. Είναι μια πόλη πολυπολιτισμική, ανά πάσα στιγμή ένας στους πέντε κατοίκους της Λεμεσού είναι μη κυπριακής καταγωγής. Αυτό είναι πολύ σημαντικό, και μάλιστα είναι μια πόλη όπου ζουν οι διάφορες εθνικότητες σε πλήρη αρμονία και συμβίωση γιατί γίνονται διάφορες προσπάθειες να κρατήσουμε επαφές. Βλέπουμε κατά καιρούς διάφορες ομάδες από διάφορες εθνικότητες, έχουμε το διαπολιτισμικό συμβούλιο όπου εκπροσωπούνται όλες οι εθνικότητες στην Κύπρο... Κρατάμε επαφή μαζί τους και αυτό είναι το σωστό. Τι άλλο μου έρχεται στο μυαλό; Μια ανοικτοσύνη, μια ανοιχτή καρδιά. Μου έρχεται στο μυαλό το καρναβάλι, η γιορτή του κρασιού. Μου έρχονται στο μυαλό οι γειτονιές της Λεμεσού, τα δρομάκια της, η νυχτερινή της ζωή. Είναι ένα μωσαϊκό η Λεμεσός. Ένα μωσαϊκό. Είναι όλα αυτά και άλλα χίλια πράγματα μαζί. Όσοι γεννηθήκαμε και ζούμε στη Λεμεσό είναι γεμάτο το μυαλό και οι μνήμες μας με χίλιες εικόνες.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Η Γλάδστωνος είναι ένας καθοριστικός δρόμος. Είναι ένα βόρειο όριο είτε το θέλουμε είτε όχι. Μάλιστα σκοπεύουμε την περιοχή κάτω από τη Γλάδστωνος να την κηρύξουμε ζώνη 30 χιλιομέτρων όπου δεν επιτρέπεται η ταχύτητα άνω των 30 χιλιομέτρων, έτσι ώστε να διευκολύνουμε τους ποδηλάτες, να διευκολύνουμε τα πατίνια, να διευκολύνουμε τους πεζούς, και γενικότερα τη μικροκίνηση. Θα την κηρύξουμε ως μια ζώνη carbon free, δηλαδή ελεύθερης εκπομπής αέριων, αξιοποιώντας τα 35 ηλεκτρικά λεωφορεία που έφερε η ΕΜΕΛ (Εταιρεία Μεταφοράς Επιβατών Λεμεσού) με τις νέες συμβάσεις. Μέσα στο κέντρο της πόλης κάτω από τη Γλάδστωνος θα μπαίνουν μόνο ηλεκτρικά αυτοκίνητα. Όλα αυτά τα κάνουμε γιατί η πόλη μας είχε μια μεγάλη επιτυχία πρόσφατα και εντάχθηκε μέσα στο πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Mission Cities» ώστε 100 ευρωπαϊκές πόλεις να βάλουν στόχο να γίνουν κλιματικά ουδέτερες και έξυπνες πόλεις μέχρι το 2030. 20 χρόνια δηλαδή πριν τον ευρωπαϊκό στόχο της πράσινης συμφωνίας που είναι το 2050. Αυτές οι πόλεις θα λειτουργήσουν σαν ένα εργαστήριο, ένας χώρος όπου θα υιοθετηθούν διάφορες δράσεις. Κλιματική ουδετερότητα σημαίνει πολλά πράγματα. Σημαίνει κυκλοφοριακό, η ενέργεια, τα κτίρια, κυκλική οικονομία, σημαίνει καινοτομία. Άρα τα επόμενα χρόνια θα

πρέπει ο Δήμος Λεμεσό να εφαρμόσει δράσεις οι οποίες θα μεταμορφώσουν την πόλη. Είναι μια μεγάλη επιτυχία για την πόλη άλλα ταυτόχρονα και μια μεγάλη πρόκληση. Μεγάλη δυσκολία να μπορέσουμε να μεταμορφώσουμε την πόλη μας σε μια πιο βιώσιμη πόλη. Άρα η Γλάδστωνος είναι το ένα όριο. Το άλλο όριο είναι το λιμάνι. Η λεωφόρος Ομονοίας και το λιμάνι είναι σημαντικά όρια. Και το άλλο όριο φτάνει μέχρι το Crowne Plaza (ξενοδοχείο). Ο παραλιακός δρόμος και η Φρανγκλίνου Ρούσβελτ είναι επίσης σημαντικοί δρόμοι από κυκλοφοριακής πλευράς. Ο παραλιακός δρόμος, είναι ένας δρόμος όπου τα λεωφορεία έχουν το πιο υψηλό ποσοστό χρήσης. Τώρα, στο κέντρο της πόλης ασφαλώς υπάρχουν δύο δρόμοι που καθορίζουν εμπορικά τη Λεμεσό. Είναι η οδός Ανεξαρτησίας και η οδός Αγ. Ανδρέου. Προσβλέπουμε σε ένα κέντρο της πόλης πεζοδρομοποιημένο σε κάποιο στάδιο. Προσβλέπουμε σε ένα σύστημα shuttle bus service με park & drive όπου θα έχουμε 3 τεμάχια για στάθμευση, το τεμάχιο Επαμεινώνδα, ένα τεμάχιο στην οδό Φεϊζί Πασά, και το χώρο στάθμευσης του εναέριου. Αυτό θα είναι μια κυκλική διαδρομή από shuttle bus για να εξυπηρετείται το κέντρο της πόλης. Δηλαδή κάποιος να παρκάρει με το αυτοκίνητο του εκτός κέντρου και να εξυπηρετείται από λεωφορεία. Και σε κάποιο στάδιο ο στόχος είναι να πεζοδρομηθεί το κέντρο. Ανεξαρτησίας, Αγ. Ανδρέου, οι περιοχές εδώ. Όπως γίνεται σε όλα τα ιστορικά κέντρα των σύγχρονων πόλεων. Είναι αδιανόητο να μπαίνουν αυτοκίνητα στο κέντρο της πόλης. Είναι αδιανόητο η Ανεξαρτησίας να είναι δρόμος διπλής κατεύθυνσης. Δεν υλοποιήθηκε ως τώρα όπως χίλια άλλα πράγματα. Περιμέναμε τόσα χρόνια για να κάνουμε το σύστημα αποκομιδής ομβρίων και υδάτων και πλημμύριζε κάθε χρόνο η Λεμεσός. Το λύσαμε όμως το πρόβλημα γιατί κάναμε έργα. Περιμέναμε 100 χρόνια να κάνουμε την διαδικασία ανάπλασης του lady's mile. Η πιο ωραία περιοχή. Προχώρησε όμως η διαδικασία ανάπλασης του lady's mile. Τώρα είναι η ώρα να προχωρήσουμε στην επίλυση αυτών των προβλημάτων, δεν πρέπει να τα αφήσουμε. Θα αρχίσουμε για παράδειγμα με δημόσια διαβούλευση όπου συζητείται σε πρώτο στάδιο η μονοδρόμηση της Ανεξαρτησίας για να καταλήξει αργότερα στην πεζοδρόμηση. Γίνεται μια δημόσια διαβούλευση με την συμμετοχή του ΕΤΕΚ (Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου) όπου εκφράζουν την άποψη τους οι διάφοροι εμπλεκόμενοι φορείς, οργανωμένα σύνολα κατά πόσο θα πρέπει η μονοδρόμηση να γίνει από βορρά προς νότο ή από νότο προς βορά. Οπότε ξεκινάμε με πρώτο βήμα την μονοδρόμηση της Ανεξαρτησίας για να καταλήξουμε σιγά σιγά και σταδιακά στην πλήρη πεζοδρόμηση. Υπάρχει το λεγόμενο ΣΒΑΚ, το σχέδιο βιώσιμης αστικής κινητικότητας το οποίο πρέπει να ακολουθήσουμε και η άποψη του Δημοτικού Συμβουλίου είναι ότι πρέπει να ακολουθήσουμε ευλαβικά το ΣΒΑΚ για να μπορέσουμε να λύσουμε τα κυκλοφοριακά προβλήματα της πόλης. Φυσικά το ΣΒΑΚ αφορά και τη δομή, την ανάπτυξη της πόλης, τη φιλοσοφία της. Η μεγαλύτερη πρόκληση είναι η αλλαγή στην κουλτούρα. Αυτή τη στιγμή περισσότερο από το 92% των μεταφορών γίνεται με αυτοκίνητο. Δεν μπορούμε να λύσουμε το κυκλοφοριακό χωρίς δημόσιες συγκοινωνίες. Χωρίς να μην

αφήσουμε το αυτοκίνητο. Είναι νομοτέλεια. Χρειαζόμαστε ένα σύστημα λεωφορείων όπου γνωρίζεις πότε θα έρθει το λεωφορείο, πότε θα περάσει. Και αυτό που λένε ότι ο κύπριος δεν αλλάζει, δεν ισχύει. Ο κύπριος αλλάζει και όταν πάει στο εξωτερικό όπως εσείς, μπαίνει και στο λεωφορείο και οικειοποιείται αυτό τον τρόπο ζωής. Προσπαθούμε να κάνουμε πολλά πράγματα, όπως για παράδειγμα μια λεωφορειολωρίδα στον παραλιακό δρόμο, και στην οδό Αρχιεπισκόπου Λεοντίου Α' και Δέσποινας και Νίκου Παττίχη που θα πηγαίνει μέχρι το roundabout (μτφρ. κυκλικός κόμβος). Χρειάζονται τρόποι που να διευκολύνεται η μετακίνηση. Γιατί να μπει κάποιος στο λεωφορείο; Θα μπει εάν θα πάει πιο γρήγορα στη δουλειά του, πιο αξιόπιστα, πιο φτηνά. Πρέπει να δημιουργήσεις προϋποθέσεις, να μπορεί κάποιος να αφήσει το αυτοκίνητο του κάπου και μετά να χρησιμοποιήσει το λεωφορείο για να κατέβει στο κέντρο της πόλης. Δυστυχώς, σε μια πλήρως δομημένη πόλη, να κάνεις underground (μτφρ. υπόγειος σιδηρόδρομος) είναι πρώτο τεράστιο κόστος, δείτε τι συμβαίνει στη Θεσσαλονίκη τόσα χρόνια, και δεύτερο για να στηριχθεί και να λειτουργήσει, να γίνει sustained δηλαδή, θέλει μια κρίσιμη μάζα ταξιδιωτών. Δεν την έχουμε στη Λεμεσό αυτή την μάζα. Η Λεμεσός δεν προσφέρεται για υπόγειο σιδηρόδρομο. Θα μπορούσαν ίσως να βοηθήσουν κάποιες γραμμές τραμ. Χρειαζόμαστε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δημόσιων μεταφορών που μόνο με τα λεωφορεία μπορεί να γίνει. Τώρα εάν υπάρχουν κάποιες γραμμές τραμ που θα βοηθήσουν συμπληρωματικά να. Αλλά πρέπει να ενισχύσουμε τα λεωφορεία. Πρέπει να τα κάνουμε ένα ολοκληρωμένο, σύγχρονο και αποτελεσματικό σύστημα δημόσιων συγκοινωνιών. Τώρα στο χάρτη, σίγουρα έχουμε κάποια κτίρια που είναι ενδιαφέροντα. Έχουμε τη δημόσια βιβλιοθήκη που είναι ένα ωραίο κτίριο. Μετά έχουμε τα μουσεία της πόλης, είναι το αρχαιολογικό μουσείο, το μουσείο λαογραφικής ιστορίας. Αυτή τη στιγμή ο Δήμος Λεμεσού κατασκευάζει τρία καινούργια μουσεία, το μουσείο του Λεμεσιανού καρναβαλιού στο Δημοτικό Πολιτιστικό Κέντρο Πάνος Σολομωνίδης που θα είναι το πιο επισκέψιμο μουσείο ενδεχομένως και όλης της Κύπρου, είναι το μουσείο της αθλητικής ιστορίας στο ΓΣΟ και το μουσείο της ιστορίας της πόλης στον παραλιακό δρόμο σε ένα κτίριο που δώρισε ο Χρήστος Παπαδόπουλος. Σίγουρα ένας επισκέπτης θα πρέπει να πάει στο πολυθεματικό πάρκο, στη Μαρίνα Λεμεσού, στο Παλιό Λιμάνι. Αυτά είναι στοιχεία που πρέπει να δει ένας επισκέπτης.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Είναι δύσκολο να επιλέξεις ένα σύμβολο για μια πόλη... πρέπει να συνδυάζει την ιστορία, το παρόν, το μέλλον... το όραμα για την πόλη. Πρέπει να έχει το χαρακτηριστικό του δυναμισμού, της ευαισθησίας, της συμπεριληπτικότητας. Είναι μια πόλη ανεκτική. Και το χαρακτηριστικό του forward-looking (μτφρ. προοδευτικότητας), του μέλλοντος. Η Λεμεσός είναι η πόλη του μέλλοντος. Πάντα ήταν η πόλη του μέλλοντος. Σίγουρα και κάποιο στοιχείο της θάλασσας θα πρέπει να περιλαμβάνει.

Πάντα η αλλαγή ήταν συστατικό στοιχείο της Λεμεσού. Η Λεμεσός θα πάψει να υφίσταται όταν πάψει να αλλάζει. Οι ραγδαίες αλλαγές ασφαλώς εμπεριέχουν κινδύνους. Κινδύνους επηρεασμού ή ακύρωσης αν θέλετε μιας βασικής φυσιογνωμίας που διαμορφώνεται ιστορικά και πρέπει να κρατηθεί. Είναι γεγονός ότι από το 2013 και μετά, με τα διάφορα σχέδια ενίσχυσης του οικοδομικού τομέα, δόθηκε η ευκαιρία να γίνουν όλες αυτές οι μεγάλες αναπτύξεις, για τις οποίες έγινε μια προσπάθεια να περιοριστούν εντός κάποιων ορίων. Για παράδειγμα υπάρχει η περιοχή ειδικού χαρακτήρα όπου κρατήθηκε ένα όριο των 12 ορόφων. Στο Δήμο Λεμεσού προσπαθούμε να κρατήσουμε κάποιες αναπτύξεις σε κάποια όρια επιθυμητά ή λιγότερο αρνητικά. Δεν δώσαμε άδειες σε κτίρια των 30 ή 35 ορόφων, μειώσαμε τους ορόφους. Φυσικά οι πλείστοι ουρανοξύστες βρίσκονται εκτός των ορίων του Δήμου Λεμεσού. Εμείς έχουμε τους διδυμούς πύργους, το One, το Trilogy, και τα Neo και Blue Marine (ψηλά κτίρια) που κατασκευάζονται τώρα. Η μεγάλη πλειοψηφία των μεγάλων αναπτύξεων βρίσκονται εκτός των ορίων του Δήμου Λεμεσού. Βρίσκονται στον Δήμο Γερμασόγειας, στον Άγιο Τύχωνα κλπ.

Υπάρχουν διαφορετικές απόψεις και προσεγγίσεις για αυτή τη νέα εικόνα. Υπάρχει η άποψη ότι αυτή η εικόνα δείχνει ένα σύγχρονο δυναμισμό. Υπάρχει η άποψη ότι αυτή είναι μια άναρχη δόμηση. Θα μπορούσε να υπάρξει μια στρατηγικότερη αν θέλετε χωροθέτηση των κτιρίων αυτών. Όμως εκείνο που θα πρέπει να προσπαθήσουμε να κάνουμε - αφού αδειοδοτήθηκαν αυτές οι αναπτύξεις στη βάση ενός νομικού πλαισίου που η κυβέρνηση τότε αποφάσισε ότι επιβάλλεται να δοθεί για να ενισχυθεί η οικονομία του τόπου – είναι να σκεφτούμε πως μπορούν αυτές να ενταχθούν λειτουργικά μέσα στο ευρύτερο σύνολο της πόλης. Δηλαδή συγκοινωνιακά, να μην αποτελέσουν μαύρες κηλίδες, να μην είναι άδεια. Η μεγάλη πρόκληση είναι αυτή, η λειτουργική ένταξη αυτών των μεγάλων αναπτύξεων στον ιστό της πόλης. Δημιουργούν πολλαπλά συναισθήματα και κίνητρα. Δείχνουν ένα δυναμισμό και ήταν χρήσιμα για την ανάκαμψη της οικονομίας της πόλης. Είναι αλήθεια ότι ο μέσος Λεμεσιανός δεν μπορεί να ταυτιστεί με αυτά τα κτίρια και να νιώσει το αίσθημα του «ανήκειν». Αλλά μέσα στα αντισταθμιστικά μέτρα αυτών των αναπτύξεων ήταν να δημιουργηθούν χώροι στάθμευσης και πλατείες. Άρα είναι σημαντικό οι χώροι αυτοί να ενταχθούν στον ιστό της πόλης. Να μην είναι απλά μια εικόνα, να μπορεί ο κόσμος να πάει, να πει ένα καφέ, να μπορεί να παρκάρει το αυτοκίνητο του και να έρθει στο κέντρο της πόλης, να μπορεί να παρκάρει και να πάει απέναντι να κολυμπήσει. Αυτά τα αντισταθμιστικά τα οποία αξιοποιήθηκαν για να δοθούν τα επιπρόσθετα τετραγωνικά είναι χρήσιμα για την πόλη. Για παράδειγμα οι χώροι στάθμευσης του Neo θα είναι πολύ χρήσιμοι για την λειτουργία του Δημοτικού Κηποθεάτρου. Για τον Δημόσιο Κήπο, ο κόσμος απάντησε για τον παιδότοπο. Χαίρονται τα παιδιά. Αλλά χρειαζόμαστε περισσότερο πράσινο. Τώρα σχεδιάζεται ένα μεγάλο μητροπολιτικό πάρκο στο Ζακάκι, ένα έργο που πιθανόν να χρειαστεί

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

ίσως και 30 χρόνια. Αλλά πρέπει να ξεκινήσει, με την έννοια ότι πρέπει να δεσμευτούν εκτάσεις γης πριν δοθούν για οικιστική ή εμπορική ανάπτυξη. Τότε θα είναι αργά. Επίσης έχουμε δενδροφυτεύσει τη Σπύρου Κυπριανού, τη λεωφόρο Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', αργότερα θα κάνουμε την Αγίας Φυλάξεως. Κάθε 20 μέρες κάνουμε μια δενδροφύτευση. Το πιο σημαντικό είναι ότι έχουμε κάνει τον προκαταρκτικό σχεδιασμό περί μητροπολιτικών αστικών πάρκων. Δηλαδή ένα μεγάλο πάρκο που καλύπτει την πόλη. Που δεν είναι ένα συνεχές πάρκο. Θα είναι νησίδες πρασίνου που θα ενώνονται μεταξύ τους. Θα είναι μια πράσινη ασπίδα της πόλης. Γιατί με την κλιματική αλλαγή και το τσιμέντωμα της πόλης ανεβαίνει η θερμοκρασία της και χρειάζεται.

Τώρα για την εγκατάλειψη που αντιμετωπίζει το κέντρο, φανταστείτε πόσο πιο πολύ αφημένο θα ήταν το κέντρο της πόλης αν δεν υπήρχε το ΤΕΠΑΚ. Ήρθε το ΤΕΠΑΚ και πήρε τα πάνω του λίγο και αυτό δημιούργησε προβλήματα με τους κατοίκους του κέντρου της πόλης. Θόρυβος, ηχορύπανση... Χρειάζονται οι κάτοικοι στο κέντρο γιατί χωρίς αυτούς δεν θα υπάρχουν μαγαζιά, δεν θα υπάρχει ζωή. Χρειάζεται να αυξηθεί και η εμπορική κίνηση. Τώρα ελπίζουμε με τα 200 κρουαζιερόπλοια που αναμένουμε ότι θα αυξηθεί η επισκεψιμότητα του κέντρου ώστε να αυξηθεί και η εμπορικότητα του. Έτσι ώστε να έρθουν να αξιοποιήσουν κάποιοι τις περιουσίες τους τις οποίες άφησαν εκτεθειμένες γιατί δεν υπάρχει προοπτική εμπορικής εκμετάλλευσης. Είναι γεγονός ότι αν πάτε στην οδό Αγ. Ανδρέου, ξεκίνησε να δημιουργείται μια νέα όψη με τη λειτουργία νέων καφετεριών. Δεν είναι σήμερα η Αγ. Ανδρέου όπως ήταν πριν ένα χρόνο. Έχουμε όμως ακόμα δρόμο να διανύσουμε. Για πολλά χρόνια εγκαταλείφθηκε, και εγκατέλειψαν και οι κάτοικοι τις περιουσίες τους. Η Λεμεσός φυσικά στηρίζεται στον ολόχρονο τουρισμό. Επισκέψεις από businessman, εργαζομένους δηλαδή σε ναυτιλιακές και IT εταιρείες που τώρα μεγαλώνει ο αριθμός τους στην πόλη μας. Βλέπετε ότι δεν υπάρχουν ξενοδοχεία 3 αστέρων στην πόλη μας για τουρισμό μιας μεσαιάς κοινωνικής τάξης για να μπορεί να έρθει πολυς κόσμος. Μας απασχολεί βεβαίως το θέμα της εγκατάλειψης του κέντρου που δεν πρέπει να το αφήσουμε να συνεχίσει. Πολλοί θέλουν να μένουν κέντρο αλλά δεν μπορούν λόγω ενοικίων. Και το θέμα των ενοικίων και της στέγασης είναι ένα γενικότερο πρόβλημα στη Λεμεσό. Της προσιτής στέγασης. Εμείς προσπαθήσαμε να συμβάλουμε σε αυτό το θέμα αλλά ασφαλώς τα ενοίκια τα καθορίζει η ελεύθερη αγορά. Άρα πρέπει να δοθούν κίνητρα σε ελεύθερους επιχειρηματίες να κάνουν υποδομές προσιτής στέγης, να πάρουν επιπλέον τετραγωνικά, για να μπορούν να διαθέσουν διαμερίσματα σε πιο προσιτές τιμές. Εμείς σαν Δήμος κάναμε την εξής κίνηση πριν 2-3 χρόνια. Έχουμε 3 δημοτικά τεμάχια συνολικού εμβαδού 31,000 τ.μ. για τα οποία κάναμε μια συμφωνία με τον κυπριακό οργανισμό αναπτύξεως γης για την ανέγερση 600 οικιστικών μονάδων που θα είναι μια μεγάλη ανάσα για την πόλη. 600 οικιστικές μονάδες προσιτής στέγης όπου θα ενοικιάζονταν με ενοίκια χαμηλότερα των τρεχόντων ενοικίων.

Δυστυχώς, ενώ πηγαίναμε καλά, η κυβέρνηση έχει κάποια προβλήματα όσον αφορά την χρηματοδότηση του έργου μετά τον τερματισμό του κυπριακού επενδυτικού προγράμματος με το όλο θέμα με τα διαβατήρια. Προσπαθούμε τώρα να ξελασπώσουμε αυτό το project γιατί πιστεύουμε ότι με την εισροή αυτών των μερικών εκατοντάδων οικιστικών μονάδων θα ικανοποιηθούν πολλές οικογένειες.

Το όραμα μας είναι να μπορέσουμε να πατήσουμε στα χνάρια της δημιουργίας μιας σύγχρονης πόλης με δυναμισμό, με ανάπτυξη για όλους, με ισχυρή πολιτιστική παρουσία, αθλητικές εκδηλώσεις και κοινωνικά προγράμματα. Μια βιώσιμη ανάπτυξη που θα χαίρονται οι κάτοικοι της και θα απολαμβάνουν τα προτερήματα μιας σύγχρονης Ευρωπαϊκής πόλης. Χρειάζεται να λυθούν κάποια προβλήματα καυτά. Χρειάζεται να λυθεί το κυκλοφοριακό, να δημιουργηθούν πιο βιώσιμες συνθήκες. Γι' αυτό και αυτό το πρόγραμμα της κλιματικής ουδετερότητας είναι ότι καλύτερο έχει συμβεί στην πόλη γιατί είναι το κίνητρο να προχωρήσουμε κάθε πτυχή της πόλης μας. Η πόλη μπαίνει σε μια άλλη τροχιά, ο κόσμος μπαίνει σε μια άλλη τροχιά. Ο στόχος πλέον είναι μια βιώσιμη ανάπτυξη, η κλιματική ουδετερότητα, η πράσινη μετάβαση, ο ψηφιακός μετασχηματισμός, δηλαδή μια πιο περιβαλλοντικά φιλική πόλη με σύγχρονες υποδομές εξυπηρέτησης του πολίτη. Η ποιότητα της ζωής του πολίτη να είναι ανεβασμένη σε μια πόλη όμορφη, πράσινη, βατή κυκλοφοριακά, ζωντανή και κοινωνικά ευαίσθητη.

Ποιο είναι το όραμα σας για τη Λεμεσό;

Σ 15

30-50 | ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Θάλασσα. Παραθαλάσσια πόλη. Εγώ μεγάλωσα στη Λεμεσό και έχω πολλές αναμνήσεις γύρω από το υγρό στοιχείο.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Θα επιλέξω αυτές (Εικόνες «Ο Μόλος Λεμεσού», «Το παράκτιο μέτωπο Λεμεσού», «Η οδός Ειρήνης», «Η οδός Αγίου Ανδρέου», «Η οδός Ζικ Ζακ» και «Η οδός Αγκύρας»). Ο Μόλος είναι γενικά στο κέντρο, στο κάτω μέρος της Λεμεσού κοντά στη θάλασσα. Εδώ (Εικόνα «Το παράκτιο μέτωπο Λεμεσού») είναι παρόμοια τοποθεσία, όπου βρίσκεται η αποβάθρα. Επέλεξα τη συγκεκριμένη εικόνα λόγω της αποβάθρας κυρίως, όχι τόσο για τους πύργους που φαίνονται στο βάθος. Η αποβάθρα σημαίνει ότι βρισκόμαστε στο κέντρο. Εδώ (Εικόνα «Η οδός Ειρήνης») δεν ξέρω ποια οδός είναι αλλά βρίσκεται πίσω από την Καθολική εκκλησία, βλέπουμε παλιά κτίρια, το παλιό water tank (Υδατόπυργος Λεμεσού). Αυτή (Εικόνα «Η οδός Αγίου Ανδρέου») βρίσκεται κοντά στην Αγ. Ανδρέου και βλέπουμε και την Αγ. Νάπα την εκκλησία, και πάλι ένα από τα πιο καίρια και κεντρικά σημεία της Λεμεσού. Σε αυτή (Εικόνα «Η οδός Ζικ Ζακ»), ένα παλιό δρομάκι με διάφορα καταστήματα και αρχαιολογικά ευρήματα πιο κάτω. Βλέπουμε και τον μιναρέ. Εδώ (Εικόνα «Η οδός Αγκύρας») άλλος ένας μιναρές που είναι τοποθεσία Αγ. Αντωνίου που είναι κοντά στο Κάστρο.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

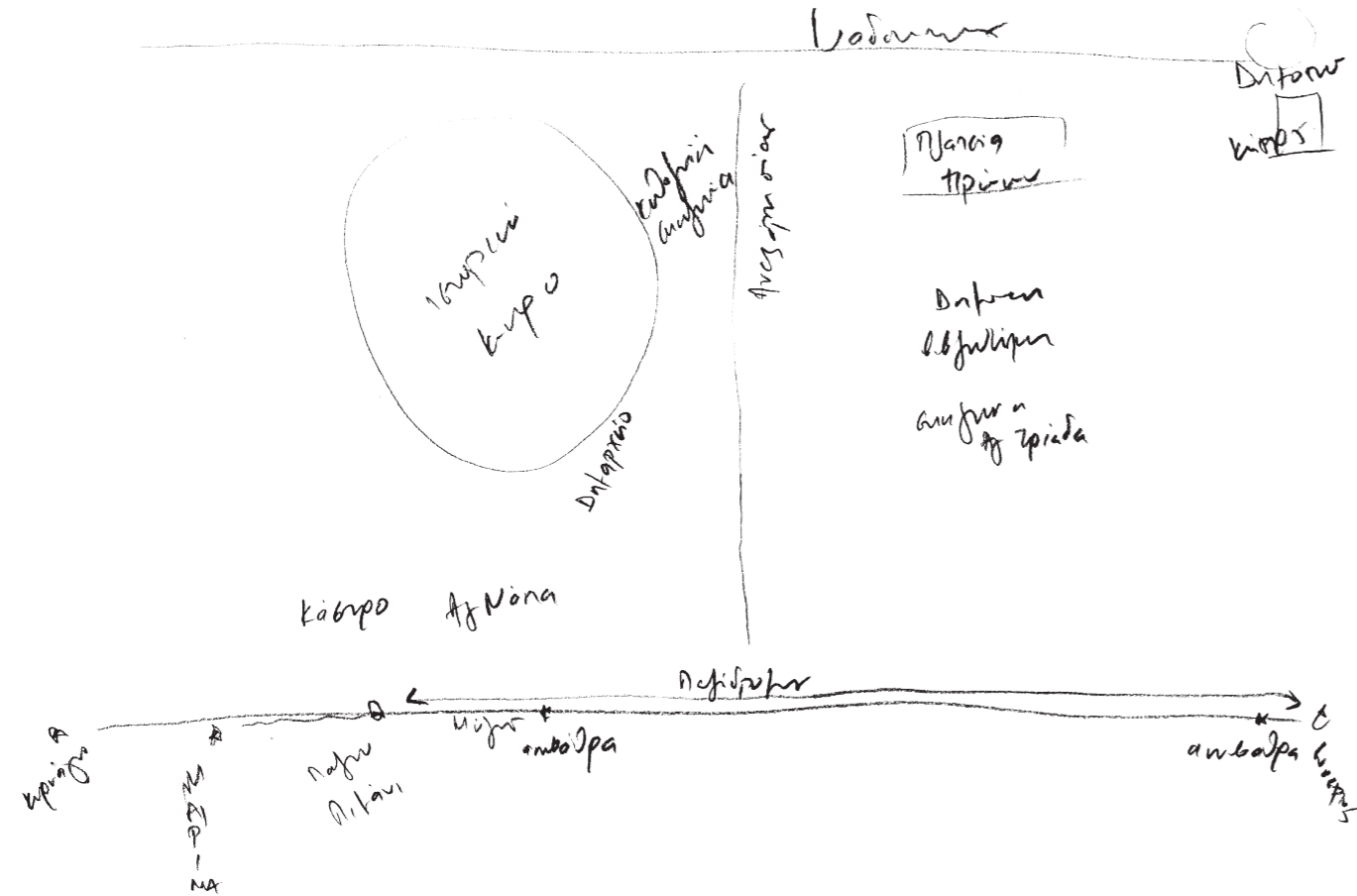
Εδώ είναι ο Μόλος. Δημοτική Βιβλιοθήκη. Σε αυτόν τον κύκλο περικλείεται το ιστορικό κέντρο. Κάπου εδώ νομίζω είναι η Αγ. Τριάδα, και εδώ η Καθολική εκκλησία. Η Πλατεία Ηρώων εδώ. Ο Δημόσιος Κήπος κάπου εδώ και δίπλα ο κόμβος του Αγ. Νικολάου.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Νομίζω το υδραγωγείο (Υδατόπυργος Λεμεσού) θα επέλεγα. Είναι μια μοναδική κατασκευή που δεν υπάρχει σε άλλες πόλεις. Είναι μοναδικό για την πόλη μας. Σίγουρα και ιστορικά τροφοδοτούσε όλη την πόλη. Ο λόγος που ήταν εκεί ήταν καθαρά πρακτικός. Η πόλη είχε μικρή έκταση οπότε το υδραγωγείο ήταν στο upper level (μτφρ. ψηλότερο επίπεδο) της πόλης.

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Νομίζω θα έλεγα την οδό Ελευθερίας. Την επισκεπτόμουν συχνά. Θα έλεγα ότι για αρκετό καιρό σύχναζα στο Turper (μπαρ) το οποίο με έκανε πιο ενημερη για την τοποθεσία και τις εκδηλώσεις εκεί. Περισσότερο συνδέω την οδό Ελευθερίας με τις νυχτερινές μου εξόδους, τη νυχτερινή ζωή της πόλης. Θα έλεγα και την Πλατεία Σαριπόλου το 2012 όταν ξεκίνησε να ανθίζει εκεί η περιοχή. Το κέντρο της πόλης ξεκίνησε να ανθίζει εκείνη την περίοδο. Άλλες αναμνήσεις πέραν της νυχτερινής ζωής δεν έχω από το ιστορικό κέντρο. Για την παιδική

ηλικία θα έλεγα περισσότερο τον Δημόσιο Κήπο, το παραλιακό μέτωπο, τη θάλασσα. Πλέον τον Δημόσιο Κήπο δεν τον επισκέπτομαι. Αρνούμαι. Καταφατικά. Λόγω διαφόρων εκτρωμάτων που συμβαίνουν. Όχι μόνο για τα παιχνίδια αλλά και για τη τσιμεντοποίηση.

Θα έλεγα ότι για ένα περίπατο ξεκινώ από την Πλατεία Ηρώων, κατεβαίνω Αγ. Ανδρέου και από Ανεξαρτησίας πηγαίνω Μόλο. Για αφετηρία ξεκινώ από την Πλατεία Ηρώων κυρίως λόγω στάθμευσης. Άρα θα έλεγα ότι γύρω από την Πλατεία είναι μια τοποθεσία που μπορώ να βρω χώρο στάθμευσης. Εάν βρω parking στον Μόλο πιθανόν να πάω απευθείας εκεί. Πάντα έχει να κάνει με τον προορισμό μου, δεν θα έλεγα ποτέ ότι θα ξεκινήσω να πάω για ένα περίπατο έτσι χωρίς λόγο. Πρέπει να έχω κάποιο ραντεβού, να πάω για έναν καφέ, να πάω για φαγητό. Δεν θα ξεκινήσω απλά να περπατώ για μια βόλτα. Η διαδρομή δεν είναι τόσο ευχάριστη. Πολύ μικροί δρόμοι, υπάρχει δυσκολία να μοιραστείς στα πεζοδρόμια, δυσκολία να χωρέσεις ως πεζός πάνω στους δρόμους με τα οχήματα που σταθμεύουν. Μου προκαλούν και μια θλίψη τα διάφορα παλιά κτίρια που απομένουν εγκαταλελειμμένα, γκρεμίσματα. Θα ήταν πιο ευχάριστο τουλάχιστον να υπάρχει περισσότερος κόσμος που να περπατάει ώστε να υπάρχει ζωή στους δρόμους. Όταν είσαι σε πιο πολυσύχναστα σημεία όπως η οδός Ανεξαρτησίας βλέπεις κόσμο, βλέπεις κάτι πιο μοντέρνο, περνάς από σύγχρονες καφετέριες, καταλήγεις αργότερα στον Μόλο που έχει αρκετό κόσμο σε σύγκριση με τα πιο μικρά δρομάκια. Θεωρείστε κίολας ότι αυτές τις διαδρομές είναι πιο εύκολο να τις κάνουμε σε περιόδους που είναι πιο κάλος ο καιρός. Ο ιδανικός καιρός για περιπάτους δεν διαρκεί περισσότερο από ένα μήνα. Κάπου μεταξύ Απριλίου και Μάιο.

Προτιμώ να διαλέξει ο άλλος. Δεν υπάρχει κάποιο σημείο που να μου βγάζει αυτό το ρομαντισμό στην πόλη. Ίσως δεν μου βγάζει εμένα τον ρομαντισμό. Νομίζω θα πήγαινα για ραντεβού στο Gin Garden (μπαρ). Είναι ένα μπαράκι το οποίο μεγάλωσα μαζί του. Από το 2012 που επέστρεψα μόνιμα στη Κύπρο ήταν εκεί μαζί μου. Ίσως και στο Madame (μπαρ) στην Πλατεία Ηρώων θα πήγαινα.

Θα έλεγα ότι προς το Καρνάγιο δεν είναι περιοχές οι οποίες μου δημιουργούν μια θαλπωρή επομένως δεν συχνάζω εκεί. Δεν θα έλεγα όμως ότι αποφεύγω κάποιο σημείο της πόλης αλλά μου προκαλεί θλίψη όταν έρχομαι αντιμέτωπη με κάποιες ταξικές διαφορές. Αυτές οι ταξικές διαφορές είναι πολύ εμφανείς στον Αγ. Αντώνιο, ακόμα και στη διαδρομή όταν περνώ από την Πλατεία Ηρώων, υπάρχουν κάποιες τοποθεσίες που μου δημιουργούν αυτή την εικόνα. Η γιαγιά μου έμενε στην περιοχή των Τεσσάρων Φαναριών οπότε πολλά από τα καλοκαίρια μου τα περνούσα στο σπίτι της. Η γιαγιά μου πήρε αυτό το σπίτι ως πρόσφυγας μετά την εισβολή του 1974. Ακόμα και εκεί όμως - στα σπίτια της περιοχής που δόθηκαν αργότερα σε πρόσφυγες και μετανάστες - μπορείς να εντοπίσεις αυτή την υποβάθμιση

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

και παραμέληση. Και νομίζω δεν είναι θέμα έλλειψης ενδιαφέροντος από κάποιο. Είναι θέμα αυτοί οι άνθρωποι να μπορούν να ενταχθούν στο σύστημα και να ενδιαφερθούν, να συμπεριληφθούν στην κοινωνία. Δεν ξέρω πόσο νόμιμα είναι τα πράγματα εκεί αυτή τη στιγμή και ποιος μένει παράνομα ή όχι, ποιος μπορεί να ζητήσει αυτή την αναβάθμιση. Όταν λέω ταξικές διαφορές δεν εννοώ μόνο για τους πολύ φτωχούς αλλά και τους πολύ πλούσιους. Οι πύργοι στο παράκτιο μέτωπο, η Μαρίνα Λεμεσού. Όλα αυτά νομίζω δεν είναι στοιχεία του χαρακτήρα μας και της προσωπικότητας της πόλης. Τα πολύ πλούσια είναι εκτός της προσωπικότητας μας, ίσως η αντίθετη πλευρά να είναι λίγο πιο κοντά σε εμάς. Δεν είναι ότι δεν υπήρχαν ποτέ. Είναι κάτι το οποίο ισχύει εδώ και πολλές δεκαετίες. Είναι αυτή όμως η μεγάλη διαφορά, ότι βλέπεις κάποιες συνθήκες και άτομα που έμειναν στην παύση για πολλές δεκαετίες. Ακόμα κάτι που ίσως αποφεύγω είναι στιδήποτε έχει να κάνει με αδέσποτα ζώα, τα οποία μπορεί να ζουν σε δύσκολες συνθήκες. Παρόλο που στον Κήπο τα ζώα δεν είναι αδέσποτα, τον αποφεύγω για ηθικούς λόγους.

Σίγουρα παίρνονται πολλές, κατά τη δική μου άποψη, αποφάσεις που δεν είναι κατ’ ανάγκη με τη διαβούλευση του πολίτη. Σίγουρα αλλάζουν πολλά πράγματα, έγιναν πράγματα και κατεδαφίσεις, και ανεγέρσεις ψηλών κτιρίων. Εγώ προσωπικά δεν αναγνωρίζω την πόλη μου. Δεν είναι το αίσθημα που είχα όταν ήμουν 20, 15 ή 10 χρονών. Άλλαξε πολύ το feeling (μτφρ. συναίσθημα). Νιώθω πλέον ξένη. Μου είναι άγνωστη αυτή η κατάσταση και δεν μπορώ να ταυτιστώ με αυτό. Δυστυχώς, όλη αυτή η κατάσταση δεν μου είναι αδιάφορη, αναγνωρίζω όμως ότι δεν έχω κάποιο impact (μτφρ. επίδραση) στο να γίνει όπως ιδανικά έχω εγώ στο μυαλό μου. Αλλά ναι, είναι θλιβερό. Για την επανάχρηση του Παντοπωλείου, θα προτιμούσα να ήταν όπως ήταν παλιά. Αν και δεν το χρησιμοποιούσα τακτικά. Περισσότερο άκουγα ιστορίες από τη γιαγιά μου. Εγώ προσωπικά δεν πήγαινα για ψώνια αλλά πήγαινα μέσα και ήξερα πως ήταν, είχα μια εικόνα. Εάν παρέμενε η αρχική χρήση θα ήταν πιο εφικτό να το χρησιμοποιώ τώρα. Οπότε όλα αυτά πάνε νομίζω να αποπροσανατολίσουν τους κατοίκους για το τι ήταν πρότινος η Λεμεσός. Αλλά για να σε αποπροσανατολίσουν πρέπει να ξέρεις τι ήταν προηγουμένως. Δυστυχώς η νέα γενιά μεγαλώνει με αυτά τα δεδομένα και δεν μπορεί να αισθανθεί την απώλεια από κάτι που δεν γνώρισε και δεν έζησε ποτέ.

Δεν θα έλεγα ότι έχει ένα χαρακτήρα συγκεκριμένο γιατί είναι σε μια φάση in progress (μτφρ. σε εξέλιξη). Σίγουρα τόσο η ίδια η πόλη όσο και εμείς προσπαθούμε να καταλάβουμε τι πάει να συμβεί σε αυτή την εξέλιξη. Υπάρχουν σίγουρα αξιοσημείωτα σημεία μιας παλιάς αρχιτεκτονικής, μιας ανάμνησης, και γίνεται μια εκτιμητέα προσπάθεια να παραμείνουν τα διατηρητέα ως ένα σημείο και να αξιοποιηθούν ξανά. Από την άλλη, ίσως αυτό το πράγμα γίνεται σε μια αντίθετη κατεύθυνση. Δηλαδή αξιοποιούνται με πιο μοντέρνα μορφή με αποτέλεσμα να μην συνάδουν με τα αρχικά κτίρια. Πολύ περίεργο για μένα είναι τα ψηλά

κτίρια, με πολύ σίδηρο, με πολλά γυαλιά. Αυτό δεν μπορώ να το καταλάβω. Αισθητικά δεν μου είναι αποδεκτή ως εικόνα. Ο χαρακτήρας της πόλης βρίσκεται εδώ στο κέντρο.

Πάρκα. Της λείπουν πάρκα. Δεντράκια πολλά. Αν είχα την δύναμη θα το έκανα. Θα ήθελα επίσης να υπήρχαν λιγότερα εγκαταλελειμμένα κτίρια. Δες για παράδειγμα το Gin Garden που είπαμε προηγουμένως. Είναι ένα πολύ ωραίο κτίριο το οποίο θα μπορούσε υπό άλλες συνθήκες να αξιοποιηθεί, αλλά παραμένει σε αδράνεια, παραμένει σε εγκατάλειψη. Θα ήθελα επίσης να συντηρούμε τους πεζόδρομους για να μην γίνονται χώροι στάθμευσης. Γι' αυτό και για την πεζοδρόμηση όλου του κέντρου δεν είμαι σίγουρη. Αφού πρακτικά οι πεζόδρομοι που υπάρχουν τώρα δεν είναι πεζόδρομοι. Αν πεζοδρομηθεί το κέντρο με τα υφιστάμενα νοσήματα που έχει, δεν θα το απολαύσουμε. Επειδή δεν είναι πεζόδρομοι αυτή τη στιγμή. Χρησιμοποιούνται από μηχανάκια, από ποδήλατα, χρησιμοποιούνται από αυτοκίνητα όταν κατεβάσουν τους ανασυρόμενους στύλους. Άρα πάει να πει ότι εάν κάποιος περιοριστεί στο πως μπορεί να βρεθεί στο κέντρο - που είναι ήδη δύσκολο από θέμα στάθμευσης, μονόδρομων και από θέμα ροής της κίνησης - θεωρώ ότι δεν θα λειτουργήσει. Πρέπει να υπάρχουν και κατάλληλοι κανονισμοί και να ληφθούν περισσότεροι παράγοντες υπόψη. Και κυρίως να τηρείται η νομοθεσία. Αυτή τη στιγμή έχουμε απέναντι μας πεζοδρόμο και συνέχεια συναντώ μηχανάκια delivery. Φοβάμαι ότι θα με πατήσει κάποιος. Υπάρχει μια αντίφαση. Είναι ωραία ιδέα να πεζοδρομηθεί το κέντρο. Αλλά ποιος κύπριος ή κύπρια θα το συντηρήσει αυτό το πράγμα; Οπότε στο τέλος θα είναι ακόμη πιο επικίνδυνο για τον πεζό να απολαύσει το κέντρο. Καταλαβαίνω ότι οι κάτοικοι του κέντρου πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να πλησιάζουν το σπίτι τους με αυτοκίνητο, για να κατεβάσουν τα ψώνια τους και για οποιαδήποτε άλλη ανάγκη. Αλλά δεν πρέπει να γίνεται κατάχρηση. Οι ανασυρόμενοι ηλεκτρικοί στύλοι που υπάρχουν στους πεζόδρομους δεν είναι για την wolt και την bolt (εταιρείες διανομής φαγητού) και τον τροχονόμο που δουλεύει εδώ και θέλει να παίρνει τον σύντομο δρόμο. Δεν είναι αυτός ο λόγος. Το ζήτημα είναι θέμα παιδείας. Είναι βαθύτερο και πρέπει να το λάβουμε υπόψη για τις επιλογές που θα κάνουμε στην πόλη μας. Δεν είμαστε σε αυτό το σημείο και ίσως κάποια πράγματα δεν πρέπει να τα κάνουμε ακόμα.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Σ 16

50-70 | ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑΣ

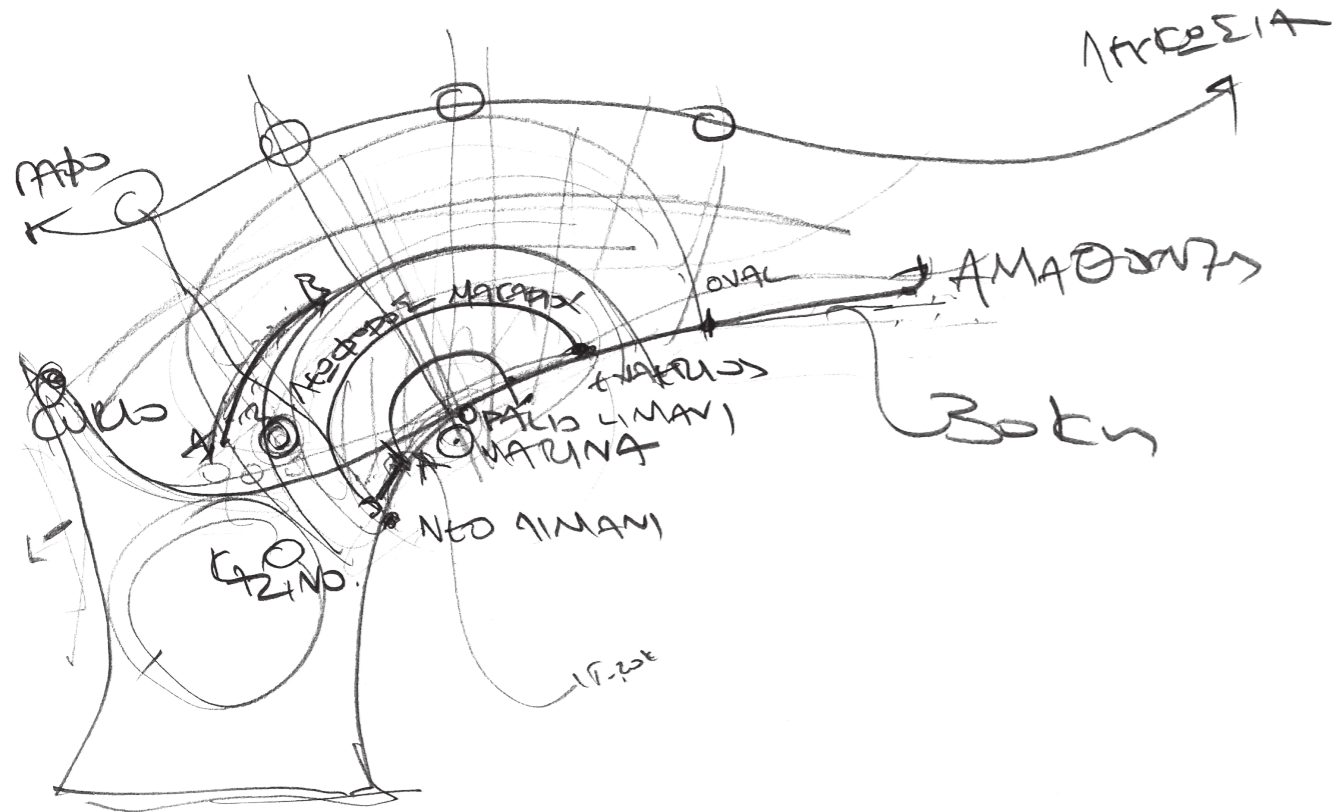
Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Η θάλασσα. Τι πόλη θα ήταν η Λεμεσός αν δεν ήταν η θάλασσα. Αυτό που την ξεχωρίζει σε σχέση με τις υπόλοιπες κυπριακές πόλεις είναι ότι έχει την πυκνότητα του πληθυσμού. Μια σύγχρονη Λεμεσός, μια παραθαλάσσια πόλη της ανατολικής μεσογείου, και λόγω του ότι έχει προσελκύσει πολλές εταιρείες μπορεί να παίξει πιστεύω ένα ρόλο στο μέλλον σε ζητήματα ως κέντρο της ανατολικής μεσογείου. Δεν είναι δηλαδή απλά μια πόλη με ένα νησιωτικό χαρακτήρα - λόγω και των κατοίκων που έχουν ένα διεθνές προφίλ - αλλά έχει και τα στοιχεία μιας κοσμοπολίτικης πόλης.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Βλέπουμε αυτά τα στοιχεία που είπαμε προηγουμένως. Δηλαδή κάθε εικόνα εδώ έχει τη σημασία της. Λεμεσός, κοσμοπολίτικη πόλη, κέντρο συγκέντρωσης διαφόρων θρησκειών, είτε είναι το μουσουλμανικό στοιχείο, είτε είναι το χριστιανικό. Ο Υδατόπυργος (Εικόνα «Η οδός Ειρήνης»), ένα σήμα κατατεθέν για την πόλη μιας άλλης περιόδου, της αγγλοκρατίας. Εδώ (Εικόνα «Ο Μόλος Λεμεσού») βλέπουμε τη σύγχρονη πόλη που εξελίσσεται και μεταλλάσσεται. Ο παραλιακός χώρος, ο Μόλος, μια αστική πλατεία που θεωρώ έχει τα δημοκρατικά στοιχεία και είναι φιλόξενη για οποιοδήποτε κάτοικο, πλούσιο ή φτωχό, να περάσει τον χρόνο του χωρίς να πληρώσει. Βλέπουμε επίσης εδώ τα ζητήματα της πόλης - τη χωροθέτηση ψηλών κτιρίων - που αφέθηκαν ελεύθερα χωρίς ένα σχεδιασμό. Αν και είμαι υποστηρικτής των ψηλών κτιρίων, θεωρώ ότι ήταν μια χωροθετική πολιτική. Θεωρώ επίσης ότι αυτά που έχουν γίνει επειδή είναι στο παραλιακό μέτωπο χρειάζονται ένα συνεκτικό στοιχείο να τα ενοποιήσει. Ίσως η παραλιακή προμενάδα. Είναι προκλήσεις του μέλλοντος, δηλαδή όλα καταλήγουν στον δημόσιο χώρο. Είναι πολύ σημαντικό κομμάτι της πόλης. Εδώ βλέπεις στη μια μεριά αυτοκίνητο στην άλλη πεζόδρομος που περπατάει ο κόσμος. Εντάξει, η πόλη μεταμορφώνεται. Εδώ (Εικόνα «Η Λεωφόρος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'») έχουμε τη λεωφόρο Αρχ. Μακαρίου που πρόσφατα είχαμε και την κατεδάφιση του Κουρίου (ξενοδοχείο). Εγώ θεωρώ ότι μπορεί το Κούριο να μην είχε τα αρχιτεκτονικά στοιχεία για να είναι διατηρητέο αλλά η μνήμη είναι κάτι πολύ ξεχωριστό και σημαντικό στις καρδιές των Λεμεσιανών και πιστεύω ότι έπρεπε να γίνει μια προσπάθεια για ένα συνδυασμό του υφιστάμενου κελύφους, ακόμα και σε επίπεδο πρόσοψης, σε συνδυασμό με μια σύγχρονη αντιμετώπιση ίσως και ανάπτυξη καθ' ύψος. Ένα συνδυασμό του παλιού στοιχείου με το νέο.

Εδώ (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από την περιοχή Αγίου Αθανασίου») βλέπουμε μια πόλη από ψηλά στις συνοικίες στα Πάνθεα που φαίνονται στον ορίζοντα τα ψηλά κτίρια που είναι αποκομμένα το ένα με το άλλο και σε σχέση με την υπόλοιπη πόλη. Οπότε βλέπουμε πως αναπτύσσεται η πόλη, και αυτό το μοντέλο πόλης πρέπει να μας προβληματίσει. Η αστική

διάχυση της ανάπτυξης, η πυκνότητα. Πιστεύω ότι δεν γίνεται η Λεμεσός που το αστικό της τοπίο ξεκινά από την Επισκοπή μέχρι και τη Μονή και έχει ένα μήκος 35 χιλιομέτρων να έχει ένα πληθυσμό 300,000 μαζί με τους μητροπολιτικούς Δήμους και τα περιχώρα. Η πυκνότητα είναι χαμηλή και το μοντέλο της μεμονωμένης κατοικίας είναι κάτι που στη σύγχρονη πολεοδομία δεν βοηθά. Χαμηλή πυκνότητα σημαίνει κοστοβόρες υπηρεσίες. Αντιλαμβάνεστε ότι το σύστημα της μεμονωμένης κατοικίας σε κάθε επίπεδο, σημαίνει 3-4 άτομα σε μια χαμηλή πυκνότητα, αντιλαμβάνεστε ότι ακόμα κα τα Μ.Μ.Μ. δεν μπορούν να λειτουργήσουν. Άρα η πόλη επεκτείνεται, δημιουργούνται μεγάλες αποστάσεις, μεγάλες χρονοβόρες διαδρομές. Είναι άλλο μια συμπυκνωμένη πόλη, πυκνοδομημένη όπου βρίσκεις τα πάντα κοντά. Το μοντέλο της πόλης των 15 λεπτών δηλαδή, που και εμάς ήταν το μότο μας. Είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει μια απεξάρτηση από το αυτοκίνητο. Δηλαδή τώρα για να βρει κάποιος τα βασικά χρειάζεται αυτοκίνητο, ενώ με μια πύκνωση θα μπορούσε να τα βρει δίπλα του. Ούτε θα πάμε στο παράδειγμα των ελληνικών πόλεων που είναι υπερσυγκεντρωμένες. Με την έννοια ότι εκεί δεν υπάρχει η σχέση με τον ελεύθερο χώρο και αυτό είναι πρόβλημα. Από την άλλη η Κύπρος έχει το αντίθετο πρόβλημα, ότι οι χαμηλές δομήσεις δημιουργούν εξαπλωμένες πόλεις. Μια ανάπτυξη που βασίζεται στο διαχωρισμό οικοπέδων. Άρα έρχεται και η υπερβολική ζωνοποίηση που δημιουργεί πόλεις υπνωτήρια, όχι ζωντανές πόλεις, πόλεις που δυσκολεύουν πολλές φορές τη διαβίωση γιατί είναι σχεδιασμένες με βάση το αυτοκίνητο και όχι τον άνθρωπο και τον πεζό, ή το ποδήλατο και άλλους εναλλακτικούς τρόπους μετακίνησης.

Αυτά τα όρια που λέτε είναι με βάση το σχέδιο κέντρου πόλης. Εγώ όμως διαφωνώ. Εγώ πιστεύω ότι το κέντρο της πόλης πρέπει να τελειώνει στη Λεωφόρο Αρχ. Μακαρίου. Δηλαδή η Γλάδστωνος είναι πολύ κοντά. Το ευρύτερο κέντρο είναι η Λεωφόρος Μακαρίου ξεκινώντας από τον Εναέριο, πάει μέχρι την οδό Πάφου, και μετά διαγώνια στη Βασιλέως Παύλου και καταλήγει στο λιμάνι. Άρα ναι, στην παραλιακή συμφωνούμε ως προς τα όρια, από το Νέο Λιμάνι μέχρι τον Εναέριο. Άρα η Λεωφόρος Μακαρίου είναι μια ακτίνα. Αν αυτή είναι η Λεμεσός, η ευρύτερη περιοχή της πόλης με κέντρο το Oval (ψηλό κτίριο), εδώ είναι ο Εναέριος, ο Δημόσιος Κήπος, εδώ ο χώρος της Μαρίνας Λεμεσού και εδώ το Νέο Λιμάνι. Κάπου εδώ είναι ο αυτοκινητόδρομος που οδηγεί προς Λευκωσία και αντίθετα προς Πάφο. Εδώ βλέπουμε πως οι δρόμοι της Λεμεσού καταλήγουν αξονικά, και έτυχε οι διάφοροι κόμβοι που υπάρχουν στην πόλη να είναι σε αυτό το σύστημα. Οπότε αυτή είναι η πόλη, εδώ το κέντρο της, εδώ είναι το νέο καζίνο στο Ζακάκι. Απέφυγα να σας σχεδιάσω ένα μεμονωμένο χάρτη του κέντρου της πόλης γιατί εγώ πιστεύω πολύ στο σχεδιασμό των δικτύων, δεν είναι μόνο θέμα το κέντρο. Σίγουρα γίνεται ένα ζουμ στην περιοχή του κέντρου που μπορεί να έχει σημαντικό ρόλο με την περιοχή ειδικού χαρακτήρα, που έχει κάποιο νόημα λόγω της πυκνότητας. Συσχετίζεται όμως και με τη διακίνηση και

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

με τον τρόπο που μπορεί κάποιος να μετακινηθεί στην πόλη. Δηλαδή εάν προχωρήσω το χάρτη μέχρι εδώ στο Κούριο (αρχαιολογικός χώρος), και από την άλλη πλευρά μέχρι την Αμαθούντα (αρχαιολογικός χώρος), για μένα είναι αυτά τα δυο σημεία που βρίσκονται σε μια απόσταση 30 χιλιομέτρων και δημιουργούν το βασικό άξονα που αποτελεί τη ραχοκοκαλιά των κινήσεων ή εναλλακτικών κινήσεων μέσα στην πόλη. Οπότε ο επισκέπτης δεν θα θέλει φαντάζομαι να μετακινηθεί με το αυτοκίνητο. Έναν επισκέπτη θα ήθελα να τον πάω από το Κούριο μέχρι την Αμαθούντα περνώντας μέσα από τον παραλιακό δρόμο. Εμείς -στην πρωτοβουλία μας - ονομάζουμε αυτή ακριβώς τη διαδρομή «η μπλε διαδρομή». Αυτό γιατί είναι όντως μια μπλε διαδρομή, αφού έχουμε τον κόλπο της Επισκοπής, την αλυκή, και τον κόλπο της Λεμεσού. Η Λεμεσός έχει το υγρό στοιχείο οπότε συνδέει τα πάντα, αρχαιολογία, περιβάλλον, ένας χώρος που γίνεται και μια συζήτηση τώρα για τη διαμόρφωση του lady's mile, όμως είναι μια αλυκή που είναι προστατευόμενη. Οπότε έχουμε αυτό τον άξονα, που συνδέουμε τους δύο αρχαιολογικούς χώρους, τους χώρους περιβαλλοντικής σημασίας, παραλίες Κουρίου και Lady's mile, και στη συνέχεια όλη την ακτή Λεμεσού. Συνδέεις το λιμάνι, την Ακταία Οδό που είναι πολύ σημαντική και όλο το παραλιακό μέτωπο μέχρι τα ξενοδοχεία. Φαντάσου να έχουμε μια χωρική εμπειρία αυτή της διαδρομής που θα τα περιλαμβάνει όλα. Το φαντάζομαι σίγουρα με ποδήλατο, με μέσα που έχουν να κάνουν με την μικροκίνηση, είτε είναι ηλεκτρικό ποδήλατο, είτε σκούτερ. Σίγουρα η Λεμεσός και το κλίμα της μεσογείου χρειάζεται σκίαση.

Οπότε δεν θα ήθελα να επικεντρωθώ στο ιστορικό κέντρο. Είπαμε ποιο είναι το χαρακτηριστικό αυτής της πόλης. Η θάλασσα. Οπότε πρέπει να ενδυναμωθεί αυτή η σχέση με το υγρό στοιχείο. Η θάλασσα επειδή έχει το νερό δημιουργεί βιότοπους, δημιουργεί δράσεις όπως είναι οι ακτές, δημιουργεί βιομηχανικό αστικό περιβάλλον. Άρα έχουμε μια συνεχόμενη αλλαγή στα 30 χιλιόμετρα από πολύ διαφορετικά στοιχεία. Από ανάπτυξη, από ξενοδοχεία, από αστικότητα, από πλατείες όπως ο μόλος. Από αποβάθρες, λιμάνια, χώρους πολιτισμού που θα ήθελα να βρω και στο νερό. Άρα να ενδυναμωθεί και αυτή η σχέση του πολίτη με τη θάλασσα. Εδώ είναι μια χωρική εμπειρία που εμείς οι αρχιτέκτονες έχουμε πολύ ψηλά γιατί στο τέλος της μέρας και οι διακοπές είναι μια εμπειρία. Αυτή η χωρική εμπειρία είναι που κάνει την αρχιτεκτονική μια τόσο δύσκολη υπόθεση αλλά ταυτόχρονα και εθιστική όπου ο κάθε ένας μπορεί να αφήσει την φαντασία του και τις δημιουργικές του δυνάμεις να την αναπτύξουν. Άρα και για μένα είναι ευρύτερο το ζήτημα του σχεδιασμού και πάντα έχει μια αναφορά προς τη θάλασσα. Με όλη αυτή την ανάπτυξη θα έλεγε κάποιος «μα αφήνεις τις γειτονιές πίσω;» αλλά όχι. Όταν έχεις μια ραχοκοκαλιά πάνω στη θάλασσα, αξονικά μπορούν να ενωθούν όλες οι γειτονιές με ένα σημείο αναφοράς στην πόλη. Άρα κάθετα συνδέονται σε αυτή τη λεωφόρο των εναλλακτικών διακινήσεων.

Το σύμβολο που θα ήθελα να είχε η πόλη θα μπορούσε να είναι το σύμβολο της πρωτοβουλίας «Γα τη Λεμεσό». Είναι ένα σύμβολο που σχηματίζεται από τη χρωματική παλέτα που μπορεί να εντοπίσει κανείς μέσα από τα χρώματα του κέντρου της πόλης. Το μπλε είναι το χρώμα της θάλασσας, της μεσογείου. Θα δεις το πράσινο, στα ελάχιστα σημεια που υπάρχει μέσα στη πόλη, θέλοντας να δώσουμε και μια σημασία. Το κεραμιδί είναι τα κεραμίδια της παλιάς πόλης. Σε δεύτερο επίπεδο αυτοί οι τρεις πυλώνες σχηματίζουν και το γράμμα «Λ» για το Λεμεσός. Αυτό σχηματίζεται μέσα από μια πρόθεση σχηματισμού οικοδομικών τετραγώνων. Άρα έχει να δώσει και αυτό το στοιχείο της αστικότητας. Άρα θέλει να τονίσει ότι η Λεμεσός παραπέμπει στον κάνναβο της πόλης. Είναι κάποια τρίγωνα που υπάρχουν μέσα στη πόλη όπως είναι το τρίγωνο Σχίζα δίπλα από την Αγ. Νάπα. Οπότε ναι θα μπορούσε αυτό να είναι το σύμβολο γιατί περιλαμβάνει πολλά πράγματα μέσα.

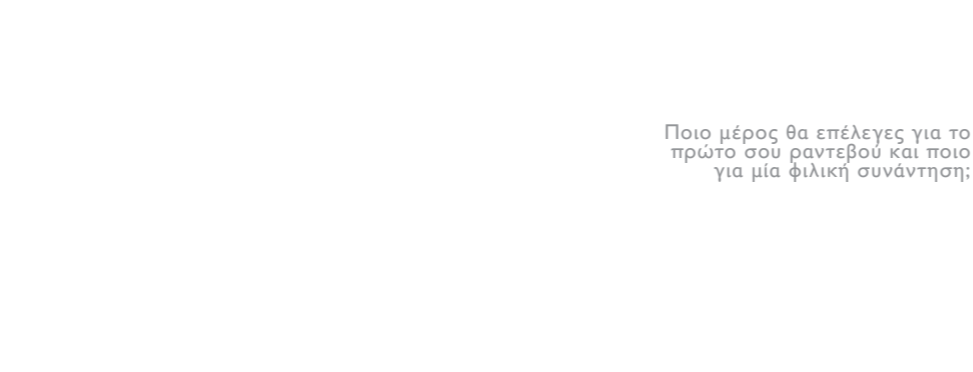
Σημερινή ηλικία επειδή μεγάλωσα στα δυτικά προάστια είναι το Lady’s smile, περνούσαμε πολύ χρόνο στη παραλία. Δεν ήμασταν τόσο στο κέντρο, όσο στις δυτικές συνοικίες ή το Παλιό Λιμάνι. Μπορώ να πω ότι έχω πολλές αναμνήσεις από τη παλιά βιομηχανική περιοχή μεταξύ παλιού και Νέου Λιμανιού. Θυμούμαι τα σφαγεία, και τη δυσκολία να τα επισκεφτεί κανείς λόγω των οσμών. Ο βασικός λόγος που ήρθα σε επαφή με τη περιοχή και έχω πολύ έντονα βιώματα - ειδικά από τις μυρωδιές - είναι λόγω του ότι στην οικογένεια μου ήμασταν αμπελουργοί. Άρα μεταφέραμε τα σταφύλια στα εργοστάσια. Οπότε έχω επαφές με πολλά εργοστάσια. Όταν ήμουν μικρός συνόδευα τα φορτηγά με τα σταφύλια και αυτό ήταν μια ιδιαίτερη εμπειρία. Ήξερα τους χώρους, έβλεπα όλη την διαδικασία και ήταν πολύ εντυπωσιακοί αυτοί οι βιομηχανικοί χώροι. Αργότερα στην αρχιτεκτονική τους εκτίμησα ακόμη περισσότερο. Επίσης να πούμε ότι τα εργοστάσια αυτά ήταν που έδωσαν αυτή την ανάπτυξη στη Λεμεσό. Προσέλκυσαν κόσμο και εργάτες από τα γύρω χωριά και έτσι η Λεμεσός εξελίχθηκε από ένα χωριό σε μια πόλη.

Ο αγαπημένος μου περίπατος στην πόλη είναι όπως σας είπα στο παραλιακό μέτωπο. Ότι έχει σχέση με θάλασσα πάντοτε με κέντρο αναφοράς το χώρο εδώ του γραφείου. Είμαστε στο κέντρο. Ήθελα το γραφείο να είναι στο κέντρο έτσι ώστε να έχει μια οργανική σχέση με την πόλη , ακριβώς γιατί το κέντρο της πόλης έχει αυτά τα χαρακτηριστικά που μπορεί κάποιος μέσα από αυτή την πυκνότητα να δει κάποια ενδιαφέροντα χαρακτηριστικά στοιχεία, ακόμα και το πως διευκολύνεται το περπάτημα της πόλης μέσα σε ένα περιβάλλον που σκιάζεται λόγω των κτιρίων, και έχει διάφορες εμπειρίες όπως τις μυρωδιές, τους ανθρώπους. Δημιουργούνται σχέσεις. Έχεις διάφορα σημεία από τα οποία μπορείς να περάσεις, εκτός από τη θάλασσα που ειδικά με τις νέες εξέδρες του Μόλου έχει δώσει πολλά στην πόλη. Μπορείς να κάνεις ένα κύκλο από τη θάλασσα και μετά από το Κάστρο μπαίνεις στην οδό Αγκύρας, Αγ. Ανδρέου και προχωράς από τη Δημοτική Αγορά πάνω. Εκεί

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

μπορείς να δεις τα καφενεία ή αν θέλεις να δεις κάποιους φίλους ή καταστηματάρχες που μπορείς να έρθεις σε επαφή μαζί τους. Άρα προσφέρει και άσκηση και κοινωνικοποίηση. Άρα θα περπατούσα και στο κέντρο της πόλης και στη θάλασσα, ένας συνδυασμός. Αυτό που κάνω είναι σαν μια ξενάγηση. Κατεβαίνω παραλία μέχρι το Παλιό Λιμάνι και μετά ανεβαίνω μέσα στα στενά της πόλης και επιστρέφω στο γραφείο. Είναι εδώ που υπάρχει και ανάγκη κάποιας διαδρομής μέσα στην πόλη για να ενοποιηθούν κάποια σημαντικά κτίρια και δημόσιοι χώροι, που αριθμήσαμε γύρω στα 30. Μια διαδρομή που θα ξεκινά από τον Εναέριο αφού είναι το σημείο αναφοράς μας γιατί θεωρώ είναι μια άλλη «είσοδος» του κέντρου. Εμείς έχουμε χαράξει αυτή τη διαδρομή ως πρωτοβουλία για τη Λεμεσό. Επίσης κάνουμε και κάποιες ξεναγήσεις στη πόλη. Η τελευταία ήταν μια ξενάγηση για τον μοντερνισμό της πόλης. Εκείνη την περίοδο μέσα από την αλλαγή του αστικού τοπίου ανεγέρθηκαν και κάποια κτίρια σημεία αναφοράς. Τα δύο κτίρια του μοντερνισμού (Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού και Αρχαιολογικό Μουσείο Λεμεσού), για μένα αποτελούν ένα σύμπλεγμα σε αυτή τη περιοχή. Δεν είναι τυχαίο που έγιναν μετά την ανεξαρτησία τη δεκαετία του ’60, στην ανάγκη δημιουργίας νέων χώρων όπως τα δικαστήρια αλλά και νέων αναπτύξεων όπως τις αστικές πολυκατοικίες με αρχιτέκτονα τον Κολακίδη και το σχολείο των καλογριών (St. Mary’s School) που είναι ένα από τα ωραιότερα κτίρια της Κύπρου.

Κοιτάζτε, είναι ενδιαφέρον το που βρίσκεται το ρομαντικό στοιχείο της πόλης. Και... αυτό που μου έρχεται στο μυαλό τώρα είναι το στενό του Ζικ Ζακ. Είναι ένας ενδιαφέρον χώρος λόγω του ότι έρχονται τα πράγματα πιο κοντά, όπως έρχονται και δύο άνθρωποι πιο κοντά. Αυτός ο στενός δρόμος έχει έτσι μια παράλληλη σχέση και σημασία. Είναι ένας πολύ ενδιαφέρον δρόμος. Δηλαδή αν περπατήσεις εκεί βλέπεις το τζαμί, βλέπεις από κάτω τα θεμέλια της χριστιανικής εκκλησίας. Είναι μια ζωντανή περιοχή με τραπεζάκια έξω. Δηλαδή έχει μια έντονη κοινωνικότητα, έρχονται οι άνθρωποι κοντά. Άρα η κλίμακα και η συμπύκνωση έχουν το ρομαντικό στοιχείο. Δεν είναι ρομαντικά όταν βρίσκεσαι στο πουθενά. Ίσως τα όρια που βάζει το κτισμένο περιβάλλον να βοηθούν λίγο και να δημιουργούν άλλες εμπειρίες. Για έτσι βόλτες επίσης είναι σίγουρα και η περιοχή του κάστρου που είναι το πιο παλιό σημείο της πόλης. Μεσαίωνας, μεσαιωνική πόλη εκεί, τα ίχνη της φαίνονται. Είναι ενδιαφέρον... δηλαδή βλέπεις κτίσματα του 1700.

Θεωρώ ότι οι περιοχές που είναι καθαρά βιομηχανικές – βιοτεχνικές στο κέντρο της πόλης είναι προβληματικές. Αναφέρομαι ανατολικά στη περιοχή εκεί που είναι ο χώρος στάθμευσης της ΕΚΑ από πίσω είναι μια βιομηχανική ζώνη. Θεωρώ ότι η περιοχή μεταξύ Νέου και Παλιού Λιμανιού είναι μια σχετικά νεκρή περιοχή και λυπούμαι πολύ γιατί θα μπορούσε να είναι ένα σημείο αναφοράς για την πόλη. Στους νεκρούς χώρους, σε αυτούς που δεν βιώνονται, δημιουργούνται προβλήματα. Ο σχεδιασμός αναζητά και αναλύει αυτά

τα σημεία ανασφάλειας. Τα σημεία αυτά της εγκατάλειψης. Αρά εγκατάλειψη που υπάρχει; Εκεί που δεν υπάρχει η κατοικία. Που δεν υπάρχει κατοικία; Είτε εκεί που είναι η βιομηχανία, εκεί που υπάρχει η βιοτεχνία, είτε εκεί που υπάρχουν εγκαταλελειμμένες και αδρανείς χρήσεις. Η αλήθεια είναι και το Νέο Λιμάνι σαν μια νέα είσοδος προς την πόλη. Αυτός που έρχεται από το λιμάνι, θα αναγκαστεί να περάσει από αυτές τις εγκαταλελειμμένες περιοχές για να βρεθεί ξανά στο κέντρο. Και η περιοχή του λιμανιού έχει μεγάλο βάθος και είναι σίγουρα μια gated (μπφρ. περιφραγμένη) περιοχή. Εάν θέλουμε να προωθήσουμε τη Λεμεσό ως ένα κέντρο κρουαζιέρας είναι πολύ σημαντικό να έχεις ένα συνεχόμενο αστικό τοπίο από το λιμάνι - το χώρο εισόδου δηλαδή - μέχρι το κέντρο και τα σημεία αναφοράς μέσα στην πόλη. Γιατί αυτό το μεγάλο κενό που χρειάζεται να διανύσει ένας επισκέπτης, τον αποκαρδιώνει και τον δυσανασχετεί. Θα πει «Μα τι λιμάνι είναι αυτό; Δεν είναι μέσα στην πόλη». Αλλά η σύνδεση αυτή δεν πρέπει να γίνει με αυτοκινητόδρομο αλλά με ένα αστικό χώρο – πλατεία. Διαφωνώ ακόμη έντονα με το ότι ο δρόμος μεταξύ Παλιού και Νέου Λιμανιού είναι τετραπλής κατεύθυνσης, όπως προβλέπεται στο νέο σχέδιο περιοχής. Αυτό είναι λάθος.

Κοιτάζτε... άλλαξε. Η άποψη μου είναι ότι η Λεμεσός άλλαξε ως δημόσιος χώρος από την είσοδο του ΤΕΠΑΚ στην πόλη. Αυτό έδωσε ακόμη την αφορμή στην τοπική αυτοδιοίκηση να προχωρήσει σε εκτεταμένες μονοδρομήσεις, πεζοδρομοποιήσεις όπως το Κάστρο, τη Σαριπόλου, ή την περιοχή του Δημαρχείου. Έφερε μια ηλικία και ζωντάνεψε τη πόλη οπότε δημιούργησε και νέες επιχειρήσεις. Σιγουρά δεν σταματά. Πλέον υπάρχει και ένα μεγάλο ενδιαφέρον για ξένους επενδυτές στο κέντρο αφού έχουν δει την ανάπτυξη. Τα τρία έργα της παραλίας: Μαρίνα, Παλιό Λιμάνι και η ανάπλαση του Μόλου επίσης ήταν μια ευτυχής συγκυρία ώστε να ενοποιηθούν όλοι αυτοί οι τυφλοί χώροι με τον κάθετο δρόμο – περίπατο - γραμμικό πάρκο, που ενώνει την Λεμεσό με τα Πολεμίδα αλλά και τις συνοικίες. Ήταν κάποια έργα υποδομής που είχαν διευκολύνει τους εναλλακτικούς τρόπους διακίνησης. Οπότε παλιά έλεγες «που να πάμε στη Λεμεσό;» και δεν ήξερες. Ίσως βόλτα με το αυτοκίνητο, από τη Λεμεσό μέχρι το Meridien (ξενοδοχείο) και πίσω. Τώρα λες «πάμε να δούμε τον Μόλο, να περπατήσουμε στο κέντρο, να πάμε στο Παλιό Λιμάνι, να πάμε στη Μαρίνα». Όλα αυτά τα έργα έχουν ως αποτέλεσμα να κατανοεί κάποιος και να ζει διαφορετικές εμπειρίες μέσα στη πόλη, είτε αυτά τα έργα έχουν γίνει από τον ιδιωτικό τομέα όπως τη Μαρίνα, είτε από τον ημιδημόσιο όπως το Παλιό Λιμάνι, είτε από την τοπική αυτοδιοίκηση όπως ήταν ο Μόλος.

Η πόλη είναι μια δυναμική. Όλα τα καθορίζει η ελεύθερη αγορά. Η Λεμεσός, εντάξει, δημιούργησε νέα προϊόντα όπως και στη Μαρίνα που είναι ακριβές κατοικίες. Η καθ' ύψος ανάπτυξη δημιούργησε και αυτή νέα προϊόντα. Άσχετα αν είναι αμφιλεγόμενος ο στόχος

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τὰ σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

και σκοπός στο ποιοι είναι τελικά οι χρήστες. Το πρόβλημα δεν είναι τα ψηλά κτίρια. Το πρόβλημα είναι αν θα λειτουργούν, εάν θα βιώνονται. Λόγω του ότι η Λεμεσός εξελίσσεται σε ένα κέντρο είτε ναυτιλιακό, είτε επιχειρηματικό - ιδιαίτερα στον τομέα των ΙΤ εταιριών - που μιλούμε ότι πλέον η Λεμεσός αποκτά εταιρείες με πολύ πλούτο, που μπορεί να είναι οι χρήστες αυτών των κτιρίων. Το ζητούμενο είναι ότι η είσοδος αυτών των εταιριών οδηγούν σε ένα μοντέλο «εργάζομαι – μένω – διασκεδάζω» στην πόλη μου. Και είναι αυτό το μοντέλο που θα δημιουργήσει τις συνθήκες για περισσότερη συνοχή, δηλαδή είναι κάποια κτίρια που είναι κενά αλλά είναι κάποια κτίρια απότοκο της πραγματικής οικονομίας. Άρα είμαστε υπέρ της ανάπτυξης που να είναι απότοκο των πραγματικών αναγκών της πόλης. Τα δεδομένα είναι κατά πόσο μπορεί η Λεμεσός να προσφέρει θέσεις εργασίας, που αυτό είναι το ζητούμενο. Φανταστείτε μια πόλη που δεν έχει θέσεις εργασίας, δεν έχει ενδιαφέρον επενδυτικό άρα και τα αρχιτεκτονικά μας γραφεία δεν θα μπορούν να δουλεύουν, οι δικηγόροι, οι λογιστές, τώρα στην τεχνολογία ανοίγονται νέες θέσεις εργασίας. Θεωρώ ότι το ζητούμενο είναι να θέλουμε ανάπτυξη, να έχουμε θέσεις εργασίας αλλά ταυτόχρονα αυτή η ανάπτυξη και η ευμάρεια να διαχέεται σε όλα τα κοινωνικά στρώματα. Όταν όμως δουλεύει κάποιος και εργάζεται και ξοδεύει σημαίνει ότι δουλεύουν και τα εστιατόρια και οι υπεραγορές και όλα. Το ζήτημα είναι η κρατική πολιτική. Μια κρατική πολιτική που έχει να κάνει με το «affordable living», την φτηνή κοινωνική στέγη. Δηλαδή στη Λεμεσό έχουμε τόσες εταιρείες που έχουν φέρει χιλιάδες κόσμο, αυτός ο κόσμος έχει και μια οικονομική άνεση που υπάρχει μια διαφορά στο μισθό του με το μέσο κύπριο. Άρα με αυτό τον τρόπο έχουν ψηλώσει τα ενοίκια. Και το ότι υπάρχει μια νομοθεσία στα ενοικιοστάσια που δεν ήταν ελκυστικό το πακέτο σε επενδυτές να κτίσουν για ενοίκιο. Τώρα δημιουργείται λόγω των υψηλών αποδόσεων. Όμως είναι εδώ που χρειάζεται ένας κρατικός σχεδιασμός, που δεν μπορείς να τα αφήνεις όλα στην ελεύθερη αγορά. Άρα το κράτος θα πρέπει να προνοήσει ένα μεγάλο σχεδιασμό, όπως έγινε παλιά μετά την εισβολή του 1974, όπως το παράδειγμα της Αυστρίας, της Ολλανδίας, ακόμα και της Αγγλίας για τα προγράμματα κοινωνικής κατοικίας.

Από τη στιγμή που υπάρχουν μεγάλες εταιρείες, υπάρχει το θέμα της φορολογίας, ένα κράτος εισπράττει οπότε σημαίνει μπορεί να διαχέεται και στο θέμα του affordable living ώστε ένα νέος άνθρωπος να μπορεί να έχει μια δική του ιδιόκτητη στέγη σε κάποια στιγμή, να μπορεί να νοικιάζει σε ένα φυσιολογικό ποσό σε σχέση με τον μισθό του. Είναι όλα θέματα πολιτικής. Ή ακόμα και κινήτρων, δεν υπάρχουν κίνητρα. Για παράδειγμα σε άλλες χώρες σου λένε «σου δίνω αυξημένο συντελεστή, χτίσε 20-30% για να πουλιέται με τιμή κόστους». Ουσιαστικά είναι η απουσία ενός γενικότερου σχεδίου, όταν αφήνεις τα πράγματα έτσι ανεξέλεγκτα πάντα οδηγείσαι σε τέτοια αδιέξοδα. Όταν έρχονται να εγκατασταθούν εταιρείες, και κάνεις παράλληλα ένα πρόγραμμα για αυτή την εγκατάσταση των εταιριών πρέπει να προνοήσεις

και τη στέγη. Άρα και για τους χαμηλότερα αμειβόμενους. Υπάρχει αυτή η ανισότητα, ο ένας μπορεί να πληρώνει ενοίκιο ενώ ο άλλος δεν μπορεί να πληρώνει ενοίκιο. Υπάρχει επίσης και το παγκόσμιο ή πανευρωπαϊκό πρόβλημα των airbnb. Δηλαδή κάποιος ιδιοκτήτης παρά να δώσει το ακίνητο του στην αγορά, προτιμά επειδή είμαστε ένα τουριστικό μέρος να το δώσει σε βραχυχρόνια μίσθωση. Έχουμε δηλαδή να ανταγωνιστούμε και αυτό το φαινόμενο. Δεν μπορείς να πεις του άλλου να μην το δώσει για airbnb, αφού υπάρχει η ζήτηση. Και μπορεί να λειτουργεί και για καλό προς την κοινωνία, μην τα μηδενίζουμε όλα. Δηλαδή από τη στιγμή που δεν υπάρχουν ξενοδοχειακές μονάδες, ή αν δεν θέλει κάποιος να πάει στα ξενοδοχεία 5 αστέρων, τα airbnb είναι μια πιο οικονομική λύση. Είναι αυτές οι προκλήσεις που οι αρχές, οι δημόσιοι φορείς πρέπει να τα λάβουν υπόψη για το πως κινείται ο κόσμος και πως δημιουργούνται οι δυναμικές που αναπτύσσονται σε μια σύγχρονη πόλη. Πρέπει να υπάρχει ένα όραμα και ένας σχεδιασμός, είναι το planning που απουσιάζει. Και στην κουβέντα μας δεν αναφέραμε και τον πολιτισμό, που θεωρώ ότι είναι όχημα ανάπτυξης. Δηλαδή μπορείς να φέρεις τον κόσμο, πέρα από το όφελος σου για την κοινωνία, να ανοίγει το πνεύμα του καθενός και να γνωρίσει τέχνες, είναι και ένα στοιχείο που ελκύει τουρισμό. Πολλοί επισκέπτονται πόλεις ανά τον κόσμο για τα σπουδαία μουσεία που έχει. Για το νέο μουσείο της πόλης που γίνονται συζητήσεις εξαρτάται που βάζεις τον πήχη. Εγώ θεωρώ ότι μπορεί να έχουμε τα κτιριακά αποθέματα αλλά είναι ιδιωτικές περιουσίες. Θεωρώ ότι οι μουσειακοί χώροι, ή και η βιβλιοθήκη...Δεν λειτουργεί όπως παλιά η βιβλιοθήκη. Εδώ τα μουσεία μας είναι κλειστά τα σαββατοκύριακα, δεν έχει μια αίθουσα που να είναι για εφήμερες εκθέσεις και εκδηλώσεις. Αυτοί οι χώροι πρέπει να είναι ζωντανό και να είναι ελκυστικοί προς τον κόσμο. Υπάρχει μια συνοχή, ένας φορέας μουσείων, υπάρχουν μουσεία που θα μπορούσαν να γίνονται μαθήματα. Πολύ ενδιαφέρον είναι επίσης ο πολιτισμός στις συνοικίες, δηλαδή την ανάπτυξη που έρχεται στο κέντρο πως τη φέρνεις. Άρα είναι πολύ σημαντικές οι πράσινες διαδρομές, ποδηλατόδρομοι, πεζόδρομοι μέσα σε υφιστάμενο σύστημα της Λεμεσού ώστε αυτοί οι δρόμοι να γίνονται οδοί επικοινωνίας, και συνδέσεων. Ταυτόχρονα μπορούν να γίνουν και ποταμοί πολιτισμού. Χρειαζόμαστε δίκτυα μέσα στη πόλη.

Ένα απέραντο parking. Η Λεμεσός είναι το αυτοκίνητο.

Λεμεσός για τους κατοίκους. Δηλαδή όσο λιγότερη χρήση αυτοκινήτου. Χρειαζόμαστε δίκτυα μέσα στην πόλη.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Σ 17

30-50 | ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Διασκέδαση. Μεγαλώσαμε και ακούγαμε, και ξέραμε και ζούσαμε. Τουλάχιστον η δική μου η γενιά δεν μπορώ να πω ότι είχε άσχημα χρόνια σε σχέση με τους προηγούμενους. Μεγαλώσαμε σε μια φάση που μεγάλωνε η Λεμεσός γιατί όταν αρχίσαμε να καταλαβαίνουμε μετά το 1977-78 τι γίνεται, είχαν έρθει οι πρόσφυγες, μεγάλωσε η πόλη. Έφυγαν οι μεγάλες δυσκολίες του πολέμου και της εισβολής τα πρώτα 3-4 χρόνια. Αυτό που μας έλεγαν πάντα καθώς μεγαλώνουμε είναι πως η Λεμεσός είναι η πόλη του γλεντιού, της διασκέδασης, της γιορτής του κρασιού, του κατακλυσμού, καρναβάλια – το κυριότερο – από 4 χρονών μας έντυναν και μας ανέβαζαν στα άρματα. Έτσι άμα λες Λεμεσός είναι το αιώνιο πείραγμα μεταξύ των πόλεων «Είσαστε τα πανηγύρια της Κύπρου». Εμείς το βλέπαμε θετικά, λέγαμε «τιμή μας που είμαστε τα πανηγύρια της Κύπρου».

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Τι πιστεύω ότι αντιπροσωπεύει ή τι θα ήθελα να αντιπροσωπεύει; Εγώ νομίζω η Λεμεσός σήμερα είναι αυτό (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από την περιοχή Αγίου Αθανασίου») το πράγμα. Μια ακατάστατη συμβίωση του καινούριου με το παλιό, μια λίγο άναρχη ανάπτυξη σε ένα βαθμό για το μέγεθος της πόλης. Ψηλά κτίρια για παράδειγμα. Θεωρώ ότι η ανάπτυξη ήταν άναρχη διότι έγινε παντού χωρίς ένα σχέδιο. Ξεκίνησαν και είπαν – αν τα ξέρω σωστά – θα κάνω σε ένα συγκεκριμένο χώρο τα ψηλά κτίρια. Μετά τα ψηλά κτίρια βρέθηκαν και στη μέση της πόλης και στη λεωφόρο και στον Άγιο Τύχωνα. Άρα αυτό το φαινόμενο με τα ψηλά κτίρια και μετά βλέπεις και κατασκευές – όχι ιδιαίτερα όμορφες – γύρω τους. Άλλες εγκαταλελειμμένες μέσα στο κέντρο της πόλης, αρχίζει και αλλάζει αυτό. Τώρα, το πως θα ήθελα να είναι η Λεμεσός θα ήταν κάτι τέτοιο (Εικόνα «Η οδός Αγκύρας»). Λίγο περισσότερο να διατηρήσουμε το ιστορικό το κέντρο... πεζόδρομους. Δεν με ενοχλεί καθόλου να μεγαλώσει η Λεμεσός, αλλά δεν σημαίνει ότι το να μεγαλώσει πρέπει να γίνει ένα μπάχαλο. Η αντίθετη λέει «καλά αν είχαμε ένα πόλεμο, ήρθαν τόσοι πρόσφυγες, έπρεπε να τους βάλουμε ξαφνικά όλους μαζί, να διπλασιαστεί η πόλη». Εσείς δεν τα φτάσατε όταν κτίστηκε όλη η παραλιακή με πολυκατοικίες – δεν είχε τότε πολυκατοικίες. Εγώ θυμάμαι 7-8 χρονών διασταύρωνα τον Μόλο, περπατούσα πάνω στις πέτρες και έμπαινα στη θάλασσα. Δεν είχε τις πολυκατοικίες τις δόροφες – 7όροφες... και μετά η επέκταση, η επίχωση και όλα εκείνα τα έργα.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Είναι ένα ορθογώνιο – όπως το έχω στο μυαλό μου. Το είδα αρκετές φορές και το συνειδητοποίησα όταν είδα την παρουσίαση του ΣΒΑΚ τις προάλλες. Ο Παραλιακός είναι κάπως έτσι... εδώ είναι το Καρνάγιο και εδώ επεκτείνεται η Μαρίνα κατά κάποιον τρόπο. Μετά ακριβώς δίπλα είναι το Παλιό Λιμάνι, μετά είναι η επίχωση. Πιο πάνω τι έχουμε; Δεν έχουμε και τίποτα ιδιαίτερο. Έχουμε το Κάστρο, μετά ξεκινά η Αγ. Ανδρέου όταν τελειώνει η

τα κτίρια και επειδή είναι μοναδικά δεν είναι ανάγκη να είναι πολύ παλιά. Επειδή υπάρχει τόση ανάπτυξη και βρέθηκαν και οι Εβραίοι που έχουν τη δική τους ιστορία με το «παλιό», αγόρασαν οτιδήποτε υπάρχει σε παλιό, στο κέντρο της Λεμεσού. Αγόρασαν πολλά διατηρητέα.

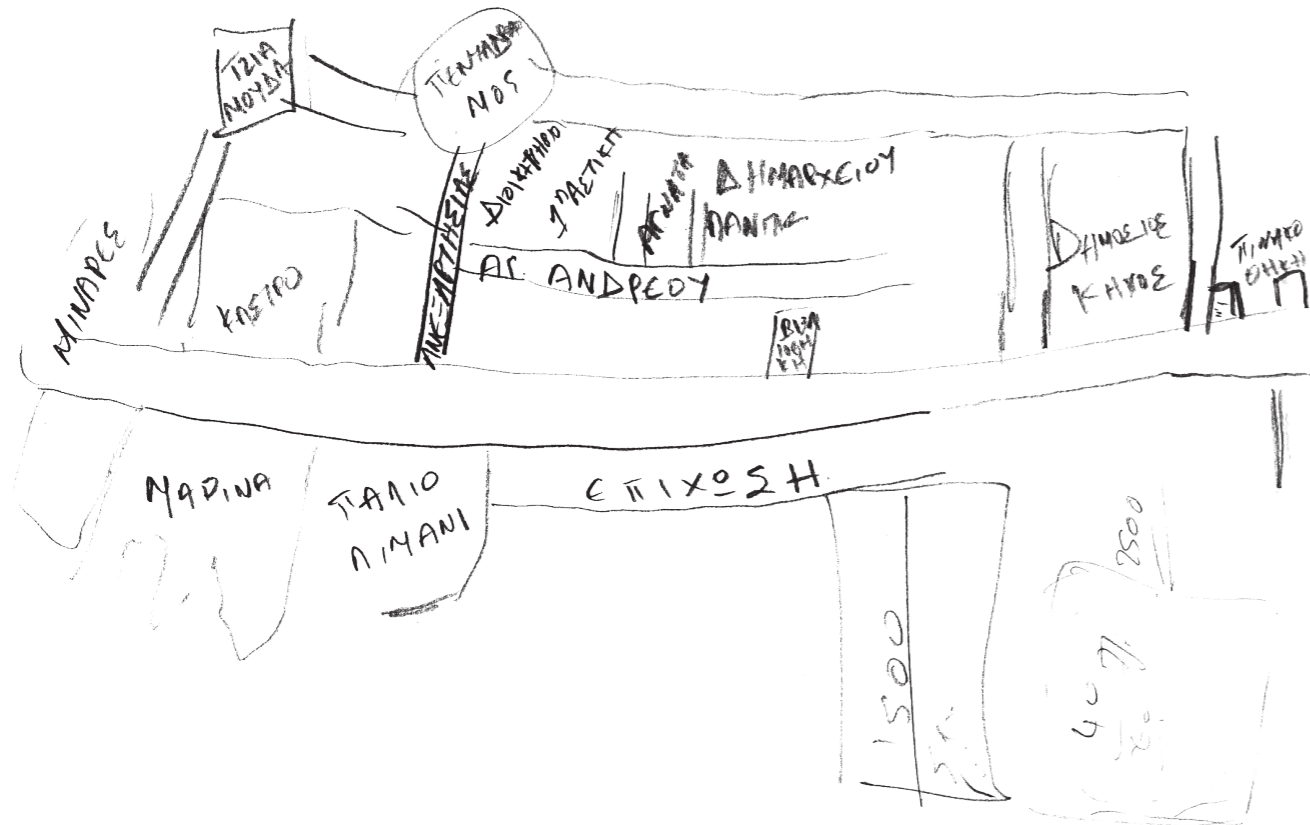
Στη θεωρία πάντα... Πιο πράσινη, λιγότερα αυτοκίνητα που σημαίνει πεζοδρομήσεις, συγκοινωνίες κλπ. Στη Λιουμπλιάνα πρόσφατα πεζοδρομήθηκε το κέντρο, έχουν ηλεκτρικά λεωφορεία – κάτι που είπαν θα κάνουν και σε εμάς – που κινούνται σε πολύ χαμηλές ταχύτητες και έχουν και ακόμα κάτι. Έχουν ηλεκτρικά ταξί δωρεάν – μπαίνεις σε εφαρμογή, το καλείς και σε πάει δωρεάν εκεί που θες. Έχει το πετρόκτιστο, γεμάτο κόσμο, καταστήματα, εστιατόρια. Νιώθω ότι «παραλικοποιήσαμε» τη Λεμεσό. Οτι τους πεις, «Μα κάναμε τον παραλιακό». Μα όλη η πόλη είναι ένας δρόμος;

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Σ 18

<30 | ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Κίνηση. Ναι, δυστυχώς κίνηση. Άντε για να μην είμαι υπερβολική θα πω και τη θάλασσα. Πιο ρομαντική τώρα. Κοιτάζτε, κίνηση γιατί σκεφτείτε το οκτώωρο της δουλειάς μου είναι 9-5, εγώ μπορεί να κάνω και 10 ώρες γιατί απλά σπαταλώ ώρα στην κίνηση. Τώρα μένω στον Αγ. Γεώργιο της Χαβούζας, που είναι κάτω από το roundabout (μπφρ. κυκλικός κόμβος). Πέρσι όμως όταν έμενα πάνω από το roundabout, φαντάζομαι ξέρετε, τι να σας πω... έκανα 60 λεπτά να πάω στη δουλειά. 60 λεπτά να πάω και 60 λεπτά να έρθω. Τώρα που είμαι κάτω από το roundabout είναι πολύ καλύτερα τα πράγματα. Αλλά και μέσα στο κέντρο της πόλης - αφού είναι αυτό που σας απασχολεί - είναι πάρα πολύ η κίνηση για τους δρόμους που έχουμε και τον πληθυσμό. Βέβαια τώρα αυξήθηκε ο πληθυσμός, αυτό είναι το πρόβλημα. Ίσως και αυτή η νοοτροπία του κόσμου να έχουμε από 30 αυτοκίνητα ο κάθε ένας. Τώρα όσον αφορά τη θάλασσα, για να είμαι και λίγο πιο ρομαντική, δεν την αποκλείω. Ναι, δεν είμαστε Λευκωσία. Η θάλασσα είναι το ωραίο κομμάτι της Λεμεσού, θα περπατήσεις, έχει άπλετο χώρο εκεί και μπορείς να δεις τη θάλασσα. Δεν είναι όπως την Αθήνα που χρειάζεται διαδικασία να πάρεις λεωφορείο για να δεις τη θάλασσα. Εδώ είναι πολύ πιο εύκολη η πρόσβαση, συγκριτικά μιλώντας πάντα.

Η πόλη της Λεμεσού σήμερα... Πύργους έχετε; Είναι τόσο υπέροχες, που αυτή τη στιγμή όλες βγάζουν κάτι συναισθηματικά από τη Λεμεσό. Κάθε μια σε μια άλλη μορφή της όμως, για να είμαι ειλικρινής. Νομίζω για μένα η πιο αντιπροσωπευτική είναι αυτή (Εικόνα «Ο Μόλος Λεμεσού»). Έχω συνυφασμένη τη Λεμεσό, όπως και πολλοί άλλοι, με τον Μόλο. Είναι ο χώρος που περπατά ο κόσμος, που κάνουν αυτή τη διαδρομή χαλαρά όλοι, ανεξαρτήτως ηλικίας, θρησκείας, φύλου. Λείπουν οι σκύλοι φυσικά από την εικόνα αλλά σίγουρα βλέπεις σκύλους εκεί. Η αλήθεια, είναι η περιοχή της Λεμεσού που αναπτύχθηκε όμορφα. Όχι δραστικά. Γίνεται ένα με το περιβάλλον. Αυτό μου αρέσει. Μετά, θα επέλεγα αυτή (Εικόνα «Το παράκτιο μέτωπο Λεμεσού»). Είναι η πορεία που παίρνει η Λεμεσός τώρα, που σηκώνονται κάποια κτίρια προς τα πάνω. Τώρα αν συμφωνώ ή διαφωνώ δεν είναι κάτι που μπορώ να αποφασίσω. Διαφωνώ που ήρθαν τόσο κοντά στη θάλασσα γιατί θα ήθελα εκείνο το μέτωπο να παραμείνει ως έχει και να μην κρύβει το πίσω. Αλλά εντάξει, για να είμαι ειλικρινής, η ανάπτυξη έρχεται σε όλες τις πόλεις. Δεν μπορείς να τη σταματήσεις. Οπότε αυτές θα επέλεγα. Δεν επέλεξα τις εικόνες του παλιού κέντρου γιατί αυτά θέλω να μείνουν ως έχουν. Τα άλλα έχουν μέλλον για αυτό σας τα έδειξα. Σε αυτή την πλευρά της Λεμεσού (Εικόνα «Η Λεωφόρος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'»), είναι αυτή που θεωρώ χρήζει περισσότερης ανάπτυξης για μένα. Είναι η περιοχή που βιώνω καθημερινά. Εκεί νιώθεις και μια έτσι... ας πούμε βλέπεις έναν πύργο και δίπλα βλέπεις ένα κτίριο που έπεσε το ένα του μπαλκόνι. Υπάρχει αυτή η αντίθεση. Εάν δεις στην εικόνα είναι το κτίριο του

Τσιρίδη - ένα εξαιρετικό κτίριο που κτίστηκε πρόσφατα - που βρίσκεται απέναντι και δίπλα σε πολυκατοικίες που είναι έτοιμες να πέσουν. Κυριολεκτικά. Αλλά νομίζω είναι όντως υπό ανάπτυξη, αυτό φαίνεται και από τις τιμές που παίζουν στην περιοχή, και από τον κόσμο που κινείται στη περιοχή. Μου αρέσει πολύ η παλιά Λεμεσός αλλά την ταυτίζω και με τον Μόλο. Η παλιά Λεμεσός είναι μια περιοχή που σίγουρα δεν θα ήθελα να αλλάξει, μου αρέσει πάρα πολύ. Αν είναι δυνατόν θα ήθελα να μην κατεδαφίζουν αυτά που κατεδαφίζουν. Είναι κρίμα...στενάχωρο. Θα ήθελα να παραμείνει η παλιά Λεμεσός όπως ήταν.

Ας ξεκινήσουμε με τον Εναέριο για να προσανατολιστούμε λίγο. Εδώ που άνοιξε τώρα το Columbia Pier (καφετέρια), στην αποβάθρα του Εναερίου. Συνεχίζουμε το δρόμο ως εδώ στο parking του Εναερίου και ο δρόμος πάει πάνω μέχρι τον κόμβο του Αγ. Νικολάου. Από την άλλη πλευρά, είναι η ΚΕΟ, και εδώ η Μαρίνα η καινούρια, εδώ είναι το Παλιό Λιμάνι. Εδώ ήταν το roundabout (πρώην κυκλικός κόμβος Κάστρου) που πλέον δεν είναι round-about. Κάπου εδώ είναι η Ανεξαρτησίας και ο Πεντάδρομος. Πάνω στην Ανεξαρτησίας έχουμε το Διοικητήριο, και κάπου εδώ είναι η Πλατεία Ηρώων. Στην Πλατεία Ηρώων έχουμε εδώ το Ριάλτο. Εδώ είναι ο Μόλος, και εντάξει κάπου εδώ είχε ένα Θαλασσάκι (καφετέρια), και απέναντι από το Θαλασσάκι είναι οι δίδυμοι (Olympic Residences). Κάπου εδώ, μέσα σε όλο αυτό είναι και η Σαριπόλου. Ας πούμε ότι είναι εδώ. Τα δικαστήρια δεν τα βάλामε. Από τον Πεντάδρομο όταν προχωρήσω θα βρω το Ρίο και όλο ευθεία είναι η Αστυνομία και ο Υδατόπυργος. Τον Κήπο δεν τον έβαλα γιατί παρόλο που είναι πάρα πολύ ωραίος, αντιπαθώ πάρα πολύ την ιδέα του ζωολογικού. Δεν τον έχω επισκεφτεί από παιδί. τώρα κάτι είδα ότι θα τον αλλάζουν.

Η θάλασσα μου έρχεται στο μυαλό. Γιατί είναι το ωραίο της κομμάτι και αυτό που αναπτύχθηκε σωστά. Δεν θα σου πω πύργο γιατί χαλάει όλη την ακτογραμμή. Εντάξει εσείς επικεντρώνεστε στο κέντρο, αλλά η Λεμεσός δεν είναι μόνο το κέντρο. Είναι και οι Πλάτρες (ορεινό χωριό επαρχίας Λεμεσού), τα βουνά, είναι τα χωριά που είναι πολύ κοντά. Ενώ άλλες πόλεις δεν έχουν αυτό το πράγμα. Τα χωριά της Λεμεσού είναι από τα πιο ωραία. Αλλά τώρα όταν μιλούμε για το κέντρο ίσως έβαζα τον Μόλο. Ή τον Μόλο ή την ακτογραμμή της που είναι με τα ξενοδοχεία όπως είναι αυτή την στιγμή. Μια εικόνα που να συνδυάζει την ακτογραμμή με τα ξενοδοχεία, τη θάλασσα και πίσω τα βουνά. Η Λεμεσός έχει αυτό το στοιχείο ότι μπορείς σε μισή ώρα, άσχετα από την κίνηση που είπαμε προηγουμένως, να βρίσκεσαι στις Πλάτρες ενώ για να πας από τη Λάρνακα ή την Πάφο σε ένα χωριό αντίστοιχο χρειάζεται σίγουρα 1-1.5 ώρα. Η Λεμεσός συνδυάζει αυτά τα δύο πράγματα για μένα, με ευκολία.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντάς τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκεπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Θα σας πω δύο. Θα σας πω το Κάστρο, γιατί το Κάστρο ήταν πάντα ο χώρος που οι γονείς μας τουλάχιστον μας πήγαιναν πιο συχνά. Αν θέλαμε να πάμε κάπου για φαγητό δηλαδή, θα πηγαίναμε στο Κάστρο. Για αναψυχή δηλαδή. Όλα τα καρναβάλια, από παιδί, με έπαιρνε η μαμά μου στο πάρτι του Κάστρου που έκανε ο Δήμος στην πλατεία του Κάστρου. Και γι’ αυτό το έχω συνυφασμένο με πολύ όμορφες αναμνήσεις εκεί το σημείο. Είναι ένα σημείο που δεν έχει χαλάσει, έμεινε όπως ήταν. Το άλλο σημείο είναι οι θάλασσες της Λεμεσού, τώρα δεν θα πω κάποια συγκεκριμένα γιατί είναι διάφορες, αλλά είναι όλες οι παραλίες. Γιατί είναι εύκολη η πρόσβαση, λόγω του ότι είμαστε παραλιακή πόλη και σε ένα τέταρτο με εικοσάλεπτο μπορείς να είσαι εκεί. Εκεί που βρίσκεται η ΚΕΑΝ (Δασούδι) το τοπίο είναι υπέροχο και μου φέρνει ωραίες αναμνήσεις. Αναμνήσεις από πάρτι στην εφηβική ηλικία.

Στο κέντρο σίγουρα. Από την οδό Αγκύρας θα περνούσα από Κάστρο, και ύστερα από εδώ (οδός Ζικ Ζακ), Πέραμα (μπαρ), Ζικ Ζακ, να περπατήσω από τη Σαριπόλου και μετά Ανεξαρτησίας, μετά στην Πλατεία Ηρώων και να καταλήξω στον Μόλο. Είναι μια διαδρομή που κάνω. Σίγουρα θα κάνω και μια στάση για να πω το ποτό μου κάπου. Ίσως στην Πλατεία Ηρώων και το Κάστρο. Συνήθως αυτές είναι οι επιλογές μου. Το πιο χαρακτηριστικό σημείο της διαδρομής όμως είναι εδώ που είμαστε...Μόλις ξεφύγεις από το Κάστρο και μπεις σε αυτό το δρομάκι για να φτάσεις στο Πέραμα και στρίψεις προς εδώ. Αυτή η διαδρομή μου αρέσει και μου προκαλεί μια ευφορία αυτό που βλέπω. Μπορεί να μην είναι πάντα το ίδιο, ούτε τα άτομα είναι τα ίδια, αλλά αυτή η διαδρομή μου θυμίζει Λεμεσό ρε παιδί μου. Κάνω εικόνα τον Δρόμο (μπαρ). Όταν κάτσω στον Δρόμο, με όποια παρέα και να είμαι, νιώθω χαρούμενη.

Για το πρώτο ραντεβού, να σας πω...πάλι θα διάλεγα το κέντρο. Μου αρέσει πάρα πολύ το κέντρο. Στον Δρόμο. Μου αρέσει αυτή η οικειότητα και η γραφικότητα που έχει. Ή εκτός αν θα ήταν η θάλασσα αλλά αυτό δεν θα ήταν ένα πρώτο ραντεβού, ίσως τρίτο – τέταρτο. Με ένα φίλο για να μην επαναλάβω τον Δρόμο...θα πήγαινα στην περιοχή εκεί στο Κάστρο που αναπτύχθηκε τώρα ή στο Zester (μπαρ). Σε καταστήματα σε εκείνη την περιοχή, που τώρα αναπτύχθηκαν βέβαια. Εάν θέλετε να πάμε πιο πίσω...Πλατεία Ηρώων θα έλεγα. Η αλήθεια όμως είναι ότι στις δύο περιοχές του Δρόμου και του Zester δεν νιώθω το ίδιο. Η διαφορά είναι ότι στην περιοχή του Zester, μετά από ώρα, νιώθω περίεργα με το τι υπάρχει γύρω. Αυτοί που μένουν εκεί, αν είδατε τον κόσμο και το αίσθημα που προκαλούν είναι τρομακτικό να περπατήσει μια κοπέλα μόνη της σε αυτόν τον δρόμο.

Την περιοχή του Zester που είπα προηγουμένως, που ήταν πάντα βιομηχανική εκεί η περιοχή και τα περισσότερα ήταν εργοστάσια ενώ τώρα ξεκίνησαν κάποια να γίνονται γραφεία. Δεν είναι οι πιο ζωντανοί δρόμοι της πόλης. Όμως το επιλεγώ για μια έξοδο το συγκεκριμένο

μαγαζί, άσχετα της περιοχής. Δηλαδή προηγουμένως στη διαδρομή δεν ανέφερα αυτή την περιοχή, γιατί ξέρω ότι από το Κάστρο προς εδώ έχει περισσότερη ζωή και ξέρω ότι είναι όλα αυτά τα μαγαζιά το ένα δίπλα στο άλλο. Στην άλλη περιοχή είναι 3-4 μαγαζιά σκόρπια. Επίσης δεν θα επέλεγα την περιοχή ανατολικότερα της Πλατείας Ηρώων. Ακόμη και τη Μαρίνα την αποφεύγω, δεν την συμπαθώ. Πήγαινα στη Μαρίνα παλιά έχοντας την περιέργεια που είχαν όλοι. Αν και είναι ωραία σαν εικόνα να βλέπεις τα σκάφη εκεί, νομίζω όμως ότι είναι λίγο αφιλόξενο το σημείο συγκριτικά με το κέντρο. Δεν ξέρω αν το νιώθετε. Δεν θα έλεγα να φύγει από την πόλη ως ανάπτυξη αλλά έτυχε πολλές φορές να περπατώ και να δω μια πανάκριβη boutique, και μετά το σκάφος και τον άλλον τον πλούσιο στο σκάφος... Δεν μου κάνει καμία εντύπωση για να πάω εκεί, δεν ταυτίζομαι καθόλου. Προτιμώ να κάτσω στο Δρόμο, με τον κόσμο του Δρόμου. Ή να πάω στην Ανεξαρτησίας. Ακόμα και στο Παλιό Λιμάνι μου άρεσε η ανάπτυξη που έγινε και το προτιμώ σαν περιοχή για μια βόλτα παρά τη Μαρίνα. Αλλά νομίζω είναι η συνέχεια του υπόλοιπου παραλιακού μετώπου το Παλιό Λιμάνι, δεν το βλέπω ως συνέχεια της Μαρίνας. Το Παλιό Λιμάνι δηλαδή το βλέπω ως συνέχεια του Μόλου, ενώ τη Μαρίνα την βλέπω κάπως αποκομμένη.

Για τον Κήπο, πέραν του ζωολογικού κήπου, νομίζω οι νέες προσθήκες είναι σωστές κατ' εμένα. Η αλήθεια είναι ότι είμαστε η μόνη πόλη, ίσως και η Λάρνακα, που δεν έχουμε ένα πάρκο. Το θεωρώ αδιανόητο μια μεγάλη πόλη να μην έχει ένα μεγάλο πάρκο. Δηλαδή και στην Αθήνα, και στη Θεσσαλονίκη, και στη Βαρκελώνη υπάρχουν κήποι και εμείς δεν έχουμε ένα κήπο ενώ υπάρχει εκεί μια ωραία τοποθεσία για να γίνει. Το θεωρώ ότι είναι σωστό να γίνει εκεί η συγκεκριμένη ανάπτυξη, αν γίνει σωστά. Τώρα εάν θαβάλουν 5 – 6 παιχνίδια χωρίς πρόνοια, χωρίς δέντρα, χωρίς συντήρηση, χωρίς ένα διάδρομο να περνά ο κόσμος... Γιατί πέρα από τα παιδιά, είναι και οι γονείς, είναι και η παρέα σου. Εσύ να πας στον Κήπο, αλλά εάν πας και είναι μόνο μικρά παιδιά γιατί να πας; Να κάνεις χώρους που μπορούν να αξιοποιήσουν όλοι οι πολίτες της πόλης ας πούμε. Τώρα όσον αφορά τους πύργους, εντάξει είναι κάτι ξένο, κάτι καινούριο, κάτι που φαίνεται σαν Ντουμπάι. Εμένα η αλήθεια με απασχολούν οι επιπτώσεις που μπορεί να φέρνουν οι πύργοι. Δηλαδή το να κτιστεί ένα πύργος, εντάξει κτίσε τον εάν έχεις τις πρόνοιες που πρέπει, αλλά αυτό σημαίνει ότι έρχονται αυξήσεις στα ενοίκια, αυτό σημαίνει ότι οι συγκεκριμένοι πύργοι έχουν πολύ αυξημένο κόστος συντήρησης. Σας το υπογράφω ότι σε λίγο καιρό που θα φύγουν οι ξένοι θα ερημώσουν γιατί δεν θα έχει κανένα να τους συντηρεί. Δηλαδή τους νοικιάζει ο άλλος για να κάνει ότι θέλει τα λεφτά του, δεν μας απασχολεί αυτό, όμως πρέπει κάπως να συντηρηθούν αυτά τα κτίρια και να γίνονται για κάποιο σκοπό. Τώρα να γίνουν γιατί είναι πάρα πολύ όμορφα και θα μείνουν εκεί για να τα βλέπουμε, εντάξει πόσα χρόνια θα τα βλέπουμε; Κάποια στιγμή θα πέσουν. Με προβληματίζει δηλαδή το αντίκτυπο που έχουν στην κοινωνία και στο περιβάλλον, γιατί κάνεις ένα πολύ μεγάλο έργο που έχει

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τὰ σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

επίπτωση στους πίσω σου, στους γύρω σου. Ας πούμε είναι γελοίο που όταν πάτε στον παραλιακό δρόμο βλέπετε πύργους και στη μέση ένα σπίτι που έμεινε μόνο του εκεί και διπλά πύργος, παραδίπλα πύργος. Με προβληματίζει η πορεία των πύργων δηλαδή από αυτή την άποψη. Δεν με ενοχλεί αν είναι ωραίοι ή όχι. Η Ανεξαρτησίας άκουσα ότι μπορεί να μονοδρομηθεί ή και να πεζοδρομηθεί. Ενημερώνομαι για αυτά τα θέματα και παρακολουθώ την επικαιρότητα. Αφού μένω, και πρόκειται να μένω για τα επόμενα χρόνια, με αφορά. Και τώρα να παίρνει αποφάσεις ένας δήμαρχος ή ένα βουλευτής που είναι 60 – 70 χρονών, δεν μπορεί να αποφασίσει με την ίδια σκέψη που θα αποφασίσω εγώ που θα σκέφτομαι μετά από λίγα χρόνια «υπάρχει κάποιο πάρκο να πάρω το παιδί μου;» ή «αν πάρω το παιδί μου στον Κήπο θα κάθομαι να βλέπω τα υπόλοιπα παιδιά που παίζουν και να βαριέμαι ή έχει κάτι για να μπορώ να πάω και με τις φίλες μου στον ίδιο χώρο;». Με αυτή την έννοια. Για την Ανεξαρτησίας εάν λειτουργήσει και σκεφτούν σωστά κάποια άλλη δίοδο προς τα πάνω ή προς τα κάτω άποψη μου είναι να πεζοδρομηθεί εντελώς. Σίγουρα θα της δώσει την ζωή που έχασε. Στην Ερμού πριν πεζοδρομηθεί υπήρχαν απίστευτες αντιδράσεις, και έκαναν τις κλασικές πορείες στην Αθήνα για να μην πεζοδρομηθεί η Ερμού. Αλλά τώρα πραγματικά την χαίρονται από το πρωί ακόμα και το βράδυ που είναι κλειστά τα μαγαζιά. Οι κύπριοι ταξιδεύουν στην Αθήνα για να περπατήσουν στην Ερμού αλλά εδώ όχι. Πόσο μάλλον η Ανεξαρτησίας που καταλήγει στη θάλασσα και πάντα πηγαίνεις προς τη θάλασσα, ότι βόλτα και να κάνεις. Γιατί μετά το Mall έκλεισαν όλα, ενημερώθηκαν και έμειναν 5 – 6 στον κεντρικό δρόμο και τα άλλα δίπλα έμειναν έρημα εντελώς. Εάν θα πάει κάποιος στο Mall στο Ζακάκι ή στη Λινόπετρα είναι γιατί δεν θα είχε επιλογή το κέντρο. Το κέντρο δεν είναι το mall. Στο κέντρο έρχεσαι για άλλο λόγο, δηλαδή αν ρωτήσεις αρκετούς για κάποια επώνυμα καταστήματα θα σου πει «ψώνιζα από την Ανεξαρτησίας άλλα τώρα ψωνίζω στο Mall». Δεν έχει να κάνει με την τοποθεσία, είτε αυτό είναι το κέντρο, είτε αυτό είναι το Ζακάκι ή η Λινόπετρα. Εάν έρθουν και πουν ότι πεζοδρομούν την Ανεξαρτησίας άλλα σου έχω χώρο στάθμευσης, και ξέρει ο άλλος ότι θα έρθει, θα παρκάρει, θα κάνει τη βόλτα του άνετα χωρίς να περπατήσει μέσα από τους στύλους και τα στενά πεζοδρόμια, να πηγαινόερχεται και να διασταυρώνει και να πρέπει να προσέχει για τους οδηγούς που τρέχουν. Είναι αδιανόητο ότι υπάρχει μόνο μια διάβαση στην Ανεξαρτησίας και βρίσκεται σε τόσο ψηλό σημείο που κανένας δεν την χρησιμοποιεί και διασταυρώνει χωρίς διάβαση. Με όλα αυτά σκέφτεσαι «Γιατί να μην πάω στο Mall; Να έχω και το parking μου, και να μην με ενοχλεί κανείς όταν περπατώ». Οπότε το πρόβλημα είναι να διορθώσουν το κέντρο, εκείνο το σημείο. Ακόμα και η Πλατεία Ηρώων παλιά ήταν χάλια, και αργότερα ξεκίνησαν να ανοίγουν εκείνα τα μαγαζιά και υπάρχει διαφορετική ζωή από ότι υπήρχε παλιά. Εάν πεζοδρομήσουν ολόκληρο το κέντρο θα ήταν υπέροχα. Αλλά που θα πάνε μετά τα αυτοκίνητα; Δεν νομίζω ότι είναι πρακτικό. Σε μένα, και σένα, και εσένα θα άρεσε. Αλλά μιλάμε για μια νοοτροπία που δεν θα το έκανε με τίποτα. Δηλαδή αν πω της μαμάς μου που είναι μαθημένη να παρκάρει αν είναι

δυνατόν μέσα στο κατάστημα, να περπατήσουμε από την Γλάδστωνος μέχρι το Κάστρο για φαγητό θα μου πει «κάτσε σπίτι και θα παραγγείλουμε». Δεν ξέρω αν οι πιο νεαροί μπορούν να εφαρμόσουν αυτή την ιδέα, αν και βλέπω και τους νεαρούς να ακολουθούν αυτή τη νοοτροπία. Ας ξεκινήσουμε με την πεζοδρόμηση της Ανεξαρτησίας και βλέπουμε. Είναι πολύ απότομη αλλαγή η πεζοδρόμηση ολόκληρου του κέντρου. Σίγουρα δεν θα με χαλούσε να γίνει. Μακάρι να φτιάξουν το οδικό σύστημα με τα λεωφορεία. Ακόμα και τα λεωφορεία είναι τραγικό... κάπου είχα διαβάσει κιάλας ότι βγήκαμε κάπου πρώτοι ότι έχουμε το καλύτερο σύστημα λεωφορείων. Που βρήκαμε το καλό σύστημα λεωφορείων; Τελικά τα κριτήρια ήταν εάν είναι καινούρια τα λεωφορεία μας. Και είναι καινούρια γιατί δεν τα χρησιμοποιούμε και δεν φθείρονται. Αν το πάρουμε και διαφορετικά, είναι και οι τουρίστες. Οι τουρίστες κατεβαίνουν από το ξενοδοχείο και κάνουν μια μικρή βόλτα γύρω από το ξενοδοχείο και πίσω. Γιατί δεν υπάρχει κάποιος λεωφορείο να τους εγγυηθεί ότι θα έρθουν μέχρι το κέντρο, να το δουν τουλάχιστον, να δουν τι είναι το κέντρο αυτής της πόλης, και να πάνε πίσω. Πήγαιναν μέχρι εκεί που μπορούσαν με τα πόδια και πάλι πίσω. Άρα όλοι αυτοί οι τουρίστες δεν είδαν ποτέ το κέντρο, δεν ήρθαν εδώ να δουν αυτή την εικόνα της πόλης. Τουλάχιστον αυτό το νέο ρεύμα με τα boutique hotels μέσα στο κέντρο θα βοηθήσει σίγουρα την κατάσταση, φτάνει να διατηρούν τα αρχικά κτίρια και να είναι πιο οικονομικά από τα ακριβά ξενοδοχεία και τους πύργους στο παραλιακό μέτωπο.

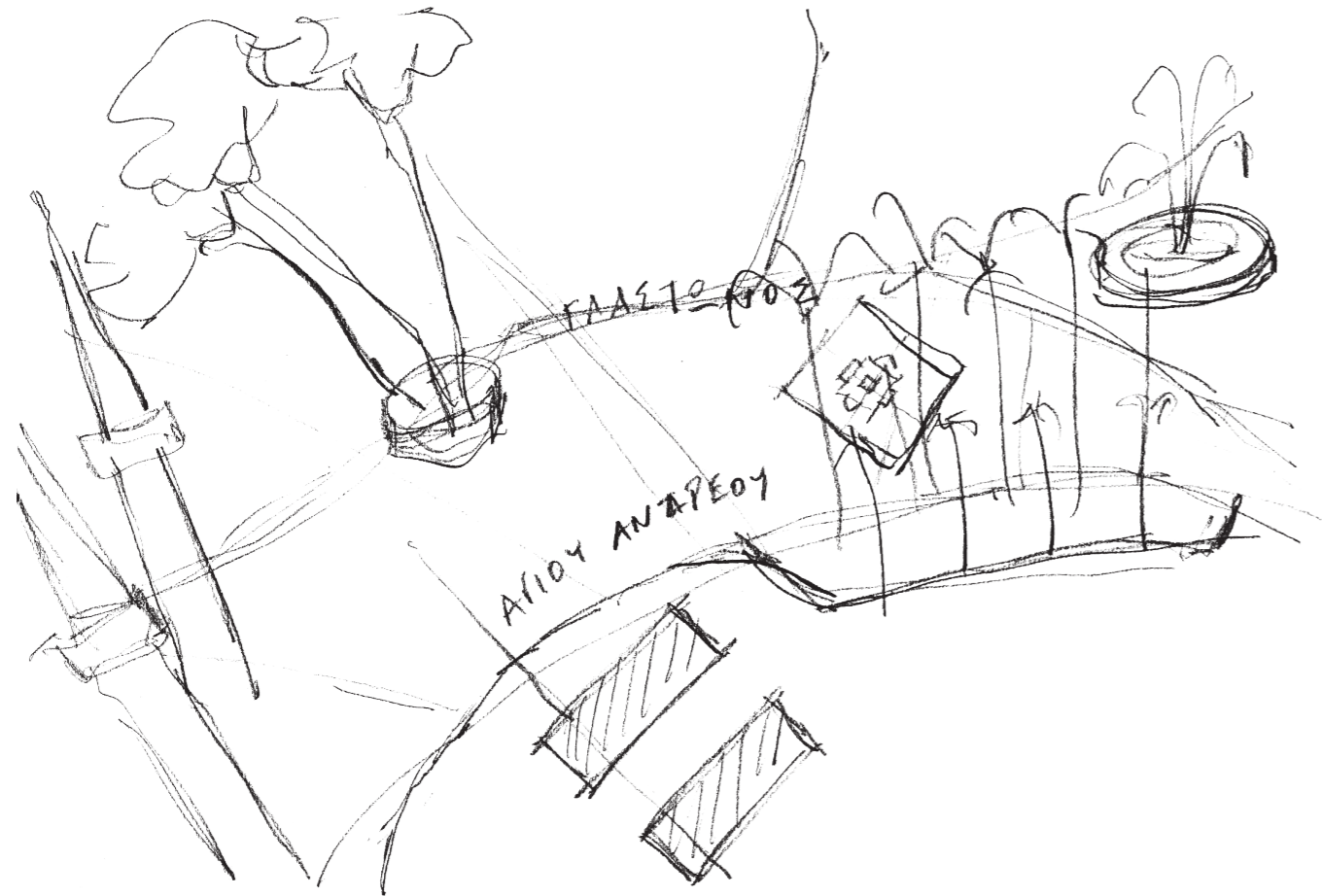
Το κέντρο, η ζωή που υπάρχει εδώ. Η θάλασσα. Ο συνδυασμός του πόσο εύκολο είναι να περπατήσει κανείς από το Λανίτειο Λύκειο μέχρι τη θάλασσα. Αλλά το έκανες ποτέ; Όχι. Δεν το έκανες ποτέ. Το περπάτημα γενικά είναι η μεγάλη έλλειψη της Λεμεσού και είναι κρίμα γιατί είναι πάρα πολύ ωραίο το κέντρο για να το περπατήσει κανείς αλλά δεν το κάνει κανένας. Με το αυτοκίνητο δεν ζούμε την πόλη. Οδηγείς, μετά παρκάρεις κάπου και περπατάς λίγα λεπτά για να φτάσεις στον προορισμό σου. Παίζει ρόλο και η νοοτροπία. Εγώ με τις φίλες μου προτιμούμε να παρκάρουμε κάπου που ξέρουμε ότι είναι άνετα και δεν θα έχω πρόβλημα με το αυτοκίνητο και ας είμαι μακριά. Δηλαδή αν παρκάρω στην Ανεξαρτησίας εκεί που είναι το Διοικητήριο και περπατήσω μέχρι κάτω στην παραλία είναι κάτι που θα το έκανα. Το κάνω. Αλλά αν πω σε κάποιον άλλο ότι πάρκαρα στην Ανεξαρτησίας θα μου πει «μα τόσο μακριά!». Αυτή είναι η αντιμετώπιση. Θέλει να παρακεί ακριβώς δίπλα από τον προορισμό του οπότε δεν θα δει και την πόλη. Σκέφτομαι πραγματικά τους τουρίστες πως το ζουν όλο αυτό. Εμένα αυτό με προβληματίζει. Εγώ όταν πήγα στην Πράγα δεν πήραμε αυτοκίνητο καθόλου. Μετακινούμασταν μόνο με τα πόδια, μετρό ή τραμ. Ο τουρίστας που έρχεται εδώ τι κάνει; Αν δεν νοικιάσει αυτοκίνητο, μένει μόνο στο ξενοδοχείο. Αλλά είναι κρίμα γιατί το κέντρο περπατιέται, δύσκολα μεν άλλα περπατιέται. Σκεφτείτε ότι στην Ανεξαρτησίας δεν μπορούν τρία άτομα να περπατήσουν δίπλα – δίπλα σε αυτό το στενό πεζοδρόμιο. Ενώ αν σκεφτείτε τις διακοπές των Χριστουγέννων που κλείνει ο δρόμος και

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

η Ανεξαρτησίας γίνεται πεζοδρόμος, και κάνουν εκδηλώσεις... πόσο γεμάτος είναι αυτός ο δρόμος εκείνες τις μέρες;

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Όλα αυτά που είπα παραπάνω. Θα ήθελα οι νέοι, και εσείς που είστε νέοι αρχιτέκτονες να δείτε το χαρακτήρα της πόλης και να την αγαπήσετε για το χαρακτήρα της. Το να έρθεις να ρίξεις όλα αυτά τα ωραία αρχοντικά στο κέντρο της Λεμεσού απλά και μόνο γιατί κάποιος σου έδωσε ένα εκατομμύριο για να κτίσεις μια πολυκατοικία το θεωρώ εγκληματικό. Εγκληματικό. Δείτε τι ωραίο ήταν το «Gin Garden» (μπαρ) ρε παιδιά, που ήταν απλά ένα αρχοντικό, που προφανώς είχε κάποιες δυσκολίες να αναπαλαιωθεί μέσα και έγινε ένας ωραίος εξωτερικός χώρος που είχε ένα χαρακτήρα. Το να έρθεις να αλλάξεις αυτό το πράγμα το βρισκω εγκληματικό, και δυστυχώς το κάνουν γιατί... έχει λεφτά. Το πρόβλημα είναι ότι υπάρχει ιδιωτικοποίηση του κέντρου και ακόμα και για τα διατηρητέα κάνουν άδεια κατά παρέκκλιση και μπορούν να κάνουν ότι θέλουν. Είναι στη κρίση του ιδιοκτήτη. Πως γίνεται; Όπως και το Κούριο το ξενοδοχείο... Αν και να σας πω την αλήθεια το Κούριο δεν με ενόχλησε τόσο. Δεν ξέρω γιατί, αν είναι ο χώρος του ή η περιοχή του ή αν είναι επειδή δεν το έχω συνδεδεμένο με αναμνήσεις. Θέλω να πω όμως ότι εάν κτιστεί εκεί ο πύργος που θα κτιστεί δεν μου φαίνεται τόσο αταίριαστος στο χώρο. Εάν έρθεις όμως εδώ και κτίσεις ένα πύργο δεν ταιριάζει. Αλλά σε εκείνη τη περιοχή, που είναι μια περιοχή που ανεβαίνει τώρα στον επαγγελματικό τομέα, με πολλά γραφεία, και έχει δημιουργηθεί ένα business center ταιριάζει περισσότερο. Η ακόμα και στον Εναέριο, εάν δίπλα από αυτά τα καταστήματα κτιστεί ένας πύργος δεν μου φαίνεται κακό. Γιατί εντάξει, είναι λογικό σε μια πόλη να υπάρχει το παλιό κέντρο και η σύγχρονη πόλη όπως γίνεται και αλλού. Για παράδειγμα στη Ρώμη, όταν βρίσκεσαι στο κέντρο υπάρχει μια συγκεκριμένη παλιά αρχιτεκτονική ενώ όταν βγεις εκτός κέντρου είναι μια σύγχρονη πόλη. Αλλά στην Κύπρο αντιμετωπίζουμε τους πύργους ως κατοικίες, ενώ αν ήταν γραφειακοί χώροι και κάθε όροφος είχε αρκετούς εργαζόμενους, τότε θα δημιουργούνταν ανάγκες στην περιοχή, ενώ τώρα είναι άδαιοι. Άδεια κουτιά που επιβαρύνουν πάρα να προσφέρουν στην κοινωνία. Θα ήταν ωραίο στη θέση του Κουρίου να γίνει κάτι σαν το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Κάτι που να είναι πολυμορφικό, να έχει το πάρκο του, τη λίμνη του, να έχει τη βιβλιοθήκη του, τα γραφεία του – αφού γίναμε και πόλη με πολλούς εργαζόμενους – αλλά να έχει και άλλα πράγματα τέλος πάντων όπως χώρους για εκδηλώσεις. Σπερούμαστε η αλήθεια τις εκδηλώσεις η αλήθεια. Έχουμε 5 – 6 θέατρα και αυτό είναι. Το Παττίχειο, το Ριάλτο, το αρχαίο θέατρο του Κουρίου. Αυτά. Δυστυχώς όμως δεν υπάρχουν κύπριοι επενδυτές να κάνουν ένα τέτοιο εγχείρημα.

Σ 19

50-70 | ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑΣ

Η πόλη έχει ανάγκη να δείχνει προς τα έξω μια ταυτότητα. Φυσικά αυτό είναι και θέμα πολιτικών αποφάσεων. Δηλαδή το να δημιουργήσεις την εικόνα σου, αρχίζει πρώτα απ' όλα από όταν κάποιος το νιώθει ως ανάγκη και ποιος είναι αυτός και γιατί θέλει να το κάνει και να καταλάβει την αξία αυτού του πράγματος και να έχει και ένα σκοπό. Στη Λεμεσό δεν είναι ξεκάθαρο αν όντως αντιληφθήκαμε ότι το να έχει μια ταυτότητα η πόλη είναι σημαντικό ως προς το branding (μτφρ. δημιουργία επωνυμίας/ταυτότητας). Και μετά άντε πρώτα να αντιληφθείς ότι πρέπει να δημιουργήσεις μια ταυτότητα, μετά ποια θα είναι αυτή η ταυτότητα και το ποια θα είναι αυτή ξεκινάει από το για ποιο λόγο θα τη δημιουργήσεις. Αν θέλεις να επενδύσεις στο μέλλον και να ξέρεις ότι αυτή η πόλη έχει μια ιστορική αξία, ποιος είναι ο απώτερος σκοπός; Για παράδειγμα, στην Αγγλία διατηρούν όλα τα πράγματα της βασίλισσας, από το πιο μικρό κόσμημα ως την άμαξα, το παλάτι, τον δρόμο. Ποιος είναι ο σκοπός τους; Μάλλον αντιλαμβάνονται ότι είναι επένδυση για τη χώρα, εννοώ ότι με αυτόν τον τρόπο δείχνουν ότι η χώρα έχει μια ιστορία. Επομένως, τα λεφτά που δίνουν για αυτό το πράγμα, για να δημιουργήσουν/διατηρήσουν ένα branding, φέρνει ξανά λεφτά πίσω στη χώρα και αποκτά αξία η ίδια η χώρα – δηλαδή σέβονται την Αγγλία. Αν νιώθουμε αυτή την ανάγκη μπορούμε να επενδύσουμε σε αυτό σαν χώρα, αλλιώς μπορούμε να τα ισοπεδώσουμε όλα και μπορεί να έρχεται ο οποιοσδήποτε και να λέει «Εσείς τι είστε σαν χώρα; Είστε μόνο οικόπεδα και μπορώ να κτίσω Disneyland μέσα στον Κήπο, διότι ούτε καν θυμούμαι την ιστορία του! Μπορώ να κτίσω ουρανοξύστες όπου θέλω! Μπορώ να κάνω ό,τι θέλω. Δεν θεωρώ ότι υπάρχει λόγος να σε σεβαστώ. Τι έχεις για να σε εκτιμήσω;». Αν χαθούν όλα, μετά από 50 χρόνια θα έρθει κάποιος στη Λεμεσό και θα πει «Ήσασταν μια πόλη από το 2020, που ήρθαν κάποιοι και επένδυσαν και έγιναν κάποιοι πύργοι». Για να εξηγήσεις σε κάποιο ότι η Λεμεσός είχε μια σημαντικότητα σαν πόλη και να σε πιστέψει πρέπει όταν του λες κάτι να μπορείς να τους δείξεις πράγματα, κάτι που ο άλλος μπορεί να το ακουμπήσει. Αν τα εξαφανίσεις αυτά θα είναι λίγο δύσκολο. Όχι απαραίτητα δύσκολο, διότι μπορείς να του δείξεις και μέσα από φωτογραφίες. Η συντήρηση δεν είναι απαραίτητα ο δρόμος. Μπορείς να του δείξεις και μέσα από φωτογραφίες, καταγραφές, αποτύπωση. Ωστόσο, δεν είναι σημαντικό να το δει κάποιος; Για παράδειγμα, οι εργατικές κατοικίες αν ισοπεδώνονταν και κτίζονταν του ειρμού πολυκατοικίες για τους χαμηλά εισοδηματίες ή πρόσφυγες, μετά πως θα το δει κάποιος και να πει ότι «Αυτές είναι του '48 και έγιναν διότι είναι η ιστορία ολόκληρης της πόλης». Τα εργοστάσια δημιουργούν κοινωνικές τάξεις, εργατική τάξη, δημιουργούν διεκδικήσεις για την εργατική τάξη, δημιουργούν άλλες τάξεις - τις τάξεις των βιομηχάνων - μια αστική τάξη που θα διεκδικήσει δικαιώματα και για την ίδια και για άλλες τάξεις. Αυτές οι κατοικίες είναι μια μορφή Social Housing, διότι είχαμε εργατική τάξη. Γιατί είχαμε εργατική τάξη; Γιατί είχαμε εργοστάσια. Γιατί είχαμε εργοστάσια; Γιατί ήταν μια πλούσια

επαρχία που είχε κάποια προϊόντα που έπρεπε να έρθουν προς τα κάτω και να φύγουν. Η σχέση της Λεμεσού με τη θάλασσα δεν ήταν για να έχουμε ψαροταβέρνες ή να βλέπουμε τη θέα από τον 23ο, αλλά γιατί αυτά τα προϊόντα έπρεπε να φύγουν όπως τα μάζευαν ή να μεταποιηθούν με κάποιο τρόπο να γίνουν κρασί ή χαρουπόσκηνη ή χαρουπάλευρο. Άρα η ανάγκη ήταν να δημιουργηθεί λιμάνι. Είχαμε αποβάθρες για να κυλούν τα βαρέλια.

Μια καινούρια πόλη που δημιουργήθηκε για να εξυπηρετήσει μια πλούσια επαρχία. Διότι αν δεν το αντιληφθούμε έτσι, θα λέμε ότι η Λεμεσός είναι μια πόλη που έχει θάλασσα και πάμε και διασκεδάζουμε μπροστά της ή πρέπει να την κάνουμε εικόνα για να την πουλήσουμε από έναν ουρανοξύστη. Η κοινωνιολογική ιστορία της Λεμεσού είναι σημαντική γιατί είναι η πόλη που ακολούθησε - στον βαθμό που μπορούσε μια κυπριακή πόλη - τις ευρωπαϊκές εξελίξεις που είχαν να κάνουν με τον Διαφωτισμό, τη Βιομηχανική Επανάσταση, τη δημιουργία κοινωνικών τάξεων, τη δημιουργία αριστερού κινήματος.

Για να είμαστε πραγματιστές, η εικόνα είναι αυτή που είναι. Αυτή (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από την περιοχή Αγίου Αθανασίου») είναι μια εικόνα της Λεμεσού, διότι αν και δεν κατοικώ σε λόφους, αυτοί που κατοικούν αυτή είναι η εικόνα που βλέπουν. Αυτή (Εικόνα «Η Λεωφόρος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ») είναι μια εικόνα της Λεμεσού διότι κινούμαστε και είναι ένας άξονας που καταλήγει στη θάλασσα. Όταν δει κάποιος αυτή την εικόνα (Εικόνα «Η οδός Αγκύρας») μπορεί να αναγνωρίσει ότι είναι η Λεμεσός, διότι τα δύο τζαμιά είναι έντονα όπως και οι δρόμοι. Είναι μια περιοχή της πόλης που περπατούμε.

Εδώ είναι η «Τζιαμούδα» που έχει κάτι μεγάλα δέντρα και εδώ έχει πολλούς μιναρέδες. Εδώ είναι η θάλασσα και εδώ είναι ο Πεντάδρομος που οδηγεί σε ένα συντριβάνι. Οι αποβάθρες είναι σημαντικές. Αυτό είναι το project που είναι μέσα στην θάλασσα. Η επίχωση είναι επίσης κάτι σημαντικό. Και μετά υπάρχει μια σειρά δρόμων που κατεβαίνουν προς τα κάτω και μια Αγίου Ανδρέου. Η πλατεία Ηρώων είναι κάτι. Η Ανεξαρτησίας, ο παραλιακός δρόμος με τους φοίνικες.

Θα μπορούσα να επιλέξω και έναν ουρανοξύστη. Γιατί όχι; Θα μπορούσα να επιλέξω και την εκκλησία της Αγ. Νάπας, η οποία θα μπορούσε να αναδειχθεί ως τοπόσημο αλλά και πάλι είναι όλα θέμα αποφάσεων. Αν βάλεις τον Υδατόπυργο, όλοι θα πουν είναι η Λεμεσός διότι κάποιοι αποφασίσαμε ότι είναι ο Υδατόπυργος η Λεμεσός. Κάτι το οποίο δεν είναι κακό, διότι δείχνει ότι ήταν η Λεμεσός κάποτε ήταν μια πόλη η οποία είχε μια ανάπτυξη και έπρεπε να μαζεύει νερό για να έχουν οι κάτοικοι της.

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Εγώ μεγάλωσα Αγία Ζώνη, επομένως θα έλεγα ο άξονας Θέκλα Λυσιώτη, δηλαδή η πιο καινούργια πόλη. Η Αγία Ζώνη είναι μια πιο καινούρια συνοικία με μοντερνιστικά σπίτια. Οδός Βασίλη Μιχαηλίδη, οδός Θέκλα Λυσιώτη, οδός Αγίας Ζώνης με τα μοντερνιστικά σπίτια και ουσιαστικά οι διαδρομές από το σπίτι μου ως το σχολείο μου, το Θέκλειο Γυμνάσιο ή την Β΄ Αστική. Είχα συγγενείς και φίλους στην Πλατεία Ηρώων και το πατρικό της μητέρας μου ήταν λίγο πιο πάνω από την Πλατεία. Εκεί στην περιοχή του Παντοπωλείου ήταν το μπακάλικο του θείου μου. Άρα, θα έλεγα η διαδρομή από την Αγία Ζώνη που ήταν μια καινούργια συνοικία μέχρι τον Πεντάδρομο και από εκεί στην Πλατεία Ηρώων και μετά στο Παντοπωλείο. Θυμάμαι να ξυπνώ με τη μητέρα μου η ώρα 6 το πρωί για να πάμε στο Παντοπωλείο να αγοράσουμε ανθούς (κυπριακά: κολοκυθοανθοί).

Πλέον κατεβαίνω στο μπαρ Tapper και μετά κατευθύνομαι κάποιες φορές προς τη θάλασσα. Προτιμώ να σταθμεύσω κάπου πιο πάνω, δηλαδή στον άξονα της Ναυαρίνου και να κατεβώ και ίσως να μην φτάσω στη θάλασσα.

Θα προτιμούσα σε κάποιο μέρος εκτός του κέντρου, αλλά αν έπρεπε να βρεθώ στο κέντρο θα επέλεγα το Tapper ή το Melting Pot, λόγω της περιοχής.

Αποφεύγω κάποιες περιοχές αμίχανες. Στη Μαρίνα Λεμεσού πάω λόγω των εστιατορίων, δηλαδή αν αυτά ήταν αλλού δε θα πήγαινα.

Η ταυτότητα διαμορφώνεται από πολλούς παράγοντες και σε κάποια φάση πρέπει όλοι να αποφασίσουμε ότι θα δημιουργήσουμε ένα branding, μια ταυτότητα. Στην Λεμεσό μπορεί και να μην αποφασίστηκε ακόμη αλλά μπορεί και να αποφασίστηκε εκ των πραγμάτων, δηλαδή να είτε κάποιος «δεν υπάρχει μια ταυτότητα, άρα ότι κάνω στην πόλη είναι καλό» ή «η Λεμεσός είναι μια πόλη που συνεχώς αλλάζει και αναπτύσσεται, άρα ανά πάσα στιγμή μπορεί να αλλάξει η εικόνα και μπορούν να φυτρώσουν πύργοι». Θεωρώ ότι ποτέ δεν προσδιόρισαμε τον χαρακτήρα της Λεμεσού, πέρα από το τετριμμένο «διατηρώ ότι είναι πετρόκτιστο στον πυρήνα της πόλης», το οποίο ήταν μια απόφαση πίσω από την οποία δεν κρυβόταν μια στρατηγική που να έλεγε «διατηρώ αυτό για να δημιουργήσω μια ταυτότητα και να τη διατηρήσω». Το θέμα είναι να σκεφτούμε ποια είναι αυτή η ταυτότητα που θέλω να διατηρήσω; Και γιατί θέλω να τη δημιουργήσω; Ποιος είναι ο σκοπός μας; Εγώ πάντα λέω ότι ο σκοπός είναι να δείξει η πόλη ότι έχει ιστορία και να τη σέβονται. Άρα, αν ξεκινήσει κανείς από εδώ και θέλει να δείξει την κοινωνιολογική ιστορία της πόλης, αρχίζει να σκέφτεται ότι πρέπει να διατηρήσει άλλα πράγματα – δηλαδή και μια πλούσια πετρόκτιστη κατοικία αλλά και ένα εργοστάσιο ή τις εργατικές κατοικίες. Πρέπει να διατηρήσει και μια αρχιτεκτονική που δεν είναι με Α κεφαλαίο, όπως ήταν το ξενοδοχείο «Κούριο», το οποίο

κατεδαφίστηκε και δεν ήταν κάτι ιδιαίτερο αρχιτεκτονικά, αλλά για τον κόσμο της Λεμεσού και το πώς συνδεόταν αυτό χωρικά με την πόλη ήταν σημαντικό. Είχε μια βεράντα που ήταν στο δρόμο, μπαίνοντας μέσα και βγαίνοντας έξω έβλεπες μια προέκταση του δημόσιου χώρου. Δεν είμαι ο τύπος που θα πω ότι τίποτα δεν πρέπει να κατεδαφιστεί, τα περισσότερα θα κατεδαφιστούν σε κάποια φάση αλλά πρέπει να αποφασίσουμε ποια πέντε πράγματα δεν θέλουμε να κατεδαφιστούν διότι αν δεν το αποφασίσουμε τώρα, μετά θα είναι αργά. Για παράδειγμα, η περιοχή των Δικαστηρίων και του Μουσείου δεν πρέπει να κατεδαφιστούν - εκεί είναι ο μοντερνιστικός χαρακτήρας της Λεμεσού -, κάποια από τα εργοστάσια στο Καρνάγιο όπως η ΚΕΟ, η ΣΟΔΑΠ, η Coca-Cola, η αποθήκη χαρουπιών, η πλατεία Ηρώων, οι εργατικές κατοικίες. Αν χαθούν όλα αυτά τα εργοστάσια και γίνουν πύργοι, τι θα γίνουμε; Ένα Ντουμπάι, μια έρημος χωρίς ιστορία στην οποία κτίστηκαν πύργοι. Άρα χρειαζόμαστε αποδεικτικά κομμάτια της ιστορίας για να δείξουμε ότι σαν Λεμεσός έχουμε μια ιστορία και ένα βάθος, δεν είμαστε ένα μεγάλο resort (μπφρ. θέρετρο).

Κινδυνεύει η ιστορία και η ταυτότητα της Λεμεσού. Εμείς πρέπει να αποφασίσουμε ποια είναι η ταυτότητα της και γιατί θα την αναδείξουμε. Αν πάω στο Λονδίνο ή στη Λισαβόνα, δεν θα παρατηρήσω ότι αλλάζουν μέρα με τη μέρα και αν πάρω ένα οδηγό όσα γράφει μέσα θα μπορώ να τα δω ακόμη και σήμερα. Εμείς καθορίζουμε τον χαρακτήρα της Λεμεσού. Εγώ προσωπικά θα έλεγα ότι πρέπει να δείξουμε ότι έχει μια αστική ιστορία η πόλη, οπότεν θα μας σέβονται και αυτό θα γίνει διατηρώντας τα κομμάτια που το δείχνουν αυτό το πράγμα όπως είπα και πιο πριν. Ο χαρακτήρας έχει να κάνει και με το πως διαφοροποιείσαι από τον άλλο. Η Λεμεσός ήταν η νέα βιομηχανική πόλη, η πόλη των κοινωνικών εξελίξεων. Σε αντίθεση με τη Λευκωσία, που ήταν ένα διοικητικό κέντρο. Θα έλεγα ότι τώρα η Λεμεσός βρίσκεται σε μια φάση που διερευνά να βρει τον χαρακτήρα και την ταυτότητα της και αυτό προέκυψε διότι έγιναν απερίσκεπτες ενέργειες, όπως για παράδειγμα να γίνει ο Δημόσιος Κήπος μια Disneyland. Σήμερα κάποιος αποφασίζει ότι θέλει να μετατρέψει σε Disneyland τον Δημόσιο Κήπο και δεν αντιλαμβάνεται ότι έχει μια ιστορία 120 χρόνων αυτός ο χώρος με ένα κοινωνιολογικό βάθος. Είναι ένας τεχνητός κήπος όπως έχει κάθε ευρωπαϊκή πόλη.

Κάποιες περιοχές που δείχνουν την κοινωνιολογική ιστορία της Λεμεσού πρέπει να τις αναδείξουμε. Σε κάποιες πρέπει να γίνει αυστηρή συντήρηση, όπως στον Κήπο. Είμαι της άποψης ότι στον Κήπο έπρεπε να γίνει μια εντελώς αυστηρή συντήρηση σε ό,τι έχει, ακόμη και το χύμα να παραμείνει χύμα.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Σ 20

30-50 | ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

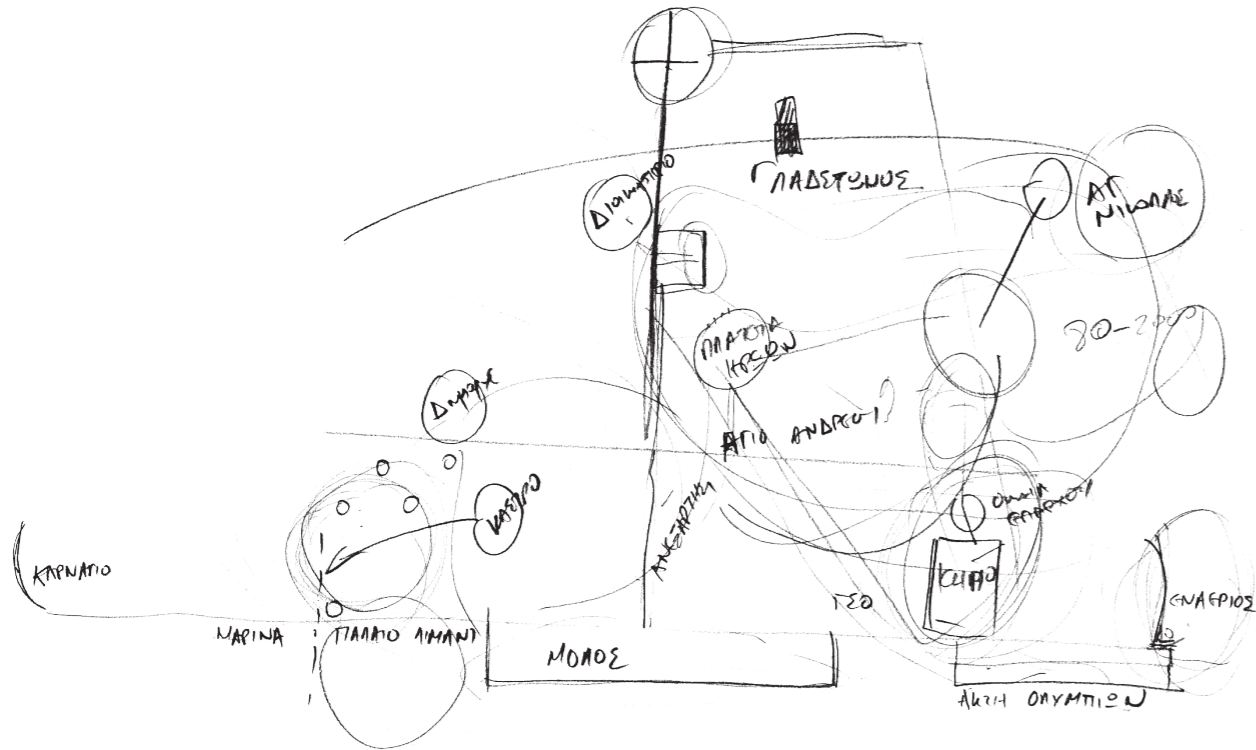
Το κέντρο είναι ένας δυναμικός οργανισμός, είναι κάτι που επεκτείνεται. Δηλαδή οι περιοχές για να καταλάβετε της Λεωφόρου Μακαρίου πριν 30 χρόνια ήταν όπως είναι σήμερα η Αγία Φύλα, μπορεί και πιο αραιή δόμηση. Κάποιοι θεωρούν ως κέντρο ακόμα και τον Κάψαλο, τον Αγ. Ιωάννη, περιοχές μέχρι την Ομονοίας που είναι πυκνή η δόμηση πλέον. Ή η Νεάπολη που δεν είναι στο κέντρο αλλά είναι μια από τις πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές της Κύπρου, όχι μόνο της Λεμεσού. Κάποιοι το ονομάζουν ως το ευρύτερο κέντρο αυτές τις πυκνές δομές της πόλης.

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»:

Το πρώτο πράγμα που μου έρχεται στο νου είναι το σπίτι μου... το πατρικό μου, η προσωπική μου ιστορία, τα σχολεία μου. Το πατρικό μου είναι περιοχή Αγ. Ζώνης, η οποία είναι λίγο πιο πάνω από τα αυστηρά όρια του κέντρου όπως καθορίζεται στο σχέδιο περιοχής κέντρου. Όμως εγώ, συνεχίζοντας και την προηγούμενη συζήτηση, θεωρώ ότι είναι μια πολύ κεντρική περιοχή της Λεμεσού. Εκκλησία της Αγ. Ζώνης. Είναι μια γνωστή περιοχή. Το σχολείο μου ήταν το Β' Δημοτικό Λεμεσού και μετά το Θέκλειο Γυμνάσιο και μετά το Λανίτειο Β', το οποίο ονομαζόταν τότε 5ο. Σκεφτείτε ότι μέχρι τα 18 μου έζησα σε αυτούς του χώρους άρα σίγουρα η προσωπική μου ιστορία είναι δεμένη με τη Λεμεσό. Οι φίλοι, η οικογένεια, η θάλασσα σίγουρα. Δεν είμαι... από τα άτομα τα οποία χαρακτηρίζουν τον εαυτό τους τόσο συνδεδεμένο με τη θάλασσα. Αλλά σίγουρα ήταν ένα κομμάτι σημαντικό. Πάντα αφιερώναμε χρόνο στη θάλασσα. Όχι μόνο το καλοκαίρι. Ακόμα και το φθινόπωρο και την άνοιξη πηγαίναμε συχνά θάλασσα με τους φίλους, με την οικογένεια κλπ. Άρα η θάλασσα είναι ένα σημαντικό στοιχείο το οποίο μου θυμίζει τη Λεμεσό. Πέρασα πολλές ώρες στον Μόλο, εγώ προσωπικά.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Όλες μαζί αποτελούν την εικόνα της Λεμεσού θα έλεγα. Διότι...τι είναι η Λεμεσός σήμερα; Είναι ένα κράμα από παλιές χαμηλές περιοχές (Εικόνα «Η οδός Αγκύρας»), νέες περιοχές που βρίσκονται κυρίως στην τουριστική περιοχή και είναι σύγχρονες περιοχές με ψηλά κτίρια (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από ένα ψηλό κτίριο»), πυκνές περιοχές πολυώροφων πολυκατοικιών που είναι οι περιοχές της Νεάπολης κυρίως, είναι οι περιοχές του κέντρου το οποίο βλέπω και εδώ μια εικόνα (Εικόνα «Η Λεωφόρος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'») είναι ένας συνδυασμός από παλιά κτίρια και νέα ψηλά κτίρια. Όλα αυτά δημιουργούν την εικόνα που έχω εγώ προσωπικά για τη Λεμεσό που είναι ένα συνονθύλευμα καλών και κακών επεμβάσεων στην πόλη. Και καλών και κακών. Νομίζω όλοι οι Λεμεσιανοί, αν τους ρωτήσεις, θα βρουν πολλά λάθη που θα ήθελαν να αλλάξουν... Δεν είναι εύκολο από εδώ και στο εξής. Όχι μόνο σύγχρονα λάθη. Πάντα υπήρχαν λάθη. Ειδικά από το 1974 και μετά, μετά την εισβολή δηλαδή, υπήρχε μια ανάγκη για άμεση αποκατάσταση πληθυσμού και δεν

υπήρχε οργανωμένο κράτος, τα πάντα ήταν υπό διάλυση. Δεν υπήρχε καν πολεοδομικός νόμος κατά τη περίοδο της εισβολής. Ήταν άναρχη η ανάπτυξη, κακή ανάπτυξη. Κακή με την έννοια ότι έπρεπε να γίνει η ανάπτυξη για να στεγαστεί κόσμος και έγινε μια σειρά από λάθη, πολεοδομικά λάθη. Ακόμα και αυτό έχει μπει στην ιστορία της Λεμεσού και συνθέτει έστω και με κακό τρόπο την εικόνα της. Γι' αυτό λέω ότι υπάρχουν και κακές και καλές στιγμές. Άρα είναι πολύ δύσκολο να επιλέξω μια εικόνα, θα αδικήσω την γενικότερη εικόνα που έχω για τη Λεμεσό. Γιατί είναι ένα συνονθύλευμα πραγμάτων. Θα τις επιλέξω όλες.

Λοιπόν εάν θεωρήσουμε ότι τα δυο όρια είναι το Καρνάγιο και ο Εναέριος, και έχουμε την Ανεξαρτησίας, Αγ. Ανδρέου. Λοιπόν το Καρνάγιο να σας πω ότι εδώ και πολλά χρόνια δεν αποτελεί σημαντικό στοιχείο της πόλης παρόλο που είναι μια ωραία ιστορία και ένα όμορφο σημείο, θα μπορούσε να είναι ένας πανέμορφος χώρος. Για να καταλάβετε οι σύγχρονοι Λεμεσιανοί μπορεί να μην το γνωρίζουν καν και να μην έχουν πάει ποτέ. Γενικά από το σημείο μηδέν - το οποίο είναι το Παλιό Λιμάνι - και δίπλα σήμερα η Μαρίνα μέχρι και το Νέο Λιμάνι, είναι η σκοτεινή όψη της Λεμεσού. Είναι τα «dark areas of Limassol» (μτφρ. σκοτεινές περιοχές της Λεμεσού). Είναι μια περιοχή άγνωστη. Ήταν μια περιοχή παλιών βιομηχανιών, οινόβιομηχανιών κυρίως. Δύσβατες περιοχές. Από την περιοχή μεταξύ του Καρνάγιου και του Νέου Λιμανιού νομίζω δεν μπορείς καν να περάσεις, είναι κλειστή, με συρματοπλέγματα, θυμίζει κατεχόμενη περιοχή παρά πόλη. Αυτό είναι και ένα οξύμωρο σημείο. Η Λεμεσός έχει ένα λιμάνι - ίσως το πιο σημαντικό μετά το 1974 - το οποίο όμως είχε την πλάτη του στην πόλη, μαζί και όλη αυτή η περιοχή. Ήταν άγνωστη, απρόσιτη, απρόσβατη...Επομένως ένα πολύ σημαντικό σημείο, που είναι γνωστό πλέον με μεγάλη επισκεψιμότητα είναι το Παλιό Λιμάνι και η Μαρίνα. Έχω την αίσθηση ότι το Παλιό Λιμάνι αγκαλιάστηκε πιο πολύ από τους Λεμεσιανούς παρά η Μαρίνα, ίσως επειδή είναι προϊόν ενός αρχιτεκτονικού διαγωνισμού, ίσως επειδή είναι πιο ανοιχτό, αναπτύχθηκε από την Αρχή Λιμένων παρά από έναν ιδιωτικό οργανισμό, δεν μπορώ να το ερμηνεύσω...Είναι πιο ανοιχτό. Και εγώ προσωπικά σίγουρα προτιμώ το Παλιό Λιμάνι. Στο Παλιό Λιμάνι πήγαινα από μικρός, παρόλο που ήταν gated (μτφρ. περιφραγμένο), δεν ήταν ανοιχτό. Όταν μπορούσαμε και πηγαίναμε στη προκουαία παράνομα, θυμούμαι κάποιες φορές μας θύμωναν, αλλά μας άρεσε. Μας άρεσε που είχαμε πρόσβαση σε ένα λιμάνι. Μας θύμιζε λίγο άλλες περιοχές, άλλες εποχές, θύμιζε λίγο νησί το οποίο έχει ένα λιμανάκι, είχε εικόνες που ήταν αγαπημένες. Μετά ξεκινά ο Μόλος, ένα πολύ σημαντικό και αγαπημένο σημείο και περιοχή. Είναι Μόλος, ΓΣΟ., ζωολογικός κήπος, και πλέον και η Ακτή Ολυμπίων η οποία νομίζω συνεχίζει και λίγο μετά τον Εναέριο. Είναι μια περιοχή που αναπτύχθηκε, αγαπημένη περιοχή για όλους τους Λεμεσιανούς. Ίσως είναι από τις πολύ λίγες περιοχές στον κόσμο όπου έχεις αστικό περιβάλλον και θάλασσα, καθαρή, προσβάσιμη. Μιλούμε ότι έχεις αστικό περιβάλλον της τάξης της Λεμεσού, δηλαδή μια μεγαλούπολη. Γιατί είναι μια μεγαλούπολη η Λεμεσός, τουλάχιστον σε έκταση είναι

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντάς τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

μεγαλούπολη. Επομένως μια μεγαλούπολη η οποία έχει άμεση πρόσβαση σε θάλασσα είναι κάτι το οποίο νομίζω είναι σπάνιο και εντυπωσιάζει όχι μόνο τους επισκέπτες αλλά και τους Λεμεσιανούς. Τους δίνει μια ποιότητα ζωής η οποία τουλάχιστον αποζημιώνει από τα άλλα κακά της Λεμεσού, τα οποία είναι αρκετά. Λοιπόν, πηγαίνοντας προς τα πάνω, πάμε προς Ανεξαρτησίας, Αγ. Ανδρέου, περιοχές Δημαρχείου, Διοικητηρίου, Πενταδρόμου, Τζαμούδας, Γλάδστωνος...σας λέω τώρα περιοχές οι οποίες είναι σημαντικές, σημαδιακές και πάνε μέχρι το roundabout (μτφρ. κυκλικός κόμβος) του Αγ. Νικολάου. Ο κόμβος του Αγ. Νικολάου που και πολεοδομικά ανήκει μέσα στην περιοχή του κέντρου και κατεβαίνει μέχρι τον Εναέριο. Μέρος του Εναερίου είναι μέσα στο κέντρο. Πέρα από τις πολυκατοικίες Κανίκα σταματά το κέντρο. Οι πολυκατοικίες Κανίκα είχαν συνδεθεί με τις εξόδους της νεολαίας των δεκαετιών 80' και 90'. Όσο και να σας φαίνεται παράξενο, όλη η νεολαία πήγαινε εκεί. Τώρα μιλάμε, για να δείτε τη σχέση που είχαν οι Λεμεσιανοί με τη θάλασσα...είμαστε σε μια πόλη που έχει μια παραλία πέραν των 10 χιλιομέτρων και πηγαίναμε σε μια πάροδο της Λεμεσού για τις εξόδους μας. Το σύμπλεγμα των πολυκατοικιών εκεί στον Εναέριο έτσι ονομαζόταν, Κανίκα. Αλλά δεν πηγαίναμε μέχρι τη θάλασσα. Οι ηλικίες μου, ακόμα και λίγο πιο μεγάλοι ως την εφηβική ηλικία, πηγαίναμε εκεί. Μια δεκαετία διήρκησε αυτή η έξαρση στον Εναέριο όπου υπήρχαν κάποια φαστφουντάδικα, παγωτατζήδικα, σφαιριστήρια που ήταν πολύ σημαντικό κομμάτι της νεολαίας τότε. Η τουριστική ήταν ένας παράλληλος πυρήνας που ήδη υπήρχε ή εξελισσόταν παράλληλα. Ήταν ένας άλλος πόλος, αλλά και πάλι να σας πω ότι η περιοχή εκείνη δεν είχε επαφή με τη θάλασσα. Ήταν πράγματι ο παραλιακός δρόμος αλλά σε εκείνο το σημείο υπήρχαν οικοδομές στην πλευρά της παραλίας. Επομένως είχαν αναπτυχθεί δύο πόλοι από το 80' μέχρι και το 2000 οι οποίοι ήταν οι χώροι διασκέδασης σε μια παραλιακή πόλη οι οποίοι δεν είχαν επαφή με τη θάλασσα. Ένα άλλο πολύ σημαντικό κομμάτι για τη Λεμεσό, που ξέχασα να σας το πω, είναι η Πλατεία Ηρώων. Η Πλατεία Ηρώων ήταν ένα άλλο σημείο, το οποίο ήταν και χώρος αναψυχής αρκετά πιο πριν. Ήταν ο χώρος ο οποίος για κάποια περίοδο, λόγω των καμπαρέ, ήταν οι κόκκινες περιοχές της Λεμεσού. Ντρεπόσουν να περάσεις, φοβόσουν να μην σε δει κάποιος γιατί μπορεί να νόμιζε ότι πήγαινες στο καμπαρέ, στις σεξεργάτριες της περιοχής. Πολύ όμορφη περιοχή. Η μοναδική ίσως αστική πλατεία που είχε η Λεμεσός. Είχε συνδεθεί με αυτή τη δραστηριότητα. Τώρα μιλάμε για καμπαρέ τα οποία ήταν κάποια κακέκτυπα των καμπαρέ του Παρισιού. Είχαν και τα ίδια ονόματα με κάποια γνωστά καμπαρέ του Παρισιού. Ήταν μια αμφιλεγόμενη περίοδος της Πλατείας Ηρώων, αλλά ήταν πάντα ένα ιστορικό σημείο. Ήταν το Θέατρο Ριάλτο εκεί, ήταν το Γιорδαμλή (σινεμά) δίπλα. Είναι ένα σημείο που θα έβαζα σε αυτόν το χάρτη. Οπότε έχουμε εδώ το Δημαρχείο, εδώ Αγ. Ανδρέου, έχουμε το Διοικητήριο το οποίο ήταν επί αγγλοκρατία νοσοκομείο αλλά μετά το 60' έγινε Διοικητήριο, έχουμε το ζωολογικό κήπο, την Οικία Επάρχου και το Αρχαιολογικό Μουσείο.

Σήμερα; Ίσως ένα κυκλικό σήμα με ένα διαβατήριο στο κέντρο; Είναι το πρώτο πράγμα που μου έρχεται, δεν ξέρω αν είναι κακία... Παιδιά, είμαι πολύ πικραμένος με τη Λεμεσό. Εγώ λέω ότι η Λεμεσός από τον παραλιακό δρόμο και νότια, που δεν έχει τίποτα σχεδόν, είναι ίσως η πιο όμορφη πόλη στον κόσμο. Το θέμα είναι ότι από τον παραλιακό και κάτω δεν έχει πόλη, είναι μόνο η θάλασσα. Η Λεμεσός έχει πολύ όμορφη δομή, έχει πολύ όμορφη προσβάσιμη θάλασσα. Όπως σας είπα ξανά, είναι από τις λίγες πόλεις που έχει καθαρή θάλασσα, τουλάχιστον κατά περιόδους είναι καθαρή.

Έτσι τώρα αυτή η ερώτηση... δεν είναι πράσινη, δεν έχει δημόσιες συγκοινωνίες, δεν είναι φιλική για τον κόσμο, δεν είναι φιλική για τα παιδιά. Όταν έχεις οικογένεια καταλαβαίνεις. Πάντα σε σύγκριση με την Ευρώπη, δεν κάνω σύγκριση με τη Καμπούλ ή το Νέο Δελχί ή την Τζακάρτα. Κάνω σύγκριση με πόλεις όμορφες της Ευρώπης. Δεν μιλούμε για τις πλούσιες και διάσημες πόλεις, μιλάμε ακόμα και για μια κωμόπολη ή μέση πόλη της Γερμανίας, της Γαλλίας, των σκανδιναβικών χωρών. Δεν είναι φιλική πόλη η Λεμεσός. Ειδικότερα δεν είναι φιλική για την οικογένεια. Δεν είναι φιλική... έχει το σύνδρομο της Καλιφόρνια η Λεμεσός. Ξέρετε στη Καλιφόρνια ο κόσμος - ειδικά της χαμηλής εισοδηματικής τάξης - ψάχνει σκιά κυριολεκτικά. Είναι μια τόσο ζεστή πόλη, με ελάχιστο πράσινο. Το πράσινο βρίσκεται στις πλούσιες περιοχές και τα χαμηλά στρώματα υποφέρουν από τη ζέστη. Ψάχνουν κυριολεκτικά σκιά. Η Λεμεσός έχει αυτό το σύνδρομο, είναι λίγο το πράσινο της, δεν είναι σωστή η δομή της, έχουμε χάσει την ανθρώπινη κλίμακα, διότι υπάρχουν κενά. Έγινε με τέτοιο τρόπο η δόμηση μας που εκείνο που είχε η παλιά πόλη - δομή που δημιουργούσε σκιασμένες πορείες και στενά δρομάκια - είναι δύσκολο να τα έχεις τώρα με την κίνηση και τα αυτοκίνητα.

Προσπαθώ να βρω μια εικόνα, ένα σήμα που να χαρακτηρίζει τη Λεμεσό και δυσκολεύομαι να σκεφτώ κάτι άλλο πέρα από ένα διαβατήριο. Διότι δυστυχώς στη Λεμεσό γίνεται μία - άνευ προηγούμενου - εκδίωξη του τοπικού πληθυσμού λόγω ακρίβειας. Γι' αυτό το συνδέω με τα διαβατήρια διότι έχει να κάνει με τον τρόπο που ήρθε κόσμος από υψηλές εισοδηματικές τάξεις ή ακόμα και κόσμος που δεν είναι με διαβατήρια αλλά είναι με permanent residency (μτφρ. πρόγραμμα μόνιμης κατοικίας), οι οποίοι είναι πολύ χρήσιμοι κατά τα άλλα. Πάρα πολύ χρήσιμοι, δεν το λέω ρατσιστικά. Μου αρέσει πάρα πολύ το multicultural (μτφρ. πολυπολιτισμικότητα) σε μια πόλη, αλλά εδώ γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να γίνεται μια μορφή διαχωρισμού. Γίνεται μια δυσβάσταχτη κατ' αρχή οικονομική κατάσταση στην πόλη - ειδικά για τα χαμηλά στρώματα - και νομίζω ότι δεν γίνεται ένα καλό blending (μτφρ. ανάμειξη). Δεν φτάνει με κανένα τρόπο οι ξένοι που έρχονται. Ειδικά για τους αλλοδαπούς που είναι χαμηλών τάξεων, όπως για παράδειγμα αυτοί που δουλεύουν σε foody και τους βλέπουμε στους δρόμους με τα ποδήλατα, είναι ακόμα χειρότερη η ζωή στη Λεμεσό. Τα

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

πάντα είναι πανάκριβα, η πρόσβαση σε οτιδήποτε πέρα από τα πολύ βασικά για να ζήσουν είναι σχεδόν απρόσιτη. Εδώ είναι δύσκολη η πρόσβαση σε άτομα τα οποία πίνουν ένα πιο καλό μισθό. Οπότε ποιο είναι το σήμα της πόλης; Ένα σύμβολο με ένα διαβατήριο.

Σίγουρα το σχολείο μου πρώτα απ' όλα. Ιδιαίτερα το Θέκλειο το οποίο είναι λίγο έξω από το κέντρο της πόλης, είναι στην περιοχή της Αγ. Ζώνης, και μετά θα έλεγα την περιοχή του Κάστρου που άρχισε να εξελίσσεται και να γίνονται κάποιες καφετέριες ειδικά μετά το 2000. Ύστερα από λίγο καιρό έγινε και η ανακαίνιση του δυτικού κέντρου. Η «ανάπλαση» όπως την ονόμασαν του δυτικού κέντρου. Το Κάστρο ήταν ο πρώτος πυρήνας. Οπότε το σχολείο και το Κάστρο είναι περιοχές από το κέντρο που τις θυμάμαι πάντα με αγάπη. Εκεί ήταν οι πρώτες αστικές καφετέριες που έγιναν εκείνη την εποχή και γενικότερα οι περιοχές γύρω από το κάστρο άρχισαν να αναπτύσσονται και να δημιουργούν αυτή την κουλτούρα. Ο κόσμος άρχισε να φεύγει από τον Εναέριο και άλλους χώρους που ήταν άσχημοι. Γιατί η τουριστική και ο Εναέριος ήταν άσχημοι χώροι. Σκεφτείτε το Καπικά παιδιά, αυτοί οι όγκοι και από κάτω στα ισόγεια να πηγαίνουν όλοι οι έφηβοι, ακριβώς δίπλα να τρέχουν αυτοκίνητα. Ήταν και επικίνδυνα. Γύρω από το Κάστρο λοιπόν άρχισε να αναπτύσσεται μια κουλτούρα και μετά επεκτάθηκε σε όλο το δυτικό μέρος της Λεμεσού και τελικά στο κέντρο. Πλέον στη νέα ζωή που δημιουργήθηκε, μαζεύτηκαν καλλιτέχνες, μαζεύτηκαν οργανώσεις, θεατρικοί οργανισμοί, μια γενικότερη πολιτιστική ανάπτυξη και επειδή συμμετείχα κι εγώ ένιωσα αυτή την αλλαγή. Εγώ δεν ήμουν για παράδειγμα η γενιά των κανταδόρων, ή του καρναβαλιού, ήταν ίσως πιο παλιές γενιές που μπορούν να σας πουν για αυτές τις γιορτές και το πόσο σημαντικές ήταν για τη πολιτιστική ζωή της πόλης. Υπήρχε πάντα πολιτιστική κίνηση στη Λεμεσό. Εγώ νομίζω όχι πολύ σπουδαία, μπορεί να υπερβάλουμε πολλές φορές. Αλλά οι νέες ομάδες, η πραγματικά νέα πνοή στη Λεμεσό νομίζω άρχισε μετά το 2000. Νέα άτομα, νέα μυαλά. Γίνεται η αναπαλαίωση του Ριάλτο και δίπλα δημιουργείται και η στέγη σύγχρονου χορού. Δεν θα ήταν υπερβολή να πω ότι... ξεκινά μια νέα πολιτιστική εποχή για τη Λεμεσό με την αναπαλαίωση του Ριάλτο. Έφερε τα πάνω κάτω. Την ίδια ώρα γίνεται η αναπαλαίωση του κέντρου. Η Πλατεία Ηρώων δεν αναπαλαιώθηκε, αλλά της δόθηκε μια άλλη ζωή. Άρχισαν να φεύγουν τα καμπαρέ μετά την ανακαίνιση. Κάποιοι λένε ότι δεν ήταν καλό που έφυγαν όλα τα καμπαρέ. Δεν σημαίνει ότι πρέπει να διώχνεις αυτά τα πράγματα, το ιδανικότερο είναι να συνυπάρχουν. Είναι ψευδό - ηθική να πεις ότι δεν θέλουμε αυτά τα πράγματα γιατί διαφωνούμε, από τη στιγμή που υπάρχουν. Εντάξει βέβαια τα καμπαρέ είχαν συνδεθεί και με την εκμετάλλευση των γυναικών, έφερναν ξένες, δεν υπήρχε αυτός ο ρομαντισμός του Παρισιού, που ίσως και εκεί υπήρχε εκμετάλλευση αλλά όχι σε τόσο βαθμό όσο εδώ. Αλλά ναι, σιγά – σιγά η περιοχή αλλάζει, η Πλατεία αλλάζει. Ενώ ξεκινά από το Ριάλτο, ταυτόχρονα η περιοχή του κάστρου και του ειδικού κέντρου που αναπαλαιώθηκε είναι επίσης ένας σημαντικός πόλος και ξεκινά μια νέα πολιτιστική δράση. Πολιτιστική

δράση δεν εννοώ μόνο κάποια καταστήματα που άνοιξαν. Είναι και κάποιες ομάδες που αρχίζουν να δραστηριοποιούνται, κάποια θέατρα που αρχίζουν να γίνονται, η αναπαλαίωση της Β' Δημοτικής Αγοράς που στέγασε το Θέατρο Ένα. Για μένα νέα πολιτιστική δράση είναι και το γεγονός ότι έγιναν αυτές οι καφετέριες που έλειπαν από τους νέους στη Λεμεσό. Δεν υπήρχαν καφετέριες όπως σε άλλες χώρες ή όπως γινόταν στην Ελλάδα κυρίως, που υπήρχαν αστικές καφετέριες, που μπορούσαν να βρεθούν οι παρέες. Μετά το 2000 έγιναν όλα αυτά. Είναι αυτή η πολιτιστική εξέλιξη που σας λέω. Το Antique (καφετέρια), που είναι σήμερα στο Κάστρο υπήρχε πριν να γίνει η αναπαλαίωση της περιοχής. Προηγούμενως γύρω από το κάστρο υπήρχαν δρόμοι με άσφαλο και το Antique ήταν το πρώτο που άνοιξε και θύμιζε αστική καφετέρια – μπαράκι. Προηγούμενως το κέντρο ήταν εντελώς κενό. Πολύ παλιά να σας πω ότι υπήρχαν ταβέρνες στην παραλιακή, που πήγαινε ο κόσμος. Υπήρχαν και στο κέντρο ταβέρνες και είχε ζωή επί καιρό Γιορδαμλή. Επίσης η Πλατεία Ηρώων όταν ήταν στα πάνω της πήγαινε ο κόσμος, δεν ντρέπονταν. Υπήρχαν και τα καμπαρέ, αλλά ήταν ένα αγαπημένο μέρος των Λεμεσιανών τα πολύ παλιά χρόνια. Τα καλοκαιρινά σινεμά στο καλοκαιρινό Γιορδαμλή και κάποια άλλα. Ήταν περιοχές που έσφυζαν από ζωή. Μετά την εισβολή όμως και μέχρι το 2000 ήταν λες και εγκαταλείφθηκε το κέντρο εντελώς από οποιαδήποτε δραστηριότητα. Η ανάπλαση όμως του κέντρου και του Ριάλτο βοήθησαν πάρα πολύ και δημιουργήθηκαν αυτές οι νέες εστίες. Έγινε και η Ακτή Ολυμπίων που συνέδεσε το νέο κέντρο. Αργότερα έγινε και το Παλιό Λιμάνι, φτιάχτηκε ξανά ο Μόλος διότι είχε το κακό του το χάλι για πολλά χρόνια. Επομένως όλες αυτές οι δράσεις και μαζί και οι επενδύσεις που ήρθαν από το εξωτερικό ανέβασαν την Λεμεσό πολιτιστικά. Ύστερα από τις επενδύσεις της πόλης από τα διαρθρωτικά ταμεία με τη βοήθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης άρχισε να εμφανίζεται και έντονη δραστηριότητα από ξένους επενδυτές. Το 2011 – 2012 δηλαδή εμφανίζεται το Olympic Residence (ψηλά κτίρια) και οι μεγάλες αναπτύξεις. Ξεκινάμε δηλαδή να μπαίνουμε στην περίοδο των μεγάλων αναπτύξεων στη Λεμεσό. Όλα αυτά δηλαδή που βλέπουμε είναι μια πρόσφατη υπόθεση αλλά πολλά πράγματα δεν μπορέσαμε να τα αφομοιώσουμε ή να έχουμε σωστά αντανakλαστικά για να τα τροχοδρομήσουμε με πιο σωστό τρόπο.

Έχω 2 – 3 αγαπημένες διαδρομές και πάντα ξεκινούν από το γραμμικό πάρκο Γαρύλλη γιατί εκεί βρίσκεται και το σπίτι μου. Εγώ μένω στην περιοχή της Τεχνικής Σχολής που είναι λίγο πιο πάνω από τα αυστηρά όρια του κέντρου, αλλά είναι εντελώς κεντρική περιοχή, εκεί που ήταν και οι τουρκογειτονιές. Το γραμμικό πάρκο είναι μια ωραία διαδρομή, η μοναδική πράσινη διαδρομή. Και επειδή έχω μωρά, πολλές φορές κάνω αυτή τη διαδρομή και με τα μωρά είτε περπατητοί είτε με τα ποδήλατα. Η αλήθεια υπάρχουν αρκετές λεπτομέρειες που θα μπορούσαν να επιλυθούν καλύτερα, όπως η ασυνέχεια της διαδρομής. Λίγο να είχαμε τη κουλτούρα ότι προηγείται ο πεζός θα ήταν καλύτερα τα πράγματα. Πρέπει να σκεφτόμαστε

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

διαφορετικά, είναι θέμα κουλτούρας που δεν την έχουμε και τώρα καλλιεργείται διότι τώρα έχουμε αυτές τις ανάγκες. Γι' αυτό λέμε ότι δεν είναι μια φιλική πόλη, ως προς τους πεζούς. Όταν δεις όλες τις λεπτομέρειες θα καταλήξεις σε αυτό το συμπέρασμα με μαθηματική ακρίβεια. Οπότε από το σπίτι μου ξεκινώ από το γραμμικό πάρκο και έχω δύο επιλογές. Η μία επιλογή είναι να περάσω από το τζαμί στην οδό Αγκύρας και να πάω στο Κάστρο. Πάντα περνώ από το Κάστρο, μου αρέσει. Μετά από το Κάστρο κατεβαίνω στο Μόλο εκεί στα όρια του Παλιού Λιμανιού και της προκουμαίας. Συνήθως διασχίζω το Μόλο, ίσως και την Ακτή Ολυμπίων μέχρι το Θαλασσάκι (καφετέρια) και πίσω. Η άλλη επιλογή είναι στο σημείο του Κάστρου, παρά να κατέβω στον Μόλο, να συνεχίσω μέσα στην πόλη στην οδό Αγ. Ανδρέου και να περιπλανηθώ λίγο στα στενά που μου αρέσουν. Πολλές φορές μπορεί να καταλήξουμε και στη σημερινή πλατεία ΤΕΠΑΚ που άρχισε να εξελίσσεται σαν μια ωραία αστική πλατεία.

Πολύ ενδιαφέρον ερώτηση. Το πιο πιθανό είναι οι περιοχές που μου αρέσουν στη Λεμεσό. Είτε στο Μόλο, είτε στην παραλία, είτε κάπου στο κέντρο. Ίσως σε μια ωραία καφετέρια όπως το «Π». Μια πιο οικεία τοποθεσία, με απαλή μουσική. Σίγουρα θα προτιμούσα μια περιοχή με τη γραφικότητα του κέντρου. Με ένα φίλο θα επέλεγα το ίδιο δεν τα διαχωρίζω. Εγώ όποτε βγαίνω με την παρέα μου - επειδή δεν θέλω να χρησιμοποιώ το αυτοκίνητο - πηγαίνουμε πάντα στο κέντρο, είναι κανόνας. Άρα, είτε περπατητός είτε με ποδήλατο, βρισκω τη παρέα μου στο κέντρο.

Αποφεύγω όχι λόγω άσχημων συναισθημάτων αλλά για πρακτικούς λόγους το ανατολικό κέντρο διότι δεν έχει γίνει ανάπλαση, οπότε δεν υπάρχει προσβασιμότητα. Εγώ δεν πάω ποτέ στο κέντρο με αυτοκίνητο, πάω μόνο με ποδήλατο ή με τα πόδια. Ανατολικό κέντρο εννοώ από την Ανεξαρτησίας και ανατολικά. Η ανάπλαση του κέντρου έγινε μέχρι την Ανεξαρτησίας και λίγο γύρω από την Πλατεία Ηρώων. Η περιοχή όμως της εκκλησίας της Αγ. Τριάδας, Δημοτικής Βιβλιοθήκης, αυτές οι περιοχές θα μπορούσαν να είναι υπέροχες. Δηλαδή νότια της ανατολικής Γλάδστωνος και μέχρι τον ζωολογικό κήπο δεν είναι προσβάσιμες. Υπάρχει το Μουσείο Θεάτρου, πολλά ωραία σημεία με παλιές αποθήκες που δυστυχώς δεν είναι εύκολα προσβάσιμες. Μετά είναι η Οικία Επάρχου στο ζωολογικό κήπο, που πάλι δεν επισκέπτομαι συχνά ίσως επειδή ακριβώς η προσβασιμότητα είναι προβληματική. Υπάρχει προγραμματισμένο σχέδιο περίπου από το 2000 για να γίνουν αυτά τα έργα. Αλλά δεν έγιναν. Δηλαδή όπως έγινε η ανάπτυξη του δυτικού κέντρου και είναι τόσο ωραία, θα μπορούσε να είναι και το ανατολικό κέντρο έτσι και να συνδεθούν όλα αυτά τα ωραία σημεία μεταξύ τους. Η Αγ. Ανδρέου θα μπορούσε να γίνει καλύτερη... το ανατολικό της μέρος δεν είναι προσβάσιμο, είναι η Βιβλιοθήκη, είναι το ίδρυμα Πάνος Σολομωνίδη, είναι η εκκλησία της Αγ. Τριάδας, ο ζωολογικός κήπος, Οικία Επάρχου, το ΓΣΟ. Είναι πολλά

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

πράγματα ασύνδετα. Ξεχάσαμε να αναφέρουμε και το ΤΕΠΑΚ που ήταν μια σημαντική πνοή στην πόλη. Εγώ είμαι από εκείνους που πιστεύουν ότι ήταν πολύ χρήσιμο. Ήταν μία από τις παραμέτρους που έδωσαν αυτή τη σύγχρονη μορφή στο κέντρο και το έκαναν πιο ζωντανό. Το ΤΕΠΑΚ άρχισε να λειτουργεί γύρω στο 2008-2010.

Ούτε η Μαρίνα μου αρέσει, δεν ξέρω αν είναι πιο ιδεολογικό το θέμα. Πολλοί λένε ότι είναι χρήσιμη η μαρίνα, ότι φέρνει μια επένδυση, φέρνει χρήμα αλλά για μένα δεν είναι χρήσιμη. Είναι μια gated (μτφρ. περιφραγμένη) ανάπτυξη, μη προσβάσιμη προς το κοινό. Είναι ξένο προς τους ντόπιους αλλά δεν με ενοχλεί τόσο το ξένο όσο ο μη προσβάσιμος πλούτος, δηλαδή είτε Κύπριοι ήταν εκεί, είτε Ρώσοι είναι το ίδιο. Θα σας κάνω μια σύντομη ιστορική αναδρομή. Η Λεμεσός δεν είχε ποτέ σημεία που να υπήρχε ταξικός διαχωρισμός, δεν ήταν σαν το Μόντε Κάρλο ή άλλα κέντρα πόλεων που είναι τόσο ακριβά που δεν μπορείς να μπεις. Δεν υπήρχε κάτι τέτοιο στη Λεμεσό. Υπήρχαν πλούσιοι, υπήρχαν φτωχοί αλλά η Λεμεσός δεν χαρακτηριζόταν από αυτόν τον διαχωρισμό. Δεν υπήρχαν χώροι που να πήγαιναν οι πολύ πλούσιοι, και αν υπήρχαν δεν το ξέραμε. Ήταν κρυφό, ήταν μυστικές στοές, ήταν οι κατοικίες τους ίσως αλλά δεν ήταν δημόσιοι χώροι. Η μαρίνα είναι εξ ορισμού ο ταξικός διαχωρισμός σε μια πόλη. Άρα θα μπορούσα να πω ότι αποφεύγω και τη Μαρίνα ή οποιοδήποτε χώρο που υπάρχει έντονη ταξική διαφορά. Για να καταλάβετε μια φορά πήγα με το γιο μου και κάτσαμε στη Μαρίνα εκεί στην άκρη που είναι η θάλασσα και σε 20 δευτερόλεπτα ήρθε ο φύλακας και μας είπε ότι δεν δικαιούμαστε να κάτσουμε εκεί, και του είπα ότι δεν υπάρχουν παγκάκια. Παιδιά, δεν υπάρχει παγκάκι να κάτσεις στη Μαρίνα. Ξέρετε γιατί; Για να πας να κάτσεις στα μαγαζιά. Δεν μου αρέσει εμένα αυτό το πράγμα. Δεν ξέρω πως το βλέπουν οι άλλοι αλλά εμένα δεν μου αρέσει. Ο Μόλος και το Παλιό Λιμάνι δεν έχουν καμία σχέση. Στο Παλιό Λιμάνι υπάρχουν παγκάκια, ακόμα και στους βράχους θα δεις κάποια παιδιά να κάθονται.

Είναι διάφορα πράγματα που μας φέρνουν στο συμπέρασμα ότι τελικά ο Λεμεσιανός αποξενώθηκε από τη πόλη του. Δεν το λέμε ρατσιστικά...απλά η δομή της πόλης τόσο πολεοδομικά όσο και διοικητικά, ή ακόμα και το θέμα της γλώσσας ότι δηλαδή στο κέντρο της πόλης δεν μπορείς να εξυπηρετηθείς στα ελληνικά αλλά μόνο στα αγγλικά ή τα ρωσικά είναι μια συνέχεια αυτής της αποξένωσης. Δεν είμαστε ξενοφοβικοί. Από το multicultural δεν ζημίωσε ποτέ καμιά χώρα, μόνο θετικά μπορεί να έχει και οικονομικά και πολιτιστικά. Όλα τα ρεύματα στην τέχνη έγιναν γιατί υπήρχαν αναμείξεις πληθυσμών. Εάν δούμε την Blues, την Jazz, τα ρεύματα τέχνης, οτιδήποτε ήταν προϊόν πολυπολιτισμικότητας. Σε εμάς δεν ξέρω αν γίνεται αυτή η ανάμειξη των πληθυσμών, μάλλον γίνεται ένας διαχωρισμός γιατί δεν γίνεται με τις σωστές προϋποθέσεις νομίζω. Μπορεί και να γίνει όμως. Ας είμαστε αισιόδοξοι ότι κάποτε θα γίνει αυτή η ανάμειξη. Αυτή τη στιγμή όμως γίνεται με τέτοιο

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

τρόπο ώστε να υπάρχει μια μορφή εκδίωξης, το λεγόμενο gentrification (μτφρ. αναβάθμιση μιας υποβαθμισμένης περιοχής) και αυτό είναι πολύ κακό. Αυτή η μορφή πληθυσμιακής αλλοτρίωσης μιας περιοχής δεν είναι ανάμειξη πληθυσμών, δεν είναι ανάμειξη τάξεων, ανάμειξη αναγκών, δεν είναι αυτό που λέμε να δημιουργούμε synergies (μτφρ. συνέργειες) χρήσεων όπως λέμε στον πολεοδομικό σχεδιασμό.

Οι περισσότερες αλλαγές ακριβώς επειδή δημιουργούν μια αποξένωση του τοπικού πληθυσμού, δεν μπορεί εύκολα να υποστηρίξει κανείς ότι ταυτίζονται με το χαρακτήρα της Λεμεσού. Από την άλλη βέβαια, ξανά λέω ότι η πόλη είναι ένας πολύ δυναμικός οργανισμός που αλλάζει συνεχώς. Σίγουρα δεν θα μπορούσε να παραμείνει η Λεμεσός όπως ήταν και σίγουρα θεωρώ θετική εξέλιξη να υπάρχουν ξένοι πληθυσμοί ώστε να συνυπάρχουν και να αλληλεπιδρούν. Το πρόβλημα που με φοβίζει και με απογοητεύει είναι ότι γίνεται μια ανάπτυξη που έχει ένα έντονο ταξικό χαρακτήρα, δηλαδή δημιουργούνται gated χώροι, κλειστοί χώροι, πολυτελείς χώροι οι οποίοι καθορίζουν πλέον ένα μέλλον της Λεμεσού που λίγο με τρομάζει. Αυτή είναι η μία πτυχή. Η άλλη πτυχή που γίνεται και πολλές φορές δεν με κάνει αισιόδοξο είναι ότι η Λεμεσός εξελίσσεται πληθυσμιακά και γίνονται πολλές αναπτύξεις χωρίς να γίνεται ανάλογη ανάπτυξη στην υποδομή της. Δηλαδή να εξελίσσονται τα μέσα μαζικής μεταφοράς, να εξελίσσονται τα σχολεία και να γίνονται πιο φιλικά και σύγχρονα, να υπάρχουν αξιόλογοι χώροι πρασίνου, να υπάρχουν νοσοκομεία και παροχές που μπορούν να υποστηρίξουν τον κόσμο. Για παράδειγμα δεν υπάρχουν γηροκομεία. Ξέρετε πόσο κατάρρα είναι να λέμε παντού ότι η Λεμεσός είναι μια εξελιγμένη πόλη, η οποία είναι ένας δυναμικός οργανισμός, έρχονται επενδύσεις και να μην υπάρχουν γηροκομεία; Να μην υπάρχουν δηλαδή χώροι που θα μπορούν να φιλοξενήσουν με αξιοπρέπεια τους ηλικιωμένους. Άρα το δεύτερο πράγμα που με τρομάζει είναι ότι οι υποδομές της πόλης, αυτές που θα δώσουν το ανθρώπινο στοιχείο της πόλης, τη φιλικότητα της πόλης, οι πεζόδρομοι δηλαδή, οι λωρίδες πρασίνου, η σύνδεση των σημαντικών σημείων δεν γίνονται, και αν γίνονται κάποιες φορές δεν γίνονται ορθολογιστικά. Είναι ανύπαρκτη η υποδομή πολλές φορές και η γενικότερη εξέλιξη της πόλης είναι πολύ πιο πίσω από την ιδιωτική εξέλιξη και τις επενδύσεις.

Με λίγα λόγια η εξέλιξη της Λεμεσού, αυτές οι αλλαγές που είπαμε, δεν γίνονται με αειφόρο τρόπο. Μπορεί να ακουστεί βαρύ, αλλά γίνονται πολύ τυχοδιωκτικά. Χωρίς κοινωνικό πλάνο. Και δεν είμαι 100% σίγουρος αν ξέρω τι φταίει. Σίγουρα όλοι έχουμε ευθύνη. Περισσότερη ίσως έχουν αυτοί που βρίσκονται στην εξουσία. Για παράδειγμα η περίοδος που λέγαμε ότι ήταν μεταξύ 70' – 2000 όπου ήταν τα «dark ages» (μτφρ. σκοτεινά χρόνια) του κέντρου ή η περιοχή που ονομάζεται «dark area» (μτφρ. σκοτεινή περιοχή) της Λεμεσού μεταξύ παλαιού και Νέου Λιμανιού, θεωρώ είναι καθαρά ευθύνη των Δημάρχων και της ηγεσίας της

Λεμεσού και του κράτους. Αλλά πρώτα απ’ όλα των Δημάρχων. Αυτός που θα έχει όραμα και θα δουλέψει, αυτός θα έχει την κύρια ευθύνη. Σίγουρα και ο κόσμος έχει ευθύνη, πάντα οι κάτοικοι έχουν ευθύνη. Αλλά τη μέγιστη ευθύνη την έχει η εξουσία. Άρα πολύ θεωρητικά την ευθύνη για τα κακώς έχοντα της πόλης μας, αλλά και για άλλες πόλεις της Κύπρου, έχει η εξουσία. Η κυπριακή κοινωνία είναι μια κοινωνία που δεν ωρίμασε. Τουλάχιστον δεν ωρίμασε γρήγορα. Αυτό φάνηκε και από το κυπριακό πρόβλημα, και από τις εξελίξεις και τις επιλογές μας. Μετά από το 1960 έπρεπε ίσως να ωριμάσουμε γρηγορότερα για να μην καταλήξουμε στα «ναρκωτικά», συμβολικά το λέω. Ένα παιδί φεύγει από την οικογένεια του 18 χρονών και πάει να σπουδάσει και θεωρείς ότι θα ωριμάσει και δεν θα καταλήξει στα ναρκωτικά. Σαν κοινωνία εμείς καταλήξαμε στα «ναρκωτικά», δεν ωριμάσαμε γρήγορα. Μας έδωσαν την ανεξαρτησία μας αλλά δεν καταφέραμε να τη διαχειριστούμε. Σίγουρα υπήρχαν συγκυρίες, υπήρχαν Τούρκοι, Έλληνες, ξένοι παράγοντες, αλλά εμείς σαν κοινωνία δεν ωριμάσαμε για να διαχειριστούμε τους εξωτερικούς κινδύνους. Που στο κάτω - κάτω υπάρχει κράτος που δεν έχει εξωτερικούς κινδύνους; Δεν ήμασταν ώριμη κοινωνία, δεν είχαμε ώριμη ηγεσία, δεν είχαμε ικανή ηγεσία, δεν φανήκαμε τυχεροί να έχουμε ικανή ηγεσία... Δεν υπάρχει ένα πλάνο. Πρώτα κτίζουμε και μετά προσπαθούμε να το ενσωματώσουμε στην πόλη. Όπως το πλαίσιο για τα ψηλά κτίρια που έκδωσε ο διευθυντής της πολεοδομίας το 2015-16. Ένα πλαίσιο που εξέταζε κάποια κριτήρια και παραμέτρους το οποίο όμως εκδόθηκε αφού αδειοδοτήθηκαν ήδη 10 ψηλά κτίρια. Ή ακόμα και τα κτίρια που κτίστηκαν μετά από αυτό το πλαίσιο δεν πληρούν όλα τα κριτήρια γιατί υπάρχει και η αδειοδότηση «κατά παρέκκλιση». Υπάρχουν τόσες πολλές γκρίζες περιοχές, που δεν τις προβλέψαμε, δεν τις σχεδιάσαμε. Δεν προβλέψαμε το σχεδιασμό της πόλης σωστά και ερχόμαστε αργότερα και «πατσιάρουμε» (στα κυπριακά: μπαλώνουμε) και σχεδιάζουμε μετά από τις εξελίξεις. Δεν σχεδιάσαμε εξ αρχής σωστά την πόλη. Υπήρχε το σχέδιο «Νήσος» όπου προέβλεπε το συνολικό σχεδιασμό των πόλεων αλλά λόγω του πολέμου και της ανάγκης για μαζική στέγαση, δεν έγινε. Υπάρχουν όμως τοπικά σχέδια, όπως και το «Σχέδιο περιοχής κέντρου Λεμεσού». Κοιτάζτε, σίγουρα πολλά πράγματα είναι καλύτερα από πριν, σίγουρα υπάρχει βελτίωση. Μαθαίνουμε, ωριμάζουμε αλλά τα αντανακλαστικά μας είναι πολύ αργά και γίνονται πολλά κακά που είναι δύσκολο να τα ανατρέψεις, και είμαστε εδώ τώρα και παραπονιόμαστε για τα κακώς έχοντα. Για παράδειγμα το ΣΒΑΚ, το σχέδιο βιώσιμης αστικής κινητικότητας, είναι ένα σχέδιο που έκαναν όλες οι χώρες στον κόσμο, ειδικότερα οι πόλεις που αντιμετωπίζουν κυκλοφοριακά θέματα. Σε όλο τον κόσμο το έκαναν και το εφαρμόζουν ενώ στην Κύπρο δεν υπάρχει πολιτική βούληση και θέληση από τον κόσμο να το εφαρμόσουμε.

Νομίζω ότι ο χαρακτήρας της Λεμεσού...προσδιορίζεται από την ύπαρξη της θάλασσας. Αναγκαστικά. Παρόλο που η πόλη, στην ιστορία της, είχε «στραμμένη την πλάτη» προς τη θάλασσα. Κυριολεκτικά, τα παραλιακά σπίτια ήταν τυφλοί τοίχοι. Το λιμάνι της δεν έγινε

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

αποδεκτό από τον κόσμο, αν και ήταν ένα σημαντικό λιμάνι. Σε αντίθεση με τις υπόλοιπες χώρες στον κόσμο όπου γύρω από ένα λιμάνι υπήρχε ένας οργανισμός αναπτύξεων, κουλτούρας, όπως στον Πειραιά για παράδειγμα. Είναι απίστευτο το πως απώθησε η θάλασσα τους Λεμεσιανούς από το Παλιό Λιμάνι. Αλλά ακόμα και μετά, όταν έφυγαν οι πειρατές και οι εχθροί, πως απώθησε το Νέο Λιμάνι τον κόσμο. Είναι απίστευτο. Τι κάναμε λάθος;

Παρόλα αυτά, θεωρώ ότι το χαρακτηριστικό της Λεμεσού είναι η θάλασσα. Πλέον η θάλασσα είναι συνδεδεμένη με τον νέο κόσμο της Λεμεσού. Δεν έχει καμία σχέση ο κόσμος της Λεμεσού σήμερα, με τον κόσμο της Λεμεσού του 30'. Πρέπει να το ξέρετε. Έχουμε απίστευτα μεγάλο αριθμό εσωτερικών μεταναστών, δηλαδή η αστυφιλία έφερε πολύ κόσμο που δεν ήταν Λεμεσιανοί, που δεν είχαν καμία σχέση με τη θάλασσα. Ακόμη έφερε ξένους που δεν είχαν καμία σχέση με τη θάλασσα. Έφερε Ρώσους, Βούλγαρους, Ρουμάνους, πλέον Ισραηλίτες, Λιβανέζους μια περίοδο. Αυτοί, και οι νέοι Λεμεσιανοί έχουν συνδεθεί με τη θάλασσα. Το πρώτο στοιχείο είναι η θάλασσα της και το δεύτερο είναι η συνύπαρξη των διαφόρων πληθυσμών και η συνύπαρξη διαφορετικών κοινωνικών τάξεων. Που είναι ένα νέο χαρακτηριστικό της Λεμεσού. Δεν βλέπω κάποιο άλλο αξιόλογο χαρακτηριστικό της Λεμεσού. Θα σας πω για παράδειγμα τα διάφορα χαρακτηριστικά που έλεγαν κατά καιρούς για τη Λεμεσό, τα οποία για μένα δεν ισχύουν. Είναι μια προσωπική μου άποψη αυτή. Ας πούμε είπαν ότι η Λεμεσός είναι η πόλη του καρναβαλιού. Δεν ισχύει για μένα, δεν έχει τίποτε. Το καρναβάλι παιδιά είναι μια βδομάδα, και μιλούμε ότι το καρναβάλι το ζουν μόνο όσοι παρελαύνουν. Το καρναβάλι πλέον γίνεται για εμπορικούς λόγους. Παλαιότερα ήταν διαφορετικά. Παλιά ήταν σημαντικοί οι κανταδόροι, ήταν οι ομάδες που προετοιμάζονταν για τους κανταδόρους μήνες πριν. Και πάλι όμως δεν είμαι σίγουρος ότι το καρναβάλι είναι τόσο σημαντικό όπως το περιγράφουμε. Παλιά ήταν και ο κατακλυσμός σημαντικός για τη Λεμεσό, σιγά το πράγμα. Δεν είναι. Παλιά ήταν και η γιορτή του κρασιού σημαντική, σιγά το πράγμα παιδιά. Δεν έχει να κάνει με τη κουλτούρα της Λεμεσού η γιορτή του κρασιού. Λένε είναι η πόλη που είμαστε γλεντζέδες, δεν ισχύει. Δεν είμαστε γλεντζέδες πλέον, όσο τα βγάζουμε πέρα. Δεν γλεντούμε πλέον. Επομένως είναι όλα φήμες. Τώρα μιλάμε για περιόδους όπου η Λεμεσός δεν ήταν πάνω από 50 χιλιάδες κατοίκους, ήταν μια μικρή πόλη που έφτανε μέχρι τη Μακαρίου και πιο κάτω. Αυτές οι εκδηλώσεις για τον κόσμο ήταν σημαντικές. Υπήρχε μια αειφόρος δραστηριότητα. Ο κόσμος δεν ήταν εξαρτημένος από φούσκες και επενδύσεις. Υπήρχε ο τουρισμός αλλά και αυτό ήταν μέρος της ζωής του κόσμου, δούλευαν για να εξυπηρετήσουν τους τουρίστες ως μέρος της ζωής τους. Ήταν άλλες κλίμακες τότε. Αντιλαμβάνομαι τον ρομαντισμό όταν λένε για το καρναβάλι, για τον κατακλυσμό, για τις καντάδες αλλά πλέον όλα αυτά δεν υπάρχουν, όσο κι αν θέλουμε να τα κρατάμε για σκοπούς εθιμοτυπικούς. Ερμηνεύω το σήμερα εγώ. Βλέπω τις

οικογένειες, το μέσο εργαζόμενο. Βλέπω τη κουλτούρα διότι είμαι μέσα στους κύκλους που ασχολούνται με τη τέχνη, έχω γνωστούς, έχω φίλους. Βλέπω ότι δεν έχουν κάποια διαφορά από τους Λευκωσιάτες, τους Σκαλιώτες (στα κυπριακά: Λαρνακείς). Όσοι ασχολούνται με τη κουλτούρα, ασχολούνται με τη κουλτούρα. Είναι πιο άνετοι, πιο ελεύθερα μυαλά. Όπως είναι τα ελεύθερα μυαλά οπουδήποτε, έτσι είναι και στη Λεμεσό.

Ειπώθηκαν ήδη πολλά. Σίγουρα τα αυτονόητα. Να υπάρχει καλύτερη προσβασιμότητα. Δηλαδή να είναι πιο φιλική η πόλη προς τον κόσμο. Να έχει καλύτερες υποδομές που να συμβαδίζουν με την ανάπτυξη της πόλης. Να υπάρχουν ανοιχτά σχολεία, πιο πολλά οργανωμένα πάρκα συνδεδεμένα μεταξύ τους. Και αν θα μπορούσα να έχω και ένα μαγικό ραβδί σίγουρα θα ήθελα να επιλύσω και αυτό τον ταξικό διαχωρισμό που με ενοχλεί τόσο πολύ. Αλλά αυτό το πράγμα δεν ξέρω αν είναι κάτι που μπορεί κάποιος να αλλάξει, όσες νομοθεσίες και να υπάρξουν. Για παράδειγμα αν δεν υπήρχε το πρόβλημα των διαβατηρίων και του residency, δεν θα είχαμε αυτό το φαινόμενο τόσο έντονο. Δεν θα υπήρχε καν Μαρίνα.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Σ 21

30-50 | ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

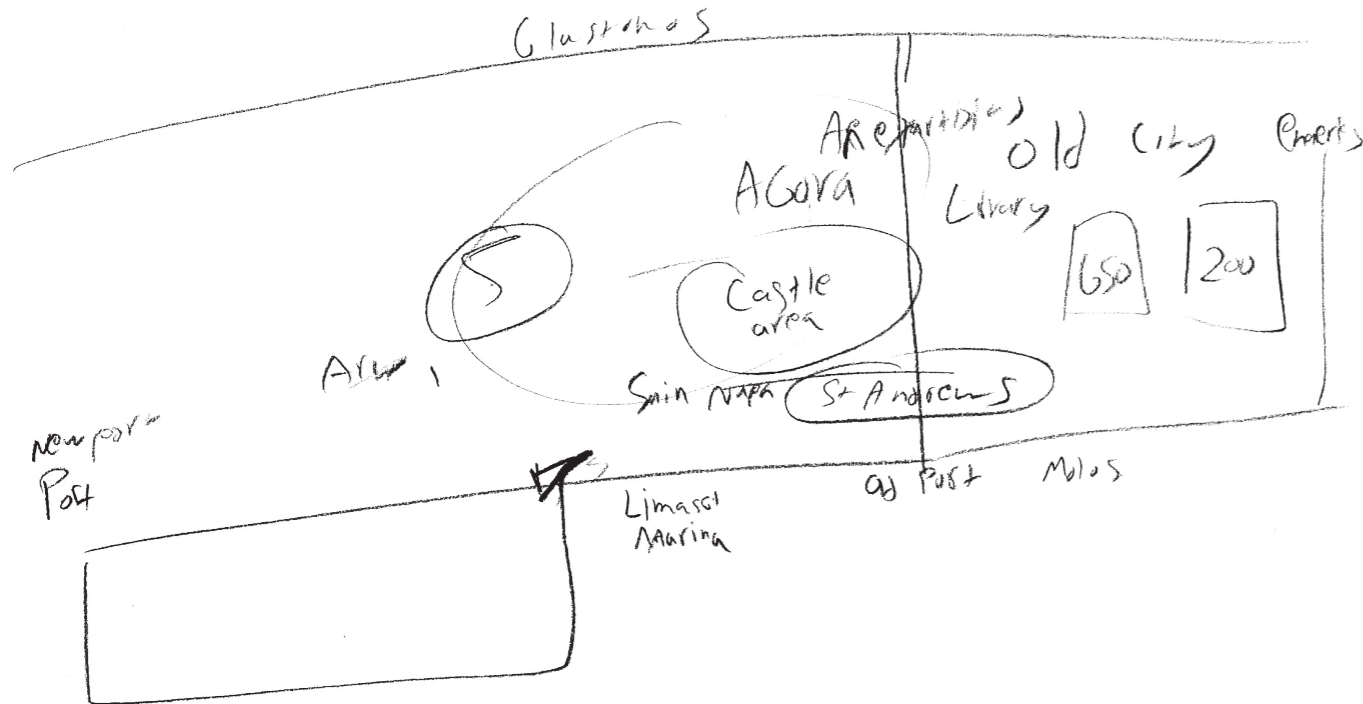
Η Λεμεσός έχασε τον εαυτό της τα τελευταία χρόνια και τώρα είναι στη φάση που δημιουργεί το brand της. Για μένα η Λεμεσός είναι ο ιδανικότερος τόπος όπου μπορείς να δουλεύεις, να ζεις και να διασκεδάζεις. Είναι το σπίτι μου που μεγάλωσα, είναι οι αναμνήσεις μου. Είναι μια παραθαλάσσια μητρόπολη. Έχει τον παλμό μιας μεγαλούπολης, αλλά ταυτόχρονα είναι μια μικρή πόλη με πολύ λίγους κατοίκους συγκριτικά του μεγέθους της. Είναι ένας επερχόμενος κόμβος. Είναι μια δυναμική πόλη. Είναι ένα εργοτάξιο από μόνη της η Λεμεσός. Αυτό το αντιλήφθηκε και κόσμος από άλλες χώρες γι' αυτό και στη Λεμεσό υπάρχουν πολλοί επενδυτές από το Ισραήλ. Επομένως, μια άλλη λέξη που θα έλεγα είναι η «προοπτική».

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Όλες για μένα είναι η Λεμεσός. Η εικόνα από τη Λεωφόρο Μακαρίου δείχνει μια ασυνέπεια ως προς την αρχιτεκτονική, που για μένα αυτό δεν είναι πάντα κακό. Η εικόνα του Μόλου δείχνει ένα δημοκρατικό σχεδιασμό που έγινε στη Λεμεσό τα τελευταία χρόνια μέσα από τον οποίο δημιουργήθηκε ένας χώρος για τους κατοίκους. Η οδός Ειρήνης είναι η πιο ωραία οδός της Λεμεσού αλλά δεν αξιοποιείται. Πολλά κτίρια της είναι εγκαταλελειμμένα. Η Αγίου Ανδρέου έχει αποτύχει τα τελευταία χρόνια αλλά τώρα γίνεται μια προσπάθεια ενεργοποίησης που είναι πολύ υποσχόμενη. Είμαι υπέρ των πύργων και μου αρέσει όταν τους βλέπω να είναι πίσω από την παράκτια ζώνη. Σ' αυτή την εικόνα (Εικόνα «Η οδός Ζικ Ζακ») φαίνεται το τζαμί, το οποίο μέχρι πρόσφατα ήταν ερείπιο και τώρα άρχισε να ανακαινίζεται και αυτό είναι κάτι που δείχνει την ευαισθησία και τη συμπεριληπτικότητα άλλων θρησκειών στη Λεμεσό. Εδώ (Εικόνα «Η οδός Αγκύρας») βλέπεις ένα κέντρο με αυτοκίνητα, ενώ σε όλες τις ευρωπαϊκές πόλεις δεν βλέπεις αυτοκίνητα στο κέντρο τους. Εγώ πιστεύω ότι πρέπει να πεζοδρομηθεί το κέντρο της Λεμεσού. Στην εικόνα από τα Πάνθεα (Εικόνα « Η άποψη της πόλης από την περιοχή Αγίου Αθανασίου») βλέπεις το βάθος της πόλης της Λεμεσού. Είναι μια πόλη με 20 χιλιόμετρα παράκτιο μέτωπο, άρα είναι λογικό να επεκτείνεται και προς τα πίσω. Για μένα όλες οι εικόνες είναι αντιπροσωπευτικές της πόλης της Λεμεσού.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Ξεκινώ από το Νέο Λιμάνι, που αποτελεί το δυτικότερο σημείο του κέντρου της Λεμεσού. Συνεχίζω με τη Μαρίνα Λεμεσού, το Παλιό Λιμάνι, την περιοχή του Κάστρου, τον Μόλο, την περιοχή του Εναερίου, τον Δημόσιο Κήπο, το αθλητικό κέντρο ΓΣΟ, την περιοχή των Τσιφλικουδιών, την οδό Γλάδστωνος, την Δημοτική Βιβλιοθήκη, την εμπορική οδό Ανεξαρτησίας, την Αγίου Ανδρέου. Έχουμε πολλές εκκλησίες. Στην Κύπρο είμαστε η μόνη χώρα που έχουμε τόσες εκκλησίες ανά κάτοικο. Σημειώνω την εκκλησία της Αγίας Νάπας, της Αγίας Τριάδας, της Καθολικής, το μικρό εκκλησάκι της Αγίας Μαρίνα. Σκεφτείτε ότι σε διάμετρο 500 μέτρων έχουμε τέσσερις εκκλησίες, μπορεί και περισσότερες. Και ακόμη κάτι

πολύ σημαντικό σε αυτή την περιοχή είναι η Αγορά (πρώην παντοπωλείο) και η Σαριπόλου.

Η θάλασσα είναι σημαντικό χαρακτηριστικό της πόλης, γιατί επηρεάζει και την προσωπικότητα των κατοίκων της. Για κάποιον, ο ίδιος ο κάτοικος της Λεμεσού - ο Λεμεσιανός - μπορεί να αποτελεί ένα σύμβολο. Ο Λεμεσιανός είναι ένας άνθρωπος ζωντανός και έχει επιχειρηματικό μυαλό.

Δεν έχω πολλές αναμνήσεις από το κέντρο της Λεμεσού - από την παλιά πόλη - διότι όταν ήμουν εγώ μικρός ήταν γκέτο. Εγώ άρχισα να μαθαίνω την πόλη μου πριν 5-6 χρόνια, όταν επέστρεψα από τις σπουδές. Ήταν γκέτο διότι υπήρχαν πολλά εγκαταλελειμμένα κτίρια, καθόλου φωτισμός, περιέργοι άνθρωποι. Ως έφηβος, έχω πολλές αναμνήσεις στον Εναέριο και στη Λεωφόρο Μακαρίου. Από την παιδική μου ηλικία, θυμάμαι πολύ έντονα να πηγαίνω στον Μόλο.

Μου αρέσει να περπατώ από τη Μαρίνα μέχρι τον Εναέριο αλλά και μέσα στο κέντρο και συγκεκριμένα επιλέγω να περνάω από όλα μου τα έργα.

Προτιμώ κάπου πιο ιδιωτικά, διότι στο κέντρο της πόλης συνήθως συναντάμε γνωστούς.

Το βράδυ αποφεύγω να επισκέπτομαι την περιοχή της Σαριπόλου. Γενικά, αποφεύγω περιοχές με έντονη μουσική και πολυκοσμία.

Εμένα προσωπικά μου αρέσουν οι πύργοι. Κάποιοι λένε ότι θα έπρεπε να κτιστούν μαζεμένοι σε ένα τόπο, αλλά κατά την άποψη μου με αυτόν τον τρόπο δημιουργείται ένα γκέτο. Το γεγονός ότι έχουν κτιστεί σε ολόκληρο το παράκτιο μέτωπο βοήθησε στο να αυξηθεί η αξία της περιοχής γενικότερα. Υπάρχουν όμως κάποιοι πύργοι, όπως για παράδειγμα το Del Mar που δημιούργησε ένα τείχος. Θα ήταν προτιμότερο να τους επιτρέψουν να κτίσουν 50 ορόφους, χωρίς να μπλοκάρουν τα πίσω κτίρια. Όσον αφορά την επανάχρηση κτιρίων, εγώ είμαι απόλυτα σύμφωνος εξάλλου κάποια από τα projects μου αφορούν ακριβώς αυτό το πράγμα. Για την εγκατάλειψη πολλών κτιρίων, θεωρώ ότι πρέπει να δοθεί μια ποινή στους ιδιοκτήτες που αφήνουν τα ακίνητα τους αναξιοποίητα. Η ανάπλαση στον Δημόσιο Κήπο ενώ είναι κάτι καλό διότι κάποιος ιδιώτης δώρισε αρκετά χρήματα για να βελτιωθεί η κατάσταση, ωστόσο δεν αξιοποιήθηκαν σωστά. Για μένα το ξενοδοχείο Κούριο ήταν ένα απίστευτο κτίριο και είναι δυσάρεστο που θα το κατεδαφίσουν. Έπρεπε να διατηρήσουν τουλάχιστον την όψη του.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

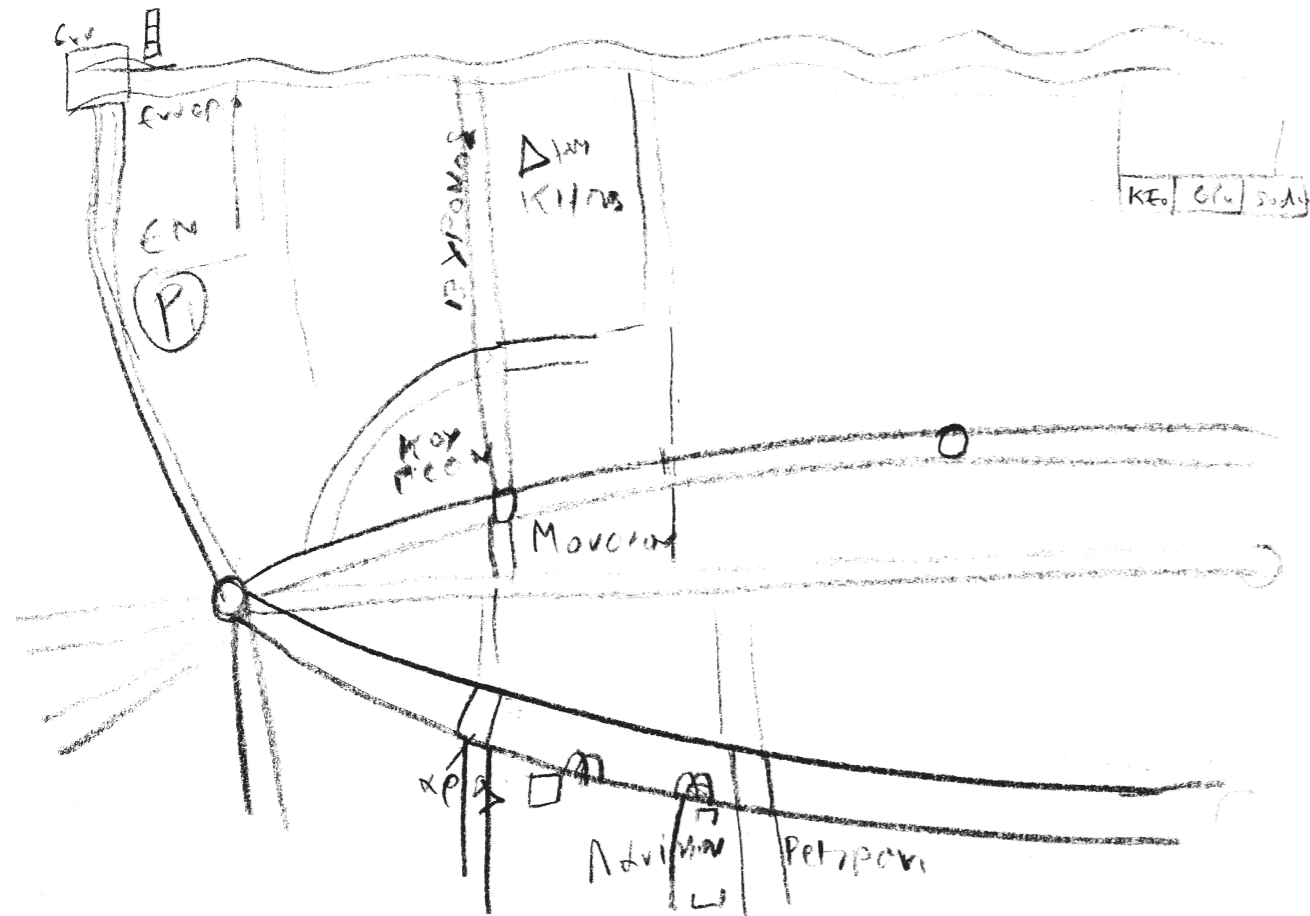
Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τὰ σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Έχει διάφορες ταυτότητες η Λεμεσός αλλά το σημαντικότερο είναι ότι η Λεμεσός γίνεται πλέον μια μητρόπολη. Πριν 10 χρόνια θα λέγαμε «Limassol is a town» (μτφρ. Η Λεμεσός είναι μια κωμόπολη), σήμερα θα πούμε «Limassol is a city» (μτφρ. Η Λεμεσός είναι μια πόλη).

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Όλοι λένε θέλουμε μεγαλύτερους δρόμους, αλλά δεν είναι αυτό που πρέπει να γίνει. Στην πραγματικότητα χρειαζόμαστε λιγότερα αυτοκίνητα. Χρειαζόμαστε υποδομές όπως σχολεία, νοσοκομεία, περισσότερο πράσινο.

Χάρτης Συνέντευξης 22

Σ 22

>70 | ΚΑΤΟΙΚΟΣ & ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Ξεκίνησα ζωγραφίζοντας τη Λεμεσό. Είμαι παιδί που κατάγεται από την πόλη, δεν ήρθα σαν ένα προϊόν να εγκατασταθώ στην πόλη. Έψαχνα να βρω τί με διαφοροποιεί από άλλους συναδέλφους και έβλεπα ότι ήμουν παιδί της πόλης, με ενδιέφερε η πόλη ως θεματολογία. Μέσα σε 2-3 χρόνια, είδα ότι ενδιέφερε τον κόσμο αυτή η δουλειά ίσως γιατί ο καθένας συνδέεται με ένα κτίριο που είναι δικό του ή έχει αναμνήσεις. Ακόμα και άτομα που έβαζα μέσα στο αυτοκίνητο τους ήθελαν να αγοράσουν τον πίνακα διότι είχα ζωγραφίσει το αυτοκίνητο τους. Άρχισα να κάνω μια κοινωνική κριτική, για πράγματα που έβλεπα, που με ενοχλούσαν... άρχισε να αλλάζει η ταυτότητα της πόλης, της Κύπρου. Η εξοικείωση μου με το αστικό περιβάλλον άρχισε να με κάνει να θέλω να εκφράσω πέρα της επιφάνειας. Με ενδιέφερε να αποτυπώσω τη φυσιογνωμία ενός δρόμου, ήθελα να δώσω τον χαρακτήρα της περιοχής της οποίας ζωγραφίζω.

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Το πρώτο μου φως. Είναι ο τόπος που είδα το πρώτο μου φως. Εδώ γεννήθηκα, εδώ μεγάλωσα.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Εδώ είναι το κύμα. Και αν εδώ είναι ο Εναερίος, τότε από την άλλη είναι η περιοχή του ΣΟΔΑΠ, της Coca Cola και της ΚΕΟ, τα οποία είναι λίγο απομακρυσμένα από την παραλία. Αυτός είναι ο κόμβος του Αγίου Νικολάου και εδώ είναι η Λεωφόρος Μακαρίου. Εδώ είναι το Αριέλ, κάποτε ήταν ο κινηματογράφος. Εδώ είναι το Λανίτειο, το Petit Paris (καφετέρια) και τα McDonald's. Αυτή είναι η Γλάδστωνος. Εδώ είναι ο Δημόσιος Κήπος... Αχ, εδώ είναι το Κούριο. Πολύ μεγάλη πληγή αυτή. Αυτή είναι η οδός Βύρωνος και αυτό είναι το Μουσείο. Κάπου εδώ είναι ο Πεντάδρομος. Ακτινωτά πάει η πόλη, σαν την αράχνη. Αν εδώ είναι η Γλάδστωνος, εδώ είναι η Τζαμούδα. Αν εδώ είναι ο Πεντάδρομος, κάτω είναι η Ανεξαρτησίας. Εδώ έχει ένα τρίγωνο και είναι οι οδοί Βασίλη Μιχαηλίδη και Θεσσαλονίκης. Εδώ είναι η Αγίου Ανδρέου. Στον Εναερίο υπάρχει και η αποβάθρα. Εδώ είναι τα Fridays (εστιατόριο) και το Trilogy (σύμπλεγμα ψηλών κτιρίων)... Εδώ είναι η οδός Αγίας Ζώνης. Εδώ είναι η οδός Καραϊσκάκη... πολύ βασικός δρόμος. Ενώνει τη Γλάδστωνος με την παραλία. Για μένα είναι ο πιο βασικός δρόμος που περικλείει την παλιά πόλη. Από την άλλη πλευρά, είναι η οδός Ελλάδος και η οδός Κουμανδαρίας και εκεί είναι η Αγία Νάπα. Εδώ είναι το Δημαρχείο, το ΤΕΠΑΚ... Έχουμε ένα σωρό πράγματα. Εδώ είναι η οδός Αθηνών. Κάπου εδώ είναι η Πλατεία Ηρώων και το Ριάλτο (θέατρο) και πιο κάτω είναι η εκκλησία της Αγίας Τριάδας. Εδώ είναι το Διοικητήριο. Εδώ είναι η οδός Ειρήνης και η Μαραθευτογειτονιά. Εδώ είναι η τούρκικη συνοικία και τα Τέσσερα Φανάρια με ένα μικρό κυκλικό κόμβο που πάει στην οδό Ελευθερίας. Εδώ η Αγίου Ανδρέου σταματάει και αρχίζει η Αγκύρας και πάει μέχρι εδώ που είναι το τζαμί. Και από εδώ περνά και ο Γαρούλλης. Εδώ είναι ο Άγιος Αντώνιος.

Ασυναίσθητα μου ήρθε το δέντρο Ακακία. Είναι χαρακτηριστικό της παραλίας της Λεμεσού. Παλιά είχαμε ένα δάσος με ακακίες, ήταν στην περιοχή μεταξύ της ΚΕΑΝ και του Ποταμού της Γερμασόγειας.

Η περιοχή του «λούκκου», είναι η περιοχή εκεί που είναι η Πολυκλινική Υγείας. Έχω πολλές αναμνήσεις και από τον Δημόσιο Κήπο διότι όταν ήμουν μικρός πηγαίναμε με τη μαμά μου και κάποιες φίλες της για να παίζουμε. Κάθονταν και έπιναν καφέ και εμείς πηγαίναμε με τα πατίνια μας πάνω-κάτω μέσα στον Κήπο. Πλέον δεν πάω στον Κήπο. Υπάρχει μια θεωρία που λέει ότι κανονικά οι Κήποι δεν έπρεπε να κλειδώνονται και συγκεκριμένα δεν έπρεπε να είναι περιφραγμένοι. Έπρεπε να μπαίνεις μέσα, να δροσίζεσαι και να νιώθεις ότι είναι κάτι διαφορετικό μέσα στην πόλη και όχι να πρέπει να πηγαίνεις να μπαίνεις από μία είσοδο και να βγαίνεις από μία άλλη. Στο δικό μας Κήπο δεν επικοινωνούν μεταξύ τους οι τέσσερις έξοδοι. Η δυτική έξοδος είναι πάντα κλειστή.

Μου αρέσει να περπατώ στην παλιά πόλη. Στην περιοχή της Σαριπόλου, στην Αγίου Ανδρέου, στο Κάστρο, η διαδρομή από το Ζικ Ζακ, η διαδρομή που καταλήγει στο Παλιό Ξυδάδικο και σε κάτι μπαρ... αλλά όλοι οι δρόμοι αυτοί είναι ωραίοι... η οδός Ειρήνης. Ένα διάστημα με στεναχωρούσε να περνώ από τη Γλάδστωνος γιατί παλιά ήταν το κέντρο της πόλης, όλες οι καλοκαιρινές δραστηριότητες, η ψυχαγωγία, οι κινηματογράφοι, όλα ήταν πάνω στη Γλάδστωνος. Περνούσαμε ωραία τότε. Είχε περίπου πέντε με έξι κινηματογράφους, τέσσερις πάνω στον κύριο δρόμο και άλλους δύο σε παρόδους. Ήταν το Ριάλτο το θερινό, το Ελλάς το θερινό, το Αλάμπρα, το Αθήνα, το Γιорδαμλή και το Ζάππειο. Μετά το '74, έπεσε σε μαρασμό ο δρόμος. Άλλαξαν πολλά πράγματα μετά το '74. Χάθηκε η Γλάδστωνος... ήταν το νυφοπάζαρο.

Δε βρίσκω κάποια περιοχή που έχει εγκληματικότητα για να πω ότι αποφεύγω να πάω, αλλά η αλήθεια είναι ότι κάποια ώρα όλοι αυτοί οι δρόμοι του κέντρου νεκρώνουν, διότι αρχίσαμε πλέον να μην έχουμε οικείες εδώ. Οι εναπομείναντες είναι φοιτητές. Τα ενοίκια είναι πολύ ψηλά και τα πλείστα κτίρια πλέον είναι μαγαζιά για φαγητό, μπαρ κλπ. και στο τέλος ο ιστός της πόλης άλλαξε. Πιστεύω ότι για αυτό ευθύνονται οι μεγάλες υπεραγορές και τα εμπορικά κέντρα που έδιωξαν τον κόσμο από το κέντρο. Τώρα κάποιος θα πάει στο My Mall (εμπορικό κέντρο) να ψωνίσει χωρίς να βρέχεται το χειμώνα, ενώ το καλοκαίρι δροσίζεται. Παλιά περπατούσες μέσα στην πόλη και έμπαινες σε ένα κατάστημα για ρούχα, σε άλλο για παπούτσια. Γενικά, το εμπόριο και οι τεχνίτες ήταν στο κέντρο της πόλης και συγκεκριμένα οι τεχνίτες ήταν στις οδούς Ελευθερίας και Ειρήνης.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Το Κούριο είναι έγκλημα. Δεν το περίμενα ότι θα γινόταν κάποτε. Ξέφυγε από την Πολεοδομία. Είναι ένα κτίριο που ανήκει στη δεκαετία του '50. Ο αρχιτέκτονας του ήταν ο ίδιος που έκανε και το Ριάλτο και το ξενοδοχείο Forest Park στις Πλάτρες. Έπρεπε να διατηρηθεί αυτό το κτίριο ως ιστορικό κτίριο. Μπορούσε να αξιοποιηθεί με άλλο τρόπο, χωρίς δραματικές αλλαγές. Ήταν και ένα κτίριο που οι Λεμεσιανοί είχαν πάρα πολλά βιώματα. Πάρα πολλές οικογένειες παντρεύτηκαν στο Κούριο, είχε πολλές καρναβαλίστικες γιορτές, παιδικά γενέθλια, εκθέσεις ζωγραφικής και φωτογραφίας... Γίνονταν πολλές εκδηλώσεις εκεί. Για τους πύργους πιστεύω ότι δεν έπρεπε να κτιστούν σε έτσι τόπο. Είναι πολύ κοντά στο κέντρο της πόλης, έπρεπε να ήταν πιο έξω. Μας επηρεάζουν διότι δεν μας αφήνουν σε ησυχία. Έχει 5-6 χρόνια που ξεκίνησαν... για ένα χρόνο έσκαβαν, πήγαν κάτω 20 μέτρα νομίζω. Δεν μπορώ να πω ότι το σχέδιο του Trilogy είναι κιτς, ευτυχώς είναι καλό αισθητικά. Ούτε το ONE είναι κακό αισθητικά. Επηρεάζουν όμως πολύ το κέντρο της πόλης. Το κέντρο της πόλης πλέον για εμάς είναι μέχρι τον Ποταμό της Γερμασόγειας. Όταν έρθει ένας ξένος στη Λεμεσό και έχει διαφορετικό κριτήριο για τις αποστάσεις, τότε όλη η παραλία μας είναι ένας περίπατος. Και εγώ μέχρι πρόσφατα έκανα όλη αυτή τη διαδρομή περπατητός – από τον παραλιακό μέχρι το Παλιό Λιμάνι. Ο πεζόδρομος είναι αρκετά φαρδύς, μπορείς να περπατήσεις και αυτό είναι ευχάριστο διότι ο κόσμος εκμεταλλεύεται αυτή τη διαδρομή. Δεν ξέρω άλλη πόλη στην Κύπρο που να έχει τέτοιου είδους διαδρομή.

Το Παντοπωλείο είναι ίσως η τρίτη φορά που αναπαλαιώνεται. Εγώ θυμάμαι το Παντοπουλείο όταν ήμουν μωρό και ήταν όλα μαζεμένα, είχε ένα μεγάλο μέρος που ήταν η ψαραγορά. Μύριζε ψάρι, θάλασσα... Πιο μέσα και περιμετρικά ήταν η φθαρταγορά με τους φθαρτέμπορες και στο κέντρο ήταν οι χασάπηδες. Δεν είχε καραμέλες και σουβενίρ. Τώρα το διαρρύθμισαν με μικρά εστιατόρια. Όταν πήγα πρόσφατα για πρώτη φορά, δεν είχε πολύ κόσμο. Οι Κύπριοι και γενικότερα οι μεσογειακοί λαοί είναι «υπαιθριστές», τους αρέσει να βλέπουν από πάνω τους άστρα. Δεν τους αρέσει να πηγαίνουν κάπου και να κλείνονται. Πλέον οι υπεραγορές έχουν τα πάντα μέσα και εκτόπισαν όλα τα επαγγέλματα. Οι μπακάληδες της γειτονιάς εκλείψαν και εγώ πιστεύω ότι τότε που υπήρχαν - μπορεί να μην είχαν δέκα διαφορετικά είδη σαπουνιών - αλλά τουλάχιστον πήγαινες εκεί και έβλεπες τους γείτονες σου, έκανες μία κουβέντα... υπήρχε μια επαφή τότε. Υπήρχαν γειτονιές τότε, τώρα δεν υπάρχει γειτονιά.

Κάποτε η πόλη είχε ζωή και την ίδια στιγμή έβλεπες δικηγορικά γραφεία, ιατρεία, κουρεία, βιβλιοπωλεία... ήταν όλα κοντά - κοντά. Αυτό έφερνε και τις διάφορες κοινωνικές τάξεις κοντά - κοντά. Δηλαδή, δεν υπήρχε «αυτή είναι η γειτονιά που είναι περισσότερο ιατροί» κλπ. Υπήρχαν και μαγαζιά του τύπου «θέλω φρούτα», πάω απέναντι στη φρουταρία και παίρνω ή «θέλω μόνο γάλα» για παράδειγμα. Δεν χρειαζόταν να πάω με το αυτοκίνητο, να ταλαιπωρηθώ, να φάω και μισή ώρα σε μια υπεραγορά απλά για να ψωνίσω φρούτα.

Το κέντρο έχει κάποια χαρακτηριστικά... έχει μικρομαγαζάκια ακόμα. Είναι η ανάγκη του ανθρώπου να έχει κάτι κοντά του, να μην πηγαίνει μακριά για να προμηθευτεί κάτι.

Κυκλοφορία. Μια ορθολογιστική λύση του κυκλοφοριακού προβλήματος. Μια σοβαρή μελέτη, στην οποία θα συνεργαστούν διάφορες αρχές και υπηρεσίες. Το θέμα είναι «τι κοινωνία θέλουμε».

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Σ 23

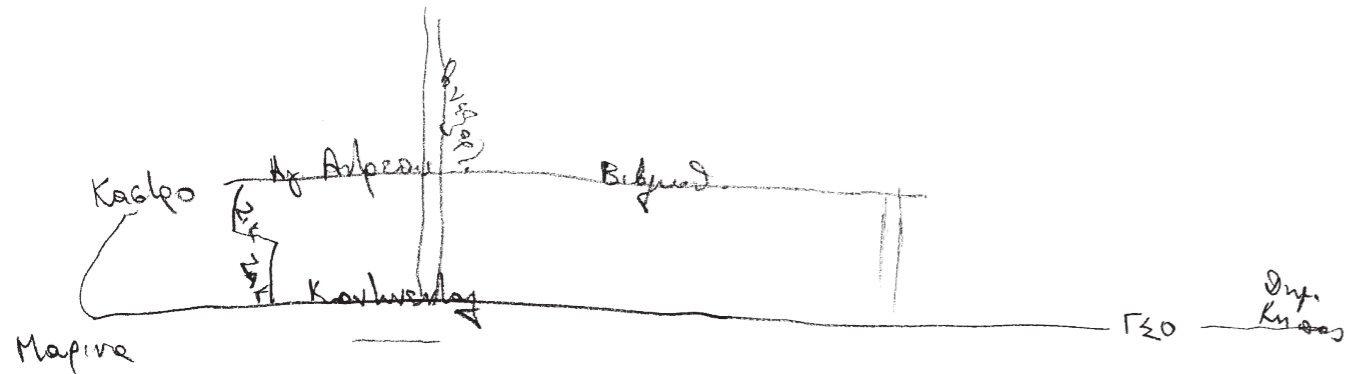
50-70 | ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Η πόλη μου. Δεν μπορώ να ζήσω σε άλλη πόλη εκτός από τη Λεμεσό. Ο τόπος που μένω μου προσφέρει τα πάντα για μια άνετη ζωή και ειδικά σε τέτοια ηλικία είναι πολύ σημαντικό που μπορώ να κινούμαι μέσα στην πόλη χωρίς αυτοκίνητο.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Θέλετε να επιλέξω ποια Λεμεσός μου αρέσει ή ποια είναι η πραγματικότητα σήμερα; Εδώ (Εικόνα «Η οδός Ζικ Ζακ») που είναι το στενό Ζικ Ζακ με τον μιναρέ, τα παλιά «Τούρκικα» με τα μαγαζάκια, τα έχουν φτιάξει πολύ ωραία. Δηλαδή κάποιες περιοχές τις έχουν φτιάξει ωραία και άλλες όχι. Για παράδειγμα, αυτά (Εικόνες «Η άποψη της πόλης από ένα ψηλό κτίριο» και «Το παράκτιο μέτωπο Λεμεσού») δεν μου αρέσουν εμένα. Οι πύργοι δεν έπρεπε να γίνουν. Είναι ένα ξένο στοιχείο στην πόλη μου. Όταν κοιτάζω εκεί μου θυμίζει Αμερική. Και δυστυχώς αυτό ισχύει ως σημερινή εικόνα. Ευτυχώς όμως ισχύει και αυτό (Εικόνες «Η οδός Ζικ Ζακ», «Η οδός Αγκύρας», «Η οδός Αγίου Ανδρέου» και «Η οδός Ειρήνης»). Οι πύργοι δεν αρμόζουν στην παλιά πόλη της Λεμεσού. Μπορώ να σου αναφέρω σαν παράδειγμα τη δική μου γειτονιά. Αν κοιτάξεις από το μπαλκόνι του σπιτιού μου δεν θα δεις θάλασσα, θα δεις τα μπαλκόνια των πολυκατοικιών. Έκλεισε το μέτωπο. Και η Μαρίνα Λεμεσού είναι κάτι ξένο για εμάς αλλά είναι ωραία, δηλαδή εκεί και πάλι δεν νιώθεις ότι είσαι στη Λεμεσό. Εκεί παλιά είχε ωραίες ταβερνούλες.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

(Άρχισε να σχεδιάζει τη διαδρομή που κάνει η ίδια μέσα στη Λεμεσό) Για μένα η Λεμεσός είναι αυτή που περπατώ και ταυτόχρονα βλέπω κάποια κτίρια όπως είναι το ΓΣΟ, ο παραλιακός δρόμος που καταλήγει στο Κάστρο, η Μαρίνα, η οδός Αγίου Ανδρέου, η Ανεξαρτησίας, ο Δημόσιος Κήπος. Παλιά στην Αγίου Ανδρέου διαδραματιζόνταν όλα τα σημαντικά γεγονότα όπως οι παρελάσεις κλπ. Κοντά στην Αγίου Ανδρέου είναι και το στενό Ζικ Ζακ, που το έχουν ομορφύνει πολύ. Αυτό το τετράγωνο είναι για μένα η Λεμεσός. Είναι εδώ που έζησα.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγε για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Θα επέλεγα κάποιο από τα παλιά κτίρια, όπως για παράδειγμα το Μέγαρο Πηλαβάκη (Δημοτική Βιβλιοθήκη Λεμεσού), το κτίριο Continental. Αλλά και η θάλασσα θα μπορούσε να ήταν ένα σύμβολο για τη Λεμεσό. Ακόμη και στην οδό Αγίου Ανδρέου υπάρχουν σημαντικά κτίρια, όπως το κτίριο στο Τρίγωνο του Σχίζα ή ακόμη και η εκκλησία Αγία Νάπα. Σίγουρα θα επέλεγα κάτι από τα παλιά. Τι θα επιλέξω; Εκείνο; (δείχνει ένα ψηλό κτίριο που βρίσκεται σε κοντινή απόσταση)

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Η περιοχή που μένω.

Ο Μόλος είναι ο αγαπημένος μου περίπατος στην πόλη. Έχει καλύτερο πράγμα από τον Μόλο;

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Ίσως θα ήταν ένας περίπατος στην Αγίου Ανδρέου.

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Δεν υπάρχει κάποια περιοχή στο κέντρο που να αποφεύγω ή να μην επισκέπτομαι. Ακόμη και την περιοχή των «Τούρκικων» άρχισαν να την αξιοποιούν. Έχουν κάνει πεζόδρομους και μικρά πάρκα και μπορείς να κυκλοφορήσεις εκεί.

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Η Αγορά θα έπρεπε να παραμείνει αγορά. Γιατί να πρέπει να υπάρχει ένα κινέζικο εστιατόριο στο παλιό Παντοπωλείο; Ονομάστηκε και Αγορά αλλά από που και ως που; Οι πύργοι δεν μου αρέσουν μέσα στην πόλη. Δεν είναι ωραίο για κάποιον που έρχεται με το καράβι και βλέπει ένα νησί με αυτά τα ψηλά κτίρια. Παλιά ήταν πολύ διαφορετικά τα πράγματα. Η Λεμεσός ήταν μια πόλη μικρή. Θυμάμαι το λιμάνι με τις βάρκες. Σίγουρα προσδεύουμε αλλά καμία φορά για χάρη αυτής της προόδου, κάποια πράγματα χαλάνε. Κάποια πράγματα φτιάχνονται και άλλα χαλάνε. Η κατεδάφιση του ξενοδοχείου Κουρίου με ενόχλησε πολύ. Ήταν ένα κτίριο πολύ αξιόλογο και ήταν πολύ χαρακτηριστικό για τη γειτονιά. Δυστυχώς ότι πουλιέται στη Λεμεσό καταστρέφεται.

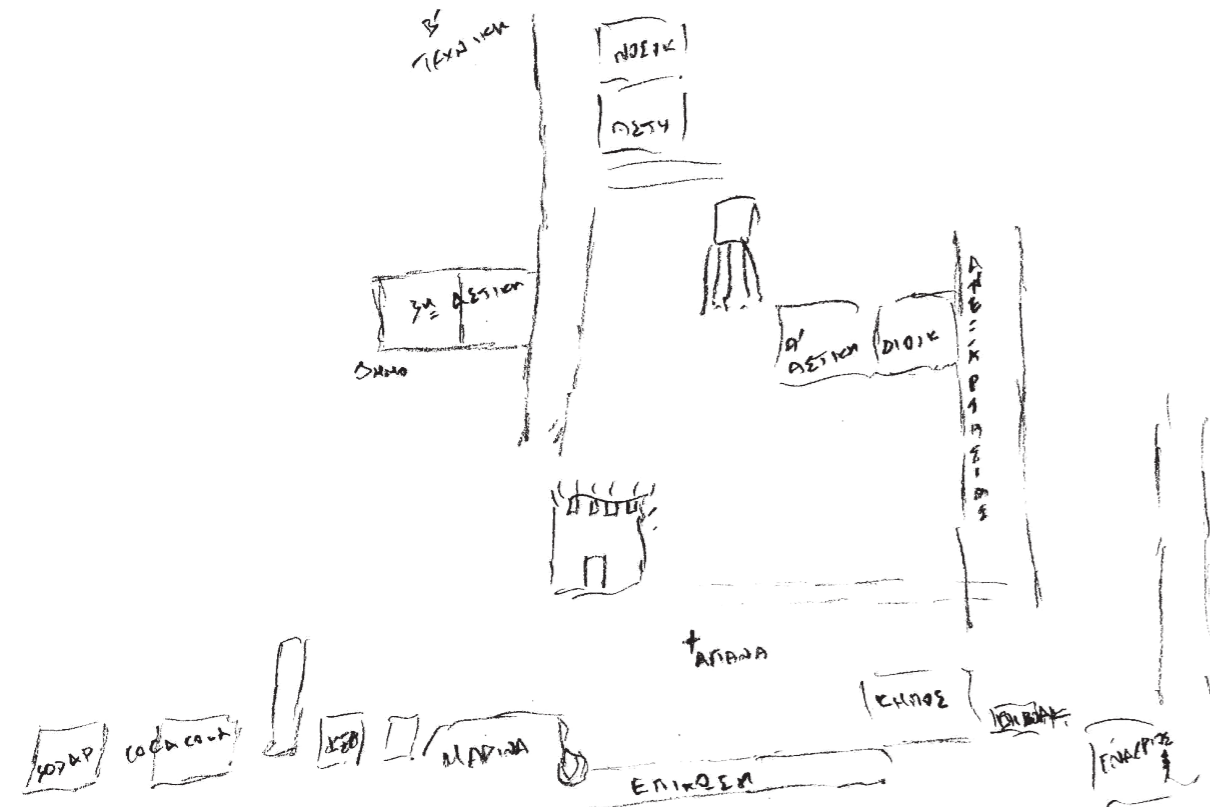
Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Η ταυτότητα της Λεμεσού είναι η θάλασσα. Αν δεν είχαμε τη θάλασσα θα μπορούσαμε να μιλούμε διαφορετικά. Εγώ δεν μπορώ να φύγω από τη θάλασσα. Αν φύγω και μετακομίσω λίγο πιο ψηλά δεν θα νιώθω ότι είμαι στη Λεμεσό. Φυσικά υπάρχουν και πολλοί Λεμεσιανοί που δεν είναι συνδεδεμένοι με τη θάλασσα και προτιμούν να κατοικούν κάπου πιο ψηλά. Επίσης, είμαστε νησιώτες. Η μητέρα μου καταγόταν από τη Σύμη. Τη Σύμη την άφησαν ακριβώς όπως ήταν. Δεν τους αφήνουν ούτε ναμπογιατίσουν, χωρίς να τους καθοδηγήσουν. Δεν θέλουν να αλλάξει το περιβάλλον. Εμάς καταστράφηκε ο χαρακτήρας μας. Όταν σκεφτεί κανείς τη Λεμεσό μπορεί να σκεφτεί μια εικόνα από την παλιά πόλη, από τους πύργους... δεν είναι ξεκάθαρη η εικόνα της Λεμεσού, σε αντίθεση με τη Σύμη που η εικόνα που έχεις για αυτή είναι πολύ συγκεκριμένη και ξεκάθαρη. Στη Σύμη όλα τα σπίτια βλέπουν θάλασσα. Εμάς μας έχουν κλείσει. Δεν βλέπουμε θάλασσα, παρά μόνο από μια λεπτή λωρίδα που και αυτή την έχουν αφήσει λόγω του δρόμου. Για μένα η Λεμεσός είναι η περιοχή από τον Κήπο μέχρι το Κάστρο.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Η καθαριότητα θα ήταν σίγουρα ένα πράγμα που θα άλλαζα. Επίσης, θα προτιμούσα να μην έδιναν ανεξέλεγκτα άδειες για να κατεδαφίζονται κτίρια. Στη γειτονιά έχουν δώσει άδεια για άλλα δύο κτίρια που θα κατεδαφιστούν για να κτιστούν πολυώροφα κτίρια.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Θάλασσα και οι άνθρωποι της. Η θάλασσα διότι θεωρώ ότι επηρέασε την ανοικτοσύνη του χαρακτήρα των Λεμεσιανών. Είμαστε έξω καρδιά... ή τουλάχιστον αρχικά έτσι ήταν – ως πριν κάποια χρόνια. Νομίζω ότι διάφορα πράγματα τώρα μας ανάγκασαν να χάσουμε το αυθεντικό του χαρακτήρα μας. Νομίζω ότι χάσαμε την ταυτότητα μας γενικά σαν Λεμεσιανοί και νομίζω ότι αυτό το πράγμα επηρέασε και το χαρακτήρα μας – την ανοικτοσύνη μας. Χάνοντας την ασχολία σου με τους περιπάτους σου, τη φύση σου, την κουλτούρα σου, τη μουσική σου, τον χορό σου, που ήταν πάντα κομμάτι του Λεμεσιανού και κλείνοντας τον εαυτό σου σε ψεύτικα πράγματα, πύργους, αυτοκίνητα, ρούχα κλπ. νομίζω χάνεις αυτό το πράγμα που σου έδινε ασυναίσθητα η πόλη.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Αυτή (Εικόνες «Η οδός Αγίου Ανδρέου», «Η οδός Αγκύρας», «Η οδός Ειρήνης», «Η οδός Ζικ Ζακ» και «Ο Μόλος Λεμεσού») είναι η Λεμεσός η δική μου και αυτή (Εικόνες «Η άποψη της πόλης από ένα ψηλό κτίριο», «Η άποψη της πόλης από την περιοχή Αγίου Αθανασίου», «Το παράκτιο μέτωπο Λεμεσού» και «Η Λεωφόρος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'») είναι εκείνη που περιγράψαμε πριν – η δική τους. Ζω στη Λεμεσό για αυτό (Εικόνα «Ο Μόλος Λεμεσού»), την ομορφιά της, για τον μικρό σεβασμό που έμεινε στον χαρακτήρα της, στην αρχιτεκτονική της, για την ανοικτοσύνη της, για το ότι μπορώ να την απολαύσω περπατητή. Αυτό το πράγμα (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από ένα ψηλό κτίριο») εμένα δεν με αντιπροσωπεύει. Νομίζω αυτό είναι ένα ντεκαντάνς της αρχιτεκτονικής. Αλλά σίγουρα αν ήθελαν να την αναπτύξουν με αυτόν τον τρόπο, εγώ θα πρότεινα να αναπτύξουν μια περιοχή της έτσι και να κρατήσουν ένα σοβαρό κομμάτι του χαρακτήρα της έτσι. Και πλέον νομίζω ότι η ζημιά που έγινε είναι μη αναστρέψιμη. Άρα αυτή είναι η δική μου Λεμεσός και αυτή η κατάντια τους.

Εγώ διαφωνώ πάρα πολύ που αυτό το πράγμα θεωρείται ανάπτυξη. Βαφτίζουν το άσχημο και ότι κατεδαφίσαμε ανάπτυξη. Μα πόση ανάπτυξη; Για μένα ανάπτυξη είναι να κρατήσεις την ιστορία σου και να κτίσεις πάνω το μέλλον σου. Για μένα ανάπτυξη είναι να μπορείς να κοιμάσαι τη νύχτα στο σπίτι σου. Για μένα ανάπτυξη είναι να μπορεί να περπατά ο πεζός ελεύθερα στον δρόμο. Για μένα ανάπτυξη είναι να μπορεί ο κάτοικος του κέντρου να δικαιούται να πάει σπίτι του. Είναι ανάπτυξη αυτή; Για μένα ανάπτυξη είναι κάτι που σε παίρνει μπροστά. Πώς αυτό το πράγμα μας παίρνει μπροστά;

Εδώ είναι το Καρνάγιο και έχεις τα εργοστάσια της Coca Cola, το ΣΟΔΑΠ, κάτι φρικτό που θα γίνει εδώ (ψηλό κτίριο), η ΚΕΟ, το κεραμείο, η Μαρίνα... άλλο και αυτό. Όταν πάτε στη Μαρίνα, δεν είναι λες και έδωσαν σε ένα αρχιτέκτονα από ένα κτίριο; Ή πρέπει να είναι ο πιο σχιζοφρενής αρχιτέκτονας του κόσμου που τη σχεδίασε. Πραγματικά, θυμίζει λίγο Γαλλία, λίγο Μονακό. Φτάνουμε στη Μαρίνα και μετά είναι η επίχωση, ο Κήπος. Κάπου εδώ έχει και μια καημένη Πινακοθήκη και το περιβόητο parking. Πώς γλίτωσε και δεν έγινε πύργος; Εδώ πάνω είναι τα Δικαστήρια και το Κούριο το καημένο. Εδώ υπάρχουν κάποιες εκκλησίες που είναι σημαντικές, η Αγία Νάπα. Εδώ πάνω είναι το Νοσοκομείο, άλλο πράγμα και αυτό. Εδώ εγώ προτείνω βύθιση της Λεοντίου, που είναι η Αστυνομία και η Τεχνική Σχολή. Να βυθιστεί όλο αυτό και να γίνει ένα μεγάλο complex Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου και Τεχνικών Σχολών. Η Αστυνομία να φύγει από εδώ αφού έτσι και αλλιώς δεν κάνει κάτι. Θυμάμαι ότι κάποτε πρότειναν μια βύθιση και εγώ είχα καταλάβει ότι θα βυθιζόταν όλος ο δρόμος μπροστά από τον Κήπο, έτσι ώστε να ενώνεται ο Κήπος με τη θάλασσα. Το έβρισκα μαγικό αυτό. Εδώ είναι το Κάστρο και ο δρόμος πάει μέχρι κάτω. Εδώ είναι το βαρέλι μας (Υδατόπυργος Λεμεσού). Η 3η Αστική... Τα σχολεία της πόλης, τα οποία τα άφησαν να ερημώσουν. Και αυτό είναι ένα καλό παράδειγμα, που δείχνει ότι το κέντρο δεν έχει πλέον νέους κατοίκους. Η Α' Αστική, το Διοικητήριο, η Ανεξαρτησίας. Από τα πράγματα που αναπτύσσονται στη Λεμεσό, το ΤΕΠΑΚ δεν είναι η χειρότερη επιλογή. Βλέπετε το κέντρο της πόλης, είδατε φούρνο, μπακάλικο;

Το Κάστρο ή την θάλασσα ή την επίχωση.

Η αλήθεια είναι ότι μεγάλωσα στο Μπαχρέιν και ήρθα στην Κύπρο μετά τα 10-11. Θυμούμαι ότι ερχόμασταν Κύπρο και πηγαίναμε θάλασσα απέναντι από τους Δίδυμους Πύργους. Ήταν καταρχήν γεμάτο πέτρες, η άμμος εμφανίστηκε μετά και από την αριστερή πλευρά του δρόμου είχε μικρές ταβέρνες – σουβλατζίδικα – πάνω στη θάλασσα. Από τον Εναέριο μέχρι την τουριστική είχε και άλλες ταβέρνες πάνω στη θάλασσα. Ο δρόμος ήταν διπλής κατεύθυνσης, δεν ήταν τετραπλής. Γενικά τις αναμνήσεις μου θα τις σύνδεα με τη θάλασσα, είτε εδώ που μόλις σας περιέγραψα είτε στο Lady’s Mile.

Η επίχωση. Θα φύγω από το σπίτι μου, θα φτάσω μέχρι το τέρμα της επίχωσης και πίσω.

Στο Κάστρο. Θα περπατήσω από το σπίτι μου και θα πάω εκεί. Είναι πολύ σημαντικό για μένα να μπορώ να πάω περπατητή.

Δεν αποφεύγω κάποια περιοχή στη Λεμεσό. Στον Κήπο δεν πάω πλέον διότι τα παιδιά μου μεγάλωσαν, αλλά και να πάω αφού είναι κλειστός.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Έναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Η επανάχρηση της Αγοράς ήταν πολύ αποτυχημένη. Έκαναν ένα μεγάλο souvenir shop. Η Αγορά έπρεπε να γίνει, έπρεπε να την συντηρούν, έπρεπε να δίνουν σε μικρούς παραγωγούς την ευκαιρία να φέρνουν τα προϊόντα τους να τα πουλούν, να μην τους νοικιάζουν. Αλλά και πάλι αυτό που έγινε, έγινε γιατί νομίζουν ότι στο κέντρο δεν υπάρχει κάποιος που θέλει να πάει στο Παντοπωλείο, δεν υπάρχει κάποιος που θέλει να εξυπηρετηθεί από το Παντοπωλείο. Αναπτύσσεται με γνώμονα εκτός τους κατοίκους η πόλη. Χάλασαν την φθαρταγορά της Λεμεσού για να κάνουν εκείνο το πράγμα. Εγώ πήγαινα κάθε μέρα στο προηγούμενο Παντοπωλείο, έπαιρνα τα μωρά μου με το καροτσάκι και τους έδιναν οι παντοπώλες φρούτα. Είναι ένας καθημερινός αγώνας που κάνουμε οι κάτοικοι να κρατηθούμε στην πόλη χωρίς τη συνεργασία και τη βοήθεια των Αρχών και μάλλον μας πολεμούν. Δεν είδα σπίτι να περνά από γενιά σε γενιά, συνήθως είναι από γενιά σε εγκατάλειψη. Ελπίζουμε τα νέα boutique hotels που δημιουργούνται τώρα στην πόλη να είναι μια χρήση που σέβεται τον κάτοικο του κέντρου, μια χρήση που θα δημιουργήσει νέες ανάγκες στην πόλη και ένας τρόπος να πιέσουν μαζί μας ώστε να μείνει ο άνθρωπος στην πόλη. Αν περπατήσεις Σάββατο απόγευμα μέσα στο κέντρο νομίζεις ότι είμαστε σε κέρφιου (κατ’ οίκον περιορισμός). Δεν περπατά κανένας. Είμαι πάρα πολύ απογοητευμένη.

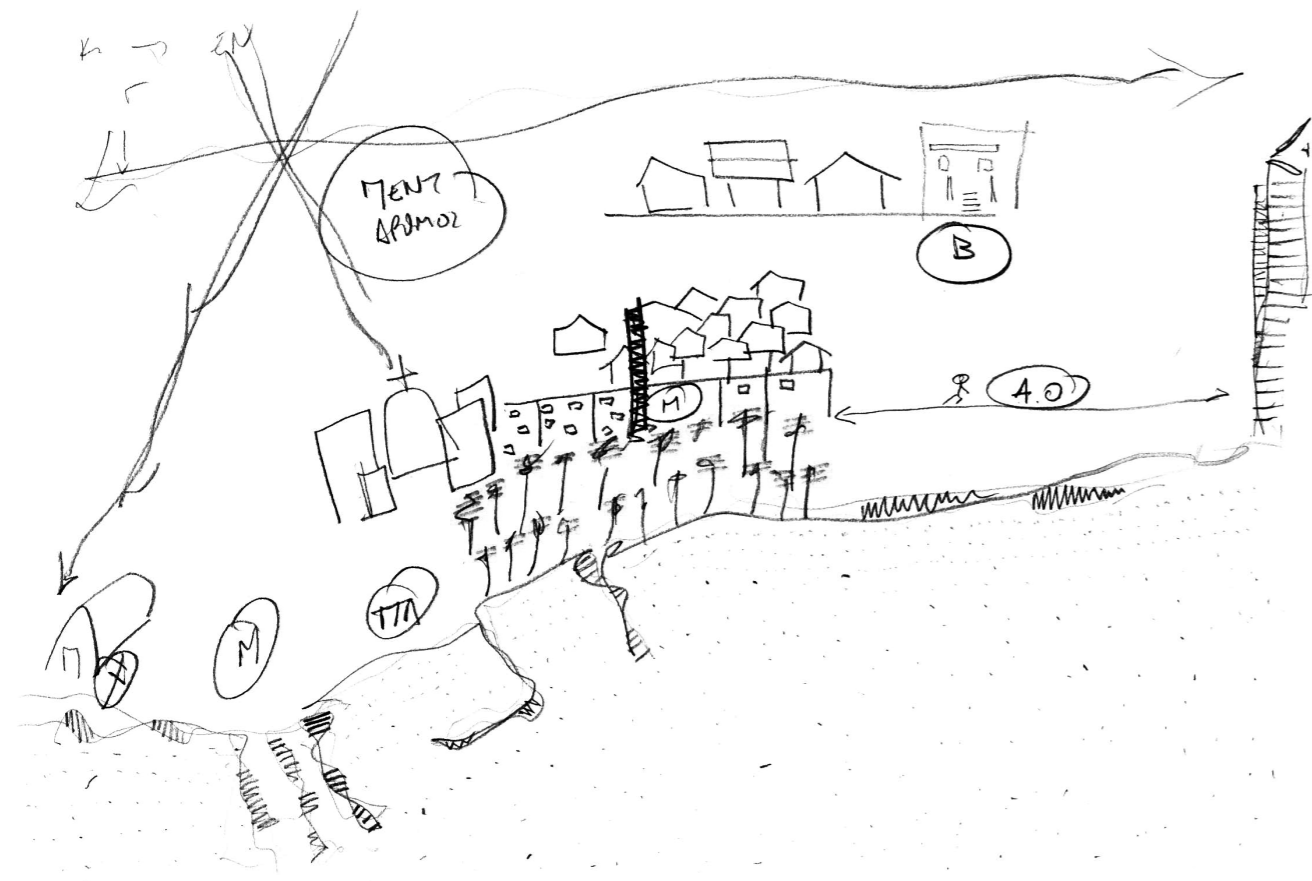
Δεν υπάρχει ο χαρακτήρας. Δεν έχει χαρακτήρα η Λεμεσός. Πηγαίνετε στην Πλατεία Σαριπόλου, κάπου στα δεξιά πάνω στον τοίχο λέει «Εδώ εγχειρίστηκε ο Γρηγόρης Αυξεντίου». Εκείνη η Πλατεία τι θυμίζει από εκείνα τα πράγματα; Τι θυμίζει από το χθες, από τον χαρακτήρα των ανθρώπων που κατοικούσαν; Δεν έχει αρχή, δεν έχει τέλος. Τι είναι; Μια πλατεία που έχει μουσική; Ο καθένας παίζει τη δική του. Δεν έχει τίποτε εκείνη η πλατεία. Έχει 15 χρόνια που πίνουν και τους πουλάνε ναρκωτικά. Θυμάμαι κάποτε όταν αποφασίστηκε η ανάπτυξη στη Σαριπόλου, πάνω από την Per Metro (πιτσαρία) ή τη Λιβαδειά (εστιατόριο) έμεναν άνθρωποι. Τώρα αυτοί έφυγαν και πλέον άρχισαν να φεύγουν και αυτοί που έμεναν μέσα στα στενά. Δεν άντεξαν αυτό το πράγμα. Το ίδιο γίνεται τώρα και με την Ελευθερίας. Η οδός Ελευθερίας κατοικείτο, είχε σπίτια, είχε ξενοδοχεία. Τώρα πλέον είναι ένα μπαρ, ένα εστιατόριο, ένα ναργιλάδικο. Πίσω από αυτά μένει κόσμος, ο οποίος θα φύγει... και συνέχεια παραδίδει δρόμους η πόλη και ο Δήμος Λεμεσού σε αυτήν την ασυδοσία. Χάνουμε δρόμους συνέχεια. Το Κάστρο κατοικείτο. Η Αγκύρας πάλι γέμισε και αυτή μπαρ και εστιατόρια.

Εμείς ως κάτοικοι του κέντρου αναγνωρίζουμε ότι ζούμε σε ένα κέντρο της πόλης και έχει συγκεκριμένη φασαρία. Από την άλλη, μας αρέσει να βγαίνουμε έξω από το σπίτι μας και να πηγαίνουμε στο εστιατόριο ή το μπαρ της γειτονιάς μας. Εκείνο που δεν αντέχεται στην πόλη είναι το τάμπα - τούμπα μέχρι η ώρα 2-3 το πρωί, το παράνομο τάμπα - τούμπα. Δεν θα έρθει ποτέ κανείς να μείνει σε αυτό το κέντρο. Γιατί θεωρείται ζωντάνια η Σαριπόλου; Γιατί δεν ήταν ζωντάνια η Σαριπόλου πριν που ήταν το Παντοπωλείο; Ποια πόλη δεν έχει

φθαρταγορά; Έχει πόλη χωρίς κατοίκους; Το κέντρο απωθεί τους κατοίκους του. Καταρχήν δεν έχει καν κίνητρα για να έρθει κάποιος να μείνει. Εγώ είμαι υπέρ του αρνητικού φόρου. Δηλαδή όσες οικοδομές είναι σε άθλια κατάσταση να φορολογούνται, ώστε να σε αναγκάζουν να την αναπτύξεις, να την πουλήσεις, να την δώσεις να κατοικηθεί. Αφού η Λεμεσός έχει πρόβλημα στέγασης. Θα μπορούσε οι κάτοικοι του κέντρου να μην έχουν φόρο ή αν θέλει κάποιος να κτίσει στο κέντρο της πόλης να δικαιούται κάποια επιδότηση. Έχουμε φόρο για τα σκύβαλα, αφού δεν τα μαζεύουν γιατί πληρώνω; Είδατε πιο βρώμικη πόλη από τη Λεμεσό;

Μόνο σε ένα πράγμα πρέπει να επενδύσει η Λεμεσός; να επιστρέψει ο κάτοικος στην πόλη! Και μαζί με τον κάτοικο θα έρθουν και τα υπόλοιπα, θα φτιαχτούν οι αυλές, θα καθαρίσει η πόλη, θα φτιάξει και το πράσινο, θα συγυριστεί. Δηλαδή, πρέπει να επενδύσουν στον κάτοικο και θα έπρεπε να το είχαν κάνει εδώ και πάρα πολλά χρόνια.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Ένα τραγούδι κοντά στο 2000, που λέει «Λεμεσός, χαρά, αγωνία και πληθωρισμός». Η Λεμεσός έχει χάσει το χαρακτήρα της. Έχει γίνει μια πόλη που δε φαίνεται ακριβώς ακόμα προς τα που πάει ο χαρακτήρας της. Δεν είναι μια πόλη όπως ο Πρωταράς που είναι αμιγώς τουριστική, ούτε μια πόλη αμιγώς επιχειρηματική. Έχει ένα χαρακτήρα ο οποίος προσπαθεί να επαναπροσδιοριστεί και είναι πολύ καθαρό αυτό που βλέπεις από τη Λεμεσό σήμερα: η προσπάθεια επαναπροσδιορισμού της ταυτότητας.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Όλες. Η προσπάθεια μας μέσα από το «Λεμεσός μετά την ανάπτυξη τι;» είναι ακριβώς να κατανοήσουμε το πώς αυτά τα clusters – οι περιοχές που φαίνονται στις εικόνες -, αυτά τα τοπία, στο σύνολο τους δημιουργούν την ταυτότητα της Λεμεσού. Και δεν σημαίνει ότι η ταυτότητα είναι μόνο η θάλασσα ή οι πύργοι, είναι όλα και μαζί είναι ο άνθρωπος, δηλαδή ο χρήστης. Πριν 7 χρόνια, όταν είχαμε αρχίσει το έργο «Λεμεσός μετά την ανάπτυξη τι;» ένας συμμετέχοντας είχε πει ότι ο κόσμος δεν κυκλοφορεί μέσα στην πόλη. Ήταν νεκρή. Μέσα στα τελευταία 2 χρόνια, έγιναν μελέτες που αναφέρουν ότι 30 χιλιάδες άτομα ήρθαν για να ζήσουν στη Λεμεσό τα τελευταία χρόνια. Άρα σήμερα αν περπατήσεις στο κέντρο της πόλης θα βρεις κόσμο, είτε είναι Κύπριοι - γηγενής πληθυσμός - είτε είναι νομάδες.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Το καθετί που μπήκε στον χάρτη είναι σημαντικό. Η Μαρίνα και το Παλιό Λιμάνι, η Χαρουποαποθήκη, η Ακτή Ολυμπίων, ο Μόλος, ο οποίος μέχρι το '87 ήταν απλά ένα χωράφι με χώμα και μετά το '87 ξεκίνησαν σιγά σιγά ιδιωτικές πρωτοβουλίες, όπως καθαρισμός των σκουπιδιών που είχαν συσσωρευτεί στην περιοχή εκεί. Η εκκλησία της Αγίας Νάπας που σιγά σιγά άρχισε να κρύβεται πίσω από τις πολυκατοικίες... το τείχος από τις πολυκατοικίες, το ξενοδοχείο που έγινε πρόσφατα και βγήκε έτσι λίγο πιο ψηλά, η παλιά πόλη... Μετά σαν δεύτερο στάδιο, κοντά στη Γλάδστωνος είναι η βιβλιοθήκη, στα δεξιά του χάρτη οι πύργοι και τέλος τόνισα λίγο τη θάλασσα διότι εκεί δεν κολυμπάμε. Κολυμπάμε εκεί που είναι η Ακτή Ολυμπίων.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγε για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Γιατί πρέπει να βάλουμε ένα σύμβολο; Αυτό προϋποθέτει τη δημιουργία κτιρίων που λειτουργούν ως σύμβολα. Έχουμε πέσει σε αυτήν την παγίδα σήμερα. Τα τελευταία χρόνια παρατηρήθηκε ότι η αρχιτεκτονική προσπαθεί να γίνει ένα λογότυπο. Διαφωνώ να συμβολοποιούμε τα κτίρια. Γι' αυτό και το εξώφυλλο του βιβλίου μας «Λεμεσός μετά την ανάπτυξη τι;» μπορεί κανείς να το διαβάσει σαν ένα «Λ» αλλά ταυτόχρονα μπορεί να το διαβάσει και πιο ειρωνικά σαν ένα σύμβολο που δημιουργεί ένα ψηλό κτίριο, σαν ένα landmark (μτφρ. ορόσημο).

Ο Μόλος, ο σημερινός αλλά και ο προηγούμενος. Ο προηγούμενος με τις αποβάθρες που πηδούσαμε όταν ήμασταν μικροί.

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Ο Μόλος, έστησα όλη μου τη ζωή για να είμαι εκεί.

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Μόλος ή κάποιο εστιατόριο.

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Αποφεύγω χώρους που είναι έντονα συναισθηματικά δεμένοι με ανθρώπους... Προφανώς, ο ανθρώπινος παράγοντας είναι πολύ σημαντικός για ένα χώρο ή μια περιοχή.

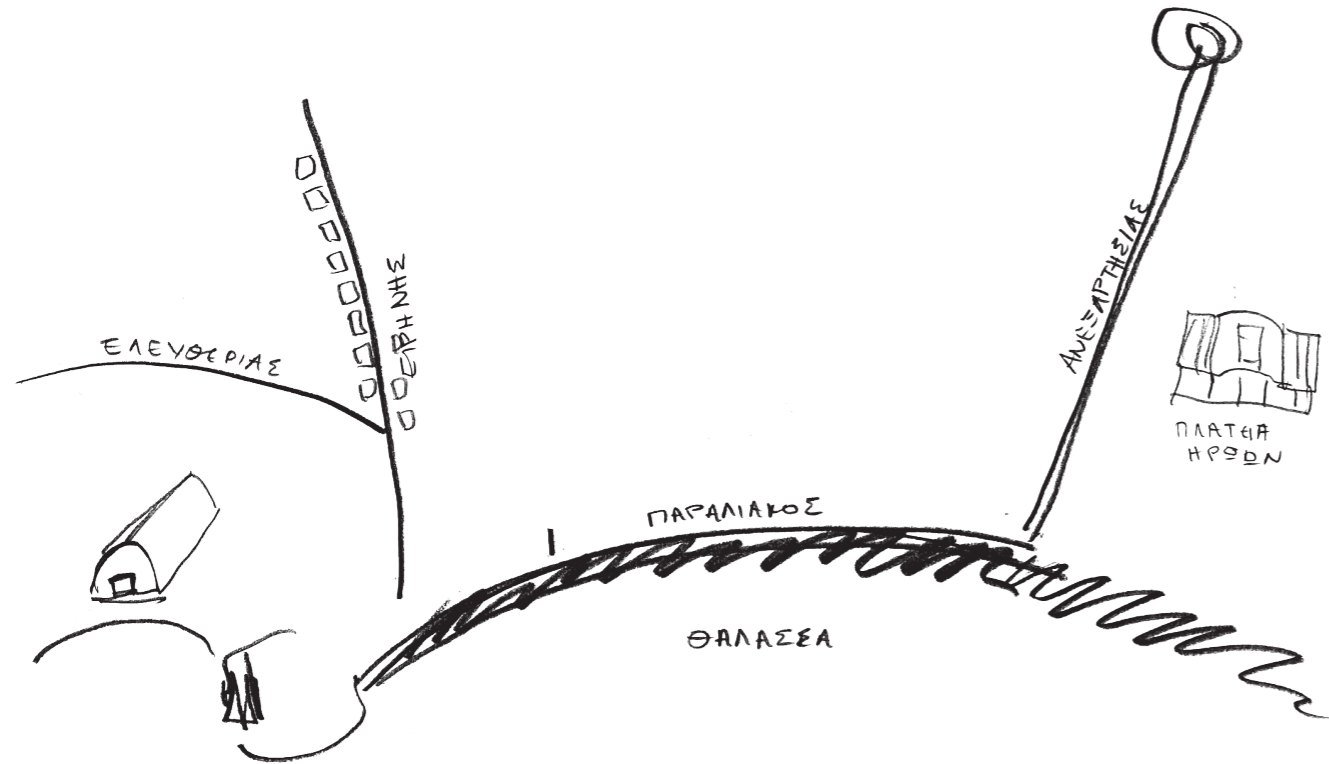
Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Μα αυτός είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού – η συνεχιζόμενη αλλαγή. Δηλαδή, αν έχει μια σταθερά είναι η συνεχιζόμενη πληθυσμιακή και κτιριολογική αύξηση και η ανανέωση. Δεν θα έλεγα να μπει ένα φρένο σ' αυτή την κατάσταση απλά η ερώτηση είναι πάντα μία: προς ποια κατεύθυνση θέλεις να την πάρεις;

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Τι θα άλλαζα; Εδώ στην περιοχή, θα πρότεινα κάθε οικοδομικό τετράγωνο να έχει ένα parking όπου υποχρεωτικά θα πρέπει να σταθμεύσεις εκεί. Θα απαγορεύεται η στάθμευση στον δρόμο και ο δρόμος θα επιστραφεί στον άνθρωπο. Θα υπάρχει προσπέλαση των αυτοκινήτων σε χαμηλή ταχύτητα αλλά θα απαγορεύεται να σταθμεύσεις ώστε η μια λωρίδα ή και οι δύο να γίνονται χώροι πρασίνου. Άρα ξαφνικά έχεις πόλεις ανθρωποκεντρικές και όχι πόλεις των αυτοκινήτων. Και αυτό είναι κάτι εύκολο και εφικτό να γίνει.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Σ 26

30-50 | ΚΑΤΟΙΚΟΣ & ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Θάλασσα. Ήταν ο λόγος που με έκανε να επανακατοικήσω τη Λεμεσό. Ζω μπροστά στη θάλασσα. Μετακόμισα έξι φορές προκειμένου να βρεθεί σπίτι στη θάλασσα. Έξι φορές σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Σε κάποιες εικόνες βλέπουμε το ιστορικό κέντρο της Λεμεσού, που είναι αυτό που υπήρχε και σε άλλες βλέπουμε αναπτυξιακά έργα. Στη μια περίπτωση, σ' αυτό το έργο (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από ένα ψηλό») κτίριο βλέπουμε ότι ο άνθρωπος απουσιάζει και στην άλλη περίπτωση (Εικόνα «Ο Μόλος Λεμεσού») βλέπουμε ότι αυτό το έργο έγινε για τον άνθρωπο και πόσο άλλαξε τη ζωή του ανθρώπου. Βλέπουμε το πως η αρχιτεκτονική και κάποιες αποφάσεις έφεραν αυτή την ποιότητα ζωής στη Λεμεσό. Αλλά όλες αντιπροσωπεύουν τη Λεμεσό.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Είναι ο παραλιακός δρόμος, η οδός Ειρήνης και η οδός Ελευθερίας, η Ανεξαρτησίας και δύο κτίρια που στην ουσία το ένα είναι η Πλατεία που επειδή συσσωρεύει κόσμο, λειτουργεί σαν έντονος πυρήνας της πόλης και για μένα αυτό είναι το πιο εμβληματικό κτίριο της Λεμεσού (Χαρουποαποθήκη), το οποίο έχει πουληθεί σε ξένους. Τόνισα τον παραλιακό και τη θάλασσα επειδή θεωρώ είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού. Είναι συναισθηματικός ο χάρτης μου. Αυτή η εκτόνωση στον παραλιακό δηλώνει ότι εδώ ζω και αυτό μου δημιουργεί ένα αίσθημα ελευθερίας.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Εγώ θα επέλεγα το κτίριο της Χαρουποαποθήκης, διότι θεωρώ ότι είναι ένα κτίριο που χαρακτηρίζει τη Λεμεσό, με την έννοια του πώς ένα κτίριο κατάφερε να φιλοξενήσει το προϊόν του. Δηλαδή, να γίνει μια αρχιτεκτονική για το προϊόν που θα φιλοξενήσει. Καθώς τα χαρούπια δημιουργούσαν λόφο στο σημείο συσσώρευσής τους, θεωρήθηκε σκόπιμο η αποθήκη να ακολουθεί σχήμα αντίστοιχο με του λόφου αυτού. Είναι ένα κτίριο που αντιπροσωπεύει την παραγωγή της πόλης.

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Τα αλογάκια στον Δημόσιο Κήπο.

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Στην παραλία.

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Σ' ένα περίπτερο στην παραλία, απέναντι από τον Δημόσιο Κήπο. Είναι ένα περίπτερο που ένας άνθρωπος κατάφερε να δημιουργήσει τη δυνατότητα στους ανθρώπους να βρεθούν τυχαία.

Ίσως αποφεύγω κάποια σημεία που μπορεί κάποτε να υπήρχε κάτι και σήμερα να μην υπάρχει γιατί αφαιρέθηκε, όπως θα γίνει και με το ξενοδοχείο Κούριο.

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Κάθε αλλαγή είναι αποφάσεις. Η κάθε επέμβαση σε κάθε περιοχή πρέπει να είναι συμπληρωματικά ή σε σχέση με τη διπλανή της. Για παράδειγμα, ο Δήμος Λεμεσού έκανε τον Μόλο διότι εκεί ήταν τα όρια του, μετά ξεκινά ο αρχιτεκτονικός διαγωνισμός που έγινε από την Αρχή Λιμένων. Δηλαδή καταλαβαίνεις ότι η διαδρομή του πεζοδρόμου σταματά και αρχίζει κατευθείαν η εμπορική χρήση. Δεν αφήνει τη ροή της κίνησης να λειτουργήσει και στον υπόλοιπο χώρο. Καταλαβαίνεις, λοιπόν, ότι αυτά τα δύο πράγματα είναι ασύνδετα.

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Η θάλασσα

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Λέγοντας όλα αυτά σε προηγούμενη ερώτηση, καταλήγω στο ότι αυτό που θα άλλαζα στο τέλος της μέρας είναι τη νοοτροπία και τον τρόπο σκέψης για να μπορέσουν να γίνουν υποδομές.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Σ 27

<30 | ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΦΟΙΤΗΤΗΣ ΤΕΠΑΚ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Θάλασσα, ψηλά κτίρια, καρναβάλι, διασκέδαση.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Έκανα διαχωρισμό των εικόνων σε αυτές που είναι αντιπροσωπευτικές της Λεμεσού για μένα και σε αυτές που δεν τις θεωρώ και τόσο αντιπροσωπευτικές. Άφησα πίσω τις εικόνες από τη Μακαρίου, την Αγίου Ανδρέου και αυτή με τους πύργους από τους λόφους. Επιλέγω τις εικόνες που μου βγάζουν μια οικεία εικόνα της Λεμεσού.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Εδώ είναι ο Πεντάδρομος και αυτή είναι η Ανεξαρτησίας. Κάπου εδώ είναι η θάλασσα, ο Μόλος, η Μαρίνα... Κάπου εδώ είναι η Πλατεία Ηρώων. Αυτή είναι η Γλάδστωνος. Κάπου εδώ θα έλεγα ότι είναι το Κάστρο. Το Διοικητήριο, εδώ που είμαστε τώρα... Το ΤΕΠΑΚ είναι πιο σκορπισμένο μέσα στην πόλη αλλά θα σημειώσω το κεντρικό κτίριο. Η Σαριπόλου που συχνάζουμε τα βράδια. Δεν έβαλα τον Εναέριο διότι είναι πολύ μακριά από όλα αυτά και δεν είναι ούτε σημαντικός για μένα. Η Αστυνομία... Το στενό Ζικ Ζακ κάπου εδώ... η Μητρόπολη (εκκλησία) κοντά στο ΤΕΠΑΚ είναι σημαντική...

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

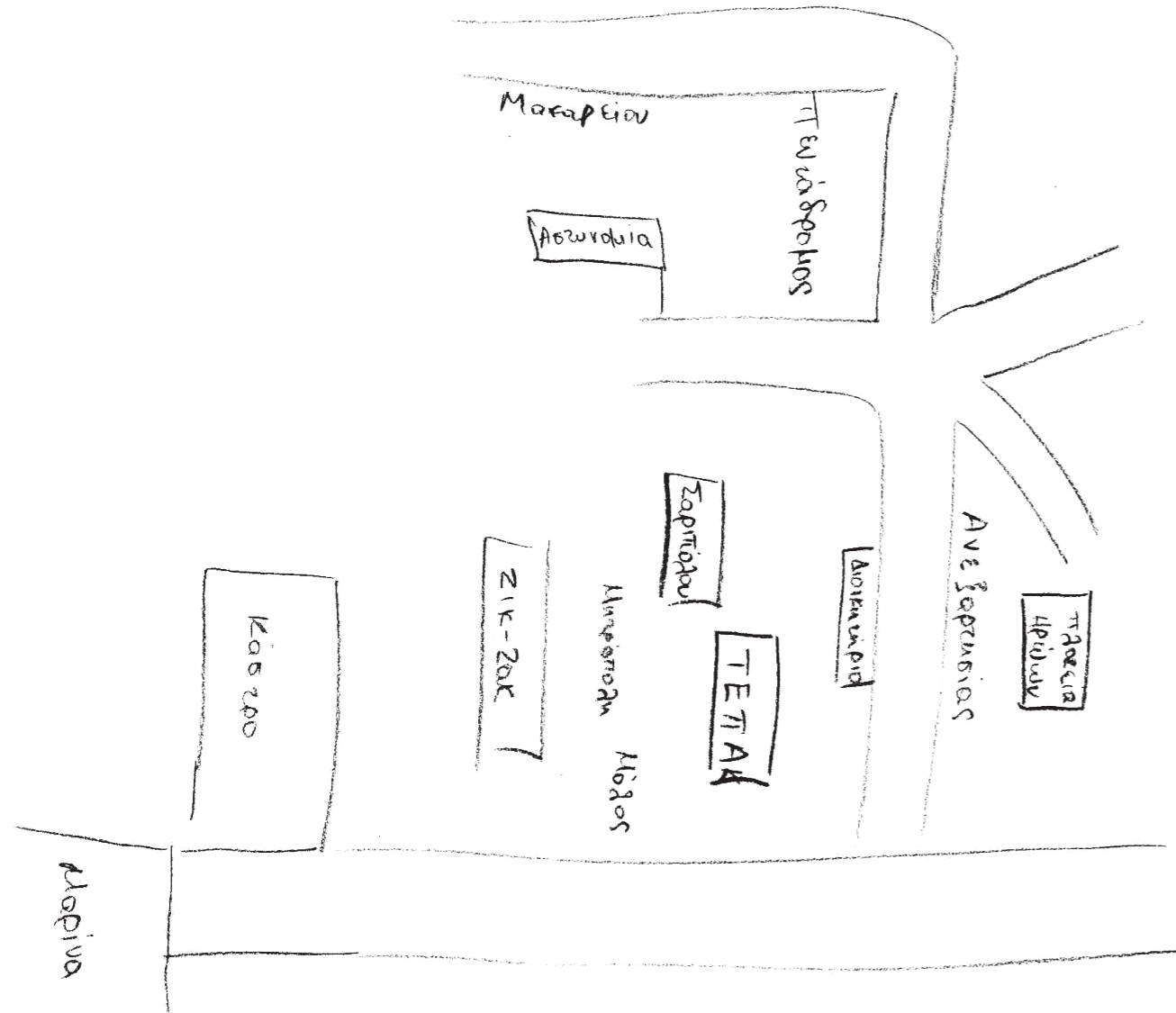
Ίσως να ήταν ένας συνδυασμός θάλασσας, Μόλου και ψηλών κτιρίων. Αν έπρεπε να επιλέξω ένα ψηλό κτίριο θα επέλεγα το Οναί διότι είναι πολύ χαρακτηριστικό για μένα. Ίσως επειδή ήταν η πρώτη μου επαφή με ψηλό κτίριο ως Λεμεσιανός και νομίζω σήμερα είναι και το χαμηλότερο από τα ψηλά κτίρια.

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Η περιοχή του ΤΕΠΑΚ και το κέντρο της πόλης, διότι ως φοιτητής έχω περάσει αμέτρητες ώρες εδώ είτε λόγω των μαθημάτων είτε για να διασκεδάσω με τους φίλους μου στην Πλατεία Σαριπόλου και στο στενό του Ζικ Ζακ με τις καφετέριες και τα μπαρ. Και ο Μόλος μου ξυπνά έντονες αναμνήσεις. Γενικά, η φοιτητική μου ζωή με συνέδεσε έντονα με το κέντρο της Λεμεσού.

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Μια τυπική μου βόλτα αρχίζει από τον Πεντάδρομο και μέσω της Ανεξαρτησίας καταλήγει στον Παραλιακό δρόμο. Η διαδρομή αυτή γίνεται κυρίως με το αυτοκίνητο. Άλλες διαδρομές που κάνω περπατητός μέσα στο κέντρο της πόλης αφορούν κυρίως τη μετακίνηση μου μεταξύ των κτιρίων του πανεπιστημίου μου, όπως για παράδειγμα από τα κεντρικά κτίρια του ΤΕΠΑΚ προς τη Βιβλιοθήκη ή προς το κτίριο Τάσος Παπαδόπουλος ή προς το κτίριο Continental, στον παραλιακό δρόμο.

Χάρτης Συνέντευξης 27

Πρώτο ραντεβού θα πήγαινα στην περιοχή του Κάστρου, διότι είναι πιο ήσυχα. Σε αντίθεση με μια έξοδο μ' ένα φίλο μου που θα επέλεγα την Πλατεία της Σαριπόλου ή το στενό Ζικ Ζακ.

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Στη Μαρίνα αποφεύγω να πηγαίνω διότι συνήθιζα να πηγαίνω όταν ήμουν πιο μικρός. Θεωρώ ότι απευθύνεται σε άλλες ηλικιακές ομάδες - δηλαδή σε πιο μικρούς ή σε πιο μεγάλους από μένα - αλλά και σε άλλες κοινωνικές-οικονομικές ομάδες.

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Υπάρχουν περιοχές του κέντρου που έχουν εγκαταλειφθεί. Υπάρχουν, όμως, και άλλες περιοχές που αναπτύσσονται. Φυσικά οι πύργοι για μένα είναι κάτι ξενόφερτο. Δεν είναι κάτι που χαρακτηρίζει την πόλη της Λεμεσού, αλλά το γεγονός ότι ήταν μια αλλαγή σημαντική την έχει κάνει να επικρατήσει και να υπερισχύσει. Πλέον κάποιος γνωρίζει τη Λεμεσό λόγω των ψηλών κτιρίων που έχουν κτιστεί. Σίγουρα σε ένα βαθμό αυτή η ανάπτυξη έχει βοηθήσει την οικονομία της Λεμεσού, αλλά δεν παύει να ισχύει το ότι δε θυμίζει τη Λεμεσό.

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Σήμερα ο χαρακτήρας της Λεμεσού δεν μπορεί να προσδιοριστεί πολύ εύκολα. Η Λεμεσός είναι σε μια μεταβατική φάση λόγω όλων αυτών των αλλαγών που γίνονται.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Θα άλλαζα κάτι που δυσκολεύει την καθημερινότητα μου και αυτό είναι οι χώροι στάθμευσης, οι οποίοι είναι ελάχιστοι και δυσεύρετοι. Θα μπορούσα φυσικά και να το σκεφτώ αντίστροφα και να πω ότι θα βελτίωνα τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς ώστε να μην χρειάζεται το αυτοκίνητο για να μετακινηθώ στην πόλη. Το να πεζοδρομηθεί ολόκληρο το κέντρο όπως ακούγεται σήμερα, είναι μεγάλη αλλαγή, δύσκολη αλλαγή και σίγουρα είναι μια αλλαγή που θα πάρει χρόνια. Και για να γίνει αυτή η αλλαγή αποδεκτή, πρέπει πρώτα να αλλάξει η νοοτροπία του Κύπριου που χρησιμοποιεί παντού το αυτοκίνητο. Πρέπει να αρχίσει να περπατά στην πόλη ή να χρησιμοποιεί το ποδήλατο του. Εγώ δεν είμαι εναντίον αυτής της αλλαγής, αλλά τη θεωρώ δύσκολο εγχείρημα.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Σ 28

30-50 | ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Καθολική, εκεί που έπαιζα μικρός... μέσα στην αυλή της εκκλησίας. Το πατρικό μου ήταν ακριβώς εδώ.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Ναι, αυτές (Εικόνες «Ο Μόλος Λεμεσού» και «Η οδός Ειρήνης») μου θυμίζουν τη Λεμεσό. Και αυτές (Εικόνες «Η οδός Αγκύρας», «Η οδός Αγίου Ανδρέου» και «Η οδός Ζικ Ζακ») το ίδιο. Είναι η παλιά Λεμεσός, η κλασική Λεμεσός. (Δείχνει τις εικόνες με τους πύργους) Αυτές με τις ψηλές πολυκατοικίες δεν μου θυμίζουν τη Λεμεσό. Δεν τις συμπαθώ κιόλας. Δεν θυμίζουν Λεμεσό, θυμίζουν Ντουμπάι, Μαϊάμι.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Θα ξεκινήσω από το Νοσοκομείο, την Αστυνομία. Απ' εδώ κάτω είναι το Ρίο σινεμά και φτάνουμε στην Καθολική. Μετά βγαίνεις στην εκκλησία την Αγία Νάπα, καταλήγεις στον Μόλο, στο Παλιό Λιμάνι... Σχεδιάζω περισσότερο μια διαδρομή που κάνω εγώ σχεδόν καθημερινά. Αν προχωρήσουμε ευθεία από την Αστυνομία είναι η Γλάδστωνος, αλλά δεν έχει και κάτι... τα χάλασαν όλα. Εδώ είναι ο Πεντάδρομος. Ήταν η ΑΕΛ (Αθλητική Ένωση Λεμεσού), το Λούνα Παρκ και τέλος ο Κήπος. Από τον Πεντάδρομο και μέσω της Ανεξαρτησίας βγαίνεις στον Μόλο... είναι και η Πλατεία Ηρώων.

Εγώ τώρα μένω Κάψαλο. Οι πιο πολλοί κάτοικοι έφυγαν από εδώ, από το κέντρο. Οι πιο πολλοί έφυγαν διότι παλιά εδώ όταν έκλειναν τα καταστήματα το Σάββατο, ήταν απόλυτη ησυχία. Δεν είχε τίποτα. Πλέον τη νύχτα εδώ είναι της διάλυσης. Μου το είπαν πολλοί αυτό. Όσοι νοικιάζουν εδώ έφυγαν. Δεν έχει ησυχία εδώ, ούτε χώρο στάθμευσης.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Ο Μόλος. Είναι το μόνο πράγμα που μπορείς να πας και συνδυάζει τη θάλασσα, το περπάτημα, το παιχνίδι των παιδιών.

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Καθολική. Ο καθένας με τη γειτονιά του. Όταν ήμουν μικρός θυμάμαι τον εαυτό μου να παίζει στην πίσω μεριά της Καθολικής, σήμερα δε θα βρεις κανένα παιδί να παίζει εδώ. Επίσης, στην αυλή της Α' Αστικής Σχολής παίζαμε, ήταν το Δημοτικό Σχολείο μας.

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

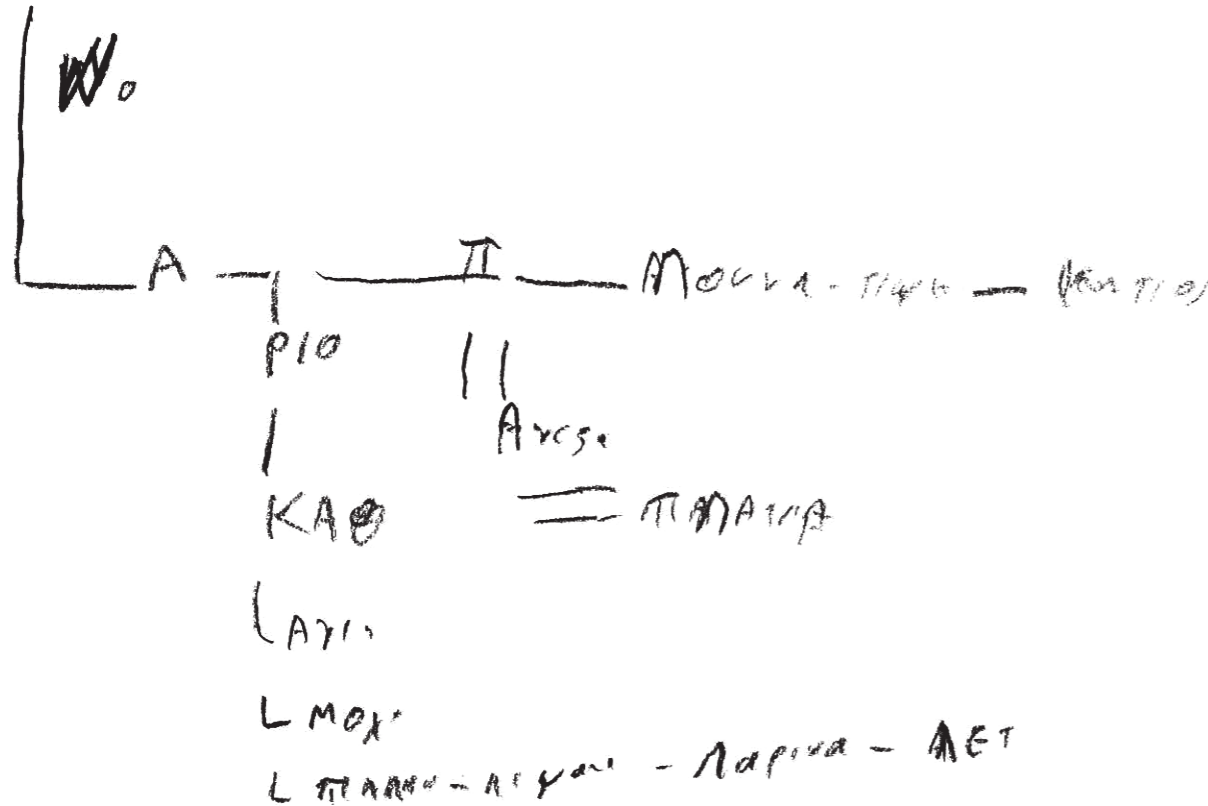
Από τον Μόλο και κάτω.

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Μόλος ή Παλιό Λιμάνι.

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Όχι δεν αποφεύγω κάποια περιοχή, ίσως τη Σαριπόλου.

Το Παντοπωλείο ήταν λάθος κίνηση... δεν πέτυχε. Έπρεπε να διατηρήσουν το Παντοπωλείο. Γεμίσαμε όλο πολυκατοικίες... Μπετόν, μπετόν, μπετόν. Θα προτιμούσα να μην υπήρχαν καθόλου οι πύργοι. Το κέντρο γέμισε μπαράκια και καφέ. Δεν έχει καθόλου χώρους στάθμευσης. Η Λεμεσός έχει ανάπτυξη, αλλά για τους ντόπιους έκλεισε. Δεν έχει Λεμεσιανό που να μπορεί να έρθει να ζήσει εδώ, λόγω των υψηλών ενοικίων, των υψηλών τιμών για αγορά ακινήτου και λόγω του ΤΕΠΑΚ. Το ΤΕΠΑΚ ήταν λάθος που έγινε μέσα στην πόλη. Έπιασε όλη την πόλη... το ΤΕΠΑΚ έχει 100 ακίνητα, σε 100 διαφορετικούς τόπους. Υπάρχουν άτομα που πιστεύουν ότι το ΤΕΠΑΚ έφερε ζωή και προσέφερε στην πόλη, εγώ πιστεύω ήταν λάθος.

Μία πολυπολιτισμική πόλη. Πριν από όλες αυτές τις αλλαγές, ήταν πιο ξεκάθαρος ο χαρακτήρας της Λεμεσού. Είχε ένα λαϊκό χαρακτήρα.

Πάρκα. Κήπους. Έμεινε μόνο ο Δημόσιος Κήπος και ο Μόλος. Και στάθμευση. Το πιο απλό πράγμα, ο ποδηλατοδρόμος. Εγώ ερχόμουν με το ποδήλατο από τον Κάψαλο μέχρι εδώ και άντεξα ένα μήνα. Κινδύνευα χιλιάδες φορές. Είναι το πιο επικίνδυνο όχημα μέσα στη Λεμεσό. Είμαι ποδηλάτης από τα 5 μου, μοτοσικλετιστής από τα 15 μου και το ποδήλατο είναι το πιο επικίνδυνο όχημα μέσα στη Λεμεσό. Αν ήταν ασφαλές το ποδήλατο, τα μισά αυτοκίνητα θα έλειπαν από τους δρόμους μας.

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Σ 29

>70 | ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

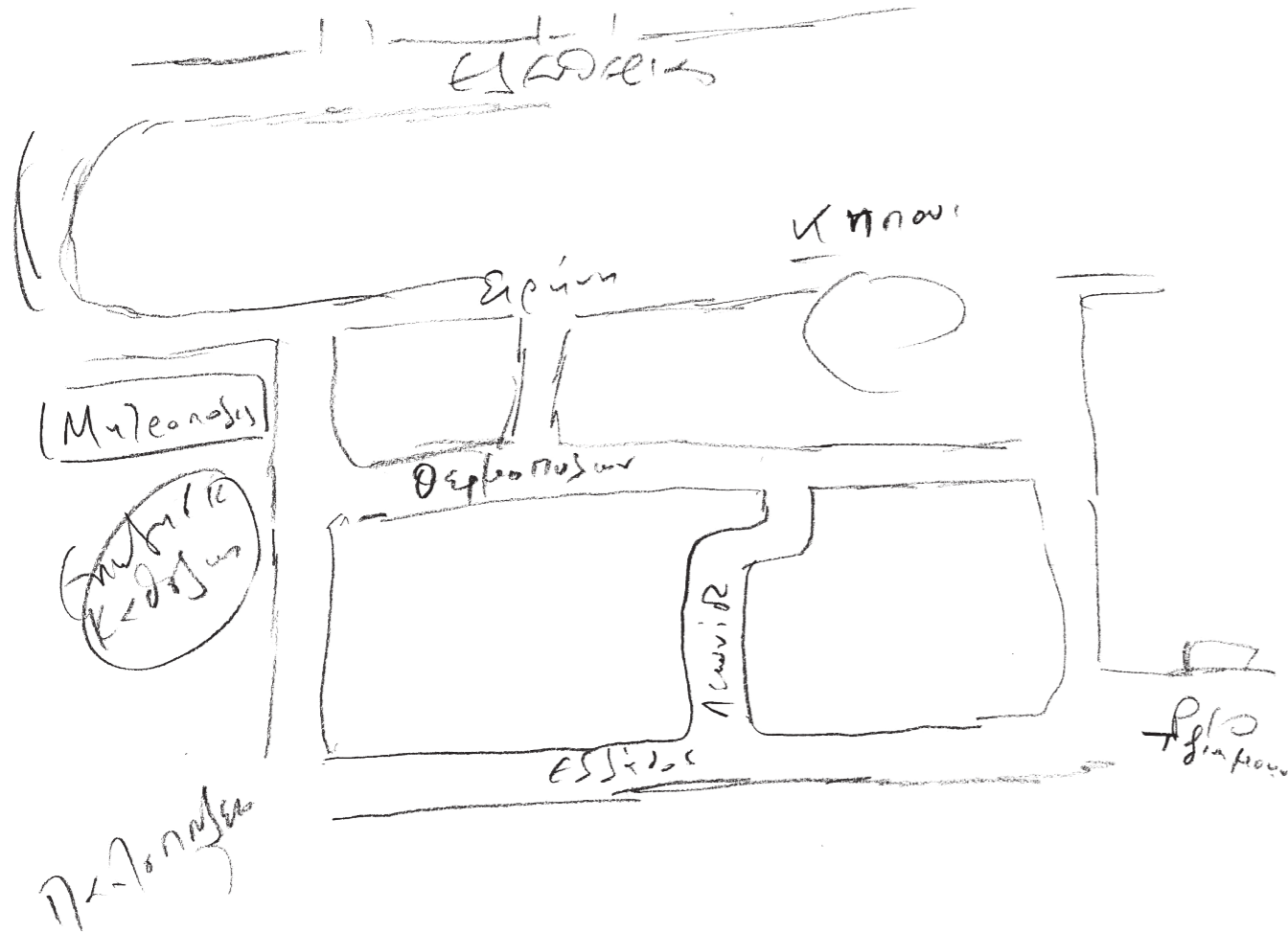
Όταν ήμουν στρατιώτης, θα σου έλεγα το φουγάρο που υπήρχε και το βλέπαμε λίγο πριν μπούμε της Λεμεσού. Ήταν το φουγάρο του τσιμεντοποιίου, το οποίο δεν υπάρχει πλέον... χαλάστηκε. Μόλις το βλέπαμε, λέγαμε ότι φτάσαμε στη Λεμεσό και χαιρόμασταν. Τώρα για να καταλάβω ότι έφτασα Λεμεσό, βλέπω όλες αυτές τις πολυκατοικίες, τα κτίρια, τους ουρανοξύστες... αυτά βλέπεις. Επίσης, όταν ακούω τη λέξη Λεμεσός, θυμάμαι την εκκλησία της Καθολικής και συγκεκριμένα την αυλή της.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Εδώ (Εικόνα «Η οδός Αγίου Ανδρέου») είναι η εκκλησία της Αγίας Νάπας. Αλλά αυτό το πανηγύρι με τις τέντες που υπάρχει μπροστά σήμερα, δεν έχει καμία σχέση με αυτό που ήταν παλιά στη Λεμεσό. Ήταν ερημιά παλιά. Ακόμη και το Κάστρο. Εκεί επιτρεπόταν η κυκλοφορία και περνούσα με τη μηχανή μου. Εδώ (Εικόνα «Η οδός Αγκύρας») είναι ο μιναρές. Εδώ φοβόμασταν να περάσουμε. Πραγματικά πριν την εισβολή, εδώ ήταν ο τουρκομαχαλάς και ήταν εκτός ορίων για εμάς. Δεν τον πλησιάζαμε, φοβόμασταν. Ξέρω από που είναι τραβηγμένη αυτή (Εικόνα «Η οδός Ειρήνης») η φωτογραφία με το ντεπόζιτο (Υδατόπυργος Λεμεσού). Είναι η οδός Ειρήνης, έπαιζα μικρός εδώ... ήταν το κηπούι. Το σπίτι μου ήταν πίσω από αυτά τα δέντρα. Αυτό (Εικόνα «Ο Μόλος Λεμεσού») δε θυμίζει τίποτα από την παλιά Λεμεσό, οι φοίνικες με τον Μόλο. (Εικόνες «Η άποψη της πόλης από ένα ψηλό κτίριο», «Η άποψη της πόλης από την περιοχή Αγίου Αθανασίου» και «Το παράκτιο μέτωπο Λεμεσού») Ότι υπάρχει σήμερα δε θυμίζει τη Λεμεσό, βέβαια θα τα συνηθίσουμε... ήδη αρχίσαμε να τα συνηθίζουμε. Δεν θα ήθελα όμως να επιστρέψει η Λεμεσός με τα παλιά κεραμίδια. Δε θυμίζουν τίποτα από την παλιά Λεμεσό, αλλά αν λέγαμε για τη σημερινή Λεμεσό τότε ναι αυτές οι πολυκατοικίες και οι ουρανοξύστες τη θυμίζουν. Ντουμπάι. Νομίζεις ότι είσαι στο Ντουμπάι. Δεν θυμίζει τη Λεμεσό, θυμίζει κάτι άλλο. Κάποιος έγραψε προχθές Μανχάταν και πράγματι έχει δίκαιο.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Η οδός Ελευθερίας δεν έχει τίποτα σήμερα που να θυμίζει τα παλιά. Σήμερα, η οδός Ελευθερίας έγινε σχεδόν πεζόδρομος... δεν χωρεί αυτοκίνητα να περάσουν. Παλιά είχε πέτρινα σπίτια - που ακόμη υπάρχουν - αλλά στο ισόγειο τους υπήρχαν μικρά καταστήματα. Τώρα δεν υπάρχει τίποτα, μόνο εστιατόρια και μπαράκια. Τώρα εμείς βρισκόμαστε στην οδό Ελλάδος. Εδώ είναι το Ρίο σινεμά και εδώ είναι η οδός Θερμοπυλών με την εκκλησία την Καθολική. Η οδός Ειρήνης με το κηπούι,... και η οδός Ελευθερίας. Οι οδοί Ειρήνης, Ελλάδος, Ελευθερίας ήταν οι κεντρικοί δρόμοι της Λεμεσού. Πρώτα από όλα μέσω της οδού Ελλάδος, έφτανε κανείς στο Παντοπωλείο. Οι πλείστοι από εδώ έρχονταν για να κατέβουν κάτω στο κέντρο της Λεμεσού... ήταν από τους πιο κεντρικούς δρόμους. Η οδός Ελευθερίας ήταν ο δρόμος που χρησιμοποιούσαν όσοι κατέβαιναν από τα χωριά - από

εδώ έρχονταν τα λεωφορεία των χωριών -. Στο δρόμο αυτό, έβρισκες τα πάντα: λάμπες πετρελαίου – τα χωριά δεν είχαν ρεύμα -, φυτίλια, γλόμπους των λαμπών, στρατούρκα (στα κυπριακά: σαμάρι) των γαϊδουριών, κοφίνες (στα κυπριακά: μεγάλο καλάθι), τσιεμπέρκα των γυναικών (στα κυπριακά: μαντήλια)... Όλα ήταν στην οδό Ελευθερίας, δεν τα έβρισκες αλλού. Πριν 40-50 χρόνια και ειδικότερα μετά την εισβολή, η οδός Ελευθερίας ήταν το εμπορικό κέντρο της Λεμεσού. Η οδός Ελλάδος ήταν ο δρόμος των πελεκάνων (στα κυπριακά: ξυλουργός), είχε 6-7 πελεκανιά.

Η εκκλησία της Καθολικής.

Η Ενορία της Καθολικής, εκεί που έπαιζα και έζησα μικρός.

Κάθε Κυριακή, με το αυτοκίνητο, ήταν δεδομένο ότι ο Λεμεσιανός θα πήγαινε μέχρι την παλιά Λεμεσό – 5-6 χιλιόμετρα έξω από τη σημερινή Λεμεσό, εκεί που είναι η Αμαθούντα -.

Στη λεωφόρο Μακαρίου ή ίσως να πήγαινα στη Σαριπόλου σ’ ένα από τα καφενεία εκεί ή στην Ανεξαρτησίας σε κάποια καφετέρια.

Όχι δε θυμάμαι κάποιο μέρος.

Το κέντρο σχόλασε, τελείωσε. Το Παντοπωλείο και οι πλατείες τελείωσαν, σχολάσανε ανεπιστρεπτί. Το Παντοπωλείο από τη πίσω του μεριά είναι νεκρό. Εκείνη η μικρή πλατεία παλιά είχε εμπορεύματα, πράγματα, πάρα πολύ κόσμο... όρνιθες (στα κυπριακά: κότες), γαϊδούρια, φαραώνες (στα κυπριακά: φραγκόκοτες). Τώρα νέκρα, ούτε ένα παιδί να παίζει στην πλατεία... μόνο περιστέρια. Για τους πύργους δεν με ενδιαφέρει, δε θα έλεγα ότι με ενοχλούν όπως λένε πολλοί. Εγώ προσαρμόζομαι εύκολα. Μου αρέσει η Λεμεσός όπως είναι, μου αρέσουν τα νέα κτίρια. Θυμάμαι ότι κάποτε βλέπαμε τους Δίδυμους Πύργους όταν κτίστηκαν και τους θαυμάζαμε, πού να φανταστούμε ότι τώρα θα είναι νάνοι μπροστά στα άλλα τεράστια κτίρια.

Η Λεμεσός ήταν πιο γραφική παλιά. Τώρα τσιμεντοποιήθηκε. Έχει τα καλά της αλλά άρχισε να παίρνει την ευρωπαϊκή μορφή. Τώρα πλέον ο κόσμος δεν γνωρίζεται μεταξύ του. Παλιά βγαίναμε στα πεζοδρόμια και κουβεντιάζαμε μεταξύ μας. Ο παλιός, παραδοσιακός χαρακτήρας της Λεμεσού χάθηκε.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τά σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

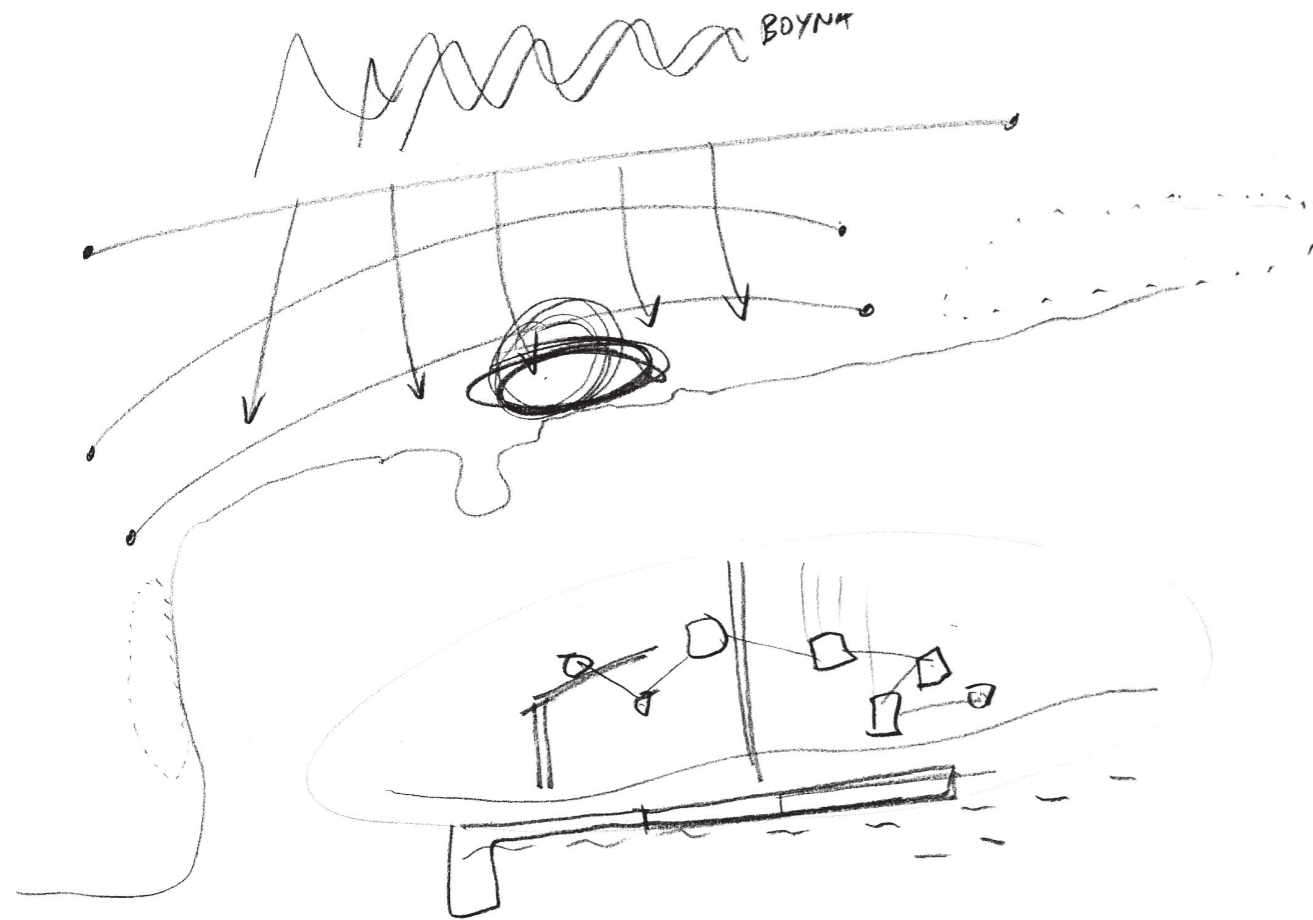
Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Τη Γλάδστωνος, να τη φέρω μέχρι εκεί που ήταν παλιά. Το «Νυφοπάζαρο». Παλιά πηγαίναμε πάνω κάτω στη Γλάδστωνος για να ρίξει μια ματιά ο ένας στον άλλο, ένα αγόρι σ’ ένα κορίτσι.

Σ 30

30-50 | ΚΑΤΟΙΚΟΣ & ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Καρναβάλι, θάλασσα, ΑΕΛ (ποδοσφαιρική ομάδα). Αυτά είναι τα πρώτα που μου έρχονται στο μυαλό και μπορεί να θεωρηθούν και κλισέ. Εγώ μεγάλωσα εδώ και η αλήθεια είναι ότι η Λεμεσός είναι κάτι που μεταβάλλεται πάρα πολύ, αλλάζει πάρα πολύ, οπότε δεν μπορώ να πω εύκολα κάτι που είναι σταθερό πέρα από τη θάλασσα που πραγματικά την χαρακτηρίζει. Το καρναβάλι την χαρακτηρίζει κοινωνικά διότι είναι ένα λαϊκό ξέσπασμα, οπότε χαρακτηρίζει όλους αυτούς τους ανθρώπους που ενωθήκαν γύρω από μία γιορτή και την αποθεώνουν και είναι κάτι το ανεπανάληπτο σήμερα. Το πάθος για το ποδόσφαιρο, το πάθος των Λεμεσιανών για μια ομάδα που την οδηγούν σε κάποιες επιτυχίες ή και όχι και κάθε φορά συνδέουν αυτή την ομάδα με την πόλη τους. Επίσης, η πολυπολιτισμικότητα είναι κάτι που με γοητεύει στη Λεμεσό, πολύ περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη πόλη και νομίζω ότι η πολυπολιτισμικότητα της Λεμεσού ανέκαθεν ήταν χαρακτηριστικό της. Ήταν από πάντα μια ανοχύρωτη πόλη, πάντα έρχονταν οι ξένοι - κατακτητές ή όχι - και έβρισκαν τρόπο να συνεργαστούν μαζί τους. Επίσης, τώρα τα τελευταία χρόνια που ζούμε εμείς, η γενιά που ζει ακόμα, είδε τη Λεμεσό να υποδέχεται ας πούμε 5 φορές τον πληθυσμό της – να μεγαλώνει κυρίως από ανθρώπους που ήρθαν από αλλού. Ήρθε κόσμος από τα βουνά, λόγω της αστυφιλίας και της βιομηχανοποίησης της Λεμεσού, ήρθαν μετά οι πρόσφυγες και επαναλήφθηκε το μοντέλο του Βαρωσιού, ήρθαν μετά οι Λιβανέζοι... οι γεωπολιτικές συγκυρίες διαμόρφωσαν αυτή την πόλη. Η Λεμεσός είναι ένα καρδιογράφημα των διαφόρων γεωπολιτικών συνθηκών της ευρύτερης περιοχής. Ήρθαν Λιβανέζοι, Σύροι, Άραβες, Σέρβοι και πάει λέγοντας. Η μιζέρια του άλλου τάισε την ευμάρεια της πόλης. Μετά όμως ήρθε και το ξέπλυμα χρήματος, γίναμε η έδρα του. Γίναμε περίγelo του κόσμου όλου και συνεχίζει το βιολί. Έχουμε πάρα πολλούς οικονομικούς μετανάστες που έρχονται στη Λεμεσό για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των άλλων που ξεπλένουν το απόλυτο χρήμα, άρα εδώ είναι ένας χώρος ταξικών αντιθέσεων κάτι το οποίο αποτυπώνεται και στον πολεοδομικό ιστό. Βασικά οι ταξικές αντιθέσεις είναι κάτι που χαρακτηρίζει πολύ τη Λεμεσό. Παντού θα τις δεις. Συνυπάρχουν και δεν είναι οριοθετημένες, δεν υπάρχουν γκέτο πλουσίων και γκέτο φτωχών. Θεωρώ ότι μέσα στο κακό υπάρχει ένα καλό, ότι όλα αυτά είναι ανακατωμένα ακόμη. Δεν μένουν οι πλούσιοι σε ένα τόπο – εντάξει μένουν ανατολικά οι Ρώσοι αλλά μέσα στα ανατολικά αν πας υπάρχουν και πολυκατοικίες που είναι αποκλειστικά αφιερωμένες στο να μένουν οι εργάτες, φτωχοί εργάτες. Επίσης, αποτυπώνεται τις Κυριακές στο Μόλο. Οι ταξικές αντιθέσεις γίνονται ορατές. Ο Μόλος είναι ένας χώρος στον οποίο πηγαίνουν όλοι εκεί, δεν σταματούν να πηγαίνουν οι Ρώσοι ή οι Κύπριοι την Κυριακή. Θεωρώ ότι είναι ο απόλυτος δημόσιος χώρος στην Κύπρο, ο πιο πετυχημένος σε όλη την Κύπρο. Έχει πολλά κακά αυτή η πόλη σε σχέση με άλλες πόλεις της Κύπρου, πολεοδομικά εννοώ... αλλά ο Μόλος είναι ο κορυφαίος δημόσιος χώρος.

Εντάξει όλες αυτές είναι εικόνες της πόλης. Είναι η Λεμεσός αυτή. Είναι αποσπάσματα μιας πόλης. Η Λεμεσός είναι ένα κολάζ. Είναι ένα μωσαϊκό πολιτισμών, κουλτουρών και αυτό αποτυπώνεται πολεοδομικά, λόγω των πολιτικών συγκυριών που αποτυπώθηκαν στον πολεοδομικό ιστό.

(Αρχίζει τον χάρτη του σχεδιάζοντας την ακτογραμμή της Λεμεσού, προσθέτει τα βουνά και κάποιους δρόμους) Είναι ο υπερτοπικός χαρακτήρας που έχει η πόλη, η οποία έχει μια συνεχή ακτογραμμή με την υπόλοιπη Κύπρο. Είναι αναπόφευκτα ο τρόπος που την ενώνει με την υπόλοιπη Κύπρο. Και μετά είναι τα βουνά πάνω, τα οποία είναι ο πλούτος της Λεμεσού. Είναι αυτά που έκαναν τη Λεμεσό, είναι οι βουνίσιοι άνθρωποι που κατέβηκαν κάτω. Άρα αυτοί οι δυνατοί άξονες που κατεβαίνουν προς τα κάτω, είναι πολύ χαρακτηριστικοί και ταυτόχρονα έχουμε μια μίμηση της ακτής με άλλους δρόμους. Έχουμε ένα κέντρο... Έχουμε πολλά κέντρα. Έχουμε και ένα πιο ασαφές εδώ, άλλων δραστηριοτήτων. Έχουμε ένα άλλο δυνατό κέντρο δραστηριοτήτων εδώ στο Lady’s Mile, άλλου χαρακτήρα. Μέσα στο νου του κόσμου εδώ είναι μια ολόκληρη ταυτότητα. Είναι αυτό που λέμε συνέχεια λιμάνι, λιμάνι, λιμάνι, αλλά ξέρω ότι στο μυαλό μας δεν είναι τόσο αποτυπωμένο. Δεν το έκανα σχήμα. Είναι κάπου αόριστα. Κάπου έχει ένα λιμάνι. Είναι τελείως αποκομμένο με ένα τεράστιο φράχτη. Δεν ανταλλάζει κάτι με την πόλη, παρά μόνο άνθρωποι εργαζόμενοι πηγαίνουν στη δουλειά τους και φεύγουν. Θα έπρεπε να γίνει κάτι με αυτό το λιμάνι. Θα έπρεπε να φύγει ο φράχτης και κάτι να γίνει για να είναι επισκέψιμο με κάποιο τρόπο, όπως έγινε στη Μασσαλία πρόσφατα. Το κέντρο είναι...(Σχεδιάζει ένα δίκτυο γραμμών και σημείων) η Ανεξαρτησίας, η Πλατεία Ηρώων, το Διοικητήριο. Εδώ επίσης έχει μια Σαριπόλου κάπου, μετά έχει διάφορους ενδιαφέροντες δρόμους, η Αγίου Ανδρέου... ο Μόλος και η Μαρίνα. Βασικά επικεντρώθηκα στους δημόσιους χώρους της πόλης, τους οποίους θα ήθελα να τους συνδέσουμε με κάποιο τρόπο κάποια στιγμή. Η έκταση του Κήπου είναι η ίδια με την έκταση του Μόλου. Ο λόγος που δεν διαβάζουμε έτσι τον Κήπο είναι επειδή είναι κομμένος σε κομμάτια. Η Αγίου Ανδρέου είναι ο πιο ιστορικός δρόμος της πόλης. Ήταν η ραχοκοκαλιά της πόλης.

Η θάλασσα, η ακτογραμμή. 25 χιλιόμετρα παραλία. Τι να πω άλλο; Ως Λεμεσιανοί έχουμε μια αρκετά παθητική στάση. Δηλαδή θα πάμε στην παραλία να αράξουμε, να μαυρίσουμε και να φύγουμε. Εγώ ξεκίνησα τα τελευταία χρόνια να τη ζω αυτήν την παραλία ως κωπηλάτης. Ένα άλλο πράγμα που μπορείς να δεις πέρα από το skyline (μτφρ. ορίζοντας), είναι η σχέση με τα βουνά της Λεμεσού. Επίσης θα ήταν ωραίο να καταγράψει κανείς το πως αξιοποιούν οι Λεμεσιανοί τη θάλασσα με διάφορους τρόπους. Για παράδειγμα, είναι μια παρέα μπροστά από το Ναυτικό Όμιλο, που παίζει ποδόσφαιρο τα τελευταία 30-40 χρόνια. Άλλο παράδειγμα, είναι αυτές οι κοπέλες με τα «μακαρόνια» κολύμβησης μπροστά από το Θαλασσάκι.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Εικόνα 1

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Έναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Εικόνα 2

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Εικόνα 3

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Εικόνα 4

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Εικόνα 5

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Εικόνα 6

Την παραλία, την Πλατεία Ηρώων. Στην εφηβεία πηγαίναμε για να βλέπουμε τις σεξεργάτριες. Περνούσαμε με τις μοτοσυκλέτες και τις βλέπαμε που μαζεύονταν η ώρα 9 βαμμένες, έτοιμες να πάνε δουλειά. Μαζεύονταν εκατοντάδες γυναίκες – πανέμορφες – και μαζεύονταν πριν πάνε δουλειά γιατί ήταν ο χώρος κοινωνικοποίησης τους. Μαζεύονταν και έπιναν μια μπίρα στο χέρι, κάπνιζαν, μιλούσαν, γελούσαν και ήταν όλες ντυμένες στα ροζ, στα φανταχτερά... ήταν σουρεάλ. Στην Πλατεία Ηρώων έχω επανασχεδιάσει ένα χώρο γραφείων και εκεί που δημιουργησα ένα πέρασμα στους βοηθητικούς χώρους, τοποθέτησα ένα κόκκινο γυαλί για να θυμίζει το παρελθόν αυτό. Οπότε η Πλατεία Ηρώων είναι επίσης ένας χώρος που μαζεύεται πολύς κόσμος για να φάει και να πιει. Είναι ένας χώρος που είναι το Ριάλτο (θέατρο) και είναι πολύ σημαντικός διότι μετά όταν ενηλικιώθηκα παρακολούθησα πολύ το Φεστιβάλ Χορού, Κινηματογράφου, Θεάτρου κλπ. Επίσης, είναι ένας χώρος όπου γίνονταν διάφορες συγκεντρώσεις πολιτικού περιεχομένου.

Μου αρέσει πολύ και πάω συχνά στην Τουρκοκυπριακή περιοχή για περίπατο. Έχει πρώιμο μοντερνισμό, έναν άλλο χαρακτήρα διότι ήταν οι Τουρκοκύπριοι που σπούδασαν στην Κωνσταντινούπολη και ήταν πολύ πιο προηγμένη μεγαλούπολη, είχε μεγάλα πανεπιστήμια, ευρωπαϊκές επιρροές αλλά και λίγο αραμπέσκ. Άρα ο μοντερνισμός που εφαρμόστηκε εκεί είναι και λίγο περίεργος και μου αρέσει πολύ. Έγινε και μια ανάπλαση τελευταία με πεζοδρομήσεις και είναι πολύ ωραία.

Μου έτυχε να πάω στο μπαρ «Στον Δρόμο»... θα προτιμούσα σε μπαρ. Την τελευταία φορά πήγα στην τελετή έναρξης του καλοκαιρινού Φεστιβάλ Χορού. Με ένα φίλο θα ήταν πιο χαλαρά. Θα μπορούσαμε να πιάσουμε σουβλάκια και να πάμε στο Lady’s Mile να τα φάμε.

Όχι... Εμμ, αποφεύγω τη Μαρίνα. Δεν έχει τίποτα να κάνεις εκεί. Είναι χάλια.

Εικόνα 7

Όλες οι αλλαγές προκαλούν μια νοσταλγία και μια αντίδραση. Δεν είναι έτοιμος κάποιος να τις δεχτεί. Εμένα με ενδιαφέρουν, με ενδιαφέρει να μελετώ το γιατί έγινε αυτό το πράγμα και σε κάποια πράγματα να μπω αντρόση (στα κυπριακά: εμπόδιο) και σε άλλα δεν μπορείς να κάνεις και πολλά. Ήμουν μέρος της πρωτοβουλίας «Ο Κήπος εν Δικός μας». Ο αγώνας μας κυρίως ήταν για τη δημοκρατικότητα στο δημόσιο χώρο. Πρέπει να γίνονται σωστές διαδικασίες. Επίσης, η παρέμβαση είναι μέσα σε ένα ιστορικό δημόσιο χώρο. Η φύση του ήταν ένας βοτανικός κήπος με πολλών ειδών δέντρα κλπ. Στα πολλά χρόνια αποψιλώθηκε από την ανικανότητα τους να τον συντηρήσουν και από τα πολλά κονδύλια που κοπήκαν. Παλιά υπήρχε ένα δραστήριο φυτώριο στο οποίο παράγονταν διάφορα δέντρα και λουλούδια μέσα στον Κήπο, τα οποία μεταφυτεύονταν και γίνονταν διάφορες εποχιακές

διακοσμήσεις. Όταν ξεραινόταν ένα δέντρο, το αντικαθιστούσαν... γινόταν πραγματικά μια φροντίδα. Στα πολλά χρόνια καταργήθηκε αυτό το πράγμα, το φυτώριο έγινε ο χώρος που παρκάρουν τα σκυβαλοφόρα. Εμείς ζήσαμε την παρέμβαση σ' αυτό το κομμάτι του Δημόσιου Κήπου, ως ένα κομμάτι «σαλαμοποίησης» ενός ενιαίου δημόσιου χώρου. Οικοπεδοποιήθηκε ο Δημόσιος Κήπος και εμείς είμαστε κάθετα εναντίον. Θέλαμε ο Κήπος να μελετηθεί σαν ένα σύνολο. Για παράδειγμα, η δαπεδόστρωση είναι πολύ σημαντική σε ένα σχεδιασμό ενός δημόσιου χώρου. Τώρα τοποθέτησαν ένα πλαστικό, το οποίο αλλάζει τις μυρωδιές, τον τρόπο που βιώνεις το χώρο, το ακουστικό κομμάτι – δηλαδή απορροφά τους κραδασμούς, αλλάζει το χρώμα, η υφή, η ατμόσφαιρα. Διαβάζεται σαν τεμάχιο και έχει περίφραξη με θάμνους γύρω γύρω. Ξεχωρίζει ότι αυτός είναι παιδότοπος. Παλιά εκεί είχε 3 παιχνίδια. Τι σημαίνει 3 παιχνίδια; Σημαίνει παθητική αναψυχή. Τώρα υπάρχει μια λογική κατανάλωσης όλων των παιχνιδιών – κατεβαίνω από το ένα, ανεβαίνω στο άλλο, κατεβαίνω από αυτό, ανεβαίνω σε αυτό. Πριν ήταν ένας χώρος που ο ενήλικας αναμειγνυόταν με το παιδί. Πριν έδινε έμφαση στο φανταστικό παιχνίδι. Το παιδί έκανε λίγη τραμπάλα αλλά μετά μπορούσε να ανακαλύψει και άλλα παιχνίδια τρέχοντας. Αυτό ακριβώς κάνει το παιδί, κάνει φανταστικό παιχνίδι. Αυτή η κατανάλωση παραπέμπει στο ηλεκτρονικό παιχνίδι. Ακόμη και η εικονογραφία που χρησιμοποίησαν παραπέμπει σε κάτι ηλεκτρονικό και οι σπόνσορες είναι δημιουργοί ηλεκτρονικών παιχνιδιών. Μια άλλη δράση που κάναμε ήταν για τις εργατικές κατοικίες στην οδό Μισιαούλη & Καβάζογλου, που εκεί ξεκινήσαμε μια πρωτοβουλία και τις γλιτώσαμε. Και το Ριάλτο θα κατεδαφίζόταν και έγινε πρωτοβουλία και γλίτωσε. Δεν είναι μόνο η αξία των κτιρίων, αλλά και το σύμβολο τους.

Η ταυτότητα της Λεμεσού για μένα είναι η ταυτότητα μιας πόλης που αλλάζει. Είναι μια μόνιμη ταυτότητα. Είναι το πρότυπο μιας ευρωπαϊκής πόλης, που η πόλη κτίζεται πάνω στην πόλη. Δυστυχώς η Λεμεσός πλέον κτίζεται πάνω στα βουνά, σιγά σιγά επεκτείνεται μακριά και αυτό με πληγώνει πιο πολύ από τους πύργους.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Θα σύνδεα τους δημόσιους χώρους μεταξύ τους για να αναδείξουμε την πόλη μέσα από τους δημόσιους χώρους της.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Σ 31

<30 | ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΦΟΙΤΗΤΗΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Ουρανοξύστες, θάλασσα και το σπίτι μου. Το σπίτι μου διότι είναι ο τόπος που μεγάλωσα, που γεννήθηκα... το πατρικό μου. Οι θάλασσες λόγω του ότι είναι μια παραθαλάσσια πόλη, προφανώς και είναι ένα στοιχείο που έχουμε να συγκρίνουμε με τις άλλες πόλεις όπως τη Λευκωσία και οι ουρανοξύστες λόγω της ανάπτυξης της Λεμεσού – της τουριστικής συγκεκριμένα – που κάνει εντύπωση. Είναι σαν αξιοθέατο, μια οδός – λεωφόρος που αξίζει να πας.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

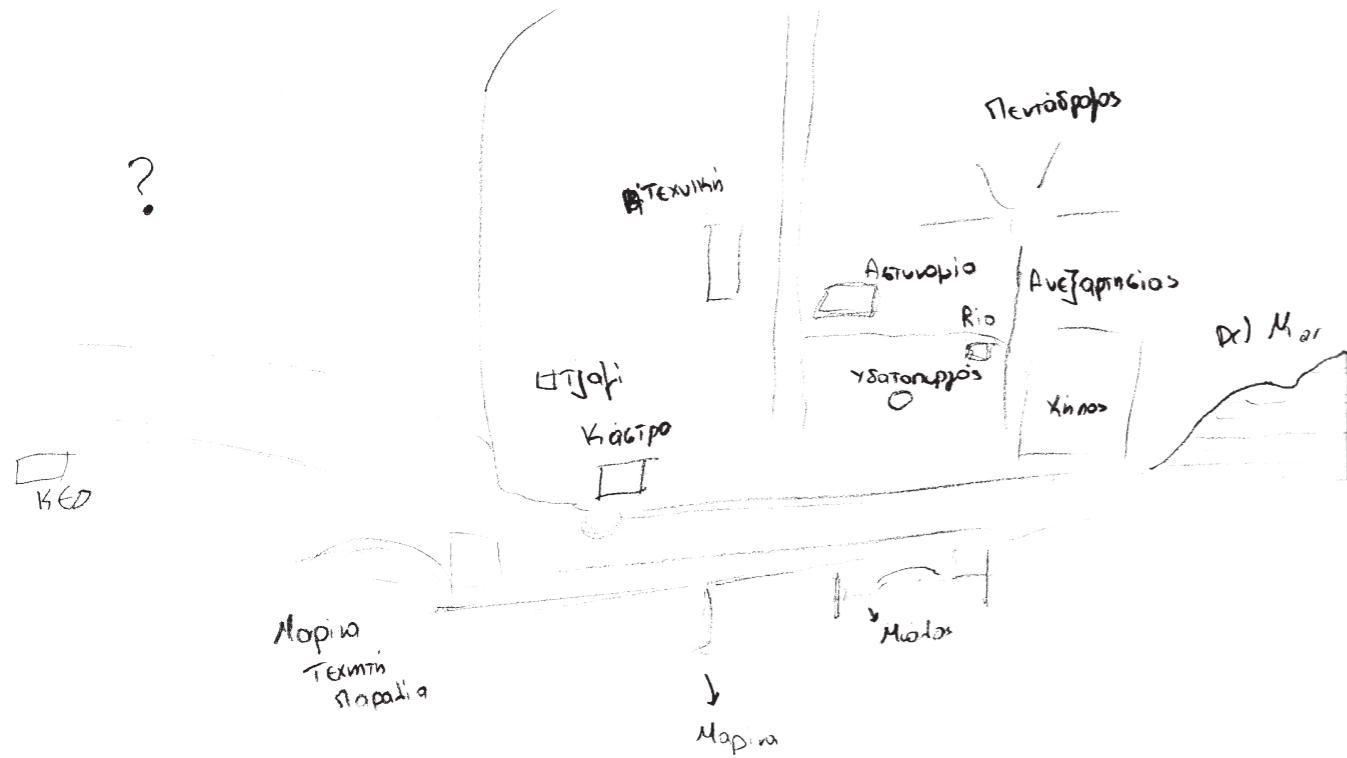
Αρχικά αυτή (Εικόνα «Η οδός Ειρήνης»), είναι πολύ χαρακτηριστικός ο Υδατόπυργος στο κέντρο της πόλης, το Τζαμί (Εικόνα «Η οδός Αγκύρας») επίσης είναι χαρακτηριστικό. Η περιοχή γύρω από το Τζαμί είναι οι τόποι που συχνάζουμε, οι έξοδοι μας. Οι ουρανοξύστες (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από ένα ψηλό κτίριο») για τους λόγους που ανέφερα πριν. Αυτή (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από την περιοχή Αγίου Αθανασίου») θα την αφαιρέσω... επειδή είναι πολύ μακρινή. Δεν είναι μόνο οι ουρανοξύστες... φαίνεται μια αντίθεση μεταξύ της πόλης και των ουρανοξυστών.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

(Ξεκινά σχεδιάζοντας το όριο της θάλασσας) Εδώ θα κάνω το Κάστρο και γύρω έχει οδούς. Και ένα roundabout (μτφρ. κυκλικός κόμβος) εδώ... και εδώ είναι η υπόλοιπη Μαρίνα. Εδώ είναι ο Κήπος και εδώ είναι το γραφείο του πολίτη. Θα κάνω εδώ την Αστυνομία και την Τεχνική και εδώ μια τεράστια οδός (Νίκου Παττίχη). Η αστυνομία για μένα είναι το στοιχείο που το βλέπω και ξέρω ότι είμαι στο κέντρο. Κάτι άλλο είναι ο Υδατόπυργος... η Ανεξαρτησίας και ο Πεντάδρομος. Ένα, δύο, τρία, τέσσερα, πέντε... Η αλήθεια στο μυαλό μου αυτή η περιοχή (Καρνάγιο) είναι λίγο θολή επειδή ποτέ δεν πάμε από εδώ. Στο μυαλό μου είναι απλά μια μεγάλη οδός που είναι το Lidl (σουπερμάρκετ) και η ΚΕΟ (εργοστάσιο ζυθοποιίας). Μόνο αυτό θυμάμαι. Εδώ είναι η Μαρίνα... ο δρόμος πάει έτσι και εδώ είναι το Τζαμί. Να κάνω και τις αποβάθρες του Μόλου που μου αρέσουν... στο τέρμα έχει μια παραλία. Και εδώ έχει τρεις ουρανοξύστες... θα κάνω το Del Mar (ψηλό κτίριο). Θα βάλω και το Ρίο το σινεμά. Περνάς την Αστυνομία προχωράς και πας εκεί.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Θα ήταν ένα ημικύκλιο σαν ήλιος και από κάτω μια μπλε γραμμή. Απλό, μίνιμαλ... ευρωπαϊκό... και δύο χρώματα. Μπορεί στο κέντρο να ήταν ορθογώνια κτίρια. Μπορεί να γράφει και «Limassol». Αν θα σκεφτόμουν κι άλλα λογότυπα θα μπορούσε να ήταν το Del Mar διότι είναι χαρακτηριστικό το σχήμα του. Ή θα μπορούσε να ήταν το περίγραμμα του Μόλου όπως το βλέπεις από ψηλά.

Αυτό πάει ανάλογα με τις περιόδους της ζωής μου. Στο γυμνάσιο βγαίναμε στην Ανεξαρτησίας που έκαναν διάφορες εκδηλώσεις... πηγαίναμε στο Starbucks (καφετέρια) Ανεξαρτησίας, ή Subway (εστιατόριο). Όσο μεγάλωνα, άλλαζαν οι χώροι που πηγαίναμε και κάπως έτσι το έχω το μυαλό μου. Μετά βγαίναμε στο Κάστρο, Σαριπόλου... Α, κάτι άλλο από την παιδική ηλικία είναι ο Μόλος με τα αυγά (γλυπτά σε σχήμα αυγού) και ο παγωτάρης...

Ο αγαπημένος μου είναι με το αυτοκίνητο μέχρι την τουριστική και πίσω. Ξεκινά από το σπίτι μου, κατεβαίνει Νίκου Παττίχη, Ανεξαρτησίας μέχρι κάτω και μετά στον παραλιακό δρόμο. Με τα πόδια, μια διαδρομή που κάνω είναι μέσω του γραμμικού πάρκου στον Γαρούλλη μέχρι το κέντρο πόλης.

Μια βόλτα στη Σαριπόλου θα πήγαινα. Όχι στη Μαρίνα... δεν είναι κάτι σπουδαίο για να πας. Σίγουρα στη Λεμεσό υπάρχουν περιοχές που αφορούν συγκεκριμένες ηλικίες. Όχι επίσημα αλλά υπάρχει η νοοτροπία πως «εκεί πήγαινα όταν ήμουν μωρό άρα δεν θα πάω πλέον» ή δεν θα πάω εκεί γιατί; Είναι γεμάτο με πιο μικρούς. Έχεις έγνοια πάντα ποιοι θα είναι εκεί για να ξέρεις ότι θα συναναστρέφεσαι με άτομα της ηλικίας σου.

Τη Μαρίνα δεν είναι ότι την αποφεύγω αλλά δεν την προτιμώ... Έχει πέντε μαγαζιά, έχουμε πάει σε όλα άρα τι άλλο να πας να κάνεις. Είναι γεμάτο με 60ρηδες... Η Μαρίνα είναι λίγο μόνη της. Δεν υπάρχει σύνδεση με το Παλιό Λιμάνι. Υπάρχει αυτή η λίμνη (απόληξη ποταμού Γαρούλλη) η ενδιάμεση και είναι βρώμικη δηλαδή... δεν υπάρχει λόγος να υπάρχει. Επίσης με νευριάζει εκείνο το ψηλό κτίριο που έκαναν στην στροφή... «κόβει» όλη τη Μαρίνα από την υπόλοιπη πόλη. Ούτε στον Κήπο πηγαίνω. Έχω πολλά χρόνια να πάω... είναι κάπως «βρώμικα» εκεί και πιστεύω πως ο Ζωολογικός Κήπος δεν έχει νόημα πλέον, είναι κρίμα και τα ζώα. Όταν περνάς από έξω, βλέπεις απλά κάτι τσίγκους – ένα απαίσιο πράγμα. Είδα τα πλάνα του Δήμου να τον αναβαθμίσουν και να τον τσιμεντώσουν και έκαναν και διαδηλώσεις. Εγώ συμφωνώ στην αναβάθμιση αλλά όχι τόσο στο τσιμέντωμα.

Εγώ για τις αλλαγές είμαι υπέρ και συμφωνώ αλλά ίσως φταίει το ότι δεν γνωρίζω πολλά. Εάν γνώριζα περισσότερες λεπτομέρειες ίσως είχα άλλη άποψη. Για παράδειγμα για την Αγορά... εγώ πριν γίνει η Αγορά δεν είχα ιδέα ότι υπήρχε η Παλιά Αγορά. Ήταν απλά ένα κτίριο – σαν εμπόδιο μέσα στη Σαριπόλου. Τώρα απέκτησε αξία, έμαθα και κάτι για την πόλη μου που δεν ήξερα. Πιστεύω το αξιοποίησαν καλά αν και είναι λίγο ακριβές οι τιμές... και το roof (μπαρ) ήταν μια καλή ιδέα. Ανανεώνει την πόλη για τις πιο μικρές ηλικίες. Παλιά οι παππούδες πήγαιναν στην Αγορά, μετά έκλεισε η αγορά... δεν πήγαινε κανένας και δεν ήξερε κανένας ότι υπήρχε και τώρα ήρθε ξανά στο προσκήνιο. Οι πύργοι μου αρέσουν πολύ εμένα. Μου αρέσουν γενικότερα οι πόλεις με ψηλά κτίρια και ουρανοξύστες και δεν

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Ποιοι είναι οι αγαπημένοι σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Ποιο μέρος της πόλης θεωρείς ότι έχει αλλάξει περισσότερο τα τελευταία χρόνια;

θέλω να είναι μια πόλη σαν το Ηράκλειο που έχουν όριο στο ύψος των κτιρίων. Όμως, η φωτογραφία που μου δείξατε πριν (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από την περιοχή Αγίου Αθανασίου») που ήταν όλα τα κτίρια έτσι και είχε τρεις πύργους εκεί, αντιπροσωπεύει τη Λεμεσό αλλά δεν μου αρέσει πολύ γιατί δεν υπάρχει ισορροπία. Μ'αρέσουν οι πύργοι... και το Del Mar είναι πολύ χαρακτηριστικό και το Οβάλ.

Η Λεμεσός είναι μια πόλη υπό ανάπτυξη και έχει πολύ προοπτική για να αναπτυχθεί περαιτέρω και πιστεύω πως η ανάπτυξη της πόλης αντιπροσωπεύει και την ανάπτυξη του πληθυσμού και της νοοτροπίας της Κύπρου. Θεωρώ ότι συνυπάρχουν τα νέα – σύγχρονα κτίρια με τα παλιά κτίρια και είμαστε σε εκείνη τη φάση όπου δεν υπερτερεί το ένα από το άλλο. Αυτό είναι από τη μία καλό αλλά ταυτόχρονα και δυσανάλογο. Θα μπορούσε το κέντρο της πόλης να έχει πιο ψηλά κτίρια από τις πίσω περιοχές και να υπάρχουν και οι ουρανοξύστες... να υπάρχει δηλαδή μια διαβάθμιση όσον αφορά το ύψος των κτιρίων. Στο μέλλον πιστεύω θα έχει περισσότερα ψηλά κτίρια – αλλά όχι το κέντρο της πόλης – που θα μείνουν στην ευθεία της τουριστικής. Στα μάτια μου τώρα πήρε αξία η Λεμεσός γιατί παίζει ρόλο και η παγκοσμιοποίηση. Τα διατηρητέα κτίρια που έχουν ιστορία δεν είναι τόσο διατηρητέα... δηλαδή δεν τα συντηρούν ή δεν είναι ανοικτά... όπως η Αγορά που ήταν κλειστή. Άρα εμείς το μόνο που ξέρουμε είναι αυτό που κτίζεται τώρα, και βλέπουμε, και κάνει εντύπωση. Επίσης στο μάτι κάνει περισσότερη εντύπωση το σύγχρονο παρά το παλιό.

Η ανάπτυξη δυσκολεύει την μετακίνηση του κόσμου... με την κίνηση και τα parking – που είναι ένα μεγάλο θέμα που θα άλλαζα. Τα μέσα μαζικής μεταφοράς δεν υπάρχουν ουσιαστικά στη Λεμεσό... δηλαδή εγώ δεν είδα ποτέ λεωφορεία στην γειτονιά μου. Αλλά όλο αυτό πηγάζει από τη νοοτροπία.

^[1] Η Λεμεσό είναι μια πόλη υπό ανάπτυξη και έχει πολύ προοπτική για να αναπτυχθεί περαιτέρω και πιστεύω πως η ανάπτυξη της πόλης αντιπροσωπεύει και την ανάπτυξη του πληθυσμού και της νοοτροπίας της Κύπρου

^[2] Η Λεμεσό είναι μια πόλη υπό ανάπτυξη και έχει πολύ προοπτική για να αναπτυχθεί περαιτέρω και πιστεύω πως η ανάπτυξη της πόλης αντιπροσωπεύει και την ανάπτυξη του πληθυσμού και της νοοτροπίας της Κύπρου

Σ 32

30-50 | ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

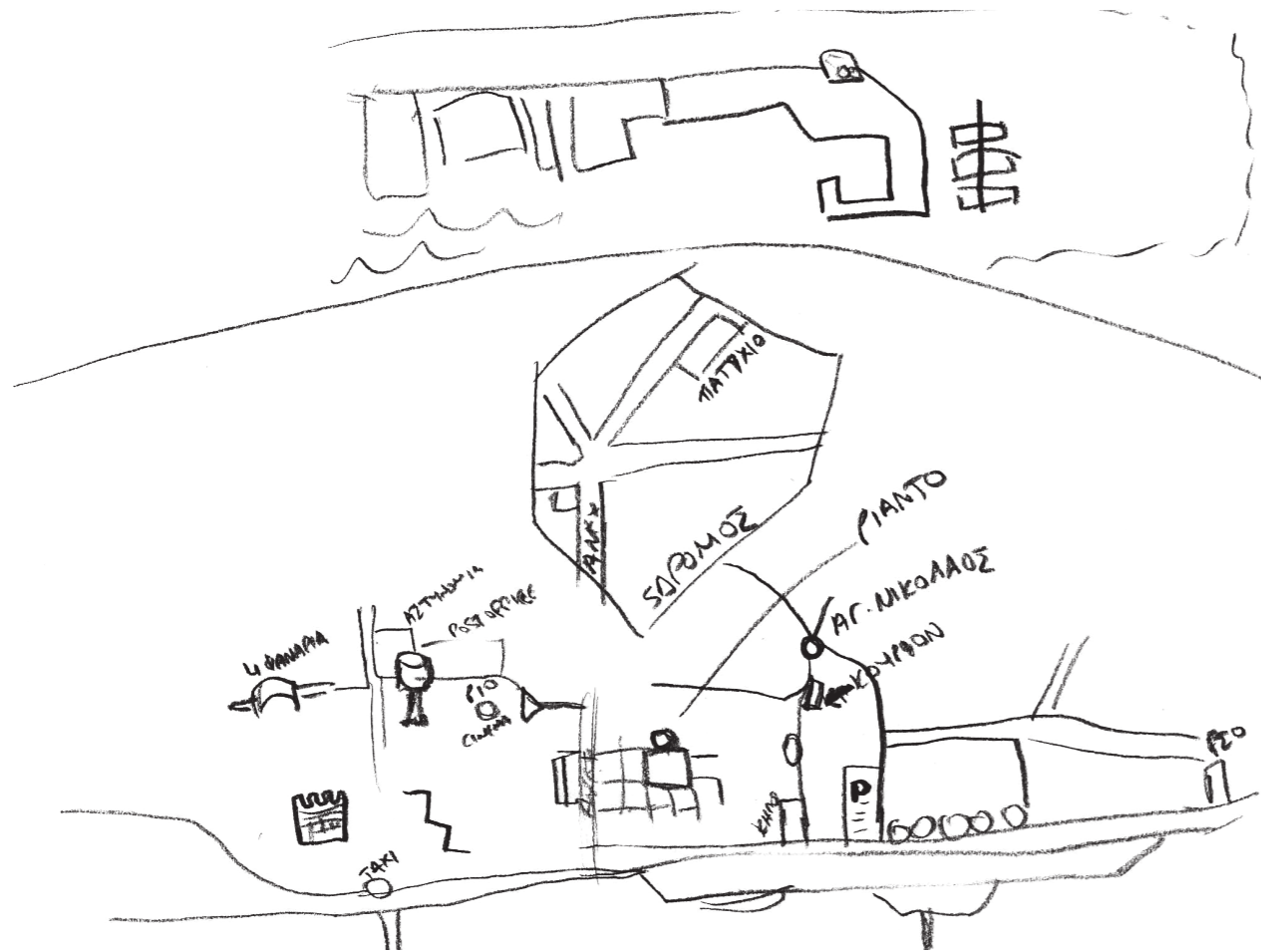
Μόλος. Αυτό είναι το πρώτο πράγμα που μου έρχεται. Ο Μόλος, το ντεπόζιτο (Υδατόπυργος Λεμεσού), το Τσίρειο γήπεδο διότι εγώ ασχολούμαι με το ποδόσφαιρο. Θα πω και τη θάλασσα, lady's mile, ψάρεμα... αυτές είναι εικόνες της Λεμεσού αλλά αν έλεγα ένα μόνο πράγμα είναι ο Μόλος.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Όπως είπα και πριν... η μία θα ήταν αυτή (Εικόνα «Ο Μόλος Λεμεσού») και η άλλη θα ήταν αυτή (Εικόνα «Η οδός Ειρήνης»), διότι ο Υδατόπυργος ειδικά παλαιότερα ήταν το σήμα της Λεμεσού... νομίζω για κάθε Λεμεσιανό. Είναι κάτι που από παιδιά βλέπαμε... αυτή την εικόνα... σαν σύμβολο της Λεμεσού. Για μένα είναι πολύ γνώριμη η εικόνα. Και ο μιναρές... αν και αυτό απέκτησε πιο μετά ζωή. Και η άλλη εικόνα με τον μιναρέ... Αυτά για μένα (Εικόνες «Η άποψη της πόλης από ένα ψηλό κτίριο» και «Η άποψη της πόλης από την περιοχή Αγίου Αθανασίου») είναι αυτά που δεν μπορώ να εξηγήσω. Δηλαδή αν γινόταν η ερώτηση για τη Λεμεσό πριν 10 χρόνια, δεν θα υπήρχε αυτό. Αλλά ναι, εάν τις δω ξέρω ότι είναι η Λεμεσός, είναι μέσα στην εικόνα της Λεμεσού.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Θα ξεκινήσω από τον Πεντάδρομο διότι είπαμε «Γλάδστωνος». Εδώ είναι η Ανεξαρτησίας και εδώ θα βάλουμε το Παττίχειο (θέατρο) επειδή είναι σήμα κατατεθέν, χίλια χρόνια εκεί. Εδώ θυμάμαι κάτι παλιά κτίρια που ανακαίνισαν πρόσφατα... αυτό το σημείο, αριστερά της Ανεξαρτησίας. Και η Γλάδστωνος η οποία είναι ατελείωτη. Έρχομαι παραλιακό... εδώ θα σχηματιστεί ο Μόλος που νομίζω μόλις κατέβεις ξεκινά κάπου εδώ... εδώ είναι η θάλασσα. Οπότε εδώ είναι ο Μόλος, τελειώνει κάπου εδώ που είναι το «Θαλασσάκι»... «Θεατράκι» (καφετέριες). Πλέον έγιναν και εκείνες οι αποβάθρες πιο αριστερά, που έγινε μετά το Παλιό Λιμάνι. Παλιό Λιμάνι... Μαρίνα... και βγαίνοντας πάνω είναι τα Τούρκικα, τα Τέσσερα Φανάρια που είναι χαρακτηριστικός δρόμος, ένα γεφυράκι έως το Καρνάγιο. Αν ακολουθήσουμε την Γλάδστωνος... προσπαθώ να την κάνω εικόνα. Είναι ο Άγιος Νικόλας – το roundabout (μψφ. κυκλικός κόμβος)... άρα έχουμε Δικαστήρια, αυτός ο δρόμος είναι αυτός που συνεχίζει Μακαρίου... Ο Ζωολογικός Κήπος είναι κάπου εδώ... που νομίζω δεν είναι πλέον ζωολογικός. Κτίρια πολλά δεν ξέρω αλλά εδώ στον Ζωολογικό είχε και ένα άλλο χαρακτηριστικό κτίριο... τι είναι; Βιβλιοθήκη; Δεν ξέρω. Επίσης ένα άλλο χαρακτηριστικό είναι το ξενοδοχείο που ήταν κάπου εδώ... το Κούριο. Στο οποίο δίναμε εξετάσεις για τα Αγγλικά. Αυτό που θυμάμαι χαρακτηριστικά είναι ότι έμπαινες από τη μία και έβγαίνες από την άλλη. Το έχουν και άλλα ξενοδοχεία βέβαια... Όπως είμαστε στον Άγιο Νικόλα ο δρόμος γυρίζει έτσι... και είναι ο Εναερίου. Εδώ υπάρχει μια εξοχή... και αποβάθρα. Σε αυτή την περιοχή πάντα κάνω εικόνα αυτό το parking εδώ, πάντα. Είναι σήμα κατατεθέν για μένα. Εδώ παραλιακά έχει εστιατόρια, καταστήματα... Κάπου εδώ είναι το ΓΣΟ. Για μένα η

Ανεξαρτησίας δεν είναι πολύ σημαντική γιατί δεν περνούσα από εκεί, δεν ήμουν εκείνος ο τύπος. Εδώ είναι η πλατεία που είναι το Διοικητήριο και απέναντι είναι η Πλατεία Ηρώων με τις αδιεξόδους, τα στενά... το Ριάλτο – πολύ χαρακτηριστικό. Έχει και άλλες ταβέρνες στη πλατεία. Στην Πλατεία Ηρώων είχε πάντα εκδηλώσεις για το καρναβάλι, τραγουδιστές ενώ στην πλατεία στο Διοικητήριο ήταν παραπάνω τα Χριστούγεννα με το χριστουγεννιάτικο χωριό. Εδώ είναι η Τζαμούδα που είναι χαρακτηριστικό σημείο του κέντρου...που είναι ένα τρίγωνο, είναι το Ρίο... εδώ είναι ο πύργος, ο Υδατόπυργος. Η Αστυνομία... τα κεντρικά της Αστυνομίας στη γωνιά και βγαίνουμε πάνω προς Νίκου Παττίχη. Να πούμε για το Κάστρο και εδώ απέναντι είναι το roundabout... τώρα... παρέμεινε το roundabout; Το χάλασαν και απλά έκαναν μια διχάλα;... Εδώ ήταν πάντα οι ταξιτζήδες και ο πεζόδρομος που οδηγούσε προς το Κάστρο. Και τα στενά εδώ στο Ζικ Ζακ, Χουζούρι (μπαρ) κλπ. Εδώ στο Καρνάγιο υπήρχαν παράγκες, υπήρχαν γειτονιές παλιές. Ήταν μια μεγάλη έκταση που κατέβαιναν χωματόδρομοι προς τα κάτω. Εδώ ξέρω ότι έφτιαχναν τα πλοία... ήταν τα εργοστάσια της ΚΕΟ (εργοστάσιο ζυθοποιίας) της Κόκα Κόλα. Εδώ είχε και γειτονιές, έμενε κόσμος. Είχε κυπαρίσσια, παράγκες. Και αυτό έφτανε μέχρι το Παλιό Λιμάνι που είχε είσοδο... έμπαινες - έβγαινες και σημείωναν τα νούμερα σου φαντάζομαι και είναι το ιστορικό παλιό λιμάνι και ερχόταν έτσι. Πλέον δεν έμεινε κάτι που να θυμίζει πως ήταν παλιά το Καρνάγιο ακόμα και εδώ όλη αυτή η περιοχή είναι που άλλαξε και έγινε Μαρίνα. Οπότε διαγράφηκε μέρος από αυτά που ήταν τα παλιά τα σπίτια, τις παράγκες και έγινε αυτό (Μαρίνα). Κι αν σκεφτείς ότι το Παλιό Λιμάνι έμεινε και απλά το έφτιαξαν σαν χώρο και τώρα είναι αυτά τα “Pier..” (εστιατόριο) και τα άλλα. Αλλά ναι θυμάμαι εδώ να πηγαίνουμε για ψάρεμα.

Λόγω της ηλικίας και των παιδικών μου χρόνων θα έλεγα το ντεπόζιτο. Γιατί είχε συνδυαστεί στο μυαλό μου ότι η Λεμεσός είναι εκείνο το σημείο... και ξέρεις σε ενθουσίαζε όταν ήσουν μωρό να περνάς και να φαντάζεσαι ότι εκεί ήταν όλο το νερό της Λεμεσού. Για τη σημερινή Λεμεσό ίσως θα ήταν μια εικόνα απέναντι από τη θάλασσα με πύργους... το skyline της πόλης. Το ντεπόζιτο με εκφράζει μεν, αλλά δεν σημαίνει πως αν μιλήσω με κάποιον ξένο θα του μιλήσω για το ντεπόζιτο. Θα του πω είναι μια παραλιακή πόλη που έχει τα ξενοδοχεία, τη θάλασσα, τις αποβάθρες, τον Μόλο.

Πλέον είναι το χουζούρι η αγαπημένη μου βόλτα. Εκεί ξέρω ότι είναι ο χώρος που έχω κύκλο. Είναι σημείο που βρίσκομαι με τους φίλους μου. Θα κατέβω από τη Νίκου Παττίχη, όλο ευθεία μέχρι την Αστυνομία, θα προχωρήσω ευθεία, κατεβαίνω προς την εκκλησία (Μητρόπολη), πηγαίνω αριστερά και δεξιά, θα κάνω επαναστροφή να παρκάρω κάπου και να πάω στο Χουζούρι. Δεν θέλω να βγω στον Μόλο γιατί μπας και βγήκες Μόλο, δεν έχει επιστροφή. Δεν πρόκειται να βρεις parking. Κυρίως μου φαίνεται ότι τα κτίρια εκεί διατηρήθηκαν, είναι η αίσθηση ότι είσαι στην παλιά πόλη που εξελίχθηκε, διατηρήθηκε και

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

την ζεις. Παλιά με ξεκούραζε να είμαι στο αυτοκίνητο και να κάνω όλο τον παραλιακό και να επιστρέψω αλλά πλέον με κουράζει πολύ λόγω της κίνησης. Πήγαινα από το roundabout της αποβάθρας του Παλιού Λιμανιού μέχρι τα ξενοδοχεία. Με ξεκούραζε πάρα πολύ, άνοιγα λίγο το παράθυρο, άκουγα την μουσική μου. Πλέον με κουράζει υπερβολικά. Προτιμώ να βγω highway ψηλά και να κατέβω ακριβώς εκεί που θέλω.

Νομίζω πάνω στο κύμα. Δηλαδή ακόμα και αν δεν είναι ωραίος ο τόπος αλλά να είσαι τελείως πάνω στη θάλασσα... γιατί είσαι Λεμεσό! Τώρα τι είναι αυτό; Είναι η Μαρίνα; ή κοντά στο «Θεατράκι» - «Θαλασσάκι». Ή μπορεί και να ήταν και δύο μύτες από το περίπτερο και μετά βόλτα στην αποβάθρα. Με κάποιο φίλο μου... αν επέλεγα θάλασσα θα ήταν κάτι πολύ χαλαρό τύπου σε κάποιο παγκάκι αλλά γιατί όχι πιο πίσω; Σαριπόλου ίσως, κάπου εκεί.

Σπάνια θα περπατήσω την Ανεξαρτησίας εκτός αν έχω κάποια δουλειά. Δεν το συνηθίζω. Ακόμα και στο Κάστρο δεν πάω συχνά, ελάχιστες φορές. Τώρα αν μια παρέα μου πει «Είμαστε εδώ στο πρώτο κέντρο και καθόμαστε», θα πάω. Αλλά σε σχέση με το Ζικ Ζακ ή τη Σαριπόλου, περπάτησα ελάχιστα την περιοχή του Κάστρου. Τώρα το γιατί;... εντάξει δεν σπούδαζα στο κέντρο της Λεμεσού, στο ΤΕΠΑΚ, οπότε δεν σύχναζα εκεί. Σκέφτομαι πως αν μου πει κάποιος να κατέβω Κάστρο, κάνω εικόνα τον εαυτό μου ότι θα πάω. Εάν μου πει Μαρίνα, κάνω δεύτερη σκέψη. Τι θα βάλω; Να νιώθω άνετα. Η τελευταία μου εμπειρία εκεί στο Κάστρο, όταν πήγα και έκατσα σε ένα μαγαζί για ναργιλέ, δεν μου άρεσε, μου φάνηκε πολύ τουριστικό.

Είναι πιο πολιτική η συζήτηση εδώ. Δεν είναι απλά άποψη. Θα μπορούσε απλά να πω «Εμένα μου αρέσει» και τέλος. Δεν μου αρέσει, πρώτον. Μπορούμε να πούμε για τα κτίρια, μπορούμε να πούμε για τη Μαρίνα – εκείνη όλη η διαφοροποίηση που έγινε της περιοχής, μπορούμε να πούμε για τον Μόλο – που άλλαξε και αυτός... παλιά ήταν πολύ πιο μικρός και ήταν πιο... δενδρώδες νομίζω. Σκέφτομαι πάρα πολλές αλλαγές... και μια αλλαγή που δεν έχει να κάνει με τα κτίρια ή την αρχιτεκτονική είναι ο πληθυσμός. Με το που άλλαξε τόσο πολύ ο πληθυσμός, επηρέασε τόσοσους πολλούς τομείς. Αν υπήρχαν τα ίδια πράγματα με λιγότερο πληθυσμό, μπορεί να ήταν και παράδεισος και να ήμουν και πολύ πιο υπέρ στο ότι υπάρχει μια Μαρίνα... και ο πληθυσμός αυξήθηκε κυρίως λόγω του φορολογικού παραδείσου και λόγω διαφθοράς... Η διαφθορά έρχεται και φέρνει κόσμο ο οποίος κρατάει λεφτά για να ξεπλύνει και γίνεται είτε με τις επενδύσεις σε εισαγωγικά, είτε με τα συμφέροντα των πολιτικών – οι οποίοι έπιασαν τεράστιες μίζες. Αν η Λεμεσός το ‘90 ήταν 250 χιλιάδες, σήμερα μιλάμε για μισό εκατομμύριο πληθυσμό. Για μένα η πόλη είναι όμορφη. Και με τους πύργους είναι όμορφη, για μένα προσωπικά. Δεν με επηρεάζει τόσο το γεγονός ότι

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

έχει πύργους όσο επηρεάζει τους κατοίκους της περιοχής που ξαφνικά έγινε πιο σκιερή η γειτονιά τους ή έχασαν τη θέα επειδή ήρθαν όλοι αυτοί οι εκατομμυριούχοι... Αλλά αν δω τη Λεμεσό με 250-300 χιλιάδες κατοίκους θα είναι παράδεισος για κάθε Λεμεσιανό. Αισθητικά είναι όμορφοι οι πύργοι, τα ξενοδοχεία, αυτή η χλιδή... έχει χώρες που είναι πολύ πιο ανεπτυγμένες, που δεν έχουν την μισή χλιδή απ' όση η Λεμεσός. Το θέμα είναι πως από τη στιγμή που δεν τους αφορά όλους - ούτε εμάς ως μεσαία, μικρό – μεσαία ή φτωχή τάξη - μόνο αρνητικά προκαλούν. Άρα δεν μπορώ να δω τον πύργο και να πω «Α, είναι ωραίος». Θα το δω σαν κάτι κακό. Για μένα ιδανικά, επειδή είναι αναπόφευκτη η εξέλιξη, θα ήταν όλοι αυτοί οι πύργοι να είναι πιο πάνω από το highway (μτφρ. αυτοκινητόδρομος), όλοι οι πύργοι. Αν γίνονταν οι πύργοι εκεί και έβλεπαν όλη τη θέα, όλη τη Λεμεσό και κρατούσαν τη Λεμεσό πιο χαμηλά, πάλι θα επηρέαζε οικονομικά την πόλη αλλά δεν θα επηρέαζε τόσο την εικόνα της. Όσον αφορά άλλες αλλαγές, βλέπω ότι είναι καλή η εξέλιξη. Είμαι πάντα υπέρ της βελτίωσης, του εκσυγχρονισμού δηλαδή, δεν μπορεί ο κόσμος να πηγαίνει πίσω – πίσω επειδή απλά είναι αρχαία και όμορφα. Γιατί για παράδειγμα στην Αθήνα... ή και στη Λεμεσό που έχουμε αρχαία και έχουν ένα γυαλί και τα βλέπουμε είμαι υπέρ. Αλλά ποιος ξέρει; Ακόμα κι αν σκάψεις κάτω από αυτά, μπορεί να υπήρχαν κι' άλλα και να θάφτηκαν. Οπότε αναγκαστικά είμαι υπέρ του εκσυγχρονισμού της κάθε πόλης, αλλά στη Λεμεσό, κάναμε τον εκσυγχρονισμό στην ομορφιά της πόλης, στην χλιδή, στην εικόνα... και θα μπορούσε παράλληλα τα δέκα τελευταία χρόνια που άλλαξε η πόλη θα μπορούσε να γίνει και μετρό και να πεζοδρομηθούν οι δρόμοι, να κτιστούν parking θώροφα κάθε ένα χιλιόμετρο, να απαγορεύεται να έχεις το αυτοκίνητο σου στο κέντρο. Με αυτό τον τρόπο, η εξέλιξη είναι μεν πλούτος αλλά βοηθά ολόκληρη την κοινωνία. Ενώ τώρα με τον πληθυσμό που έχει η Λεμεσός σε σχέση με τις υποδομές που έχει... δεν συμβαδίζει. Δηλαδή, όλο αυτό αφορά το φόρο, μόνο τους πλούσιους.

Οι πύργοι έγιναν με το πρόσχημα ότι θα έφερναν καλύτερο βιοτικό επίπεδο και ο κατώτατος μισθός για τους Κύπριους πολίτες που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στην Κύπρο θα ήταν 2500 χιλιάδες – νοούμενου ότι το κόστος ζωής ανέβηκε τόσο πολύ... αλλά δεν το επιδίωξαν. Αν γίνονταν αυτοί οι πύργοι και έρχονταν επενδύσεις από το εξωτερικό με αποτέλεσμα να έλεγε η κυβέρνηση για παράδειγμα «Ανοίγεις καφετέρια; Έχεις αυτή την επιχορήγηση» με τα λεφτά των ξένων επενδύσεων και το βιοτικό επίπεδο – επειδή εσύ θα έχεις επιχείρηση, ο μισθός του υπαλλήλου σου θα ήταν 2 χιλιάδες και του υπεύθυνου καταστήματος θα ήταν 3 χιλιάδες. Να συμβάδιζε με την ζωή και το κόστος ζωής στην Κύπρο, ναί θα ήμουν υπέρ ακόμα κι αν άλλαξε η όψη της πόλης. Αυξήθηκε το κόστος ζωής, δεν άλλαξαν οι μισθοί, και επίσης δυσκόλεψε η ζωή και στο ενοίκιο ειδικά. Αναγκάζουν τον κάτοικο της πόλης να φύγει από αυτήν αλλά δεν πιστεύω ότι είναι συνωμοσία. Δεν πιστεύω ότι ήταν όλα σχεδιασμένα... ήταν απερισκεψία. Απερισκεψία γιατί έχουμε ανίκανη πολιτική στην Κύπρο. Δεν είχαν την

πολιτική κρίση να πουν πως αυτό που κάνουμε θα έχει αυτό το αντίκτυπο. Αυτοί που τα έκαναν μπορεί να τα έκαναν σε ένα 80% απερισκεψία και ένα 20% που μπορεί μέσα τους να είπαν πως «Εγώ είμαι 70 χρονών και έχω ακόμα 15 χρόνια, εγώ αλλά και τα εγγόνια μου θα ζήσω στην χλιδή». Εγώ θα ήθελα να ζω στο κέντρο της πόλης αλλά νοούμενου ότι θα υπήρχε και το σούπερμαρκετ και τα καταστήματα και η ψυχαγωγία αλλά και τα μέσα κυκλοφορίας. Αν υπήρχαν αυτά, ναί θα ζούσα στο κέντρο της πόλης... αλλά δεν υπάρχουν. Δεν μπορείς μόνο να περπατάς. Πλέον, δεν είναι πλέον βιώσιμη η πόλη, αλλοιώθηκε σε μεγάλο βαθμό. Με μαθηματική ακρίβεια, δεν μπορεί πλέον να ζήσει κάποιος εδώ Κύπριος, με ένα βασικό μισθό. Νιώθω πως αυτό θα γίνει ακόμη πιο έντονο όταν «φύγει» η γενιά που σήμερα είναι 60 και άνω. Θα φανεί απότομα καθώς θα είναι τόσο ακριβό να είσαι κάτοικος Λεμεσού, που δεν θα βλέπεις Κύπριους ή θα βλέπεις Κύπριους ανώτερης κλάσης. Μόλις οι νεότερες γενιές αναλάβουν τις περιουσίες και θα έχουν προσφορές εκατομμυρίων από επενδυτές, δεν θα πουν «όχι». Ναι νιώθω τουρίστας. Και λόγω του ότι είναι τσιμπημένες οι τιμές αλλά και για το ότι ο κόσμος ντύνεται καλύτερα... εγώ δεν θέλω να ντυθώ για να πάω στο Παλιό Λιμάνι να πιω τον καφέ μου. Νιώθω ότι είναι σημεία που αφορούν τους τουρίστες. Εγώ νιώθω ότι μπορώ να πάω κάτω με τις παρέες μου αλλά θα προτιμήσω να πάω στο Χουζούρι, στη Σαριπόλου κλπ. αυτό είναι το στυλ μου. Αλλά έχει την επιλογή αυτός που θέλει να πιει το ποτό του πάνω στο κύμα... Αρχικά, αν πιάσεις την τιμή από μόνη της δεν είναι κάτι που μπορεί να κάνει τυπικά κάποιος Κύπριος. Δεν μπορείς να το κάνεις κάθε μέρα αυτό το πράγμα.

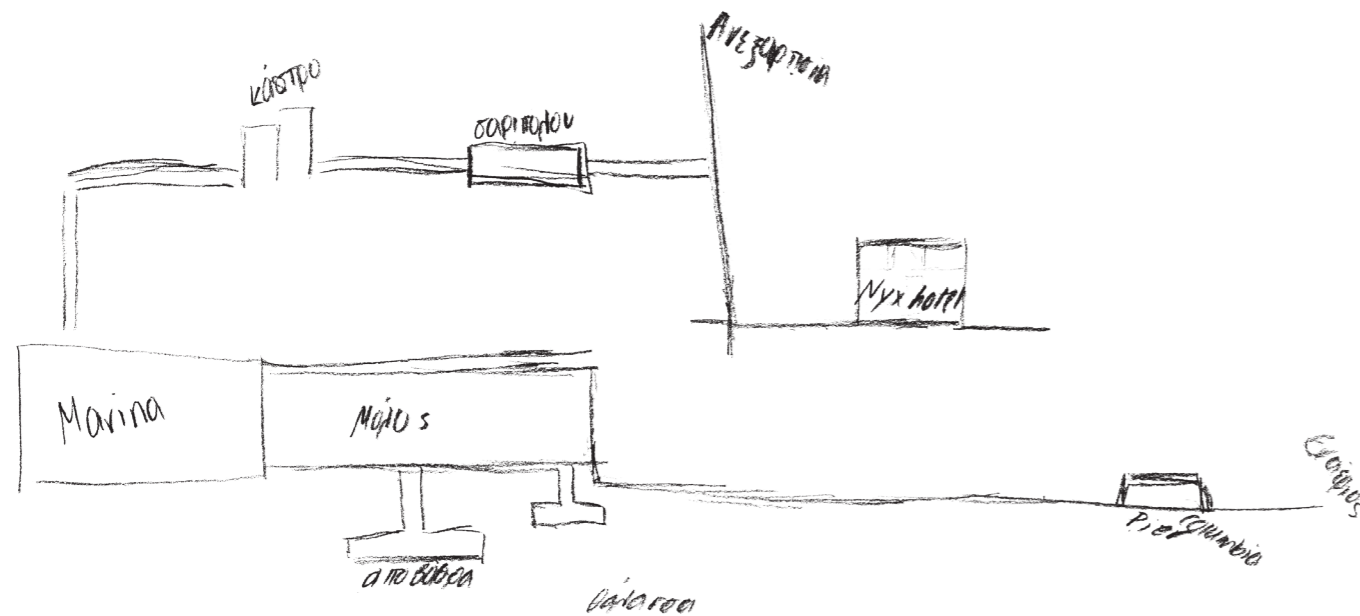
Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Παλιά θα μπορούσα να την χαρακτηρίσω και πιο ρομαντική πόλη. Πλέον είναι πιο busy πόλη. Αν πρέπει να κρατήσω ένα επίθετο... είναι περίεργη βασικά. Περίεργη διότι άλλαξε τα τελευταία χρόνια πολύ... Ο χαρακτήρας πλέον είναι μια μοντέρνα, σύγχρονη πόλη που είναι ακριβή. Σύγχρονη από πλευράς κτιρίων αλλά δεν υπάρχει σύγχρονο – εκσυγχρονισμένο σύστημα κυκλοφορίας, parking... Αυτή η σύγχρονη όψη υπερισχύει της εικόνας που είχαμε παλιά με τα πιο γραφικά κτίρια, στενά δρομάκια του κέντρου... Η Λεμεσός τώρα είναι χωρισμένη σε δύο όψεις. Έχει ακόμα δύο χαρακτήρες αλλά λέω ότι υπερίσχυσε η χλιδή. Δεν μπήκα ποτέ στον κόπο να ορίσω εγώ την ταυτότητα για τη Λεμεσό. Δεν ξέρω τι εννοείς για την ταυτότητα. Είναι δύο πράγματα... είναι η Σαριπόλου, το Ζικ Ζακ, η Ανεξαρτησίας, ο Πεντάδρομος σε αντίθεση με τη Μαρίνα, το Παλιό Λιμάνι, τον Μόλο. Σε αυτή τη περιοχή τα κτίρια ανακαινίζονται και τα πεζοδρόμια τα έφτιαξαν.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Το κυκλοφοριακό. Θα αγόραζα με τα ταμεία της κυβέρνησης οικόπεδα σε σημαντικά σημεία και θα έκανα θώροφα parking, θα πεζοδρομούσα το κέντρο όπως την οδό Ανεξαρτησίας. Δεν γίνεται να θέλουν μέχρι σήμερα, 2023, να παρκάρει ο πελάτης έξω από το μαγαζί τους. Αν το πεζοδρομήσεις, θα αυξηθεί η δουλειά σου. Θα έκανα πιο δραστηκές αλλαγές,

Και επειδή στην Κύπρο υπάρχει έντονα η νοοτροπία του μέσου και ο καθένας θα βολέψει τον άλλον, δεν θέλει κανείς να κάνει δραστικές αλλαγές. Να μην μπορεί να εξελιχθεί η πόλη γιατί έχεις εσύ μαγαζί; Όπως σε άλλες περιπτώσεις μειώνεται η δουλειά διότι ήρθαν διεθνής εταιρείες στη Κύπρο... Για να μην πληγούν λίγοι επιχειρηματίες δεν πρέπει να εξελίξω την πόλη μου προς το καλύτερο; Κάτι άλλο που λείπει από τη Λεμεσό είναι οι χώροι πρασίνου. Δεν τους ανέφερα διότι δεν έχουμε. Για να πάω για παράδειγμα στον Κήπο για βόλτα και νιώσω ότι είμαι σε πράσινο, πρέπει να βρω parking. Και να βρω κάποιο, πρέπει να πληρώσω 5 ευρώ για να πάω να περπατήσω στο πράσινο; Προτιμώ να μην περπατήσω.

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Σ 33

<30 | ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΜΑΘΗΤΗΣ

Θάλασσα. Όλα τα εντυπωσιακά κτίρια είναι κοντά στη θάλασσα. Το ίδιο και ο Μόλος. Έχει καφετέριες και εστιατόρια.

Η πρώτη εικόνα είναι αυτή (Εικόνα «Ο Μόλος Λεμεσού») με τον Μόλο, διότι τόσο οι τουρίστες όσο και οι Λεμεσιανοί περπατούν στον Μόλο. Βλέπεις οικογένειες στο πάρκο, κόσμο στις αποβάθρες ειδικά το βράδυ. Μπορείς να δεις τα ψηλά κτίρια από εκεί. Εδώ (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από ένα ψηλό κτίριο») βλέπουμε τη θάλασσα και τα ψηλά κτίρια, τα οποία δηλώνουν ότι άρχισε να εξελίσσεται η Λεμεσός. Βλέποντας το ΟΝΕ (ψηλό κτίριο) αμέσως καταλαβαίνω ότι αυτή είναι η Λεμεσός. Εδώ (Εικόνα «Το παράκτιο μέτωπο Λεμεσού») βλέπουμε το ΟΥΑΛ (ψηλό κτίριο), το οποίο κάποτε διαφημίστηκε πολύ ως κάτι ξεχωριστό, αλλά σήμερα δίπλα στα υπόλοιπα ψηλά κτίρια φαίνεται μικροσκοπικό. Πλέον δεν είναι τόσο εντυπωσιακό, όσο τα καινούρια. Δεν επέλεξα τις υπόλοιπες εικόνες διότι αν τις δει κάποιος δεν θα πει «Αυτή είναι η Λεμεσός», ενώ αν δει τις άλλες σίγουρα θα το πει. Είναι τραβηγμένες από κάποια στενά της πόλης που αμφιβάλλω αν θα καταλάβει κάποιος ότι είναι η Λεμεσός.

Θα αρχίσω από τη Μαρίνα, η περιοχή που βρίσκεται η ΚΕΟ δεν είναι σημαντική για μένα. Η Μαρίνα προσελκύει αρκετό κόσμο, κυρίως τουρίστες λόγω των διαφόρων καφετεριών και εστιατορίων που υπάρχουν. Εδώ είναι η Σαριπόλου που πηγαίνουν πολλοί νεαροί λόγω των μπαρ και των νυχτερινών κέντρων διασκέδασης και λίγο πιο πριν βρίσκεται το Κάστρο. Κάπου εδώ κοντά στη Σαριπόλου, βρίσκεται και η Ανεξαρτησίας με τα καταστήματα. Μετά τη Μαρίνα είναι ο Μόλος. Το Παλιό Λιμάνι και η Μαρίνα για μένα είναι ένα. Στον Μόλο υπάρχουν και οι αποβάθρες. Μετά τον Εναερίο, βρίσκεις τα ψηλά κτίρια. Το Icon, το Del Mar... Μεταξύ Μόλου και Εναερίου χτίζονται και κάποιοι άλλοι πύργοι τώρα.

Το Κάστρο διότι δείχνει την ιστορία της Λεμεσού

Τα πρώτα μέρη που μου έρχονται στο μυαλό είναι η Σαριπόλου και η Μαρίνα. Στη Μαρίνα πήγαινα όταν ήμουν πιο μικρή με την οικογένεια ή τους φίλους μου, ενώ σιγά σιγά καθώς μεγάλωνα άρχισα να πηγαίνω περισσότερο στη Σαριπόλου που είναι τα μπαρ και τα νυχτερινά κέντρα διασκέδασης.

Ο Μόλος διότι μπορώ να κάνω βόλτα είτε περπατητή είτε με το ποδήλατο μου.

Θα πήγαινα στο Παλιό Λιμάνι, που συνδυάζει καλά εστιατόρια με θέα τη θάλασσα. Αν έπρεπε να βρεθώ με μία φίλη θα προτιμούσα κάπου που έχει μουσική, για παράδειγμα Σαριπόλου.

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Στο Παττίχειο (θέατρο) διότι δεν το επισκέπτομαι συχνά για να δω θέατρο.

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Τον τελευταίο καιρό στην Κύπρο, έχουν κτιστεί πολλοί ουρανοξύστες. Από τη μία, το βρίσκω πολύ καλό διότι εξελίσσεται η Λεμεσός. Από την άλλη, όμως, θεωρώ ότι όλα αυτά τα χρήματα θα μπορούσαν να τα αξιοποιήσουν για να φτιάξουν τα παλιά κτίρια στην Αγίου Ανδρέου, τα οποία πλέον έχουν καταστραφεί. Εννοείται να διατηρήσουν εκείνη την αρχιτεκτονική διότι δείχνει την παλιά Λεμεσό αλλά θα μπορούσαν να τα εξελίσσουν και αυτά. Είναι ωραίο που κτίζονται ουρανοξύστες, αλλά να μην γίνουμε και Ντουμπάι διότι χαλάει ο χαρακτήρας της Λεμεσού. Η Αγορά μου αρέσει που έγινε έτσι, διότι θεωρώ ότι προσελκύει περισσότερο κόσμο από ότι αν διατηρούσαν την παλιά της χρήση. Ο Δημόσιος Κήπος θεωρώ ότι θέλει και αυτός φτιάξιμο. Γενικότερα, ως ένα άτομο 17 χρονών, μου αρέσουν οι αλλαγές. Από την άλλη, όμως είναι ωραίο να διατηρείς την ιστορία της Λεμεσού και να φαίνεται η παλιά Λεμεσός... να κρατηθεί ο χαρακτήρας της Λεμεσού διότι αν συνεχίσουμε έτσι θα είμαστε όλες οι χώρες ίδιες. Θα χαθεί ο χαρακτήρας της πόλης, η ιστορία της και οι παραδόσεις.

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κάτεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Πιστεύω ότι η Λεμεσός έχει χαρακτήρα και θα τον βρεις στο Κάστρο και γενικότερα σε χώρους που διατηρήθηκαν από παλιά. Σίγουρα δεν θα τον βρεις στο Icon (ψηλό κτίριο)... θεωρώ ότι είναι πιο δυνατός ο παλιός χαρακτήρας της Λεμεσού.

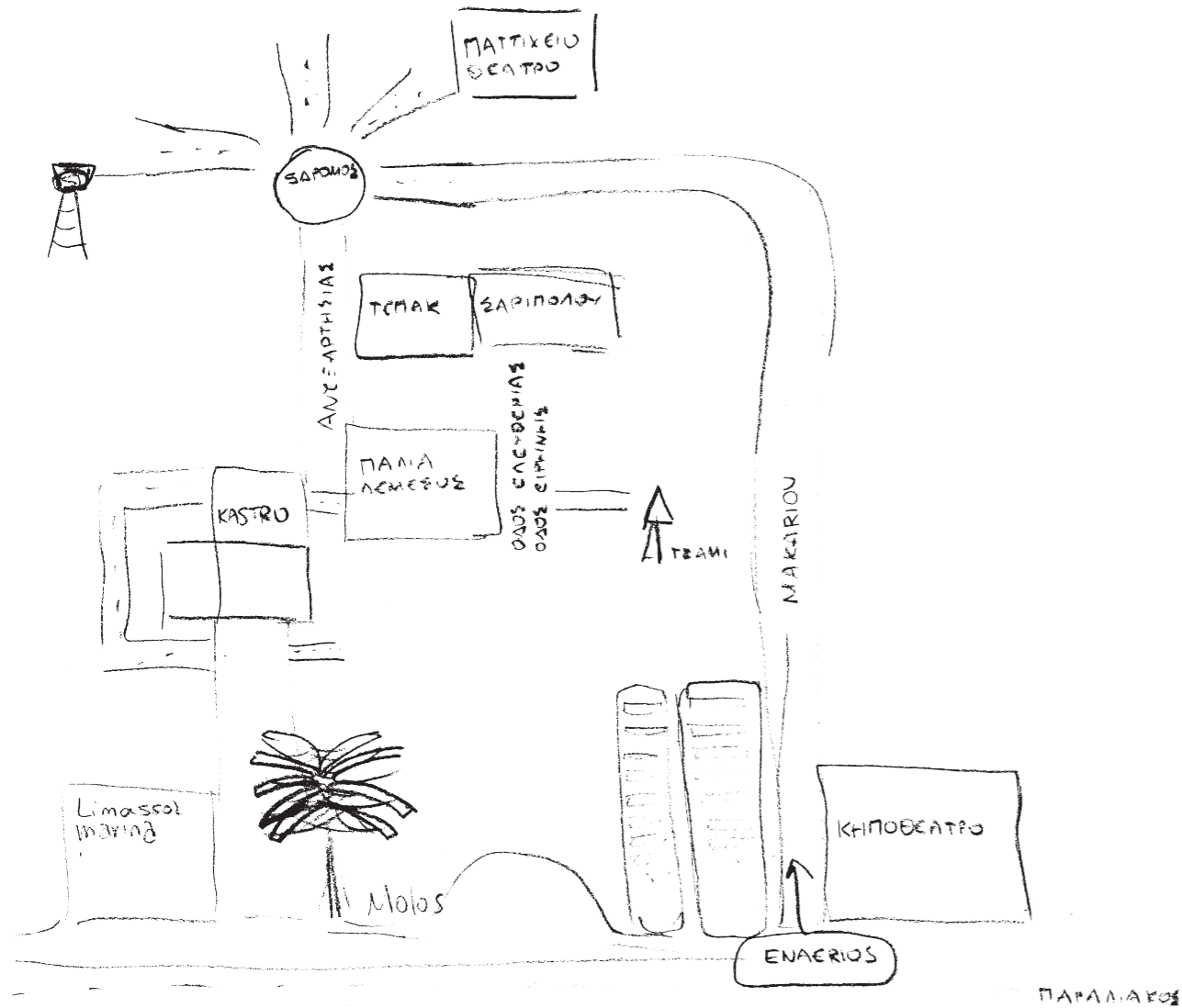
Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Θα επένδυα στο να φτιαχτούν τα παλιά κτίρια. Γενικά θα ήθελα να φτιαχτούν κάποια μέρη που δυστυχώς τα εγκαταλείψαμε. Θα ήθελα να κρατάμε την πόλη μας πιο καθαρή.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Σ 34

<30 | ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΦΟΙΤΗΤΗΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Θάλασσα... κατ' ακρίβεια τώρα σκέφτομαι πως έγινε Ντουμπάι. Πως μπαίνεις της Λεμεσού και έγινε Ντουμπάι... ουρανοξύστες, ψηλά κτίρια, πύργους... αλλά και θάλασσα. Το καρναβάλι, η γιορτή του κρασιού... είναι η πόλη που γεννήθηκε και μεγάλωσε.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Όλες κατ' εμένα. Αλλά σίγουρα ο Μόλος είναι ένα σήμα κατατεθέν για τη Λεμεσό. Και αυτή η εικόνα (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από την περιοχή Αγίου Αθανασίου») είναι πολύ χαρακτηριστική με τους πύργους όταν έρχεσαι από το αεροδρόμιο... Για μένα αυτή (Εικόνα «Η οδός Ειρήνης») είναι η λιγότερη αντιπροσωπευτική για τη Λεμεσό. Δεν το θεωρώ κάτι σπουδαίο αυτό... για τους παλιούς είναι σίγουρα. Πέρασα χτες από δίπλα αλλά δεν είναι κάτι...

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Θα ξεκινήσω με κάτι χαρακτηριστικό... τη Μαρίνα. Ο Μόλος με τους φοίνικες, τις αποβάθρες. Και η Παλιά Λεμεσός. Το Κάστρο.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Ο Μόλος μου έρχεται στο μυαλό. Να πω τον Υδατόπυργο; Δεν μ'αρέσει. Δεν σημαίνει κάτι για μένα... για τους παλιούς είναι σίγουρα πιο σημαντικός.

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Ανεξαρτησίας σίγουρα... καταστήματα, βόλτα με την μαμά μου. Στη Σαριπόλου έχω αρκετές αναμνήσεις όταν βγαίναμε έξω... εκεί ήταν η έξοδος μας. Το Καρναβάλι είναι σίγουρα έντονη ανάμνηση... που ταυτίστηκε με τη Μακαρίου, και η Γιορτή του Κρασιού.

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Πάλι το Μόλο θα πω. Από το Μόλο περπάτημα μέχρι τον Εναέριο. Λόγω της θάλασσας, είναι πεζοδρομημένη η διαδρομή... ενώ στο κέντρο είναι ωραία αλλά θα πάω κυρίως νύχτα εκεί.

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Σίγουρα κάπου παραθαλάσσια. Αλλά δεν θα πήγαινα Μόλο διότι έχει πολυκοσμία, θα ήθελα κάπου πιο απομονωμένα... σε κάποιο εστιατόριο για παράδειγμα. Με κάποιο φίλο εξαρτάται... ίσως βόλτα στο Παλιό Λιμάνι ή στην Παλιά Πόλη σε κάποιο μπαράκι.

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκεπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Την Ανεξαρτησίας πλέον ναι, δεν την επιλέγω... θα προτιμήσω το mall (μτφρ. εμπορικό κέντρο) κυρίως λόγω στάθμευσης και καιρού. Και τη Μαρίνα Λεμεσού... δεν πηγαίνω πλέον, μόνο 1-2 συγκεκριμένα εστιατόρια μου αρέσουν.

Πιστεύω ότι στη γενιά μας σίγουρα αρέσουν οι αλλαγές, ειδικά οι πύργοι. Και εμένα μ' αρέσουν. Μ' αρέσει να τους βλέπω αλλά ξέρω ότι δεν προσφέρουν κάτι περισσότερο, πέρα από εικόνα. Είναι μεγάλη αλλαγή για την πόλη και πιστεύω οι νέοι γενικότερα τους σχολιάζουν θετικά... «Ουάου», «Έγινε Ντουμπάι», «Άλλαξε η Λεμεσός...». Όσον αφορά το Παντοπωλείο που έγινε Αγορά... μέτριο. Δεν θυμίζει κάτι παραδοσιακό... θα μπορούσε να αναδειχθεί περισσότερο η ιστορία του κτιρίου... η Αγορά έγινε, και τώρα δεν πάει κανένας... σίγουρα δεν πάει κανένας. Οι παλιοί σίγουρα δεν πηγαίνουν. Και εγώ πήγα 1-2 φορές για να δω τι είναι και ως εκεί. Τίποτα το ιδιαίτερο. Για την πρόσφατη κατεδάφιση του ξενοδοχείου Κουρίου δεν νιώθω κάτι. Δεν έχω καμία ανάμνηση από εκεί. Κάτι άλλο που παρατηρώ είναι ότι αλλάζει δημογραφικά η Λεμεσός, υπάρχουν πολλοί αλλοδαποί, μουσουλμάνοι, Ασιάτες αλλά και Ρώσοι. Κυρίως πάρα πολλοί Ρώσοι, είναι πολύ έντονο. Η Λεμεσός όμως είναι σίγουρα από τις πιο όμορφες πόλεις της Κύπρου.

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Τώρα νομίζω δεν έχει χαρακτήρα η Λεμεσός. Είναι κάτι ενδιάμεσο... και πολύ σύγχρονο... και παλιό. Αλλά πιστεύω τα συνδυάζει όλα η Λεμεσός.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Σίγουρα το parking. Είναι σημαντικός λόγος να μην επισκέπτεσαι το κέντρο... Ούτε πάρκα έχουμε... ούτε πράσινο.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Σ 35

<30 | ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΦΟΙΤΗΤΗΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Η γενέτειρα πόλη μου. Μεσόγειος, ήλιος... χάλια μέσα συγκοινωνίας.

Έχουμε δύο πλευρές. Είναι αυτή ((Εικόνες «Η άποψη της πόλης από ένα ψηλό κτίριο», «Η άποψη της πόλης από την περιοχή Αγίου Αθανασίου» και «Το παράκτιο μέτωπο Λεμεσού»), οι πύργοι, οι ουρανοξύστες μας... και αυτή (Εικόνες «Η οδός Αγίου Ανδρέου», «Η οδός Αγκύρας», «Η οδός Ειρήνης», «Η οδός Ζικ Ζακ» και «Ο Μόλος Λεμεσού»), τα στενά, η παλιά Λεμεσός, το Κάστρο. Ουσιαστικά η μια πλευρά είναι η πιο σύγχρονη πλευρά της Λεμεσού... με τους ουρανοξύστες μας που βρίσκονται στα ανατολικά. Ενώ η παλιά Λεμεσός με το Τζαμί... είναι εκεί που ουσιαστικά πάει η νεολαία. Οι ντόπιοι περισσότερο, παρά οι επενδυτές... οι μετανάστες και οι ξένοι. Θεωρώ ότι δεν πάμε τόσο πολύ στον Μόλο, εγώ προσωπικά. Είναι πιο τουριστικά... αλλά αν έπρεπε να επιλέξω αυτή τη στιγμή που θα πήγαινα, θα πήγαινα στην παλιά Λεμεσό. Αλλά και οι δύο πλευρές αντιπροσωπεύουν ισάξια τη Λεμεσό του σήμερα. Οι ουρανοξύστες εμένα δεν εν με ενοχλούν αλλά θα ήθελα να γίνονται περισσότερα πράγματα για την διατήρηση της παλιάς Λεμεσού.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

...Τι είναι το Καρνάγιο; Δεν το ξανάκουσα. Το κτίριο που παράγει Ούζο είναι χαρακτηριστικό. Εδώ έχει μια εκκλησία... Αποστόλου Ανδρέα; Εντάξει εδώ ξεκινάει ο Γαρούλλης. Αγαπημένη περιοχή. Μετά πάμε στο Κάστρο... εδώ πάμε προς Μαρίνα... πότε επιτέλους θα ενωθεί η Μαρίνα με το Παλιό Λιμάνι; Κούρασε. Εδώ κάπου υπάρχει το «Κυπριακόν», το εστιατόριο. Στο παλιό Λιμάνι έχει πολλά караβάκια... και εδώ είναι μια πλατεία... εδώ συνεχίζει ο δρόμος και έχουμε πολλά δέντρα, φοινικές. Εδώ είναι μια παγωταρία που έχει παγωτό με γεύση χαλλούμι. Εδώ πιο πίσω έχει ένα Τζαμί... έχουμε ένα τζαμί ή δύο; Κάνει ένα γύρο και εδώ είναι το Χουζούρι (μπαρ)... εδώ είναι η εκκλησία, η Αγία Νάπα. Εδώ έχει κάτι ωραία κτίρια. Και εδώ είναι τα σουβλάκια «Προεδρικών». Και εδώ είναι ένας ωραίος δρόμος που καταλήγει στο Κάστρο... και έχει και ένα μπαράκι – ταρατάσα. Το Δημαρχείο προσπαθώ να θυμηθώ που είναι... για να φτάσω σε ένα κτίριο του ΤΕΠΑΚ γιατί... ένας αγαπημένος τόπος ήταν το Gin Garden (μπαρ). Α, και εδώ είναι η Σαριπόλου. Θέλω να κάνω και ένα κοντινό της περιοχής. Εδώ είναι ο δρόμος μπροστά από την Αγία Νάπα. Εδώ είναι το σουβλατζίδικο, εδώ έχει ένα πάρκινγκ και φτάνουμε εκεί που είναι ένα τριγωνικό κτίριο (Μέγαρο Σχίζα). Εδώ έχει ένα κατάστημα με Λευκαρίτικα και έχει κάτι τέλεια μπαλκόνια. Εδώ είναι η ΑΗΚ (Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου) και κάπου εδώ το Δημαρχείο. Εδώ έχει σουβενίρ και εδώ ένα κτίριο που δεν μ'αρέσει. Είναι από αυτά τα μοντέρνα που δεν είναι μοντέρνα. Εδώ τα κτίρια που αγαπώ, αγαπώ. Και εδώ το Δημαρχείο... δεν μ'αρέσει το Δημαρχείο. Δεν είναι ωραία η αρχιτεκτονική του. Εδώ είναι η Βιβλιοθήκη του ΤΕΠΑΚ. Εδώ έχει ένα

μπαρακι Παριζιάνικο. Εδώ είναι το Κολούμπια (εστιατόριο)... δεν είμαι φαν. Είναι το ίδιο με το θαλασσάκι αλλά τρεις φορές πιο ακριβό. Ο Ζωολογικός Κήπος είναι πριν τον Εναέριο ή μετά; προσπαθώ να θυμηθώ που ακριβώς είναι... έχει κάτι κτίρια εδώ, κάτι χάλια κτίρια. Το κτίριο Λανίτη... ήταν τέλειο, αλλά βάζω λυπημένη φατσούλα διότι καταστράφηκε. Η θάλασσα... από εδώ και πάνω... τα Δικαστήρια, το roundabout το μεγάλο που βάζουν χριστουγεννιάτικα στολίδια, ο Άης Βασίλης.

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Προσωπική άποψη ή αντικειμενική; Αντικειμενικά είναι ο Υδατόπυργος. Γιατί είναι ο Παρθενώνας μας... Προσωπικά δεν θα ήταν αυτή η επιλογή μου. Δεν μ 'αρέσει. Για μένα, τα στενά της Λεμεσού, πίσω από το κάστρο και κοντά στο Τζαμί.. κάπου εκεί. Εκεί είναι το πιο χαρακτηριστικό σημείο της πόλης. Ειδαλλιώς, ο Υδατόπυργος. Αλλά πρέπει να φτιαχτεί. Η περιοχή δίπλα είναι ένα χάλι... δίπλα ο «φώτο- κώστας» και απέναντι η Αστυνομία Λεμεσού.

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Πιο μικρός θυμάμαι την Αγίου Ανδρέου, πηγαίναμε με την οικογένεια μου για φαγητό. Επίσης θυμάμαι έναν μεγάλο παιδότοπο στη Γλάδστωνος, το Fun Park. Στην εφηβεία μου θα έλεγα την Ανεξαρτησίας.

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Ο Γαρύλλης. Δεν είναι μέσα στο κέντρο αλλά εκεί καταλήγει. Ενώνει το κέντρο με την περιφέρεια. Περπατώ όλο τον Γαρύλλη και στο τέρμα αριστερά που περνά από το Τζαμί και καταλήγει στα στενά δρομάκια, στο Κάστρο. Στο Μόλο πήγαινα μόνο τον καιρό του κορονοϊού και πήγαινα και εγώ τότε... αλλά δεν υπάρχει χώρος να κάτσεις, υπάρχουν κάποιες καφετέριες αλλά μέχρι εκεί.

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Θα μου άρεσε να πάω στον «Αυξέντη» (ψαροταβέρνα). Όχι απλά για το εστιατόριο αλλά διότι είναι ωραία η περιοχή γύρω, είναι ωραίο vibe με το τραπέζι να είναι πάνω στο δρόμο. Ενώ το Κάστρο δεν μ 'αρέσει τόσο πολύ για να κάθομαι. Ίσως δεν το έφτιαξαν καλά, δεν έχει φωτισμό. Ο Παρθενώνας γιατί νομίζεις είναι έτσι σύμβολο; Ο φωτισμός παίζει μεγάλο ρόλο, έχει μεγάλη επίδραση. Εάν πήγαινα κάπου με κάποιους φίλους θα έδινα ως σημείο συνάντησης το Κάστρο και από εκεί οπουδήποτε αλλού διότι μπορείς εύκολα να κινηθείς στο κέντρο από το Κάστρο.

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Την Ανεξαρτησίας. Δεν είναι φιλική το καλοκαίρι... δεν μπορείς να περπατήσεις στην Ανεξαρτησίας μετά τον Μάη μέρα μεσημέρι. Λόγω ζέστης. Δεν έχει ούτε στέγαστρο, ούτε τίποτα. Δεν ξέρω από καφετέριες – έχει καιρό να πάω - αλλά πάντα δυσκολευόμαστε να βρούμε κάτι αξιόλογο. Θα έπρεπε να έχει ταράτσες. Στον Πεντάδρομο ακόμα, από το μεγάλο το κτίριο θα έβλεπες ωραία θέα, θάλασσα. Γενικά όμως δεν έχουμε πρόσβαση σε ταράτσες... Γιατί πάνε όλοι τώρα στο Icon (ψηλό κτίριο) διότι έχει θέα. Εντάξει είναι το

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

όνομα βέβαια... Κάτι άλλο που αποφεύγω είναι τη Μαρίνα... τα εστιατόρια εκεί δεν είναι για να πηγαίνεις σε καθημερινή βάση... θα πας για συγκεκριμένο γεγονός, θα πας και θα πεις θα δώσω λεφτά. Ενώ το Παλιό Λιμάνι είναι πιο φιλικό για καθημερινή ζωή. Κάποιον τουρίστα, ναι, θα τον έπαιρνα να κάτσει στη Μαρίνα σε κάποιο εστιατόριο. Δεν έχει ούτε κάτι τοπικό - κυπριακό είναι όλο αλυσίδες. Ενώ πλέον έγινε της μόδας να πηγαίνουν όλοι στα ορεινά χωριά για πρωινά παραδοσιακά... η Λεμεσός δεν έχει κάτι να πεις ότι θα πας να φας κάτι παραδοσιακό. Δεν έχει μια ταβέρνα... τι ταβέρνα έχει παραδοσιακή; Στην Πλατεία Ηρώων άκουσα ότι κάτι έχει... αλλά ως εκεί.

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Εντάξει, στη Λεμεσό το μεγαλύτερο debate (μτφρ. συζήτηση) αφορά τους ουρανοξύστες. Χάνεται η θέα προς τη θάλασσα και αλλοιώνεται η εικόνα της Λεμεσού. Εγώ δεν είμαι αντίθετος στους ουρανοξύστες απλά πρέπει να μπει ένα μέτρο. Πρέπει να μπουν όρια για το που κτίζονται οι ουρανοξύστες. Στο Παρίσι για παράδειγμα υπάρχει μια περιοχή που είναι μόνο για ουρανοξύστες. Εκεί είναι το financial district (μτφρ. περιοχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών) που λέγεται το La Defense και έχει μόνο ουρανοξύστες. Μέσα στο Παρίσι όμως, στο κέντρο, δεν θα πας και να δεις ουρανοξύστη. Σίγουρα υπάρχουν σύγχρονα κτίρια αλλά τα κτίρια που είναι διατηρητέα είναι σίγουρα περισσότερα – που δείχνουν την ταυτότητα του Παρισιού απ’ ότι μοντέρνα. Γι’ αυτό πρέπει να μπει κάποιο όριο... για παράδειγμα από τον Εναέριο και μετά. Δεν θα μπουν μέσα στο Κάστρο... είναι λίγο ακραίο αλλά είδαμε και τη Μαρίνα... η Μαρίνα δεν έχει κάτι της παλιάς Λεμεσού, δεν διατηρεί κάτι παραδοσιακό αλλά κτίστηκαν μπροστά πολύ ψηλά κτίρια. Ακόμα και τα κτίρια τα πολύχρωμα εκεί, δεν είναι κάτι παραδοσιακό... είναι πιο ιταλικό. Σίγουρα για τον τουρίστα είναι ωραία φωτογραφία για το Instagram του αλλά δεν είναι αμιγώς παραδοσιακό. Πιστεύω πως πρέπει να δεχτούμε και κάποια πράγματα. Είναι ακραίο να πούμε όχι, τίποτα δεν θα κτίσουμε, όλα θα διατηρηθούν. Είναι πολύ δύσκολο. Όλα αυτά που κτίζονται όμως δεν κτίζονται για τον 25χρονο Κύπριο που μεγάλωσε στην Κύπρο. Ουσιαστικά χάθηκε λίγο η ταυτότητα και μαζί και η νοστροπία. Έγινε νοστροπία μας πλέον να πηγαίνω στο Icon επειδή έχει μια πίσινα και βγάζουν μια φωτογραφία. Είναι ωραίο το Icon σαν κτίριο; Δεν ξέρω, μπορεί. Όντως πλασάρεται μια νέα νοστροπία που μπαίνει στην ταυτότητα σου.

Η Λεμεσός από το αεροπλάνο

Αν το λέγαμε νέα ταυτότητα, θα σήμαινε κάτι αυθεντικό. Δεν είναι κάτι αυθεντικό να πεις ότι πλέον έχω νέα ταυτότητα. Αλλοιώνεται η ταυτότητα σου, γίνεται πιο παγκοσμιοποιημένη αλλά δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι η Κύπρος του σήμερα. Ουσιαστικά ομογενοποιηθήκαμε στο σύγχρονο κόσμο. Δεν θα πεις «α, είναι κάτι κυπριακό». Στο Παρίσι θα πας και δεν θα θυμάσαι τον ουρανοξύστη στην La Defense – που έγινε πάλι λόγω επενδύσεων και γιατί χρειαζόταν λεφτά – θυμάσαι την αυθεντική αρχιτεκτονική του Παρισιού, τα δρομάκια, τα κτίρια, το Λούβρο. Η Λεμεσός έχασε το «μεσογειακό». Να πω ότι βλέπω κάποια διαφορά

- βελτίωση της Παλιάς Λεμεσού από τον καιρό που ήμουν μωρό; Δεν βλέπω. Πολύ λίγα κτίρια βλέπω να φτιάχνονται. Δεν βλέπεις δραστικές αλλαγές. Και αν προσέξετε, ανοίγει μια επιχείρηση και στο χρόνο κλείνει... δίνουν κάτι στην αγορά και μετά υπάρχει κορεσμός. Κάθε φορά που ερχόμουν στην Κύπρο που έλεγαν για κάποιο νέο μαγαζί και μετά έρχεσαι ξανά και δεν υπάρχει. Αυτό, δείχνει το πόσο μη - διαχρονική είναι αυτή η κατάσταση. Απλά δίνουν κάτι για την επίκαιρη αγορά και μετά φεύγει. Από την άλλη τι προωθείς στην Κύπρο; Στην Κύπρο δεν το έχουμε να πούμε στον τουρίστα είναι η Παλιά Λεμεσός, είναι αξιοθέατο. Είμαστε και λίγο τεμπέληδες, το σωστό branding (μτφρ. δημιουργία επωνυμίας/ταυτότητας για προώθηση) θέλει χρόνια για να πεις. «αυτή είναι η φωτογραφία της Λεμεσού»... το Παρίσι δεν κτίστηκε μέσα σε μια νύχτα. Ένα ωραίο καφέ θα δώσει λεφτά αμέσως, το branding της Λεμεσού θα φέρει λεφτά σε 50 χρόνια, δεν θα φέρει λεφτά αύριο. Το πρόβλημα είναι ότι αυτόν τον τρόπο ζωής τον πουλούμε και εμείς οι ίδιοι. Είναι εύκολο να λες «οι επενδυτές, οι επενδυτές»... μα και εμείς πάμε στο Icon και βγάζουμε φωτογραφία.

Αρχικά, μέσα συγκοινωνίας. Δεν γίνεται να μην έχει μια στάση να πιάσεις ένα λεωφορείο. Απλά στέκεσαι στον δρόμο. Εγώ που είμαι Κύπριος και μιλώ ελληνικά και μπορώ να ρωτήσω την γειτόνισσα που να πάω, δεν τα βρίσκω. Έχασα πολλές φορές το λεωφορείο... Κάτι που λείπει είναι η συνέπεια στην εικόνα της Λεμεσού, να μπορείς να πεις ότι θα πας στο κέντρο και θα αποφασίσω που θα πάω. Εμείς δεν σκεφτόμαστε έτσι, θα πούμε θα πάω στο Jam, στο Stoa (εστιατόρια). Δεν υπάρχει περίπτωση να πω «θα πάω Αγίου Ανδρέου και θα δω... έχω επιλογές να διαλέξω». Πρέπει να μελετήσεις που θα πας και τι θα κάνεις...

Πράσινο. Το πράσινο δεν υπάρχει, αλλά από την άλλη για να κάνεις πράσινο πρέπει να είναι ανάλογα με την θερμοκρασία της Κύπρου. Η Λεμεσός έχει ουσιαστικά ολόχρονα ήλιο αλλά δεν τον εκμεταλλευόμαστε καθόλου. Γίνεται να έχεις τόσο ήλιο τον Νοέμβρη, τον Μάρτη και να μην έχουμε ένα κήπο να πούμε ένα καφέ; Δεν έχει. Ουσιαστικά είναι ο Δημόσιος Κήπος... Ακόμη αναπαλαίωση των κτιρίων και ταράτσες. Δεν έχουμε ταράτσες.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Σ 36

<30 | ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Θάλασσα.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Επιλέγω όλες τις εικόνες που περιλαμβάνουν τους πύργους, διότι θεωρώ ότι αυτή είναι η σημερινή και σίγουρα η μελλοντική εικόνα της Λεμεσού. Αφήνω πίσω όσες απεικονίζουν στοιχεία από το παρελθόν, αν και αποτελούν και αυτές μία εικόνα της Λεμεσού.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρνάγιου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Αρχίζω από το Κάστρο και αυτή είναι η Μαρίνα. Σημειώνω τη Σαριπόλου γιατί εκεί είναι η νυχτερινή ζωή και την Ανεξαρτησίας γιατί εκεί είναι τα καταστήματα. Κάπου στον Εναερίο βρίσκεται και ο Δημόσιος Κήπος αλλά δεν το θεωρώ τόσο σημαντικό για να το σημειώσω. Το Οναί (ψηλό κτίριο)... Η ΚΕΟ είναι σημαντική. Αθλητικοί χώροι σημαντικοί είναι τα γήπεδα που βρίσκονται πριν τον Δημόσιο Κήπο, αλλά και το ανοιχτό γυμναστήριο στον Μόλο. Το εκκλησάκι της Αγίας Θέκλας... Το κτίριο της Αγοράς στη Σαριπόλου... Το κτίριο του Χαρουπόμουλου... ο κυκλικός κόμβος των Ψαροκάικων... το Ρίο (σινεμά) και η Αστυνομία.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Θα επέλεγα μία άγκυρα, διότι η Λεμεσός έχει το μεγαλύτερο λιμάνι στην Κύπρο.

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Η Σαριπόλου, επειδή είναι ο χώρος που συνήθιζα να βγαίνω.

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

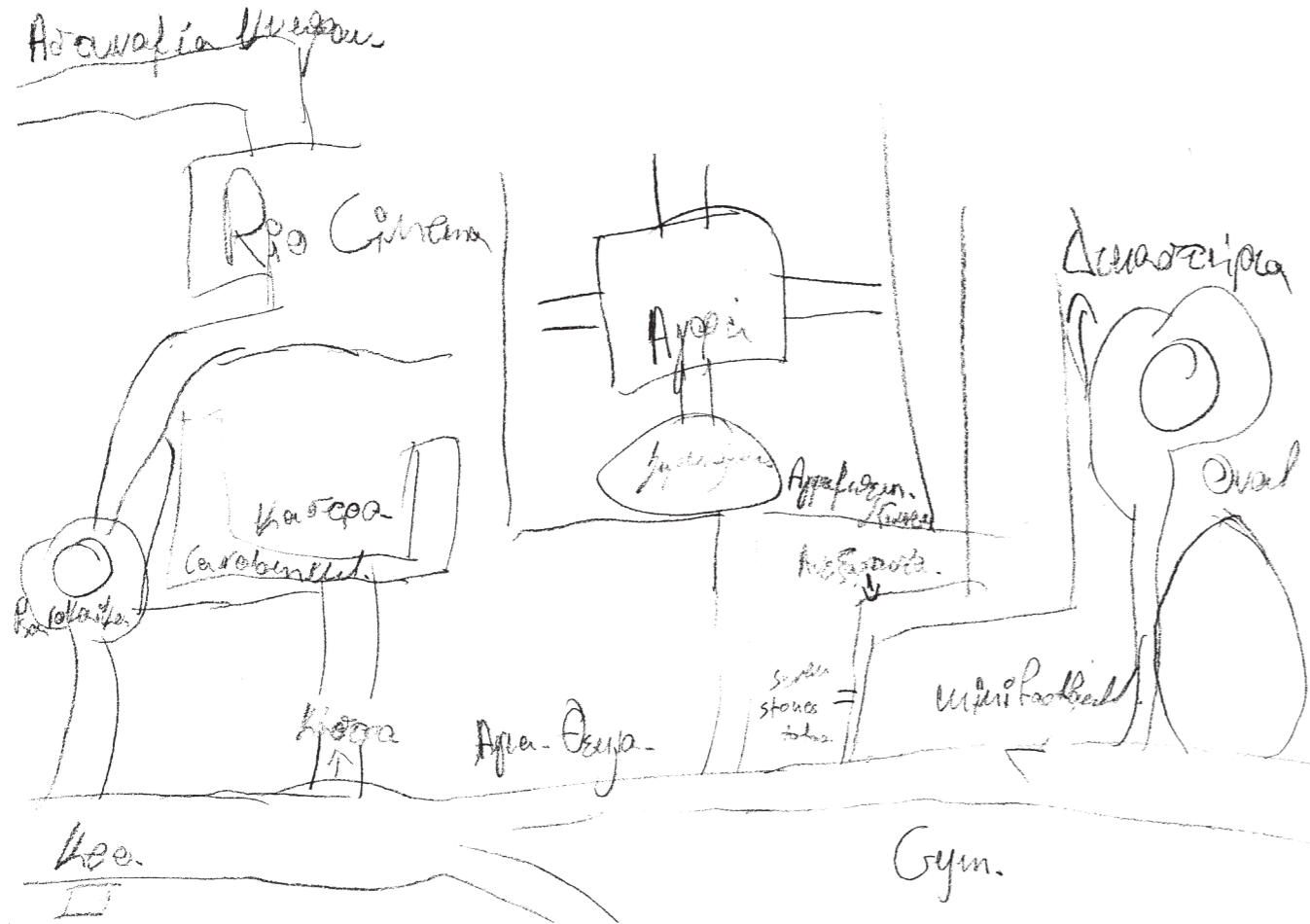
Ο παραλιακός με το αυτοκίνητο.

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Θα επέλεγα την περιοχή του Κάστρου διότι είναι ήσυχα. Αν έπρεπε να βρεθώ με ένα φίλο μου θα επέλεγα τη Σαριπόλου.

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Αν μπορούσα θα απέφευγα τις Τουρκογειτονιές.

Πιστεύω ότι οι αλλαγές που γίνονται τα τελευταία χρόνια ταιριάζουν με τον χαρακτήρα της Λεμεσού ως ένα βαθμό. Όμως, λόγω των διαφόρων ξένων επενδυτών, το βιοτικό επίπεδο των Λεμεσιανών μειώθηκε. Φτάσαμε σε ένα σημείο που οι τιμές των ενοικίων είναι γελοίες. Αν ψάξεις σε άλλες πόλεις στην Κύπρο, βρίσκεις σπίτι ή διαμέρισμα ίδιας ποιότητας με τη μισή τιμή ή και χαμηλότερη σε σχέση με τις τιμές που επικρατούν στη Λεμεσό. Επίσης, θεωρώ ότι σε αυτά τα μεγάλα έργα έχουν κοπεί πολλά δέντρα και ίσως αυτό οδήγησε στην αυξημένη θερμοκρασία που παρατηρείται τελευταίως στην Κύπρο. Θεωρώ ότι οι πλείστοι Λεμεσιανοί δέχθηκαν όλες αυτές τις αλλαγές – και ας μην τους αρέσουν -, διότι συνειδητοποίησαν ότι δεν πρόκειται να αλλάξει κάτι αφού η κυπριακή κυβέρνηση επωφελείται από αυτές τις καταστάσεις.

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

Θεωρώ ότι η Λεμεσός είναι η πρώτη πόλη που έρχεται στο μυαλό κάποιου όταν ακούει τη λέξη Κύπρος. Κανείς δεν θα σκεφτεί τη Λευκωσία, την Πάφο ή τη Λάρνακα. Η Λεμεσός είναι πιο αναβαθμισμένη, έχει πιο ωραία κτίρια και αρχιτεκτονική. Επίσης, θεωρώ ότι η Λεμεσός είναι η πόλη της νυχτερινής ζωής αλλά και σημαντικό επιχειρηματικό κέντρο. Γι' αυτό πολλοί ξένοι θεωρούν ότι είναι το επόμενο Ντουμπάι.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

Θα μου άρεσε να υπήρχαν χώροι που να μπορώ να πάω χωρίς να πρέπει απαραίτητα να καθίσω σε κάποια καφετέρια ή εστιατόριο.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Σ 37

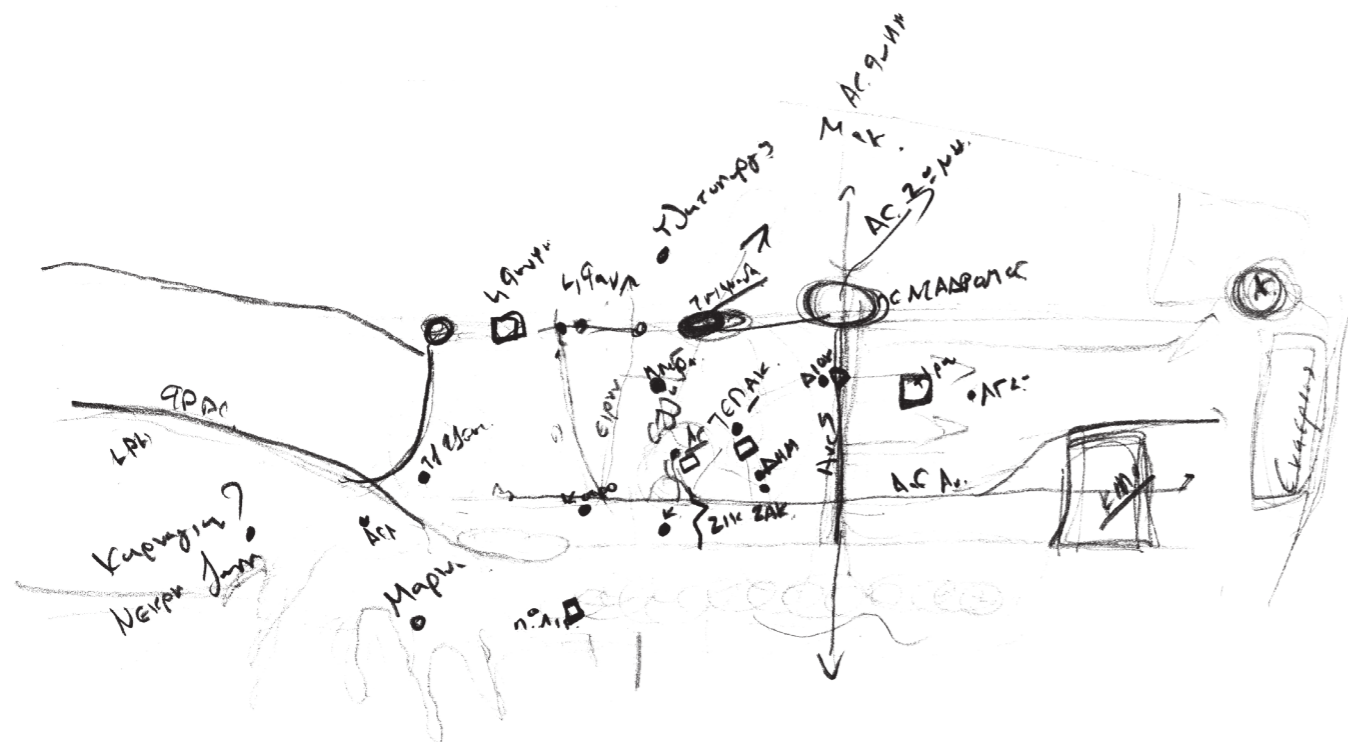
<30 | ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ | ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑΣ

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «Λεμεσός»;

Η θάλασσα και μάλιστα το παραλιακό μέτωπο, γιατί η Λεμεσός είναι συνυφασμένη με τη θάλασσα. Είναι μια παραλιακή πόλη και όλες οι δραστηριότητες μας όπως περπάτημα, βόλτα κλπ., έχουν πάντα το στοιχείο της θάλασσας. Είναι η Μαρίνα, είναι ο Μόλος, είναι η Ακτή Ολυμπίων πιο δίπλα... Ανέκαθεν η Λεμεσός ήταν θάλασσα και βουνό.

Ποιες εικόνες αντιπροσωπεύουν την εικόνα της πόλης της Λεμεσού σήμερα;

Αυτή (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από την περιοχή Αγίου Αθανασίου») είναι η Λεμεσός του σήμερα. Επί της ουσίας, δημιουργήθηκε ένα skyline (μτφρ. ορίζοντας), που δεν υπήρχε πιο πριν. Αυτό (Εικόνα «Η οδός Ειρήνης») είναι το κέντρο. Μπορεί γενικότερα η Λεμεσός σήμερα να έχει αυτή την πρωτόγνωρη ανάπτυξη με τους ουρανοξύστες, τους πύργους κλπ., αλλά υπάρχουν και κάποια σημεία μέσα στο κέντρο της πόλης που έχουν αυτή τη γραφικότητα. Πέρα από το κέντρο, δεν μπορώ να πω ότι αυτή η συγκεκριμένη εικόνα αντιπροσωπεύει τη Λεμεσό στην ολότητα της. Αυτή (Εικόνα «Η άποψη της πόλης από ένα ψηλό κτίριο») είναι η κύρια εικόνα που έχει κάποιος όταν περπατήσει εκτός κέντρου, πάνω στον παραλιακό. Δηλαδή, είναι οι πολυκατοικίες και σε κάποια σημεία θα δει στον ορίζοντα κάποιον ουρανοξύστη να ανεγείρεται. Εδώ (Εικόνες «Η οδός Ζικ Ζακ» και «Η οδός Αγκύρας») φαίνεται η πολυθρησκευτικότητα που υπάρχει στην πόλη, διότι υπάρχουν και χριστιανικά μνημεία και μουσουλμανικά μνημεία και αντιπροσωπεύει κιόλας το γεγονός ότι κάποτε αυτές οι δύο κοινότητες ήταν κάπως μαζί. Νομίζω αυτή (Εικόνα «Το παράκτιο μέτωπο Λεμεσού») είναι η πιο κλασική εικόνα της Λεμεσού, η πιο αντιπροσωπευτική. Η θάλασσα, ο Μόλος, η χαμηλή κλίμακα και τα μανιτάρια όπως αρέσει σε πολλούς να τα αποκαλούν. Ο Μόλος νομίζω είναι το πιο αγαπητό σημείο μέσα στην πόλη. Γενικά, θα έλεγα ότι αυτή η εικόνα είναι η πιο «ινσταγκαρμική» εικόνα, αλλά επί της ουσίας αυτή είναι η Λεμεσός του σήμερα. Θάλασσα, ένα καλοσχεδιασμένο παραλιακό μέτωπο - που κατά την άποψη μου θα μπορούσε να μεγαλώσει διότι υπάρχουν κάποια ανενεργά σημεία -, ο Μόλος, οι αποβάθρες, το skyline και στο βάθος τα βουνά.

Σχεδίασε ένα χάρτη του κέντρου της πόλης της Λεμεσού, σημειώνοντας τα πιο χαρακτηριστικά της σημεία. Ως κέντρο ορίζεται η περιοχή μεταξύ Καρναγίου στα δυτικά και Εναερίου στα ανατολικά και από το παράκτιο μέτωπο μέχρι το ύψος της Γλάδστωνος.

Αν σκεφτούμε πολεοδομικά την πόλη, η Λεμεσός είχε cardo e decumano δηλαδή κάθετο και κύριο δρόμο και η αγορά δηλαδή το κέντρο ήταν εκεί που είναι το Κάστρο. Εκεί ήταν η καρδιά της Λεμεσού. Φυσικά σήμερα αυτό είναι σχετικό αλλά κάπου κοντά σε αυτή την περιοχή θα έλεγα ότι βρίσκεται. (Σημειώνει το ΤΕΠΑΚ και κάποιες ακανόνιστες γραμμές) Τις έκανα έτσι διότι είναι λίγο χαώδης. Ενώ είναι ωραίοι τόποι για να τους περπατήσεις, να τους μάθεις δεν μπορείς. Θέλεις καιρό... Εδώ είναι το Ζικ Ζακ. Αυτός είναι ο Πεντάδρομος. Γενικότερα, κάποιος μέσα στην πόλη θα πάει να δει το Κάστρο, θα περπατήσει στα δρομάκια, μπορεί να πάει να δει δείγματα αρχιτεκτονικής κατά την αγγλική αποικιοκρατία όπως είναι το Διοικητήριο, το Δημαρχείο. Το κεντρικό κτίριο του ΤΕΠΑΚ που παλιά ήταν το Διοικητήριο της

Λεμεσού. Ο Υδατόπυργος, η οδός Ειρήνης... Αν εδώ είναι ο Άγιος Αντώνιος περίπου, εδώ είναι το Τζαμί Τζετίτ και εδώ είναι η οδός Αγκύρας που συνεχίζει στην οδό Αγίου Ανδρέου και φτάνει σχεδόν μέχρι τον Κήπο. Ο Κήπος όταν είχε κατασκευαστεί περίπου το 1910, είχε δυτικά πρότυπα και αν σκεφτούμε την τότε πόλη που δεν ξεπερνούσε τη Γλάδστωνος, ήταν μεγάλος σε σχέση με την κλίμακα της πόλης. Αν σκεφτούμε κάτι αντίστοιχο τώρα, νομίζω δε θα βρούμε τίποτα. Αυτός είναι ο κυκλικός κόμβος του Αγίου Νικόλα. Γενικά η περιοχή που ορίζουμε ως κέντρο αρχίζει από την Φραγκλίνου Ρούσβελτ, της οποίας παράλληλη είναι η Μισιαούλη και Καβάζογλου. Από τη Φραγκλίνου Ρούσβελτ, αν στρίψουμε δεξιά φτάνουμε στο πρώτο κυκλικό κόμβο της ψαραγοράς και στην οδό Ναυαρίνου, ενώ προχωρώντας από τα Τέσσερα Φανάρια φτάνουμε σε ένα μικρό κυκλικό κόμβο. Ευθεία από εκεί βγαίνουμε στην περιοχή του Ρίο, γνωστή ως Τζιαμούδα. Αν πάμε ευθεία, βγαίνουμε στον Πεντάδρομο και μετά στην περιοχή του Αγίου Νικόλα με τα Δικαστήρια. Γενικότερα, μετά την Ανεξαρτησίας προς τα δεξιά που είναι ο εμπορικός άξονας και με εξαίρεση ένα-δύο σημαντικά σημεία, ακόμη και η Αγίου Ανδρέου από εδώ και μετά χάνει τη γραφικότητα του κέντρου. Οι οδοί Ειρήνης, Ελευθερίας και Ελλάδος με τη Μητρόπολη... Το Καρνάγιο για μένα είναι μία νεκρή ζώνη, μία νεκρή περιοχή. Αν ρωτήσεις, 9 στους 10 Λεμεσιανούς τί έχει από την Φραγκλίνου Ρούσβελτ και κάτω, θα μείνουν να σε βλέπουν με το στόμα ανοιχτό. Αν δούμε τι ορίζεται ως κέντρο στο νέο πολεοδομικό σχέδιο του 2022, είναι λογικό σχετικά... αυτό όμως που λειτουργεί σαν κέντρο για μένα είναι η περιοχή από το Τζαμί Τζετίτ μέχρι την Ανεξαρτησίας. Αυτός είναι ο πυρήνας του κέντρου, το κέντρο του κέντρου. Μέσα στο κέντρο, θεωρητικά υπάρχουν και πλατείες. «Πλατείες» σε εισαγωγικά. Η Πλατεία Γρηγόρη Αυξεντίου μπροστά από το Διοικητήριο, η Πλατεία ΤΕΠΑΚ, η πλατεία δίπλα από την Αγορά. Η Αγορά ήταν κάποτε η καρδιά του πυρήνα. Τώρα το κτίριο επαναχρησιμοποιήθηκε και λειτουργεί σαν χώρος αναψυχής... Σε εισαγωγικά πλατείες, γιατί επί της ουσίας τι είναι μια πλατεία; Είναι ένας χώρος στον οποίο μπορείς να καθίσεις, είναι μια στάση μέσα στο γρήγορο ρυθμό της πόλης. Εγώ προσωπικά δεν έκανα ούτε και μία φορά στάση στην Πλατεία Γρηγόρη Αυξεντίου, ούτε στην Πλατεία ΤΕΠΑΚ, ούτε στην Πλατεία Αγοράς. Γιατί; Γιατί θεωρώ ότι είναι άστοχα σχεδιασμένες. Εντάξει, στην Κύπρο βρισκόμαστε. Έχει 40 βαθμούς Κελσίου. Όταν αυτές οι πλατείες έχουν 5-6 δεντράκια και κάτι παγκάκια – και αν έχει -, νομίζω είναι λάθος ο τρόπος που λειτουργούν. Έχουμε και την Πλατεία Συντάγματος και την Πλατεία Παλιού Λιμανιού, η οποία ομολογουμένως αν και δεν έχει αυτό το στοιχείο του πρασίνου – και γι' αυτό τη μέρα δε λειτουργεί – τα βράδια λειτουργεί με την έννοια της πλατείας. Λειτουργεί γιατί βρίσκεται στο κέντρο μιας μετάβασης, μιας μετάβασης από τον Μόλο προς στο Παλιό Λιμάνι. Βλέπεις κόσμο. Και πιστεύω αν αυτό το σχέδιο το συναντούσες σε μια πλατεία κάπου αλλού στην πόλη, δε θα λειτουργούσε. Λειτουργεί ακριβώς λόγω της τοποθεσίας της και των χρήσεων που υπάρχουν περιμετρικά. Οι υπόλοιπες πλατείες χρήζουν επανασχεδιασμού, όπως και η Πλατεία Ηρώων. Υπάρχει και η Πλατεία Σαριπόλου που λειτουργεί τα βράδια ως χώρος

ψυχαγωγίας. Η οδός Ελευθερίας ήταν και ο δρόμος του κρασιού, διότι ενωνόταν με τη Μισιαούλη και Καβάζογλου και μετά αυτή με τη σειρά της ενωνόταν με την Πάφο και με τους δρόμους που πήγαιναν στα κρασοχώρια από όπου ερχόταν το κρασί προς τα κάτω. Σήμερα, η οδός Ελευθερίας έχει κάποιους χώρους αναψυχής αλλά δε θεωρώ ότι αποτελεί κάτι διαφορετικό. Τέλος, ο Εναέριος είναι μια άκρη. Υπάρχει ο χώρος στάθμευσης, που είναι ένας μεγάλος χώρος που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί διαφορετικά. Ενημερωτικά, υπάρχουν και κάποια μουσεία λίγο πιο πάνω αλλά και αυτά καλό θα ήταν να επανασχεδιαστούν. Γενικότερα, η Λεμεσός θέλει ένα ξανακοίταγμα συνολικά σε κάποιες πτυχές της. Έχει κάποια καλά σημεία, αλλά και κάποια που δεν υποδηλώνουν μία πόλη, μία πόλη-λιμάνι που θέλει να αποτελεί τουριστικό και οικονομικό κέντρο ολοκλήρης της Κύπρου.

Το πρώτο που μου ήρθε στο μυαλό είναι ο Υδατόπυργος, αλλά νομίζω πλέον θα ήταν η θάλασσα, οι αποβάθρες, ο Μόλος και το skyline που δημιουργήθηκε. Νομίζω αυτό αντιπροσωπεύει καλύτερα τη σύγχρονη Λεμεσό, ενώ ο Υδατόπυργος αντιπροσωπεύει μια Λεμεσό από το 1929 που κατασκευάστηκε μέχρι το 2000.

Τον Μόλο, εδώ έρχομαι για βόλτες κλπ. Εννοείται άλλαξε από τότε που ήμουν μικρός και το θυμάμαι, ειδικά μετά την ανάπλαση που έγινε. Περπατώντας τον, μου έρχονται αναμνήσεις ακόμη και πρόσφατες.

Προσωπικά, είναι ο Μόλος αλλά μου αρέσει να μπαίνω και λίγο στην περιοχή του Κάστρου, στο Ζικ Ζακ. Πάντα όμως καταλήγω ξανά στον Μόλο. Εκεί που είναι το Κάστρο, το Ζικ Ζακ, η Αγίου Ανδρέου κλπ. υπάρχει αυτή η γραφικότητα που είναι η Λεμεσός μιας άλλης εποχής. Φυσικά, λόγω δουλειάς μετακινούμαι πολύ πάνω-κάτω στην οδό Ειρήνης.

Θα ήθελα να είναι κάπου κοντά στον Μόλο για να το συνδυάσω και με περπάτημα, αλλά γενικά αυτή τη ρομαντικότητα της Λεμεσού τη βρίσκω στο κέντρο. Δηλαδή στην περιοχή του Κάστρου, στο Ζικ Ζακ. Κάπου ήσυχα όμως, όχι σε κάποιο μπαράκι. Αν έπρεπε να βρεθώ με ένα φίλο μου, θα επέλεγα το Κάστρο ή την παλιά αποβάθρα που λειτουργούν ως σημεία αναφοράς.

Αποφεύγω τα Τσιφλικούδια διότι θεωρώ είναι μια νεκρή περιοχή. Επίσης, ελάχιστα θα περπατήσω ανατολικά από την Ανεξαρτησίας. Ακόμη και στο Δημόσιο Κήπο, διότι είναι σχετικά μακριά από τον πυρήνα που είναι το Κάστρο. Όταν λέω πυρήνα, εννοώ μια περιοχή που έχει πράγματα να κάνει.

Ποιο σύμβολο θα επέλεγες για την πόλη της Λεμεσού και γιατί;

Ποιο μέρος της πόλης συνδέεις με προσωπικά σου βιώματα, εμπειρίες και αναμνήσεις;

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου περίπατος μέσα στην πόλη;

Ποιο μέρος θα επέλεγες για το πρώτο σου ραντεβού και ποιο για μία φιλική συνάντηση;

Υπάρχει κάποιο μέρος στην πόλη που αποφεύγεις να επισκέπτεσαι και αν ναι, γιατί;

Γενικά, μια πόλη όπως η Λεμεσός που είναι πόλη-λιμάνι έχει μια κοσμοπολίτικη προσέγγιση. Βλέπει προς τα έξω, ενώ άλλες πόλεις όπως η Λευκωσία βλέπει προς τα μέσα. Η Λευκωσία είναι μια διοικητική πρωτεύουσα, ενώ η Λεμεσός είναι μια πόλη-λιμάνι. Ό,τι συμβαίνει, θα έρθει πρώτα στη Λεμεσό διότι είναι μια πύλη για την Κύπρο. Προφανώς, λόγω του βλέμματος προς τα έξω που έχει η Λεμεσός, είναι μια πόλη που εξελίσσεται μέσα στο χρόνο. Ομολογουμένως, τα τελευταία δέκα χρόνια έχει μια - δίχως προηγούμενο - αναπτυξιακή πολιτική, σε εισαγωγικά «αναπτυξιακή», η οποία ελλοχεύει αρκετούς κινδύνους, κοινωνικούς και πολιτισμικούς. Καλό θα ήταν να μπει μια τελεία κάπου. Για μένα, η Λεμεσός σε αυτή τη φάση - ενώ πολλοί θα έλεγαν έτσι θέλουμε τη Λεμεσό – είναι ένα πλοίο που αναζητά την ταυτότητα του. Έχει την ταυτότητα του κέντρου που είναι πολύ διαφορετική από αυτή που βλέπεις στην υπόλοιπη ακτογραμμή. Βρίσκεται στην αναζήτηση αυτής της ταυτότητας. Θεωρώ ότι έχουμε πολύ δρόμο ακόμα μπροστά μας στο να προσδιορίσουμε μία ταυτότητα. Οι ουρανοξύστες είναι το στοιχείο που αλλοιώνει πλήρως την ταυτότητα της πόλης, είναι αυτό που χτυπάει. Οι ουρανοξύστες ναι μεν emπίπτουν μέσα στην κατηγορία «αναπτυξιακή» πολιτική γιατί δημιουργούν κάποια πολυώροφα κελύφη κατοικιών, αλλά τοποθετούνται όπου να΄ ναι, δεν υπάρχει κάποιος σχεδιασμός στην χωροθέτηση τους. Όπου βρουν άδειο οικόπεδο πάνω στον παραλιακό, φυτρώνουν. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να δημιουργείται αυτή η κρίση ταυτότητας, στην οποία περπατάς μέσα στο κέντρο και βρίσκεσαι ανάμεσα σε όλα τα γραφικά δρομάκια ή στον Μόλο που είναι ένα παραλιακό πάρκο και ξαφνικά όταν πας λίγο παρακάτω βλέπεις τον έναν ουρανοξύστη να φυτρώνει μετά τον άλλο, που δεν ξέρουμε κιόλας κατά πόσο κατοικούνται και αν κατοικούνται. Στο τέλος, θα καταλήξουμε να είναι κάποια πολυώροφα κελύφη τα οποία θα είναι νεκρά, δηλαδή δεν θα έχουν κάποια χρήση... θα είναι ένα κενό χωρίς ενοίκους μέσα στην πόλη. Παράλληλα, αυτό το φαινόμενο ανεβάζει τις τιμές περιμετρικά και απωθεί τους νέους Λεμεσιανούς να μείνουν μέσα στην πόλη και λόγω και της οριζόντιας πολιτικής ανάπτυξης της Λεμεσού, ξαφνικά οι δορυφορικές περιοχές της μπαίνουν μέσα στην πόλη. Μη σας φανεί παράξενο σε κάποια στιγμή να μιλάμε για νέο κέντρο πόλης με μία ευρύτερη περιοχή. Παρ' όλα αυτά, όσο και αν επεκταθεί το κέντρο, για μένα ο πυρήνας θα είναι αυτός που ήδη ανέφερα.

Είναι ένα καράβι που αναζητά το λιμάνι του, το νέο λιμάνι του. Εντάξει, η Λεμεσός προχωρά και σίγουρα αν θέλει να παραμείνει ως πόλη-λιμάνι και κέντρο εμπορίου, οικονομίας, τουρισμού και οτιδήποτε άλλο συμβολίζει για την Κύπρο η Λεμεσός, καλώς ή κακώς αν αποφασίσει να παραμείνει στο χαρακτήρα που είχε πριν το 2000, δηλαδή στη γραφική πόλη του 1950, νομίζω το τουριστικό θα το κρατήσει αλλά τα υπόλοιπα όχι. Όλα έρχονται κάπως σε αντίφαση και νομίζω ότι η κρίση ταυτότητας προσπαθεί να βρει την ισορροπία ανάμεσα σε αυτά τα τρία: κέντρο τουρισμού, κέντρο εμπορίου και κέντρο οικονομίας. Αυτή τη στιγμή, γέρνει πολύ στο κέντρο οικονομίας. Το τουριστικό παραμένει κατά πολύ μέσα στον πυρήνα

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Λεμεσού έχει δεχθεί αλλαγές μικρής και μεγάλης κλίμακας. Ενδεικτικά αναφέρονται η ανέγερση ψηλών κτιρίων, η ανακαίνιση και επαναλειτουργία της Δημοτικής Αγοράς, οι προσθήκες στον Δημόσιο Κήπο, η κατεδάφιση του ιστορικού ξενοδοχείου Κούριο Πάλας αλλά και τα σημάδια εγκατάλειψης στο κέντρο της πόλης. Σχολίασε αυτές τις αλλαγές.

αλλά και πάλι η Λεμεσός πρέπει να είναι και κάτι πέρα από αυτό.

Τι θα άλλαζες στην πόλη της Λεμεσού;

Η Ρώμη δε χτίστηκε σε μία μέρα. Ωστόσο, αν είχα το χρόνο θα άλλαζα πολλά. Πρώτον, θα δημιουργούσα πλατείες με την έννοια της πλατείας. Το κέντρο αυτή τη στιγμή είναι χαώδης με αυτοκίνητα. Έγινε μεγάλη κουβέντα για το αν πρέπει να πεζοδρομηθεί η Ανεξαρτησίας. Για μένα, η Ανεξαρτησίας είναι ένας εμπορικός άξονας και δε γίνεται ο χώρος που περπατά ο κόσμος να είναι πεζοδρόμια 1,20 από τα οποία τα 40 εκατοστά καταλαμβάνουν μικρά πασαλάκια. Θα εφάρμοζα πολιτικές ώστε να φύγουν τα αυτοκίνητα από το κέντρο αλλά και αυτό μία κουβέντα είναι. Πρέπει και εμείς να υιοθετήσουμε την κουλτούρα του να παίρνω το λεωφορείο. Πολλές φορές οδηγώ μέσα στην πόλη και βλέπω ένα λεωφορείο να περνάει από δίπλα μου άδειο σε ώρα αιχμής. Θα δημιουργούσα και περισσότερους χώρους πρασίνου. Από την οδός Ειρήνης μέχρι το τζαμί Τζετίτ, υπάρχουν πολλά κτίρια χωρίς χρήση, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν ως κατοικίες δίνοντας κίνητρα στους ιδιοκτήτες έτσι ώστε να τα επιδιορθώσουν και να τα διαμορφώσουν κατάλληλα. Έχουμε αρκετή δουλειά ώστε να ενεργοποιηθεί πλήρως το κέντρο. Ο Μόλος και το Παλιό Λιμάνι θεωρώ είναι πετυχημένα. Η Μαρίνα είναι μία άλλη κατάσταση, στην οποία δεν μπορείς να κάνεις κάτι πλέον για να την αναστρέψεις. Είναι αξιοσημείωτο όμως, ότι πολλές φορές μπορεί να περπατώ εκεί 10 η ώρα τη νύχτα μέσα στο καλοκαίρι που αν μπεις μέσα στο κέντρο γίνεται χαμός, αλλά στη Μαρίνα να μη δω κανένα. Όσον αφορά τους ουρανοξύστες, διαφωνώ με τη λογική να κτίζονται σε οποιοδήποτε άδειο οικόπεδο, αλλά δεν θα έλεγα όχι σε μια χωροθετημένη περιοχή ανάπτυξης ουρανοξυστών. Αυτό ίσως να το έβλεπα κυρίως στην ανατολική Λεμεσό. Στη δυτική Λεμεσό που είναι μια κενή περιοχή, ίσως θα έβλεπα μία προέκταση του κέντρου δηλαδή προέκταση του Μόλου και στα κενά οικόπεδα δεν θα ήθελα να δω ουρανοξύστες αλλά κάτι άλλο. Τι άλλο; Μάλλον αυτό που για μένα είναι η νέα ταυτότητα της Λεμεσού, ή πρέπει να είναι, δηλαδή περισσότερους χώρους πρασίνου, πλατείες, χώροι αναψυχής. Καλώς ή κακώς ο κόσμος όταν βλέπει ένα ουρανοξύστη τραβιέται πίσω, λέει «δεν είναι για μένα αυτό». Αντίθετα, όταν βλέπει κάτι μικρότερης κλίμακας μπορεί να το οικειοποιηθεί.

Ποιος είναι ο χαρακτήρας της Λεμεσού σήμερα;

